

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TIP EL KİTABI (HANDBOOK OF MEDICINE)
FİLOLOJİK İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sedef BUĞDAY

Türk Dili ve Edebiyatı

Eski Türk Dili Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatih BAKIRCI

KASIM 2022

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TIP EL KİTABI (HANDBOOK OF MEDICINE)
FİLOLOJİK İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sedef BUĞDAY

Türk Dili ve Edebiyatı

Eski Türk Dili Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatih BAKIRCI

KASIM 2022

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ücret karşılığı başka kişilere yazdırmadığımı (dikte etme dışında), uygulamalarımı yaptırmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

TIP EL KİTABI (HANDBOOK OF MEDICINE)
FİLOLOJİK İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM

ÖZET

İnsanın varoluşu ve hayatta kalması, var olanı korumak için yazılan en önemli metinlerden olan tıp metinlerinin Türkçe'deki varlığı yeni değildir. Eldeki verilere dayanarak yazılı ve rasyonel tıbbın oluşumunu Türklerin yerleşik hayata geçmelerine bağlayabiliriz. Ancak Eski Uygur Türkçesi ile yazılmış bazı yazmalarda Türklerin yerleşik hayata geçmeden önce de tıbbi uygulama ve ritüellerinin olduğunu görmekteyiz.

Tıbbi yöntemlerin oluşumunda dini inanışların etkisi yok sayılamaz. Türklerin topluca İslamiyet'e geçmeden önceki dönemlerine ait tıbbi uygulamaların şamanlar tarafından çeşitli ritüel ve dönemin tıbbi sayılan yollarıyla yapıldıkları eserlerde gözlemlenmiştir. İslam tıbbının etkisi kendisini Hakaniye Türkçesinde hissettirmeye başlasa da esas Orta Türkçe döneminde etkili olmuştur.

Çalışmamıza konu olan eser Lund Üniversitesi Jarring Koleksiyonu 351 numarada kayıtlıdır. Eserin bildiğimiz başka bir nüshası bulunmamakta, müellifi/müstensihi de bilinmemektedir.

Doğu Türkçesi ile yazılan Tıp El Kitabı 20. yüzyılın erken dönemlerine tarihlenen eser bazı ağız özellikleri taşıması ile dil bilgisi yönüyle ileride yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacağı gibi söz varlığı bakımından da önem taşımaktadır.

Yüksek Lisans tezi olarak hatırladığımız bu çalışmanın içeriği "Giriş", "Filolojik İnceleme", "Çeviri Yazılı Metin", "Dizin", "Sonuç ve Değerlendirmeler" ve "Tıpkıbasım" bölümlerinden meydana gelmektedir. Çalışmanın giriş bölümünde eser hakkında bilgi verilmiş, çalışmamızın amacı belirlenmiştir. Ahlât-ı erbaa ve halk hekimliği uygulamaları dair bazı bilgiler verilmiştir. Ardından yazma eserin tavsifi yapılmış ve eserin içeriği ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Altı bölümden oluşan çalışmanın ikinci bölümünde dil bilgisi özellikleri açısından ayırt edici olanlar incelenmiş üçüncü bölümünde ise metin Arap alfabesinden çeviriyazı alfabesine aktarılmıştır. Dizin bölümünde ise sözcüklerin anlamlandırılması ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Tıpkıbasım bölümünde eserin tıpkıbasımı verilmiştir.

Eserde anlamlandıramadığımız yahut emin olamadığımız bir takım sözcükler bulunmaktadır. Bu sözcükler Ekler bölümünde bir tablo halinde okuma önerisi ve harfçevrimi ile bildirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Tıp El Kitabı, Handbook of Medicine, Tıp Tarihi, Halk Hekimliği, Ahlât-ı erba, Doğu Türkçesi, Yeni Uygur Türkçesi, Büyü, Tılsım

TIP EL KİTABI (HANDBOOK OF MEDICINE)
FİLOLOJİK İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM

ABSTRACT

The existence of medical texts in Turkish, which are among the most important texts written for the existence and survival of human beings, and to protect the existing, is not new. According to the available data, we can attribute the formation of written and rational medicine to the fact that Turks settled down. In some manuscripts written in Old Uyghur Turkish, however, it is seen that Turks had medical practices and rituals before they settled down.

The influence of religious beliefs in the formation of medical methods cannot be ignored. In the works, it has been observed that the medical practices of the Turks in the periods before they converted to Islam collectively were performed by shamans in various rituals and in ways that were considered medicinal in that period. Although the influence of Islamic medicine began to be visible in Khaqani Turkic, it was mainly effective in the Middle Turkic period.

The manuscript, which is the focus of this study, is registered at Lund University Jarring Collection Prov. 351. There is no other known copy of it, and its author/copyist is unknown.

The Handbook of Medicine is written in Eastern Turkic. The manuscript, which was copied in 1912, will contribute to future studies with regard to grammar with some dialect features, and is important with regard to vocabulary.

The content of this study, which was prepared as a master thesis, consists of "Introduction", "Grammar Analysis", "Translation Written Text", "Index", "Conclusion and Assessment", and "Facsimile". In the Introduction part, information about the manuscript is given and the purpose of the study is specified. Some information is given about Ahlât-ı erbaa and folk medicine practices. Then, the description of the manuscript is made and information about its content is given.

In the second part of the study, which consists of six parts, the distinctive grammatical features are examined, and in the third part, the text is transferred from the Arabic alphabet to the transcription alphabet. In the Index part, works are carried out on the meaning of words. In the Facsimile, the facsimile of the manuscript is given.

In the manuscript, there are some words that cannot be figured out or are unsure of. These words are stated in a table in the Appendix with a reading suggestion and letter translation.

Keywords: Handbook of Medicine, Medical History, Folk medicine, Ahlât-ı erbaa, Eastern Turkic, New Uyghur Turkic, Magic, Charm

ÖNSÖZ

Tıp tarihimizde metinler çoğunlukla, Eski Uygur Türkçesi ile yazılan tıbbi eserler, Anadolu'da yazılan eserler ve Memlûk Türkçesiyle yazılan tıbbi eserler, olarak üç sahada ele alınmıştır. İlk gruptaki eserler İslamiyet öncesi tıbbının biricik kaynakları konumundayken üçüncü grupta günlük hayatlarıyla paralel olarak hayvan sağlığı ile ilgili eserlerin ağırlıkta olduğunu belirtebiliriz. İkinci grupta ise, Eski Oğuz Türkçesi ile yazılan eserler de olmakla beraber Klasik Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eserler ağırlıktadır. Bu eserlerin içerikleri çoğunlukla sistematik olmakla beraber halk hekimliği ve rasyonel tıp yöntemlerinin izlerini taşımaktadır.

Bu sınıflandırmada eksik olan Doğu Türkçesi (15-20.yy) etkisinde yazılmış tıp metinleridir. Doğu Türkçesi gibi oldukça uzun bir dönem varlık göstermiş, edebi, zengin ve güçlü bir tarihî lehçeyle; dil, sözlük, edebiyat vb. alanlarda çokça eserin yazılıp tıp metninin yazılmamış olması olası değildir. Bu anlamda bu araştırılmaya muhtaç bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Devrin özellikle, klasik devrin ihtişamıyla daha düzenli ve diğerlerine oranla daha bilimsel tıp metinlerinin yazılmış olması kuvvetle muhtemeldir. Bugün Doğu Türkçesiyle yazılmış olduğunu bildiğimiz ve üzerine yapılan eserler şunlardır: Laszlo Karoly tarafından hazırlanan, 17. yüzyıla tarihlenen Subhân Kulı Han tarafından kaleme alınan Tabîblik Kitabı; Aysun Gürgüz tarafından doktora çalışması olarak hazırlanan, 17-18. yüzyıla tarihlenen İbn-i Kutluk Toh Niyaz Ahont'un kaleme aldığı Tıbb Kitabı; İdris Nebi Uysal tarafından hazırlanan, 20. yüzyıla tarihlenen, Tabibçılık; Önal Kaya tarafından ilk 8 yaprağı makale olarak incelenen, 19. yüzyıla tarihlenmiş, Risale-i Tıb adlı eser.

Bu tezin konusu olan çalışma ise "Giriş", "Dil Bilgisi İncelemesi", "Çeviri Yazılı Metin", "Dizin", "Sonuç ve Değerlendirmeler" ve "Tıpkıbasım" olmak üzere toplam altı bölümden oluşmuştur. Tıp metinleri gündelik hayatta kullanılan sözcüklerin yeni anlamlar yüklenip terim anlamlarıyla karşımıza çıkması sebebiyle sözlük faaliyetleri ve ad bilim çalışmaları açısından da oldukça değerlidir. Çalışmamız, eseri okuyup anlamlandırabilmek ve özellikle Doğu Türkçesine tıp metinleri ve tıp terimleri konusunda katkı sağlayabilmek gayesiyle hazırlanmıştır

Bana bu metni çalışma fikrini veren ve yazmanın teminini sağlayan, eğitim hayatım boyunca bilgi ve tecrübesine ihtiyaç duyduğum ve duyacağım kıymetli hocam Prof. Dr. Tanju ORAL SEYHAN'a, çok yönlülüğü ile ufuk açan, fikirleriyle destek veren tez danışmanım Doç. Dr. Fatih BAKIRCI'ya, bizlere Uygurları sevdiren sevgili hocam Dr. Öğr. Üyesi Serap ALPER'e, ve ihtiyaç anında yardımını esirgemeyen Arş. Gör. Kader TÜNGÜÇ'e; İngilizce konusunda yardımcı olan Reyhan OZAN'a, tüm eğitim hayatım boyunca her şekilde yanımda duran sevgili anneme ve son olarak herkese karşı eğitim hayatımı savunan küçük Ali'ye çok teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	ix
ÖNSÖZ.....	xi
İÇİNDEKİLER	xiii
KISALTMALAR	xv
SEMBOLLER.....	xvii
1. GİRİŞ	1
1.1 Yazma Tavsifi.....	7
1.1.1 Bulunduğu katalog.....	7
1.1.2 Müellifi ve istinsah tarihi	7
1.1.3 Yazmanın fiziki özellikleri	8
1.1.4 Yazma üzerinde yapılan çalışmalar	8
1.2 Eserin İçeriği	9
1.2.1 Eserin konu başlıkları	11
2. ESERİN YAZIM ÖZELLİKLERİ	13
3. FİLOLOJİK İNCELEME	15
3.1 Ses Bilgisi	15
3.1.1 Ünlüler	15
3.1.1.1 Kapalı e (è) ünlüsü	15
3.1.1.2 Ünlü değişimleri	15
3.1.2 Ünsüzler	16
3.2 Biçim Bilgisi	16
3.2.1 İsim çekimleri	16
3.2.1.1 İyelik ekleri	16
3.2.1.2 Durum ekleri	16
3.2.1.2.1 İlgî durumu eki.....	16
3.2.1.2.2 Yönelme durumu eki	17
3.2.1.2.3 Bulunma durumu eki	17
3.2.1.2.4 Ayrılma durumu eki.....	17
3.2.1.2.5 Yükleme durumu eki	17
3.2.1.2.6 Eşitlik durumu eki.....	17
3.2.1.2.7 Aitlik Eki.....	17
3.2.1.2.8 Araç durumu eki	17

3.2.2	Bildirme ekleri	18
3.2.3	Farsça yā-yı vahdet kullanımı	18
3.2.4	Zamir N'si	18
3.2.5	Metinde dikkat çeken edatlar	18
3.2.6	Fiil Çekimleri	18
3.2.6.1	Haber Kipleri	18
3.2.6.1.1	Görülen geçmiş zaman eki	18
3.2.6.1.2	Öğrenilen geçmiş zaman eki	19
3.2.6.1.3	Geniş zaman eki	19
3.2.6.1.4	Şimdiki zaman eki	19
3.2.6.1.5	Gelecek zaman eki	19
3.2.6.2	Tasarlama Kipleri	19
3.2.6.2.1	Şart kipi	19
3.2.6.2.2	Emir kipi	19
4.	METİN	21
4.1	Çeviriyazı Alfabeti	21
4.2	Harfçevrimi Alfabeti	22
4.3	Çeviriyazılı Metin	23
5.	DİZİN	59
6.	SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	173
7.	KAYNAKLAR	175
	EKLER	181
	ÖZGEÇMİŞ	189
	TIPKIBASIM	191

KISALTMALAR

a	: Yazma yaprağının ön yüzü
Ar.	: Arapça
a.g.y.	: Adı geçen yer
b	: Yazma yaprağının arka yüzü
bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
ET.	: Eski Türkçe
Far.	: Farsça
Grk.	: Grekçe
Mo.	: Moğolca
ö.a.	: Özel ad
R.	: Rusça
s.	: Sayfa
Sogd	: Sogdça
ünl.	: ünlem
zm.	: zamir

SEMBOLLER

- + : İsim kök ve gövdelerini işaret eder.
- : Fiil kök ve gövdelerini işaret eder.
- * : Farazi kökleri gösterir.
- < : Sözcüğünün kökenini belirtir.
- [] : Çeviriyazılı metnin yaprak numarasını gösterir. Dizinde sözcüğün kullanıldığı sıklığı belirtir.
- <> : Çeviriyazılı metinde, metin tamiri yapılan yerleri gösterir.
- () : Çeviriyazılı metinde satır numaralarını gösterir.
- ? : Anlamı ve/veya okuyuşu şüpheli olan, kökeni şüpheli olan sözcükler için kullanılır.
- : Dizinde karşılaştırılması gereken anlamları gösterir.
- ◆ : Çeviriyazılı metinde verilen beyitleri birbirinden ayırmak için kullanılır.

1. GİRİŞ

Üzerinde çalıştığımız Tıp El Kitabı (Handbook of Medicine) adlı eser 20. yüzyılın erken dönemlerine tarihlenmiş bir tıp metnidir. Metin, genel olarak Doğu Türkçesi dil özelliklerini barındırmaktadır. Tespitlerimize göre eser Kaşgar ağzının eskisiyle kaleme alınmıştır.

Eserin adı, yazmanın herhangi bir bölümünde yazmamaktadır, bu ad Gunnar Jarring tarafından verilmiştir. Eserin, müstensihisi ve müellifi hakkında bir bilgimiz yoktur. Eserin yazıldığı yer hakkında da bir bilgimiz yoktur. Ancak Kaşgar etkisiyle yazılmış olduğunu dikkate alırsak Doğu Türkistan'ın Kaşgar bölgesinde yazıldığını dile getirebiliriz. Tabii ki de bu, elde somut bir delil olmadıkça tahminden öteye geçememektedir.

Eserin başka nüshası bilinmemektedir. Bunun yanı sıra Tıp El Kitabı'nın tek bir eserden kopya edilmediği, birden çok eserin derlemesiyle oluştuğu düşünülmektedir.¹ Bunun en güçlü sebebi, konuların karmaşık bir düzenle işlenmesidir. Şöyle ki, diş hastalığı ile alakalı bir cümlenin sonunda birden bire kulak hastalıkları için yahut öksürük için reçete verilebilmektedir ya da mide ağrısıyla ilgili reçete verdikten hemen sonra idrar tutulması "*idrar yapamamazlık, idrar yanması*" hakkında reçete verilmiştir.

Bu şekilde düşünmemizin ikinci sebebi ise metinde rahatlıkla fark edilebilen, birbirini tekrar eden anlatımlardır. Bunu en net biçimde Hz. Süleyman ve perilerin olduğu bölümde görebiliyoruz.²

Bu verilerden yola çıkarak eserin müellifi ve/veya müstensihisi hakkında iki sonuca ulaşabiliriz:

---

¹ Seidiye/Kaşgar/Yarkent Hanlığı'nın çöküşünden itibaren Doğu Türkistan'ın Kaşgar bölgesinde Hocalar Devri adı verilen yaklaşık 80 yıl kadar süren bir dönem bulunmaktadır.(1755 yılındaki Çin istilasına kadar bu dönem sürmüştür.) Bu dönemde özellikle ciddi bir yazı faaliyeti baş göstermiştir. Özellikle Ali Şir Nevâyi etkisiyle çeşitli eserler yazılmış, ilim dili olarak Farsça yerine Türkçe kullanılmaya başlanmıştır. Halkın bu yöntemle diri tutulmaya çalışıldığını belirtebiliriz.. Tıp El Kitabı'nın derlendiği kaynaklar işte bu dönemde yazılmış yahut çevrilmiş kaynaklar olabileceği düşüncesindeyiz. Konuyla ilgili olarak Bk. Bakırcı, 2018

² bk. 1.2.1 Eserin konu başlıkları.

1. Eserin aslı da bu biçimdedir. Derlemeyi yapan eserin müellifi olup bizim elimizdeki nüsha bir müstensih tarafından kopya edilmiştir.
2. Eserin aslı elimizdeki metindir. Dolayısıyla müstensih ve müellif aynı kişidir.

İslam tıbbı etkisinde yazılmış olan eserlerdeki yaygın teori insan vücudunun dört unsurdan(hılt) oluştuğunu ileri süren ahlât-ı erbaa anlayışıdır. Tıp tarihinde ahlât-ı erbaa anlayışı eski Mısır'a kadar gitmektedir. Mısırlı hekimler, hastalık sebebi olarak bünyedeki kan, balgam, kara safra (sevdâ) ve sarı safradan ibaret dört sıvının kirlenmesini gösterirlerdi. Bundan dolayı tedavide kirli sıvıların boşaltılması (kan almak, müşil vermek vb.) yoluna gidilirdi.³ Ahlât-ı erbaa, kaynaklarda Humoral Patoloji Teorisi, Dört Unsur Teorisi, Dört Sıvı Kuramı adlı terimlerin Arapça kaynaklarda olan karşılığıdır. Türk-İslam tıbbında da bu hali ile kullanılan Ahlât-ı erbaa anlayışının kökeni eski Mısır'a kadar uzansa da, teoriyi geliştiren asıl kişi Hipokrat(M.Ö. 460-370)'tır.⁴

Ahlat-ı erbaa anlayışını daha iyi anlayabilmek için Eski Yunan tıbbına göz atmamız faydalı olacaktır. Eski Yunan'da Hipokrat öncesi ilk tıp bilgileri Homeros'un(M.Ö. 10.-9. yy) *İliada* adlı eserinde geçmektedir. Burada bahsi geçen tıbbi bilgiler daha çok savaşlarda meydana gelen yaralanmaları tedavi etmek, ağrıları azaltmak ve kanamaları durdurmak üzeredir. Bitkisel tedavi ve bitkilere yüklenen büyüsel güçler ön plandadır.

Ali Haydar Bayat'a göre Yunan tıbbı üç başlık altında incelenebilir: Mitolojik dönem, filozof-hekimler dönemi ve Hipokratik anlayışın hakim olduğu bilimsel dönem.⁵

Homeros ile başlayıp yaklaşık olarak 6. yüzyıla kadar ilerleyen *mitolojik dönemde* çeşitli tanrılar ve kahramanlar hastalıklar ve sağlık ile özdeşleştirilmiştir. (Ertekin:2022) Homeros'un şifacı olarak bildirdiği ancak genel olarak Apollun'un

---

³ bk. Erdemir Demirhan, A. (1989) "Ahlât-ı erbaa" mad. TDV İslam Ansiklopedisi (s.24) C.2 İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları

⁴ Eski Mısır'da ilk hekimlerin din adamı niteliği taşıdığına, bedenimizdeki her organın tanrılarla ilgili olduğuna inanılmıştır. Hastalığın temelinde kutsal sebepler aramışlar tedavi olarak da sihir, büyü ve duaları kullanmışlardır. Bunlarla beraber pratik tedavi yöntemleri de geliştirmişlerdir. Papirüslerden edinilen verilere göre ölümlerin mumyalanması hekimlerin işidir. Mısırlı hekimlerin anatomi bilgilerinin ileri olmasının sebeplerinden biri bu olabilir. Nil Nehri ve insan bedeni arasında bir benzerlik kurarak insan bedeninde de tıpkı Nil Nehrini besleyen kanallar olduğunu ve bu kanalların hava, su ve kanı bedene taşıdığını, bu taşıma işleminin gerçekleşmemesi halinde hastalıkların ortaya çıktığına inanılmıştır. (Ertekin: 2022)

⁵ bk. Bayat, A.H. (2016) *Tıp Tarihi*, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi s. 102

oğlu olarak tanımlanan Asklepos bu tanrıların içinde en önemli olanıdır. Sağlık tanrısı olarak tanınan Asklepos'un 6 kızı ve 4 oğlu olduğu söylenmektedir. Tasvirlerde genellikle Hygieia (hijyen, hastalıklardan korunma ve temizlik tanrıçası) ve Panacea (iyileşme sürecinde görevli tanrıça) adlı kızlarıyla betimlenmiştir. Oğullarının ise tarihin ilk hekimleri olduğu söylenmektedir. Asklepos adına asklepieion adında tapınaklar inşa edilmiştir. Ali Haydar Bayat, 300'ü aşan tapınak ve sunakların kurulduğunu, 63'ünün hastane-tapınak özelliği gösterdiğini bildirmiş ve en bilinenlerinin Epidauros (Mora Yarımadası), Trikka (Teselya), Rodos, Knidos (Datça), Cos (İstanköy) İzmir, Milet ve Bergama'da bulunduğunu söylemiştir.⁶

Bu tapınaklarda hastalar uyutulmuş, şifalı sularla banyo yaptırılmış ve bu süreçte uyuyan hastaların gördüğu rüyalar yorumlanıp tedavi süreci tekrar gözden geçirilmiştir.

Mesela, sindirim bozukluğu şikayetiyle Epidauros Asklepieionuna başvuran bir hastaya ekmek, peynir, maydanoz, marul ve ballı süttten oluşan bir diyet verilmiş; çıplak ayakla dolaşması, hergün koşması, çamur banyosu yapması, sıcak banyo yapmadan önce vücudunu şarapla ovması tavsiye edilmişti. Bazı vakalarda şifa, Asklepios'un kutsal hayvanlarının (yılan, köpek, horoz) hasta organları yalayıp ısırmasıyla sağlanırdı.⁷

6. ve 5. yüzyıla tarihlendirebileceğimiz *filozof-hekimler döneminde* bazı hekimler tıbbı durumları düşünce sistemi ve tabiat felsefesi ile açıklayıp çeşitli teoriler elde etmeye çalışmışlardır. Bu hekimlerden ikisinin ahlât-ı erbaa anlayışının temeli olacak düşünceleri ortaya attığını söyleyebiliriz. Bunlardan ilki, Krotonlu Alkmaion(M.ö. 500/450) sağlığın ve gücün insan vücudundaki sıvıların dengesine bağlı olduğunu öne sürmüştür. Bu hekimlerden biri de Sicilyalı Empedokles (M.ö. ~492-32)'tir. Aynı zamanda Sicilya Tıp Okulunu kuran Empedokles *Tabiat Üzerine* adlı eserinde unsur (element) kavramından bahsetmiş ve 2000 yıl kadar gündemde kalan Humoral Patoloji (Dört Unsur) Teorisi'ni ortaya koymuştur. Evren (makrokozmos) ve evrenin bir parçası olan insan (mikrokozmos), bu dört unsurdan (su, toprak, hava, ateş) meydana gelmiştir.⁸

---

⁶ Bayat, Ali Haydar s. 103

⁷ Bayat, Ali Haydar s.104

⁸ Bayat, Ali Haydar s.108. Dört Unsur ya da Anasır-ı Erbaa için bkz: TDV İslam ansiklopedisi "Anasır-ı Erbaa" maddesi

Yunan tıbbında Hipokrat(M.ö. 460-370) ile birlikte öncesine nazaran bilimsel bir dönem başlamıştır. Modern tıbbın atası olarak görülen Hipokrat, tıbbı geleneksel medodlardan, din-büyü kökenli tedavi yöntemlerinden ve hurafelerden ayırıştırmaya çalışmış, deney esaslı akılcı bir tıp anlayışı ortaya koymuştur. Hipokrat, Empedokles'in Humoral Patoloji Teorisini geliştirmiştir. Buna göre insan vücudu katı ve sıvılardan oluşmaktadır. Bu sıvılar kan, balgam, safra(sarı safra) ve sevda(kara safra)dır. Hipokrat'a göre hastalıklar bu sıvıların denge halinde olmaması durumunda ortaya çıkmaktadır.

Ahlât-ı erbaa anlayışına göre vücuttaki sıvılar sudan, vücudun katı yerleri topraktan, nefes havadan, ruh ise ateşten oluşmaktadır. İnsan vücudundaki sıvılardan kan, sıcak-yaş olan havaya; balgam soğuk-yaş olan suya; safra, sıcak-kuru olan ateşe, sevda ise soğuk-kuru olan toprağa karşılık gelmektedir. İnsandaki mizacı ise bu sıvıların birbirine olan oranları belirlemektedir. Buna göre kanlı mizacın sahip kişilerin neşeli, sıcakkanlı ve hareketli oldukları sevdavî mizaca sahip olanların melankolik ve karamsar oldukları, balgamî mizaca sahip olan kimselerin ağırkanlı, uyumayı seven, duygusal olmayan kişiler oldukları ve son olarak safravî mizaca sahip olanların öfkeli, çabuk kızıp sakinleşen kişiler oldukları kabul edilmiştir. Mizaçlar sıvıların oranına göre değişmekte olup bazı sıvılar belli şartlar altında birbirlerine dönüşebilmektedir. Ancak sevda hiçbir mizaca dönüşemez.

Hastalıkların teşhisi vücutta bulunan sıvıların değişiminin tespit edilmesiyle gerçekleşmektedir. Hastalığın tedavisi sırasında ise iklim, mevsim, coğrafya, vücutta artan sıvıyı dengeleyebilecek bitki-gıda dikkate alınarak ilaç hazırlanmaktadır.

Ele aldığımız Tıp El Kitabı (Handbook of Medicine) adlı metinde, yalnızca iki yerde hekim adı geçmektedir: Hâtûs Hekim (حاتوس حاكم) [3b/2] ve Câlînûs Hekim (جالينو حاكميم) [13b/1]. Hâtûs Hekim'in Hipokrat olabileceği düşünülebilir ancak bununla ilgili bir delil bulunamamıştır. Câlînûs ise asıl adı Claudius Galenus olan 129-200 yılları arasında yaşamış Romalı bir hekim olup İslam tıbbında Calînûs, Galen gibi isimlerle anılmıştır. Anatomi ve fizyoloji alanına önemli katkılar yapmıştır. Bergamalı Galen, Hipokrat'ın görüşlerini benimsemiş ve sistemleştirmiş, evrendeki dört unsur ve ahlât-

ı erbaa anlayışını ilişkilendirmiştir.⁹ Bununla beraber Hipokrat'tan farklı olarak tıbbi felsefe ile birlikte ele alıp, tabiat görüşlerinde Aristo'dan etkilenmiştir. Galen, temel organların (kalp, beyin, karaciğer) sağlığından özel bir pneuma'nın (nefes, ruh) sorumlu olduğunu; kandan arınmış sinirlerdeki pneuma'nın vücudun hareket ve fonksiyonlarını düzenlediğini; vücudun kalpteki hayati ruh, beyindeki hayvani ruh, karaciğerdeki doğal ruh ve dört unsur(kan, balgam, safra ve sevda) ile yönetildiğini savunmuştur.¹⁰

Galen, Rönesans'a kadar ortaçağ Avrupa tıbbını ve İslam tıbbını derinden etkilemiştir. Ahlât-ı erbaa anlayışının İslam tıbbında benimsenmesinde büyük ölçüde rol oynamıştır. Galen'in görüşlerinin bu denli büyük ölçüde kabul edilmiş olmasının bir sebebinin de sonsuzluk, ilahi olmak kavramlarıyla tanımlanabilecek ruh görüşüyle ilgili olabileceğini düşündürmektedir. Zira onun ruhu öne çıkaran düşünceleri semavi dinlerle bir çelişkiye düşmemektedir. Metnimizde, kan, balgam, safra ve sevdanın artmasıyla hangi hastalıkların meydana gelebileceğinin anlatıldığı bir bölümde Galen'in adı geçmektedir.

Ve yana cālīnū<s> hākīm aytur herkimniŋ ağızı açığı bolsa şafrāh ziyāde bolur. Eger ağız şūr bolsa bī-meze bolsa balgām ziyāde bolur. Eger ta:tlıg bolsa kan ziyāde bolur. Ol 'illet kim şafrāhdındur: Baş ağırık şakīka bolmaq, yüziniŋ yarımı ağıрмаq, tili qurumaq, boğzı qurumaq, yüz sarıg bolmaq, saç saqal uçı yarılmaq, a'zāsı süst bolmaq, kılunc bolmaq, tal ağıрмаq, fişāb tutulmaq, zekeri köymek, yanbaşı ağıрмаq, ta'am hazm bolmaslıq, tola usmaq. Bu 'illetler hemmesi şafrāhdın bolur.

Galen ve Hâtûs Hekim adlarıyla beraber Tıp El Kitabı'nda Lokmân Hekim adı da geçmektedir. Bu bölümler genellikle Lokman Hekim'in tıbbi mahareti, kendisi hakkındaki rivayetler ve kökeni ile ilgili olup metinde toplam ("Lokmân" biçimiyle 14, "Hz. Lokmân" biçimiyle 10 olmak üzere) 24 yerde tespit edilmiştir.¹¹

---

⁹ Günümüzde Bergama (Pargemon), Roma döneminin en önemli asklepionlarından biri olan Bergama asklepionuna evsahipliği yapan şehirdir. Asklepion, Türkçe metinlerde eskülap olarak geçmektedir. Eskülaplar hakkında bk: Şehsuvaroğlu, B. N. (1952) Eskülap ve Asklepionlar. *İstanbul Üniversitesi Tıp Mecmuası* 15/4, 1-23

¹⁰ Bayat, Ali Haydar s.139

¹¹ Lokman Hekim hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Ünver, A.S. (1941). Türk Mitolojisinde Yaşayan Lokman Hekim ve Hipokrat. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, c.15, s.1973-1979;

Ahlât-ı erbaa anlayışının temel alındığı Tıp El Kitabı adlı metinde, aynı zamanda dönemin halk tababeti (halk hekimliği) anlayışı hakimdir. Halk hekimliğinde yegane amaç kişinin hastalığının tedavi edilmesi değil, aynı zamanda yakalanabileceği diğer hastalıklardan da korunmasıdır. Halk hekimliği uygulamaları doğrudan coğrafya ve bölge halkının yaşam pratiği ile ilgili olduğundan her bölgede farklılık göstermektedir. Eserde halk hekimliği izlerini yer yer hayvansal reçetelerde ve hırsız bulmak beyanı adlı bölümde görmek mümkündür. Halk hekiminin yaşam tecrübesine dayanan bu uygulamada büyü ve tılsımlar da kullanılmaktadır.

Tıp El Kitabı, yazıldığı coğrafya dikkate alındığında verilen reçetelerde hayvansal öğelerin baskın olduğu özellikler sığır, at, kirpi, buzağı, köpek, kurt gibi hayvanların ödü, kemiği ve tırnaklarının bulunduğu gözlemlenmiştir. Bitki adları ise daha çok Farsça ve Arapça kökenli olup İslam tıbbında kullanılan bitkilerle benzeşmektedir. Antik dönemlerden itibaren bitkilerin tıbbi amaçla kullanımı, bitki kökleri, saparı ve çeşitli otların karışım ve terkipleri önemli bir bilgi ve tecrübeye dayanan ayrı bir alandı. Tıbbi bitkilerin sınıflandırması ve özelliklerini içeren en geniş farmokopi, Dioscorides (M.ö. 1. yy) tarafından kaleme alınan *Materia Medica*'dır.¹² Tıp el kitabında rastlanılan ve tıbbi şifa amacıyla önerilen çeşitli bitki ve terkiplerin Kitabı'l- Haşâyîş adıyla Arapça'ya tercüme edilen *Materia Medica* adlı çalışmasından geldiğini söyleyebiliriz.

Metinde dikkat çeken diğer bir özellik ise, dönemin diğer metinleri gibi Tıbb-ı Nebevi'nin etkisinde yazılmış bölümler içermesidir. Metinde, Hz. Muhammed adı, "Hz. Peygamber" ve "Hz. risaletpenah" biçimiyle toplam 5 farklı yerde geçmektedir. Bu kısımlarda genellikle faydalı bitkiler özellikle kabağın ve ayvanın faydaları ile kendisini akrep sokması sonucunda nasıl tedavi ettiği anlatılmaktadır.

Tıp El Kitabı metninde Galen tıbbı, İslam tıbbı, tıbb-ı nebevi, halk tababeti ve bitkisel tıbbın etkileri kendini göstermektedir. Tıp El Kitabı'nın özgünlüğü bu tıbbi yaklaşımların dönemin tarihsel ve coğrafi unsurlarına göre yorumlanıp hastalık teşhislerinin ve tedavilerinin buna göre yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Uzun, M.İ. (2003) "Lokman" mad. TDV İslam Ansiklopedisi, C.27 s.206-208, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları

¹² Bayat, Ali Haydar s.139.

1.1 Yazma Tavsifi

1.1.1 Bulunduğu katalog

Çalıştığımız eser Lund Üniversitesi Kütüphanesinde Jarring Koleksiyonu'nda bulunup 351 numarada kayıtlıdır.¹³ Katalogda verilen bilgiye göre eser türkolog Gunnar Jarring tarafından 1929 yılında¹⁴ Roze Akhon adlı bir kitapçıdan satın alınmıştır. 1982 yılında ise Lund Üniversitesi Kütüphanesi'ne bağışlanmıştır.¹⁵

1.1.2 Müellifi ve istinsah tarihi

Türkolog Jarring istinsah tarihini 20. yüzyılın erken dönemleri olarak belirtilen eserin 2a numaralı yaprağında esere sonradan yapııştırılmış/eklenmiş bir kağıt bulunmaktadır. Bu kağıdın girişinde ise *bir miñg üç yüz ottuz cemāziyelevvel* ile başlayan ancak hayvancılıkla ilgili olduğu anlaşılan bir metin bulunmaktadır. Bu tarihi Milâdi takvime çevirdiğimizde 1912 yılının nisan/mayıs aylarına denk gelmektedir. Metnin yazı tipinin müstensihin yazısıyla örtüşmesi ancak metnin sonradan farklı bir kağıtla eklenmiş olması içerikle alakası olmaması bizi verilmiş olan bu tarihin istinsah tarihi olup olmaması yönünde kuşkuya düşürmektedir. Bu metni yazan kişinin kitabın sahiplerinden biri olması da ihtimal dahilindedir.

Yazma eserin müstensihi belli değildir. Yazmanın iç kapağında ve sonunda eserin Molla Abdulhamid Aḥkon adlı birine ait olduğu yazmaktadır. Bu bilgi ilk etapta müstensihin bu kişi olduğunu düşündürse de bu adın yazı tipi ile metnin yazı tipinin birbirine benzemediğinden yola çıkarak söyleyebiliriz ki söz konusu kimsenin yazmanın kitapçıya gelmeden önceki son okurudur.¹⁶

---

¹³ Yazmanın raf işareti: Jarring Prov. 351

¹⁴ Bu konuyla ilgili olarak 1925 yılını işaret eden bilgiler de vardır ancak Jarring'in doktora tezini tamamlamak için 1929 yılında Kaşgar'a gittiği bilinmekte olduğundan bu tarihin daha olası olduğunu düşünmekteyiz (Berbercan, 2017).

¹⁵ Jarring'in kendi el yazısı ile yazdığı katalog bilgileri için bk. EK1

¹⁶ Roze Akhon ve Molla Abdülhamid Aḥkon adlarına dikkat çekmek isteriz. Bir ad benzerliği değilse aynı aileden olduklarını düşünebiliriz.

1.1.3 Yazmanın fiziki özellikleri

54 yapraktan oluşan eser toplamda 108 sayfadır. İç kapağında kitabın son sahibinin adı yazmakla beraber üzeri karalanmış bir takım yazılar bulunmaktadır. Çalışmanın konusu olan metin, yazmanın 2b-53a numaralı yaprakları arasında bulunmaktadır.

Yazma 230x185 boyutunda olup karton ciltlidir. Cildin üzeri mavi üzerine beyaz çiçekli bir kumaşla kaplanmıştır. Jarring'in verdiği bilgiye göre kalitesiz bir Hoten kağıdı kullanılarak yazılan yazmanın sayfaları da oldukça incedir, yaprakların katlanması bundandır.

Eser, kırmızı ve siyah mürekkep ile yazılmıştır. Kırmızı mürekkep konu başlıklarını yazmakta kullanılırken yeni bir konunun girişi olarak kullanılan “*eger kişi, eger kimerse, ve yana, ve nev‘ī dīger*” ifadeleri de kırmızıyla yazılmış, cümleye siyah mürekkep kullanılarak devam edilmiştir.

Eserin satır sayısı sabit olmamakla beraber çoğunlukla 11-12 ve 13'tür. 53a yaprağı ise 3 satırdan oluşmaktadır. Yazmanın sonuna doğru gelindikçe müstensihin yazısını büyüttüğü ve satır sayısının 10'a düştüğü görülmektedir. Yalnızca 30a yaprağı 14 satırdır.

1.1.4 Yazma üzerinde yapılan çalışmalar

Yazmanın Türkiye’de çalışması olmamasına rağmen yurtdışında İngilizce olarak bir adet çalışması vardır. Bu çalışma esasen bir projenin dolayısıyla bir araştırma ekibinin ürünüdür. ATMO-1(Annotated Turki Manuscripts from the Jarring Collection Online) adıyla anılan bu proje 2015-2018 yılları arasında Arienne M. Dwyer ve Sperberg-McQuenn tarafından yürütülmüştür. Projede ağırlıklı olarak üzerinde çalıştığımız metnin incelendiği bildirilmiştir. Ekip yazmayı tarayıp bir veri tabanına aktarmış, harfçevrimi yapmış, ingilizceye çevirmiştir. Özellikle çevirilerin içinde oldukça hacimli notlamalar bulunmaktadır. Okunup anlamlandırılmayan sözcükler bu çalışmada da bulunmaktadır.¹⁷

---

¹⁷ ayrıntılı bilgi için bk. <http://uyghur.ittc.ku.edu/> Erişim 20 Kasım 2022

1.2 Eserin İçeriği

Çalışmaya konu olan eser, bir tıp metnidir. Metin sistematik konu başlıkları altında verilmemiştir. Konu başlığının olduğu yerlerde de daima o konuyla ilgili reçeteler verilmeyip farklı konulara geçilmiştir.

İslam tıbbının etkisiyle yazılmış olan eser, dua ile başlar. Ardından gezegenlerden ve burçlardan bahsedip bunlardan dört tabiat(mizaç) meydana geldiğini anlatır. Devamında ise ahlât-ı erbayı meydana getiren kan, safra, balgam ve sevda unsurlarının niteliklerini anlatmaya başlar.

Genel olarak, besinlerin fayda ve zararları, hangi vakitte yenilmesi gerektiği; kulak ağrısı, diş ağrısı, baş ağrısı, burun ağrısı, burun kanaması, mide ağrısı, cilt hastalıkları gibi günlük hayatta kişinin başına sıkça gelebilecek hastalıklar için reçeteler verilmiştir.

Bu reçetelerle beraber içerikte en çok yer kaplayan ve ayırt edici olduğunu düşündüğümüz konu kısırlık¹⁸ ve cinsellikle ilgili konulardır. Bu bağlamda erkek egemen bir tavır sergilenmiş, ağırlıklı olarak erkeklerin cinsel hazzını çoğaltmak ve cinsel hastalıklarını gidermek amacıyla reçeteler verilmiştir. Kadınlarla ilgili olduğu bildirilen bir bölümde ise kısaca kadınların nasıl bakire gibi olabilecekleri anlatılmıştır.

Metindeki diğer ayırt edici konu ise hırsızlık ve hırsızlığa karşı alınan önemlerin verilmesidir. Bu başlık çoğunlukla düzenli olarak işlenmiş, araya başka konular dahil olmamıştır. Hırsızın aldığı tekrar getirmesi ve hırsızın tespitiyle ilgili olarak reçeteleri Kuran-ı Kerim'den alıntılanan çeşitli ayetler ve tılsımlar oluşturmaktadır. Örneğin, aşağıda verilen şekillerin bir kağıda yazılıp temiz bir yastık altına koyulup uyunduğu zaman hırsızın rüyada görüleceğini bildirir. Şekil ise budur:

••••• یاسنا باریث یا الله یا الله یا الله صلاحی سو سح سح سحه

---

¹⁸ Eserde çocuk olmamasının sebebinin kadın mı erkek mi olduğunu anlamak için bir test de verilmiştir. Buna göre bir kabak alıp dibinin toprağa dikilmesi gerekiyor. Bu işlemten sonra kadın da erkek de bu bitkilerin köklerine işiyorlar. Hangisinin bitkisi büyüüp filizlenmezse çocuğu olmayan kişinin o olduğunu söylüyor. Metinde verilmemiş ancak zannediyoruz ki iki ayrı kabak dikip bu testi uygulamak gerekiyor. bk. 10b/7-8

Tılsımlara başka bir örnek olarak da küçük çocukların korkmaması için boyunlarına köpek dişinden kolye takmalarının bildirilmesi gösterilebilir.

Bilindiği üzere, eski Türklerde şamanlar bir nevi hekim, otacı görevi de görmekteydi. Kişilerin kendi çözemeyeceği hayvan hastalıkları, kendi hastalıkları, doğal afetler gibi konularda doğaüstü güçleri olduğuna inanılan şamanlar, ritüelleri ve kendilerine has yöntemleriyle devreye giriyorlardı. Orta asya Türk tıbbının 14. yüzyıla kadarki sürecini konu alan doktora çalışmasında Mahmut Gürgan şamanların uyguladığı bazı yöntemlerin rasyonel tıp ile uyumlu olduğunu, sonuç olarak pratikte faydalı olmayan yöntemlerin kuşaklar boyu kalıcı olamayacağını belirtmiştir. Gürgan'ın ilgi çekici tespitlerinden biri ise otacı-bakşı ayırımına dikkat çekmesidir:

Eski Uygurların tıp metinlerinde kamların uyguladıkları ritüellik seanslarda kullandıklarının yanı sıra doğrudan şifalı bitkilerle de sağaltma yaptıklarına dair bilgi mevcuttur. Arat'ın çevirdiği bir metinde şöyle denilmektedir:

bu alku kırtlarğa otacı bakşılar yarağın körüp bilge biliglerin öntürüp inçkelep yarağın körüp birzünler

“Otacı-bakşılar bütün bu yaralara, yarayı (dikkatlice) görüp, bilgilerini bilgece kullanıp, inceleyerek ilaç vermelidir.”¹⁹

Ancak Gürgan, Hakaniye Türkçesi döneminde kaleme alınmış olan Divanü Lugati't Türk'te Kaşgarlı Mahmud'un otacılar ve kamları ayrı ayrı tanımladığını bildirmiştir.

Tarımın, yerleşik düzenin ve kentli yaşamın gelişmesi ile birlikte, genellikle aile içinde nesilden nesile aktarılan bilgi ve şifa verme özelliklerinin ağır bastığı kamlar ve otlarla tedavi eden otacıların yanı sıra gelişen bir hekim tipi ön plana geçmiştir. Yeni dinlerin benimsenmesiyle tapınakların kurulması, yazı alışkanlığının gelişmesi, yazıcıların artması, diğer dillerden yapılan çeviriler rahip tipi hekimler dönemlerindeki tıp bilgilerini uygulayarak gelişmiş bir sağlık hizmeti sunmaya başlamışlardır.²⁰

Laszlo Karoly, tıp metinlerindeki şifalı dualarla ilgili yazmış olduğu bir yazıda İslam dünyasındaki hekimlerin rasyonel bir sistemi kabul etmelerinin yanında büyücülüğü de onayladıklarını bildirmiştir.(Karoly,2014)

İbn Haldun'a (1332-1406) göre büyücülük (tılsımlar, şifalı yazmalar, dualar vs.) ilmin önemli bir parçasıdır (Perho1995:114). En büyük İslam hekimlerinden biri olan Zekeriye El-Razi'nin (865-925) yazmalarında da büyücük önemli rol oynar (Goodman 1995: 474-475). Bu

---

¹⁹ Gürgan, 2010:11

²⁰ a.g.y.

düşüncelerin bugüne kadar devam ettirildiği, halk arasında kabul edilerek kullanıldığı iyi bilinmektedir.²¹

Eserde bazı surelerin de aslı yazılmamış yalnızca isimleri verilmiştir. Bunlar Duhâ suresi, Tin suresi, İnşirah suresi, Fatiha ve Ayete'l-Kursi'dir. Karoly'ın belirttiği gibi bu dualar günümüzde de kişilerin sıkıntılı anlarda, hastalıklarda okuduğu, hafiflediğini düşündüğü dualardandır. Peygamberlerden Hz. Süleyman'ın, perilerini çağırarak, huzuruna çıkıp çocuğu olmadığı için feryat eden kadınların bu halinin sebebini sorduğu bölümü yine bu düşüncelerle değerlendirebiliriz.

Metinde yer yer Hz. Muhammed'e atıflar yapılmış, Lokman Hekim ve hakkındaki rivayetler ayrıntılı bir şekilde ele alınmış, kökeni ve Lokman Hekim olma süreci anlatılmıştır.

1.2.1 Eserin konu başlıkları

Yukarıda belirttiğimiz gibi konu başlıkları ve içerikleri uyumlu olmamakla beraber şu biçimdedir:

Konu başlığı	Bulunduğu yer
Hâtūs hâkim aytur	3b/2
Ve yana rivāyet kıllurlar kim	5a/10
Eger mazlūm kişi toğmasa	7a/3
Bu bāb bir kün hāzret-i cebr'īl 'aleyhi's-selām hāzret-i peygamber 'aleyhi's-selāmı hūdāy te'ala iberdi	12a/9-10-11
Bu bābda ağırık kişiniñg mecāzını bilmeklikniñg tārīkesi	13a/6-7
Ve yana cālīnū<s> hākīm aytur herkimniñg	13b/1
Bu bāb tamur tutmañniñg beyānı	15a/12
bu bāb kāşıra-āb ya'nī keselniñg fişābını şīşege alıp bilgil kim hāzret-i peygamber 'aleyhi's-selām aydılar:	16a/10-11
hāzret-i peygamber 'aleyhi's-selām aydılar t̄āyib vilāyetide	18b/4
hāzret-i peygamber 'aleyhi's-selām aydılar t̄āyib vilāyetide	19a/3
Beyān-ı çilān	19a/11
Bu bāb savuq mecāzğa dārū kıllurğa	19b/1
Bu bāb şıfat-ı şāf kıllıp tutmaq	22a/3-4
Bu bāb hāş nerselerke ma'cūn kıllmañniñg niñg beyānıda cuvānniniñg hāşiyeti bu turur	26a/6-7-8

²¹ Karoly, 2014: 279

Ve yana rivāyetde andağ keltürüpdürler kim bir kün ḥāzret-i loḵmān ḥa:kim	27b/4-5
ḥ ^v aş ma‘cūn kılmaknıḡ beyānı nazm keltürüpdür	29a/1
Bu bāb dārūlarnı şıfat kılıp fāyidesini beyān kıılır	31b/6-7
Bu bāb ḥ ^v atunlarınḡ ḥaḵḵıda keltürgen beyānıda	36b/5-6
Her kişi patinzāl bolmaslıḵnıḡ beyānı	35a/6-7
Bu bāb faşl der ma‘rifet-i āb-menīnıḡ beyānı ayturlar	35b/12-13
Nev‘ī dīger der-şaqıḵa tılā‘ mezkūr cem‘ ‘arabī durur	36a/9
Ḥāzret-i risāletpenā<h> şallallāhu ‘aleyhi ve sellem namāzda aydılar	37b/12
bu faşl ez-berāy-ı şaş ve şakāl çıḵarmaknıḡ beyānı ve şar<a> kılmaknıḡ beyānı aytur	39b/8-9
Bu bāb toğmas mazlūmlarnıḡ beyānı	41b/4-5
Faşl bu yeri seng köydürüp oğrını tafmaknıḡ beyānı	46b/8

2. ESERİN YAZIM ÖZELLİKLERİ

Metinde Türkçe sözcüklerde başta, ortada ve sonda olmak üzere çoğunlukla ünlüler yazılmıştır. /a/ ünlüsü için başta ve ortada (آ) ve (ا), sonda (ا) ve (ة) ; /o,u,ö.ü/ ünlüleri için sözcük başında (و) ortasında ve sonunda (و) kullanılmıştır. /ı,i/ ünlüleri için (ى) kullanılmıştır. Kapalı é olarak okuduğumuz bazı sözcükler ise (ى) ile gösterilmiştir. Tek heceli olan, bir, kim, yer gibi sözcüklerde ünlüler gösterilmemiştir.

Türkçe sözcüklerin ünsüzlerin yazımında /c/ (ج) ve /ç/ (چ) ünsüzü çoğunlukla birbirinin yerine yazılmıştır. /p/ (پ) ünsüzü zarf-fiil olarak yazıldığı örneklerin tamamında /b/ (ب) olarak işaretlenmiştir. Ortada ve sonda yazımı sürekli olmayan /p/ ünsüzü özellikle sözcük başında ve alıntı sözcüklerde kullanılmıştır.

Bazı yerlerde eksik noktalamadan kaynaklanan yazım yanlışları bulunmakla birlikte metnin yazımında ikiliklere sıklıkla karşılaşılmaktadır.

Özellikle yabancı sözcüklerin kullanımında dikkat çeken ikilikler şu biçimdedir:

z-z-z ünsüzleri, metinde tutarlı bir biçimde verilmemiştir. Düzenli olarak sırasıyla (ذ , ظ, ز) olarak yazılan bu ünsüzlerin aynı sözcükte birden fazla kullanımını görmek mümkündür.

h ve h ünsüzleri, metinde tutarlı değildir. Metinde (ح ve ح) olarak yazılan bu ünsüzler /z/ ünsüzü kadar sık olmamakla beraber aynı sözcükte farklı kullanımlarını görmek mümkündür.

ş ve ş ünsüzleri, özellikle mişkāl sözcüğünün yazımında görülen bir ikiliktir.

Uygur imla geleneğinin etkisiyle eklerin bazı yerlerde ayrı bazı yerlerde bitişik yazıldığı gözlemlenmektedir. Teklik üçüncü kişi iyelik eki (+sI), ilgi durumu eki (+nInġ), yükleme durumu eki (+nI) çoğunlukla ayrı yazılan eklerdir. Bulunma durumu eki (+dA), ayrılma durumu eki (+dIn) yönelme durumu eki (+gA,+kA,+ġA), eşitlik durumu eki (+çA) çoğunlukla bitişik yazılmıştır. Çokluk ekinin (+lAr) ise hem bitişik hem ayrı yazıldığı tespit edilmiştir.

Harekeler Arapça olan dua bölümlerinde sistemli olarak gösterilmiştir. Bunnunla beraber şedde ol zamiri (ﺍﻭ) ve evvel (ﺍﻭ) sözcüğünü yazımının ayırt edilmesi için büyük ölçüde kullanılmıştır.

Bazı alıntı sözcüklerde aslından farklı olarak uzun ünlüyle gösterilen sözcükler bulunmaktadır. Burada yabancı sözcükleri Türkçeye adapte etme uğraşını görmekteyiz.

3. FİLOLOJİK İNCELEME

3.1 Ses Bilgisi

3.1.1 Ünlüler

3.1.1.1 Kapalı e (è) ünlüsü

Türkçede kapalı e (è) ünlüsü bugün hâlâ araştırmacılar tarafından tartışılan bir konu olmakla beraber genel görüş bu sesin Türkçenin dokuzuncu ünlüsü olduğu yönündedir.²² Kapalı e ünlüsü Doğu Türkçesi metinlerinde var olduğu gibi metnimizde de kullanılmıştır. Metinde kapalı e ünlüsü, Türkçe sözcüklerin başında (ای) ve sözcük ortasında (ی) ile gösterilmiştir. Bununla beraber metinde alıntı sözcüklerin de birkaç yerde kapalı e ünlüsü ile yazıldığını görmekteyiz. İlgili örneklerden bazıları şunlardır:

(12a/2) *ékki* ایکی , (34a/8) *élge-p* ایكاب, (15b/8) *dék* دیک, (4b/12) *késel* کيسل.

3.1.1.2 Ünlü değişimleri

Yuvarlaklaşma

a>o: Bu ses değişmesi (25b/7) *obdān* <Far abādān sözcüğünde görülmektedir.

e>ö: Metinde yalnızca (10b/12) *öy* <ET eb sözcüğünde görülmektedir.

Düzleşme

ü>e: Bu ses değişmesi (27a/7) *köter-* <ET kötür- fiilinde görülmektedir.

Genişleme

ı>a: Metinde (18a/1) *alta* sözcüğünde görülmektedir.

Artdamaksıllaşma

i>ı: Metinde (20b/7) *ıssıg* sözcüğünde görülmektedir.

Öndamaksıllaşma

---

²² Kocaoğlu, 2003

ı>i: Metinde (12a/7) *iber-*, < ET ıd-, (27a/12) *minġ* <ET. bınġ sözcüklerinde görülmektedir.

3.1.2 Ünsüzler

b>p: Metinde tespit edilen bir ünsüz değişimidir. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (47a/3) *put* <but, (51a/11) *püt-* <ET. biti-.

p>f: Metinde yaygın olarak görülen bir ses değişimidir: (17a/10) *faġa* <paka, (14a/4) *fat* <Et. pat,

b>f: Metinde tespit edilen ilgili örneklerden bazıları şunlardır: (25b/11) *fit* <bit, 47a/4) *fit-* <ET bit-.

p->f-: Metinde alıntı sözcüklerde görülen bir ses değişimidir. Mahallileşmenin tespiti açısından önemli olan bu değişim metinde oldukça sık görülmüştür. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (21b/4) *felte* <Far. pelte, (37a/11) *ferhiz* <Far. perhiz, (25b/6) *fest* <Far. pest.

3.2 Biçim Bilgisi

3.2.1 İsim çekimleri

3.2.1.1 İyelik ekleri

Metinde, teklik birinci kişi iyelik eki olarak +m, teklik ikinci kişi iyelik eki olarak +nġ, teklik üçüncü kişi iyelik eki olarak +I, +sI, çokluk birinci kişi iyelik eki olarak +mIz, çokluk ikinci kişi iyelik eki olarak +nġız, çokluk üçüncü kişi iyelik eki olarak +lArI ekleri kullanılmıştır. İlgili Örneklerden bazıları şunlardır: (28a/2) *aġa+m*, (17a/5) *saġal+i+m*, (26b/12) *bende+nġ*, (3a/12) *til+i+nġ*, (27b/2) *kün+i*, (9a/9) *berg+i*, (13b/7) *a'za+sI*, (44b/11) *börek+i*, (41b/8) *ferzend+miz*, (9b/7) *boġum+ları+ġa*, (38b/9) *büy+ları*, (27b/10) *maġasin+leri*

3.2.1.2 Durum ekleri

3.2.1.2.1 İlgi durumu eki

Metinde ilgi durumu eki +nInġ biçiminde kullanılmaktadır. Bazı zamirlerinden sonra +Inġ biçimi görülmektedir. İlgili örneklerden bazıları şunlardır. (4a/3) *aġız+ninġ*,

(16a/4) *ādem+niṅg*, (41b/7) *biz+niṅg*, (48a/5) *dıraḥt+niṅg*, (32a/10) *gül+niṅg*, (28a/7) *giyāh+niṅg*, (9a/6) *taḥu+niṅg*, (45a/6) *oğrı+niṅg*, (28a/2) *men+inṅ*.

3.2.1.2.2 Yönelme durumu eki

Metinde yönelme durumu ekleri +ğA, +gA ve +kA biçiminde kullanılmaktadır. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (35b/3) *ağız+ğa*, (29a/2) *ağrıḳ+ğa*, (17b/3) *çıḳan+ğa*, (27a/12) *til+ğa*, (10a/9) *köz+ke*, (38a/4) *la‘net+i+ke*, (38b/9) *ṭaraf+ge*.

3.2.1.2.3 Bulunma durumu eki

Metinde bulunma durumu eki +dA biçiminde kullanılmaktadır.İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (21b/3) *āftāb+da*, (26a/5) *beyābān+da*, (14b/5) *ögze+de*, (49a/4) *öy+de*, (3a/11) *öfke+de*.

3.2.1.2.4 Ayrılma durumu eki

Metinde ayrılma durumu eki olarak +dIn eki kullanılmıştır. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (38a/10) *derd+din*, (48a/6) *tal+dın*, (12b/3) *ma‘cun+dın*, (7b/8) *öy+din*, (5a/3) *mi‘de+din*.

3.2.1.2.5 Yükleme durumu eki

Metinde yükleme durumu eki olarak yalnızca +nI eki kullanılmıştır. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (4a/7) *ālūçe+ni*, (34b/6) *bādincān+nı*, (37b/8) *samsaḳ+nı*, (8a/10) *tiş+ni*, (28b/9) *post+nı*, (24a/8) *müşük+ni*, (32b/1) *tavuşḳan+nı*, (33b/7) *şīşe+ni*

3.2.1.2.6 Eşitlik durumu eki

Metinde eşitlik durumu eki olarak +çA eki kullanılmıştır. Eşitlik durumun metinde kullanımı oldukça azdır. Çoğunlukla neçe sözcüğünde kullanılmıştır. (30a/12) *sen+inṅ+çe*, (33a/7) *ne+çe*.

3.2.1.2.7 Aitlik Eki

Metinde aitlik eki +KI biçimiyle kullanılmıştır. (30a/13) *sen+din+ki*, (6a/9) *susal+ḳı*, (25a/11) *mi‘de+de+ki*.

3.2.1.2.8 Araç durumu eki

Metinde araç durumu bile ve birle edatlarıyla sağlanmıştır: (30b/5) *birle*, (11a/2) *bile*.

3.2.2 Bildirme ekleri

Metinde kullanılan bildirme ekleri +dur, turur ve (metinde 4 kere geçmektedir) durur yapılarıdır. (10b/9) *şu+ninġ+durur*, (30b/5) *hūb durur*, (27a/4) *nimerse turur*, (25b/9) *ziyāderak turur*, (42b/4) *tol-ġan+dur*, (3a/6) *ķuruk+dur*

3.2.3 Farsça yā-yı vahdet kullanımı

Metinde yā-yı vahdet (28a/3) *ādemī* sözcüğünde görülmektedir. Toplamda 5 kere kullanılmıştır.

3.2.4 Zamir N'si

Doġu Türkçesinde teklik üçüncü kişi iyelik eklerinden sonra gelen durum eklerinin arasına zamir n'si gelmemektedir. Metinde (49b/6) *alt+ı+n+da*, dışında zamir n'si genellikle kullanılmamıştır. İlgili örneklerin bazıları şunlardır: (43a/4) *kindik+i+de*, (17b/11) *şerbet+i+de*, (30b/8) *sarıġ+ı+da*, (7b/9) *saķal+ı+ġa*, (50b/1) *ķulaķ+ı+da*, (20b/2) *tüş+i+de*.

3.2.5 Metinde dikkat çeken edatlar

Metinde Farça olan *eger* edatı tam olarak 225 kere kullanılmıştır. Cümlelerin önemli bir bölümünün şartlı birleşik cümle olduġu tespit edilen metnimizde bu edat aynı cümle içinde şart kipiyle beraber kullanılmıştır. Hemen hemen her cümle *eger* edatı ile başladığını söyleyebiliriz. Farsça tā “-A kadar” anlamına gelen bu edat da cümlelerde kendisiyle aynı anlamı taşıyan -ġAçA, -ġAñA ekleriyle beraber metinde beş kere kullanılmıştır.

3.2.6 Fiil Çekimleri

3.2.6.1 Haber Kipleri

3.2.6.1.1 Görülen geçmiş zaman eki

Metinde görülen geçmiş zaman eki -DI biçimindedir. İlgili örneklerden bazıları şunlardır: (38a/2) *oķu-dı-lar*, (27b/9) *öte+diler*, (27a/11) *çık-tı-lar*, (38a/1) *çaķ-tı*, (38a/5) *buyra-dı-lar*.

3.2.6.1.2 Öğrenilen geçmiş zaman eki

Metinde öğrenilen geçmiş zaman eki ağırlıklı olarak –pdur biçiminde karşımıza çıkmakla beraber bir örnekte –mİş biçimiyle de kullanılmıştır. İlgili örnekler şunlardır: (38b/2) *ayt-ı-pdur*, (39b/6) *dè-pdur*, (50b/1) *hür-miş*.

3.2.6.1.3 Geniş zaman eki

Metinde kullanılan geniş zaman ekleri –r –Ar, ve –Ur ekleridir. İlgili örnekler şunlardır:(29a/10) *ķurut-ur*, (25b/3) *köter-ür* (48b/6) *tapıl-ur*, (30a/14) *köp kııl-ur*, (28a/10) *bol-mas*, (21b/9) *tap-ar*, (42b/5) *ağrı-r*, (29b/1) *uçra-r*.

3.2.6.1.4 Şimdiki zaman eki

Metinde kullanılan şimdiki zaman ekleri –AdUr ve –e durur biçimiyle karşımıza çıkmıştır. İlgili örneklerin bazıları şunlardır: (21b/7) *köter-e-durur*, (34b/2) *dè-ydür*, (27a/5) *h^vala-ydur*, (41b/8) *bol-ma-ydur-mız*, (6a/6) *bol-ma-y*.

3.2.6.1.5 Gelecek zaman eki

Metinde gelecek zaman için –ğAy, -gAy, -kAy ekleri kullanılmıştır. İlgili örnekler şunlardır: (51b/9) *tin-ma-ğay*, (31a/9) *sep-gey*, (46b/12) *oķu-ğay*, (17a/3) *köter-gey*

3.2.6.2 Tasarlama Kipleri

3.2.6.2.1 Şart kipi

Metinde şart kipi –sA biçimindedir. İlgili örnekler şunlardır: (12b/11)*pürkit-se* , (47b/7) *ön-se*, (44b/7) *saķay-ma-sa*, (16b/12) *tart-sa* (22a/1) *tüş-me-se*,

3.2.6.2.2 Emir kipi

Metinde geçen emir kipleri teklik birinci kişi –AyIn, teklik ikinci kişi –nğ ve teklik ikinci kişi –ğıl –gil ekleridir. İlgili örnekler aşağıda verilmiştir:

(51a/7) *ķıl-ayın*, (29a/4) *bil-i-nğ+ler*, (16a/1) *bil-gil*, (38b/8) *baķ-ğıl*, (49a/11) *ber-gil*.

4. METİN

4.1 Çeviriyazı Alfabeti

ا	a, ā, e	ش	ş
آ	a, ā	ص	ş
اے	è	ض	z, ð
ع	’	ط	ţ
ب	b, p	ظ	z
پ	p	ع	’
ت	t	غ	ğ
ث	s	ف	f
ج	c, ç	ق	q
چ	ç	ك	k, g
ح	h	نك	ng
خ	h	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	o, ö, u, ü, ū, v
ز	z	ه	h, a, e
ش,س	s	ی	y, i, ī

4.2 Harfçevrimi Alfabeti

آ ا	a	ص	ş
ايد	ay	ض	ž
ء	’	ط	ţ
ب	b	ظ	z
پ	p	ع	‘
ت	t	غ	ğ
ث	ṯ	ف	f
ج	c	ق	q
چ	ç	ك	k
ح	ḥ	نك	ng
خ	x	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	w
ز	z	ه	h
س	s	ى	y
ش	ş		

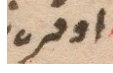

4.3 Çeviriyazılı Metin

[2b] ⁽¹⁾ bismi'llahi'r-rahmani'r-rahīm ⁽²⁾ el-ḥamdü rabbil'l-‘ālemīn ve'l-‘ākıbetü li'l müttakīn eş-şalavātü ⁽³⁾ ve's-selāmu ‘alā resūlihi muḥammedin ve'l aṣḥābi ecma‘īn ⁽⁴⁾ Ve cihān ‘ālemni on kısım yarattı. ⁽⁵⁾ Avval êkki kısım bu turur. Ḥamel şevr cevzā seretān ⁽⁶⁾ esed sünbüle mīzān ‘aḳreb ḳavs cedī delve ⁽⁷⁾ ḥūt. Bu on êkki nimmerseni yette yıldız birle muvāfiḳ ⁽⁸⁾ kıldı. Andaḡ kim şems kamer ‘uṭaridd zühre mirīḥ ⁽⁹⁾ müşterī zuḥal bularnı muvāfiḳ kılıp ādem [3a] ⁽¹⁾ –niṅ vüçüdüda yette nimmerseni yarattı. Avval dil ciger gürde ⁽²⁾ şaş dimāḡ zehr-ser. Ve yana on êkki burc ⁽³⁾ tört tabāyi‘ kıldı. Yette kevākibni yarattı. Bularniṅ mizācı birle ⁽⁴⁾ ıssıḡ savuḳlıḳını ṭarıḳ-i taḥḳıḳni beyān kılır. Avval ⁽⁵⁾ dimāḡ savuḳdur. Yürek baḡrı ḳuruḳ ıssıḡdur, ⁽⁶⁾ öfke hem ḳuruḳdur. Tal ḳuruḳ savuḳdur. Mi‘de ⁽⁷⁾ mu‘tedīldür ya‘nī mizāc tört kısım bolur: Balḡam, sevdā, ⁽⁸⁾ şafrā, ḳan. **Avval** ḳan höl ıssıḡ, orni baḡırda turur. Mezesi ⁽⁹⁾ tatlıḡ rengi sarıḡ bolur **êkki<nci>** şafrādur. Anıṅ ṭab‘ ⁽¹⁰⁾ savuḳ bolur, orni öt üzre bolur. **Üçünçi** ⁽¹¹⁾ balḡam bolur. Anıṅ ṭab‘ savuḳ bolur, orni öfkede [3b] ⁽¹⁾ bolur, ṭa‘amı açıḡ bolur. **Törtünçi** sevdā bolur. Anıṅ ṭa‘amı ⁽²⁾ şūr bolur.

Hātūs ḥākim aytur: Herkimniṅ aḡız açıḡ bolsa balḡam ziyāde ⁽³⁾ bolur. Herkimniṅ aḡzı tatlıḡ bolsa ḳan ziyāde bolur. ⁽⁴⁾ Herkimniṅ aḡzı şūr bolsa sevdā ziyāde bolur. **Eger kimerse-** ⁽⁵⁾ **-niṅ** istīmā bolmaḳı, ten ağır bolmaḳı, aḡzı tatlıḡ bolmaḳ, ⁽⁶⁾ baş aḡrımaḳ bular ḥemmesi ḳandın²³ peydā bolur. Ve yana boḡuz ⁽⁷⁾ aḡrımaḳ, uça aḡrımaḳ ve köz aḡrımaḳ, yürek salmaḳ, ḳulaḳ ⁽⁸⁾ aḡrımaḳ bular mu ḳandın bolur. **Eger kimerseniṅ** başı tola ⁽⁹⁾ aḡrasa anı şaḳıḳa dērler. Eger aḡız ḳurumaḳ, tola ussamaḳ ⁽¹⁰⁾ ve boḡuz ḳurumaḳ, yüzi sarıḡ bolmaḳ ve saç saḳal fat aḳar- ⁽¹¹⁾ –maḳ ve élig titremek ve teb-lerze bolmaḳ ve yan başı ⁽¹²⁾ aḡrımaḳ, ta‘ām sinḡmeslik bular şafrādın bolur. [4a] ⁽¹⁾ **Ve yana** aḡız açıḡ bolmaḳ, aḡzıdın su kelmek, saç saḳal ⁽²⁾ aḳarmaḳ ve ḳursaḳ aḡrımaḳ ve istiskā ve kirm-i kedū-dāne ⁽³⁾ bolmaḳ bular ḥemmesi balḡamdın peydā bolur. **Ve yana aḡzıniṅ şūr** ⁽⁴⁾ **bolmaḳı**, nā-ḥūşluk ve köz hıyre bolmaḳ ve şeb-kūr bolmaḳ ve fikri dār ⁽⁵⁾ bolmaḳ ve āşufte tüşi körmek, tola sözlemek ve ‘ar‘ar ⁽⁶⁾ bolmaḳ bular ḥemmesi sevdādın bolur. **Eger kimerse ḳan def‘** ⁽⁷⁾ bolsun dese ḥurmāy-ı hindī ve ālūçeni gül-āb-ı şerbet ⁽⁸⁾ kılıp üç kün nāştada içse ḳan şāf bolur. **Eger** ⁽⁹⁾ **şafrā** sāki:n bolsun dese açıḡ anārni tatlıḳ anārni ⁽¹⁰⁾ berāber kılıp gül-

²³ Yazmada (قالدين) şeklinde yazılmıştır. Devamındaki satırda geçen kuvvetlendirme edatından dolayı (mu) ḳan olarak okumayı tercih ettik.

āb hem berāber kılıp bir keçe koygıl. Andın ⁽¹¹⁾ kin terencebīn birle ħal kılıp üç kün nāştada içse [4b] ⁽¹⁾ şafırā def‘ bolur. **Eger balğam** balğam def‘ bolsun dese zencebīl ⁽²⁾ kebāb-çini selīhelerni dam kılıp terencebīn bile ħal ⁽³⁾ kılıp her künde bir mişkāl yese balğam def‘ bolur. **Eger** ⁽⁴⁾ **sevdāni def‘** bolsun dese terencebīn za‘ferānını üç kün ⁽⁵⁾ nāştada içse sevdāni def‘ kılıp. Açıg nimerselerdin ⁽⁶⁾ elbette ħazer kılmağ kerek.

Eger kimerseniᅡ başı ağraysa dānug- ⁽⁷⁾ -nıᅡ uruᅡını nīlfer birle ħal kılıp başıᅡa çafsa şıᅡhat bolur. ⁽⁸⁾ **Eger kimerseniᅡ** kūrşaᅡıda yel bolsa yā yel turᅡan bolsa ⁽⁹⁾ üç mişkāl ᅡezārsıfendini un kılıp künçid yaᅡı bile ħal ⁽¹⁰⁾ kılıp küni nāştada üç mişkāldin yese kūrşaᅡdaki ⁽¹¹⁾ yel def‘ bolur. **Eger kimerseniᅡ** ıssıᅡ yeldin her ᅡaydaᅡ ⁽¹²⁾ kēsel bolsa kişnīş birle mūdāmet kılısa def‘ bolᅡay. [5a] ⁽¹⁾ **Eger kimerse** nāştada turu:f yese aᅡzıdın su kēlūrᅡan def‘ ⁽²⁾ bolur, şafırāsı sūᅡte bolᅡay. **Eger kimerse** sarımsaᅡ yemekni ‘ādet ⁽³⁾ kılısa balğam mi‘dedin bāᅡıl bolᅡay **ve yana** zaᅡmeti²⁴ bolmaᅡ ēlig ⁽⁴⁾ ayaᅡ titremek sāki:n bolᅡay. **Eger kimerse** ala bolᅡan bolsa ⁽⁵⁾ sıçᅡannıᅡ ᅡara ᅡarᅡanıᅡ mayāᅡını ᅡaynatıp sūrte ⁽⁶⁾ def‘ bolur. **Ve yana** herkim bir ᅡacaᅡa ēšekniᅡ sūtini alıp ᅡoysa ⁽⁷⁾ ba<r>ça yūrᅡüler ol ᅡacaᅡa cem‘ bolᅡay. **Eger kimerse** ıssıᅡdın ⁽⁸⁾ sūrfe illetige giriftār bolsa armut uruᅡını ᅡaynatıp ıssıᅡ ⁽⁹⁾ içse bisyār fāyide kılıp. **Ve yana** balğam zaᅡmetige²⁵ yette mertebe ⁽¹⁰⁾ yese hergiz balğam zaᅡmeti²⁶ kūrmeᅡey.

Ve yana rivāyet kılurlar kim cuvānī ⁽¹¹⁾ ıssıᅡ turur herkim cuvānī şeker birle ħal kılıp yese mi‘de ᅡavī ⁽¹²⁾ ᅡuvvetlik bolᅡay. Her ᅡa‘āmiᅡᅡa yese bolᅡay vüçüdüda [5b] ⁽¹⁾ kesel kūrmeᅡey. Kedūdāne yese ve germ-i mi‘deni def‘ kılıp. **Ve yana herkim** ⁽²⁾ sarımsaᅡ yemekni ‘ādet kılısa yel zaᅡmeti²⁷ hergiz kūrmeᅡey. **Herkim** ᅡoy ⁽³⁾ sūti, ᅡalamfūr, ᅡunduz ᅡāhreni şeker birle ħal yese kūrşaᅡ ⁽⁴⁾ aᅡrıᅡı kūrmeᅡey, savuᅡ micāzda bolur **Ve yana** sūnbül beş ⁽⁵⁾ mişkāl, mūç beş mişkāl, tuᅡme turb ēkki mişkāl, zīre ēkki ⁽⁶⁾ mişkāl, ᅡalamfūr üç mişkāl, za‘fer bir mişkāl, bu dārūlarını ⁽⁷⁾ cem‘ kılıp ‘asel birle yese küll ‘illetlerdin def‘ bolᅡay. ⁽⁸⁾ **Ve yana** baᅡrı aᅡrasa ıssıᅡdın bolsa yaş ᅡafaᅡını ıᅡᅡa- ⁽⁹⁾ -ᅡul bādem yaᅡı birle yese def‘ bolur. **Ve yana** benefşeni, ⁽¹⁰⁾ nīlferni

²⁴ zaᅡmet: zxmt

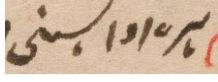
²⁵ zaᅡmetige: zxmtkyh

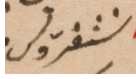
²⁶ zaᅡmeti: zxmtı

²⁷ zaᅡmeti: zxmtı

susasa içmek kerek def‘ bolur. **Herkimniň** ⁽¹¹⁾ micāzı ıssıg bolsa sirkeni şeker birle kaynatıp anār suyu ⁽¹²⁾ birle berse aşğa açığ anār suyu üzüm güresini **[6a]** ⁽¹⁾ kaynatıp içsün. Aş yegendin kin sol kolını basıp ⁽²⁾ yatsun def‘ bolur. **Eger** micāzı savuq bolsa dāçinnı ⁽³⁾ hal birle kaynatıp anār suyunı қоşup ıssıg ıssıg ⁽⁴⁾ içse def‘ bolur. **Eger kimerseniň** yürük bağrı süste ⁽⁵⁾ bolsa ta‘āmğa meyli bolmasa, suğa meyli bolsa sunı bir қаnça ⁽⁶⁾ içse ussalkı def‘ bolmaysa içi қabz ve tili yirik bolsa ⁽⁷⁾ ve yüzi sarıg bolsa kündin künge nā-hüş ziyāde bolsa ⁽⁸⁾ ‘ilāc ol ki, yaş қafaқnı şöhle birle қaynatıp ⁽⁹⁾ berse susalkı def‘ bolur. Açığ anār üzümniň güre ⁽¹⁰⁾ -siniň suyu birle bermek kerek. **Eger kimerseniň** tamgakı ⁽¹¹⁾ tutsa gül-āb birle gārgara қılsa def‘ bolur. **Eger kimersege** ⁽¹²⁾ ađu bergen bolsa ādemniň pişābı birle faytımanı **[6b]** ⁽¹⁾ ēzip içürse def‘ bolgay. **Eger kimerse** endām sısgān ⁽²⁾ sısgān bolsa gül-i reyhānnı soқup yaқsa def‘ bolur. ⁽³⁾ **Eger kimerseniň** közidin yaş aқar bolsa eқküniň süti- ⁽⁴⁾ –ni fahteğa alıp köziňge yaқsa def‘ bolur.

Ve yana eқkür ⁽⁵⁾ mayaқını ‘asel birle merhem қılıp bir neçe yaman cerāhatke ⁽⁶⁾ çafsa def‘ bolur. **Ve yana** eқküniň ötini hatun ⁽⁷⁾ kişi қаşığa çafsa қара болgay. **Ve yana** қızıl eқküniň ⁽⁸⁾ bađrını köydürüp közige tartsa шеbe-kürlükü def‘ bolur. ⁽⁹⁾ **Ve yana** eқküniň ötini nānga қоşup yaş ođulğa ⁽¹⁰⁾ berse ađrıқı def‘ bolur. **Her kimerse** at tuvaқını işikniň ⁽¹¹⁾ altında қоysa sıçgan қаçgay. **Eger kimerseniň** kavī cerāhat- ⁽¹²⁾ -leri bolsa cerāhatdin қан tursa ađnıň tezekini **[7a]** ⁽¹⁾ -gini çafsa turgay. **Ve yana** herkimniň қулақı ađır bolsa ⁽²⁾ қара ađır ađnıň tezekini üç merātebe tamızsa açılıgay. ⁽³⁾

Eger mazlūm kişi tođmasa at tuvaқnı köydürüp külni ⁽⁴⁾ mūm birle şāf қılıp içse fi’l-hāl tođmaslıқdın ⁽⁵⁾ halāş болgay. **Ve yana** herkim at miňgesini bir heft saç saқal ⁽⁶⁾ tüşgen yerige sürtse toli öñgey. **Herkim tēveniň** ⁽⁷⁾ miňgesini fişürüp ‘asel bile hal қılıp yēse ađrıқ ⁽⁸⁾ –ları def‘ bolur. **Herkim** tavuşқanniň miňgesini yaman ⁽⁹⁾ cerāhatlerige çafsa def‘ bolur. **Eger kişide** oқ başı ⁽¹⁰⁾ turup қalsa tavuşқanniň miňgesini çafsa fat ⁽¹¹⁾ çıkқay. **Ve yana** her za‘yifeniň ferzendi bolmasa tavuşқан ⁽¹²⁾ mayaқını özi birle tutsa ferzendi болgay inşāllāh. **[7b]** ⁽¹⁾ **Herkim** tavuşқан miňgesini yā teresini sigek ođul balağa ⁽²⁾ berse def‘ болgay **eger kimerseniň** fişābı tutulsa sıçılқан ⁽³⁾ mayaқını zekerige қоysa def‘ болgay. Herkim sıçқanniň ⁽⁴⁾ қанını қараzāg birle ala болga<n> yerke sürtse def‘ bolur. ⁽⁵⁾ **Herkim** ta‘āmığa қоşup

içse ‘ömre içide ⁽⁶⁾ yel zahmeti²⁸ körmegey. **Herkim** namâz huften vaqtıda bir ayak ⁽⁷⁾ suğa *izâ zilzeleti’l-arđnı* tokkuz mertebe okup öyge ⁽⁸⁾ saçsa bögüler ol öydin kaçğay. **Eger kimerse** ⁽⁹⁾ çibinni saç saçalığa sürse uzun bolur. ⁽¹⁰⁾ **Ve yana** örmüçükni bir kamuşnıñ içige alıp hāmile-dār ⁽¹¹⁾ mazlūmnıñ elgige sürse şubu niyyet²⁹ birle berse kim “ayāl ⁽¹²⁾ oğul mu yā kız mu” dep şafşāf kamuş kerek. Eger [8a] ⁽¹⁾ örmüçük kızıl bolsa ‘ayāl oğul turur, sarıg bolsa kız turur. ⁽²⁾ **Ve yana** miñgesi ekki kısım turur: biri aq biri yaşıl. ⁽³⁾ Aqnı her yeriğe sürse tüg uzar yaşılını her yeriğe sürse ⁽⁴⁾ önmegey. **Her kişi** şirniñ balasını köydürüp engübīn birle ⁽⁵⁾ közige salsa hergiz köz ağırık ⁽⁶⁾ körmegey. **Herkim** yılan süngekni ezip közige tartsa ⁽⁷⁾ rüşen bolğay. **Ve yana** yılannıñ teresinde teb-lerze⁽⁸⁾ ve bezgek bolğan kişi islese def‘ bolğan.

Eger kimerse nāşır ⁽⁹⁾ ‘illetige giriftār bolsa ıt teresige kirse def‘ bolur. ⁽¹⁰⁾ **Herkim** ıtınıñ tişni kiçik balanıñ boynığa bağlasa⁽¹¹⁾ keçe ve kündüz hergiz qorqmağay. **Eger kimerse**ni tilbe ıt tutsa ⁽¹²⁾ herkaysı ıtınıñ bağrını yese def‘ bolğay. **Ve yana** [8b] ⁽¹⁾ ıtlanıñ tilni kurutıp un kılip hayvānātınıñ yağı⁽²⁾ birle mecma‘ kılip herkaydağ cerāhatke salsa def‘ bolur. ⁽³⁾

Herkimniñ tırnağı köçgen bolsa kuçqaç miñgesini salsa ⁽⁴⁾ def‘ bolur. **Eger** kuçqaçnı birle kebāb kılip yese mi‘deni ⁽⁵⁾ tāze kılır. **Herkim** kuçqaçnı pişürüp yese erenligi kavī ⁽⁶⁾ bolğay. **Eger kimerse**ge oq tiken bolsa yā tayaq za‘afı ⁽⁷⁾ bolsa kuçqaçnı yarıp tañsa def‘ bolur. **Ve yana** ⁽⁸⁾ un kılip qand birle yese herqaça mecāzı savuq bolsa⁽⁹⁾ bisyā fāyide kılır. nānga salıp yese balğam zahmeti³⁰ ⁽¹⁰⁾ körmegey, mi‘desi tāze bolğay. **Ve yana** kişnişni şeker ⁽¹¹⁾ birle yese yürekde üstihvānda hergiz ıssıgı kalmağay. kişnişni [9a] ⁽¹⁾ soqıp veremke çafsa def‘ bolğay. **Eger kimerse** derd-serğa bolsa ⁽²⁾ buğdaynı qaynatıp ezilgendin kin sudın alıp ⁽³⁾ üç kün yatar vaqtıda yese def‘ bolur. **Eger kişini** tilbe ⁽⁴⁾ ıt tutsa ādemniñ saçnı sirkede üç kün ⁽⁵⁾ koyup ıt tutğan cerāhat<ge> koysa def‘ bolur. **Eger kimerse** ⁽⁶⁾ tahunıñ miñgesini yasmuq yağı birle qaynatıp ⁽⁷⁾ ağırık kulakğa tamızsa def‘ bolur. **Ve yana** kebüter⁽⁸⁾ mayaqını künçüt yağı birle kaynatıp anğlamas kulakğa ⁽⁹⁾ tamızsa açılğay.

²⁸ zahmeti: zxmty

²⁹ niyet: nyt

³⁰ zahmeti: zxmty

Ve yana kart çıkaŋa armut bergi ⁽¹⁰⁾ bir mişkāl, ħine tōrt mişkāl, ħākester yette mişkāl, ⁽¹¹⁾ bular soċup sirke çalıp bir keçe koyup⁽¹²⁾ taŋglası kartıġa sūrtse def‘ bolur. [9b] ⁽¹⁾

Eger kimerse oġurluġa mūnker bolsa paċanınġ tilini ⁽²⁾ katıp berse elbette ikrār bolur.

Eger kimerseniġ ŧehveti sūst- ⁽³⁾ keyip yā baġlangan bolsa cūvānī soċup kebūterniġ ⁽⁴⁾ ħarnıġa koyup pişürüp yeŧe ŧehvetleri ziyāde³¹ bolur.⁽⁵⁾ **Ve yana** kimerseniġ èrenliki sūst bolsa ħara uynıġ ⁽⁶⁾ mayaċını koyınıġ yaġı birle mecma‘ kılıp endāmıġa sūrt- ⁽⁷⁾ -se ŧehveti ħavī bolġay. **Eger kimerse** boġumlarıġa ⁽⁸⁾ uy yürekini sarıġ yaġ birle ħaynatıp sūrtse ⁽⁹⁾ ħuvvetlik bolġay. **Eger kimerse** bōriniġ tişini ⁽¹⁰⁾ özi birle hemme kılsa hergiz dīvāne bolmaġay. **Eger kimerse** ⁽¹¹⁾ ādemniġ südüġini gül-ābġa³² katıp aġrıċ közke [10a] ⁽¹⁾ sūrtse közi rūŧen bolġay. **Ve yana** aġ tezekini ħu ⁽²⁾ ħurutup künçüt yaġı birle yaman ħartġa baġlasa ħōŧ⁽³⁾ bolur. **Ve yana** aġ yaġını aŋlamaġan ħulakġa tamzursa⁽⁴⁾ açılır.

Eger mazlūm kişiniġ ħayız kelmese aġ tuvaċını dūd ⁽⁵⁾ kılmak gerek elbette ħayız kelgey **eger kimerse** uy tilini gülā<b> yaġı ⁽⁶⁾ birle ħaynatıp aŋlamaġan ħulak<ġa> tamızsa açılır⁽⁷⁾ mücerreb turur. **Eger kimerse** tēve ħımızını iŧŧiġan kişi ‘azā-⁽⁸⁾ -sıġa sūrtse ħōŧ bolġay. **Eger kimerse** oġlan sūdiki-⁽⁹⁾ -ni yaŧ keledurġan közke sūrtse ber-ṭara:f bolur. ⁽¹⁰⁾ **Eger kimerse** ayġır aġnıġ tilini baŧ altında koyup yatsa ⁽¹¹⁾ hergiz ħorek tartmaġay. **Eger kimerse** ħan toġtamasa aġnıġ ⁽¹²⁾ tuvaċını kıztıp yaġsa def‘ bolur.

Eger mazlūm kişiniġ [10b] ⁽¹⁾ balası ħusaċıda ölgen bolsa aġ tuvaċını köydürüp ⁽²⁾ külünü yaġ birle yoġurup yuŋ birle ŧāf kılmak ⁽³⁾ fi’l-ħāl ħalāŧ bolġay. **Eger kimerse** ħaçirniġ miŋgesini ⁽⁴⁾ yaġ birle yoġurup tūġ öner yerke sūrtse sirke tūġ ⁽⁵⁾ önmegey. **Eger kimerse** endāmı aġrasa ulaynıġ ötini ⁽⁶⁾ sūrtse def‘ bolur. **Kimerse** oġlı kıızı bolmasa ⁽⁷⁾ “ayb erde mu ve-yā mazlūm mu ma‘lūm kılay” dese ⁽⁸⁾ bir tūfdin ħafaċ tarıġan gerek. Herħaysı tarıġan- ⁽⁹⁾ -ġa siymek gerek ħaysı önmeŧe ‘ayb ŧunıġdurur.

⁽¹⁰⁾ **Eger kimerseniġ** burnıdın tola ħan kelse eşek ⁽¹¹⁾ sūtini kirfikige sūrtse def‘ bolur. **Ve yana** eşek ⁽¹²⁾ miŋgesini iŧikke sūrtse ol öyde [11a] ⁽¹⁾ uruŧ talaŧ

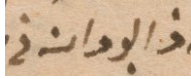

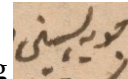
³¹ ziyāde: zyadh

³² gül-āb‘a: kl ab‘h

bolmağay. **Eger kimerseniñg** ҡursaҡ (2) agraķı ҡavī bolsa ҡoy minğesini şeker bile (3) ҡoşup yese agraķı def‘ bolur bisyār mücerrebdur. (4) **Eger kimerseniñg** tili agraķısa ҡoyınıñ yilikini ıkarıp (5) köziniñ üzeside oyup yatsa derhāl şifā bolur (6) **Eger kimerse** zükkam bolsa iki mişķāl aķ köknār, bir mişķāl (7) kişniş , bir mişķāl amğur, bu üçni aynatıp içse def‘ (8) bolur. **Eger kimerse** uynıñ anını cerāhatke afsa feşāhat-(9)–ler³³ tohtağay.

Eger kimerseniñg tişi (10) agraķsa zāknı aynatıp ıssıg ıssıg ağızıgā alsa (11) def‘ bolur. **Eger kimerse** tişi agraķsa tırnaķını alıp (12) köydürüp agrağan tişgā dūd berse hergiz tiş ağırıgı körmegey.

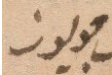
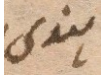
[11b] (1) **Eger kimerseniñg** ulaķı sağıruğı bolsa toğrağunı tuz birle (2) ezıp ulaķgā tamızsa ulaķı açılğay. **Eger kimerseniñg** (3) ulaķıda urt peydā bolsa oyınıñ meyde tüginı yağıgā (4) atıp oysa urt fi’l-hāl ıgğay.

Eger kimerseniñg (5) ursa<ķı> agraķsa her kün nāştada yese def‘ bolur. (6) **Eger kimerse** şeftül yağaçını misvāk ılsa hergiz tiş ağırıķı (7) körmegey, tişi kavak bolmağay. **Eger kimerse** kekrü uruğını (8) mayaķı birle hāl ılıp erimes cerāhatke afsa ber-ara:f bolur. (9) **Eger kişi** uynıñ urutup un ılıp a‘āmğā (10) oşup yese erenliki avī bolğay.

Eger mazlüm kişiniñ (11) toğāķı düş-vār bolsa uy tēzekini altınğā dūd ılsa (12) derhāl ferzende tüşgey. **Eger** toğmas mazlüm laçınıñ [12a] (1) ötini yese derhāl gusul ılsa eri birle mübāşeret (2) ılsa ferzende bolğay. **Eger** h‘atun kişi toğmas bolsa (3) hüdhüdniñ ayağını otğā köydürüp külini berse derhāl (4) ferzend bolğay. **Eger** mazlüm kişiniñ toğāķı düş-vār bolsa (5) öz eriniñ saçını dūd berse derhāl ferzende (6) vüçüdgā kelgey. **Ve yana** toğmaz mazlüm kebüter balasını bismīl (7) ılıp yañgāğāğ mağzını aynatıp içse, vüçüdiğā oysa (8) ferzende bolğay. **Eger** mazlüm kişiniñ fat eşi tüşmese (9) yañgāğ mağzını aynatıp içse derhāl tüşgey.

Bu bāb (10) bir kün azret-i cebrīl ‘aleyhi’s-selām azret-i peygamber ‘aleyhi’s-selāmı (11) hūdāy te‘ala iberdi sizge bu dārūları. ‘Aķılķara ekki direm, [12b] (1) kebāb-

³³ Burada kullanılan feşāhat (فصاحت) sözcüğünün bağlama uygun olmaması sebebiyle Arapça faşd “damarı kesmek; kanama” anlamlarına gelen sözcikle bağlantılı olabileceğini düşünüyoruz.

çini êkki direm, beş direm, қарanfīl êkki direm, ‘ūd-ı hām ⁽²⁾ êkki direm, bu dārūlarnı cem‘ kılıp soқup şeker birle her kün ⁽³⁾ nāştada êkki misķāl bu ma‘cūndın yēse çendān kuvvet ⁽⁴⁾ peydā kılgay kim yüz h‘atun bolsa hem hōş-nūd kılkay. ⁽⁵⁾ **Eger kimerse** hūdhūdning tilini tilsiz kişige berse gūyā bolur. ⁽⁶⁾ **Eger kimerse** aţnıng sūtini beş misķāl ⁽⁷⁾ birle қоşup yēse mi‘dedeki ađrıķı def‘ bolğay. ⁽⁸⁾ Қўсақ ađrıķ bolsa hem def‘ bolğay, şehveti ziyāde³⁴ ⁽⁹⁾ bolğay. **Eger kimerse** tēveniņg tūgini köydürüp külini yađı birle ⁽¹⁰⁾ ħal kılıp közige sü<r>tse köz ađrıķ körmegey. **Eger** tēveniņg ⁽¹¹⁾ tūgini köydürüp külini burnıǵa³⁵ pürkitse қan toĥtağay. ⁽¹²⁾ **Eger kişiniņg** köksi ađrıķı bolsa tēveniņg öfkesini [13a] ⁽¹⁾ yēse def‘ bolur. **Eger kişiniņg** köksi ġaçıldasa қара ⁽²⁾ қоynıņg қуyrađını aқ çamğur bile aқ piyāz bile қоşup ⁽³⁾ üç kün yēse ol zaĥmetidin³⁶ ħalāş bolur. **Eger kimerse** tēve- ⁽⁴⁾ –niņg ötini terencebīn bile ħal kılıp yēse herğiz boğuz ⁽⁵⁾ ađrıķı kömegey. **Eger** eçkü ötini kāfūr bile ħal kılıp kir ⁽⁶⁾ bolğan қulақǵā tamızsa açılğay.

Bu bābda ađrıķ ⁽⁷⁾ kişiniņg mecāzını bilmeklikniņg таріķesi ⁽⁸⁾ tōrt қısmı bolur. Eger kişiniņg bedeni ıssıǵ bolsa mizācı ⁽⁹⁾ hōl ıssıǵdın bolur. Eger kişiniņg bedeni savuқ bolsa ⁽¹⁰⁾ mizācı қuruқ savuқdın bolur. Eger bedeni yumşaq bolsa ⁽¹¹⁾ mizācı hōl savuқdın bolur. Eger bedeni yirik bolsa ⁽¹²⁾ mizācı қuruқ ıssıǵdın bolur. Otra ħal bolsa micāzı mu‘tedīl.

[13b] ⁽¹⁾ **Ve yana cālīnū<s> ħākīm aytur herkimniņg** ağzı açıǵ bolsa ⁽²⁾ şafrāh ziyāde bolur. **Eger** ağzı şūr bolsa bī-meze bolsa ⁽³⁾ balğam ziyāde bolur. **Eger** ta:tlıǵ bolsa қan ziyāde bolur. ⁽⁴⁾ Ol ‘illet kim şafrāhdındur: Baş ađrıķ şaķīķa bolmaq, ⁽⁵⁾ yüziniņg yarımı ağrımaq, tili қurumaқ, boğzı қurımaq, ⁽⁶⁾ yüz sarıǵ bolmaq, saç saқal uçı yarılmaq, ⁽⁷⁾ a‘zāsı süst bolmaq, құлunc bolmaq, tal ⁽⁸⁾ ağrımaq, fişāb tutulmaq, zekeri köymek, yanbaşı ⁽⁹⁾ ağrımaq, та‘ām hazm bolmaslıқ, tola usmaq. Bu ‘illet ⁽¹⁰⁾ bu ‘illetler ħemmesi şafrāhdın bolur.

³⁴ ziyāde: zyadh

³⁵ bururiņǵa: bwrwrnǵh

³⁶ zaĥmetidin: zxmtdyn

Ve yana ağızı ⁽¹¹⁾ bed-büy bolmaḡ, köz tīre bolmaḡ, endīşe tola kılmak, [14a] ⁽¹⁾ perīṣān tüş körmek, içi tarlıḡ kılmak, tola sözle- ⁽²⁾ –mek, köz aḡrımak, u<n>tuḡak bolmaḡ bu ‘illetler hemme- ⁽³⁾ –si sevdādın bolur.

Ve yana ağızdın su kelmek, saç ⁽⁴⁾ saḡal fat aḡarmak, barça beden süst bolmaḡ, ⁽⁵⁾ ve mi‘de aḡrımak ve yürek aḡrımak fālenç ve laḡvā ⁽⁶⁾ bolmaḡ, ḡol fut titremek, istikā bolmaḡ, til ⁽⁷⁾ aḡrımak, kedū-dāne bolmaḡ, yötel bolmaḡ, ⁽⁸⁾ yötel bolmaḡ, köz yaṣaḡḡu bolmaḡ, açığı kēkir-⁽⁹⁾ –mek, tola uyḡulamaḡ bu ‘illetler hemmesi ⁽¹⁰⁾ balḡamdın peydā bolur. **Ve yana** beden kızamaḡ, baş ⁽¹¹⁾ aḡraymak, boḡuz aḡrımak, a‘zā aḡrımak, pīṣāne [14b] ⁽¹⁾ aḡraymak, ḡulaḡ aḡrımak, köz aḡrımak yürek aḡrımak ⁽²⁾ bu ‘illetler hemmesi ḡan peydā bolur.

Eger ṣafrānı ⁽³⁾ pest kılay dēsenḡ üç açığı anār, ēkki ⁽⁴⁾ tatlıḡ anarınḡ uruḡını sıkıp bir munça ḡül-āb ⁽⁵⁾ ḡoṣup ṣerbet kılıp bir keçe kündüz ögzede ⁽⁶⁾ ḡoyup üç miṣḡāl terencebīn birle ḡoṣup üç kün ⁽⁷⁾ nāṣtada içse ṣafrānı keser.

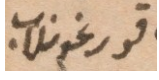
Eger sevdānı ⁽⁸⁾ pest kılay dēsenḡ za‘ferānı engübīn birle ⁽⁹⁾ ḡoṣup her kün yēse sevdānı ber-ṡara:f kılır. ⁽¹⁰⁾ **Eger balḡamnı** ber-ṡara:f kılay dēsenḡ zencebil, kebāb- ⁽¹¹⁾ çīni, seliḡe bularnı ḡoṣup ḡamr kılıp üç kün ⁽¹²⁾ nāṣtada yēse balḡam ber-ṡara:f bolur. **Eger ḡannı** [15a] ⁽¹⁾ **eger ḡannı** ṣāf kılay dēsenḡ ḡurmā-i hindī ve ḡara örük, ⁽²⁾ temirehindi, çilān bularnı ḡül-āb birle ṣerbet kılıp ⁽³⁾ üç kün nāṣtada içse ḡan ṣāf bolur. **Ve yana** ⁽⁴⁾ ṣafrānı sāki:n kılayın dēsenḡ iṣkencebīnni ṣeker ⁽⁵⁾ birle yasmu<ḡ> yā ṣerbet-i hindāne birle içse ve ıssıḡ ⁽⁶⁾ nimerselerdin perhiz kılsa ber-ṡara:b bolur. ⁽⁷⁾ **Eger sevdā ḡāli:p bolsa** semiz ḡoy ḡüṣtını buḡday ⁽⁸⁾ nānıḡā tuḡm-ı sarıḡ ḡoṣup yēgey. Ta<t>lıḡ nimerselerge ⁽⁹⁾ rāḡı:b bolḡay açığı nimerselerdin perhiz kıḡay. ⁽¹⁰⁾ **Eger kimerseniḡ ḡannı ziyāde bolsa** ḡan aldurur çilān ṣerbet ⁽¹¹⁾ içsün. Tatlıḡ nerselerdin ḡüṣtdın perhiz ⁽¹²⁾ kılsun ber-ṡara:b bolḡay.

Bu bāb tamur tutmaḡnıḡ beyānı [15b] ⁽¹⁾ Eger tamur tutay dēsenḡ tōrt ḡolunḡını tenḡ ḡoyḡıl. ⁽²⁾ Aḡrıḡnıḡ tamurı yēnḡçke bolup tīz tīz salsa ṣafrā- ⁽³⁾ –dın bolur, ṣafrā ḡuruḡ ıssıḡ bolur. **Eger** tamurı yēnḡçke ⁽⁴⁾ bolup āsta āsta salsa sevdādın bolur, sevdā ⁽⁵⁾ ḡuruḡ savuḡ bolur. **Eger** tamurı dūrüṣt bolup āsta ⁽⁶⁾ āheste salsa balḡamdın bolur Höl savuḡ bolur **Eger** tamurı ⁽⁷⁾ cıḡ bolup tīz tīz salsa ḡannıḡ ḡāli:blıḡdın ⁽⁸⁾ bolur, ḡan höl ıssıḡdın bolur. **Eger** tamurı yılan dēk ⁽⁹⁾ bulḡanıḡ çömüle dēk mıdrāb salıp ‘alāmet-i ⁽¹⁰⁾ merge bolur. Eger tamur yılbā bolup toḡtamay salsa ⁽¹¹⁾ di:līl-i tendürüstluḡdur. Eger tamurı tīz tīz ⁽¹²⁾ toḡtap salsa hem hem ‘alāmāt-ı mergdür.

[16a] ⁽¹⁾ Eger bu bābda bilgil kim ādemniñg tōrt nimerse ⁽²⁾ –din hūb-rāḳ nimerse yokdur. Avval şafra, ēkkinçi sevdā, üçünçi ⁽³⁾ balğam. an germdür, anıñg ornı cigerde turur, mezesi şirīn, ⁽⁴⁾ rengi kızıl ademniñg tenide andın yahşıraḳ nimerse yokdur. ⁽⁵⁾ Ėkkinçi şafra, ol ab‘ germ huşk turur, anıñg ornı öt ⁽⁶⁾ turur; mezesi telh, rengi sarıg turur. Üçünçi balğam, hōl ⁽⁷⁾ ab‘ savuḳ ornı öñgde turur, mezesi şūr, rengi ⁽⁸⁾ aḳ turur. Tōrtünçi sevdā, hōl ab‘ serd huşk turur, ⁽⁹⁾ ornı tal ürze turur, anıñg ēkki meñgiz ara mezesi turş ⁽¹⁰⁾ turur.

bāb bu bāb āşıra-āb ya‘nī keselniñg fişābını ⁽¹¹⁾ şīşege alıp bilgil kim fişāb tōrt ısmı bolur. Avval aḳ, ⁽¹²⁾ ēkkinçi kızıl, üçünçi ara, tōrtünçi sarıg bolur. Eger aḳ bolsa [16b] ⁽¹⁾ savuḳdın balğamdın bolur. Eger kızıl bolsa anıñg ⁽²⁾ gālībliḳdın bolur. Eger ara bolsa sevdādın bolur. ⁽³⁾ Eger sarıg bolsa şafradın bolur.

Ve yana nev‘ī dīger eger kimerse ⁽⁴⁾ saḳ saḳalını alma suyu birle hemīşe yusa ve helīle ⁽⁵⁾ rengi birle yusa ara bolur. Eger kişike sögel ıkısa ⁽⁶⁾ ayıḳniñg anıyı sūrtse def‘ bolur. Eger kimerse ⁽⁷⁾ tērik yağıyı urutup ‘asel birle ḫal ılıp yēse ⁽⁸⁾ yūrek salur, ‘illet def‘ bolur. Eger kişiniñg tişi ⁽⁹⁾ aḡrısa tūlkiñiñg baḡrıyı un ılıp tiş- ⁽¹⁰⁾ –niñg tūbige bassa tiş aḡrıḳı kōrmegey. Eger kişiniñg ⁽¹¹⁾ kōzi tīre bolsa tavuşḳanıñg ötini kōzke ⁽¹²⁾ tartsa kōzi rūşen bolğay. Eger kişiniñg [17a] ⁽¹⁾ eger kişiniñg sefki bolur, tavuşḳanıñg anıyı sūrtse ⁽²⁾ def‘ bolur. Eger kişiniñg kōzi aḡrısa gül-i nergizni soḳup ⁽³⁾ suyu fıate ılıp kōzige tartsa aḳnı kōtergey. ve yana ⁽⁴⁾ za‘feranı meyde ılıp kōzige tartsa yā felte ılıp oysa aḳnı ⁽⁵⁾ kōtergey. Eger kimerse saḳ saḳayım ara bolsun dēse lāle gül-⁽⁶⁾ –ni tāze ılıp yağı birle aynatıp iḳse bisyār ara bolğay. ⁽⁷⁾ Eger kimersege sögel ıkısa uyuñg ötini un birle ḫal ⁽⁸⁾ ılıp afsa def‘ bolur. Eger kimerse faḳanıñg anıyı her ⁽⁹⁾ her yerke sūrtse tūg ıkımağay. Eger kimerseni ıyan ve ⁽¹⁰⁾ aḳğan bolsa faḳanı pāre ılıp tañgsa işlāḫ zehri ⁽¹¹⁾ almağay. Eger kimerseniñg mi‘desi aḡrısa kişnişni bir mişḳāl ⁽¹²⁾ şeker birle ḫal ılıp yēse mi‘de aḡrıḳı kōrmegey. [17b] ⁽¹⁾ Eger kimerseniñg fişābı tutulğan bolsa sıḳan mayaḳını un ⁽²⁾ ılıp zekerige oysa fişābı revān bolğay. Eger kimerse kirfe ⁽³⁾ ötini temretküge ve-yā ıḳanğa sūrtse def‘ bolğay. ⁽⁴⁾ Eger kimersege zaḫim ıḳan bolsa anḳa kūn bolğan ⁽⁵⁾ bolsa tamām tōkülüp edā tapar. Simāb ēkki mişḳāl- ⁽⁶⁾ –din, ḫab-ı balsān üç mişḳāl, ‘ūd-ı balsān üç mişḳāl, ⁽⁷⁾ and tōrt mişḳāl, yumğaq sebüt tōrt mişḳāl, ⁽⁸⁾ tōrt mişḳāl, ekse üzüm birle

simāb⁽⁹⁾ hūb bile oturup uşbu dārūlarnı⁽¹⁰⁾ soqup meyde kılıp simābnı qoşup
 kanda⁽¹¹⁾ şerbetide hamr kılıp arfa unnıda . ⁽¹²⁾ Alta hişşe kılıp bir hişşesini
 üç bölüp [18a]⁽¹⁾ ertelen tüşde aḥşāmda yemek kerek. Alta⁽²⁾ kün ğızasığa tuzsuz umaç
 içsün yegirme⁽³⁾ künga künke qalmay def‘bolur. **Eger kimerse** horūs⁽⁴⁾ –nınĝ ötini onĝ
 qolığa baĝlasa h‘atunlar⁽⁵⁾ andın özge kişige qaramaĝay. **Eger kimerse** kerefeşni⁽⁶⁾
 şeker birle yese erenliki kavī bolĝay. **Eger kimerse** armut⁽⁷⁾ yaĝını sāĝruĝu kulak
 tamızsa açılĝay. Eçküniĝ⁽⁸⁾ süydükini yel qaflaşkan kulakĝa tamızsa⁽⁹⁾ açılĝay. **Eger**
kimerse kırĝulnıĝ ötini aĝrıq⁽¹⁰⁾ közke sü<r>se def‘ bolĝay. **Eger kimerseniĝ**
 burnıdın⁽¹¹⁾ kan turmasa uy tezekini ısıtıp maĝlayıĝa⁽¹²⁾ taĝsa kan turĝay. **Eger**
kimerse kafaqnı süt birle [18b]⁽¹⁾ füşürüp yese hergiz ĝamm yüzi körmey ve hemişe
 hōş-⁽²⁾ hāl bolur. Kafak aşı yeĝen kişiniĝ şehveti⁽³⁾ ziyāde³⁷ bolur, hıfz ziyāde³⁸
 bolur, tenige cerāhat⁽⁴⁾ çıqmaĝay, pāk pākize bolur.

Hāzret-i peyĝamber ‘aleyhi’s-selām aydılar:⁽⁵⁾ Yā ‘āişe herkim bir loqma kafak
 aşı yese hemişe bende-āzād³⁹⁽⁶⁾ kılgan dek bolur. Herkim nāştada kafak aşı yese ol⁽⁷⁾
 kişiniĝ bedenide derd-ser, derd-çeşm, derd-⁽⁸⁾ hulkum, derd-yürek, derd-şi:kem,
 derd-kol, derd-pāye,⁽⁹⁾ derd-sīne, derd-dīvānelik, derde-burun⁴⁰, derde-⁽¹⁰⁾ kulunç ve
 barça istikā ve barça aĝrıqlarnı def‘ kılır,⁽¹¹⁾ haq sübhānehu te‘ālāniĝ fazlı keremi
 birle. **Ve yana**⁽¹²⁾ herkim anār yemekini ‘ādet kılsa aĝrıĝ körmeĝey, [19a]⁽¹⁾ könĝül
 rüşen bolur. Anār yeĝen kişini hūdāy te‘ālā⁽²⁾ şentān-ı la‘yīniĝ şerridin emānıda
 bolĝay.⁽³⁾

Hāzret-i peyĝamber ‘aleyhi’s-selām aydılar ṭāyib vilāyetide⁽⁴⁾ bihī hediye
 keltürdiler. Resül ‘aleyhi’s-selām alıp⁽⁵⁾ yüz közlerige sürtiler. “Ay bārā hūdāyā bizke
⁽⁶⁾ bu diyārda naşīb kıldıĝ, aḥrietde hem naşīb⁽⁷⁾ kılsaĝ” dediler. Resül ‘aleyhi’s-
 selām aydılar:⁽⁸⁾ “Bihī yeĝler bahādurluĝa delīldur, ferzendi bolsa⁽⁹⁾ sāḥīb-cemāl
 bolur. Hāmile-dār mazlümke bihī⁽¹⁰⁾ bersiĝler ferzende hōş-rüy ve hōş-hüy bolur.”
⁽¹¹⁾ der.

³⁷ ziyāde: zyadh

³⁸ ziyāde: zyadh

³⁹ bende-āzād: bndh azad

⁴⁰ derde-yurun: drdh yrwn

Metnin imlasında (ﺏ) ve (ﺙ) harflerinin yazımı tutarlılık göstermediğinden dolayı derde-burun olarak okumayı tercih ettik.

Beyān-ı çilān resül ‘aleyhi’s-selām aydılar: Eger ⁽¹²⁾ sizle<r>ge teb-vākka bolsa çilānning def‘ bolur ⁽¹³⁾ ve balgāmni keser ve an kem bolur, zerdesini yasar, [19b] ⁽¹⁾ sūrfeni ber-tara:f kılur.

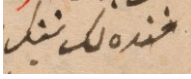
Bu bāb savu mecāzga dārū kılurqa: ⁽²⁾ Cuvānī kki mikāl, dāīn on mikāl, sūnbūl be ⁽³⁾ mikāl, mū be mikāl, tume turb ve kki mikāl, sarıg ⁽⁴⁾ iek kki mikāl, zīre kki mikāl, alamfūr u mikāl, ⁽⁵⁾ za‘fer bir mikāl bu dārūlarını cem‘ kılıp ‘asel⁴¹ birle ⁽⁶⁾ ma‘cūn kılıp yese küll avu yel zametini⁴² def‘ ⁽⁷⁾ kılıur.

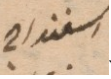

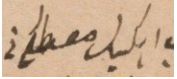

Herkimning tilerinin tūbi aqrasa ızıl ⁽⁸⁾ gūl-i yasmu anār bu niādırını za‘ferni ⁽⁹⁾ birle hemmesini un ılıp tiining tūbige ⁽¹⁰⁾ bassa def‘ bolur. **Eger** balıning i yaını sizip ⁽¹¹⁾ alıp gōzke sūrtse rūen bolgay. [20a] ⁽¹⁾ **Herkim** kōknār ise kōnqli āf bolur. **Herkim** tavuan ⁽²⁾ yūrūknı on bāzūsıga baqlasa o atsa ⁽³⁾ hergiz haa bolmaay. **Eger** ekūning fkesini sefgūl⁽⁴⁾ –luk yūzke sūrtse def‘ bolup. **Eger** kirfeni urutup ⁽⁵⁾ yese bara aqrıknı keser. **Eger** kirfenig bōrekini ⁽⁶⁾ yese yūreklik bolgay. **Eger** uynig tini mīvelik⁽⁷⁾ dratga sūrtse baldur pier. **Eger** ⁽⁸⁾ za‘yife uynig tēzekini uy yaı birle al ılıp ⁽⁹⁾ vūcūdıga oysa udāy te‘ālā ferzendi ālīh-rūzī ılıgay. ⁽¹⁰⁾ **Eger kiining** gaıldasa ara oynig uyraını a ⁽¹¹⁾ fiyāznı amgūlurnı aynatıp u erte ise ⁽¹²⁾ ol kesel def‘ bolur. **Eger kii** ta tekesinig saını [20b] ⁽¹⁾ baıga ⁽²⁾ oyup yatsa her ne kōrgen iini tutsıda kōrgen. ⁽³⁾ **Eger kiining** tii aqrasa tūlkūnig baqrını ⁽⁴⁾ urutup un ılıgan tiinig tūbige bassa ‘ōmri ⁽⁵⁾ iide ti aqrı kōrmegey. **Eger kiining** bōri- ⁽⁶⁾ –nig tiini zi birle tutsa al arasında ⁽⁷⁾ ‘azīz⁴³ urmetlik bolgay, yūzi issıg bolur, ⁽⁸⁾ sōzi tken bolur. **Eger sanı** yōtel ve dēk ⁽⁹⁾ ıle bolsa def‘ bolgan. Her tevī ziyade bolsa ⁽¹⁰⁾ def‘ bolur. Her kii yēlni def‘ ıldı dēse u ⁽¹¹⁾ mikāl bādeyān, tōrt mikāl tum-ı kerefe, ⁽¹²⁾ tōrt mikāl ume, tōrt mikāl sarıg iek, [21a] ⁽¹⁾ tōrt mikāl lāle ,tōrt mikāl nilūfer, kki ⁽²⁾ mikāl gūl-i benbe, kki mikāl tere-tīz, ⁽³⁾ kki mikāl gır, kki mikāl oqrı ⁽⁴⁾ tiken, alta mikāl , bu dārūlarını ⁽⁵⁾ cem‘ ılıp salıp aynatıp u kūnde ⁽⁶⁾ kki

⁴¹ ‘asel: ‘l

⁴² zametini: zxmtyny

⁴³ a‘zīz: a‘zyz

mertebe ‘asel kılmak kerek kül yel def‘ bolur. ⁽⁷⁾ Nev‘î dîger yürükid<e> zahmet⁴⁴ bolsa kirfeni fişürüp yêse ⁽⁸⁾ fi‘l-ḥāl def‘ bolğay. **Eger kimerseniñg közi tîre bolsa** ⁽⁹⁾ kirpeniniñg ötini közige sürtse közi rüşen bolğay. ⁽¹⁰⁾ **Eger kimerseniñg kulağıda kırt bolsa koyniñg yürekini** ⁽¹¹⁾ yağını ḥal kılıp kulağığa koyup yatsa ⁽¹²⁾ kırt fi‘l-ḥāl çıkkay. **Eger kimerseniñg közige aq [21b]** ⁽¹⁾ sefkil tutsa taḥudın yumutka tüşgen zamān ⁽²⁾ alıp ḥatun kişiniñg süti birle ḥal kılıp ⁽³⁾ āftābda yatsa def‘ bolğay. Eger kimerseniñg içke ⁽⁴⁾ yılan kirse ağızıda kıçı koyup yatsa yılan çıkkay. ⁽⁵⁾ **Eger kimerseniñg közige aq tutsa za‘ferni meyde kılıp** ⁽⁶⁾ su birle ezıp felte kılıp közige koysa aqni ⁽⁷⁾ köteredurur. **Eger kimerse atı yağır bolsa eçkü münğüzini** ⁽⁸⁾ köydürüp külini kıçı birle ḥal kılıp salsa fi‘l-ḥāl ⁽⁹⁾ şifā tapar. **Eger kimerseniñg içidin kan revān** ⁽¹⁰⁾ bolsa kıçı uruğını çoğratğa koysa ḥal ⁽¹¹⁾ ḥal kılıp içse kanı turğay. **Eger kimerse yüzige** ⁽¹²⁾ dağı tüşse eşek sütini yüzige sürtse **[22a]** ⁽¹⁾ def‘ bolğay. **Eger mazlüm kişiniñg eşi tüşmese** ⁽²⁾ uruğını alıp etip kaynatıp ⁽³⁾ i<ç>se derḥāl şifā tapar.

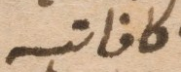
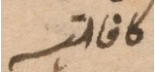
Bu bāb şifat-ı şāf ⁽⁴⁾ **kılıp tutmak** ya‘nī közke aq tüşse cem‘ ‘arabī ketîre, ⁽⁵⁾ bir mişkal ya‘nī arfa, bir mişkal , ⁽⁶⁾ efyün üç mişkal, bularnı soqup meyde kılıp ⁽⁷⁾ şāf etip koymak kerek def‘ bolur. **Eger kişi** ⁽⁸⁾ **-niñg** mi‘deside derd bolsa ve cigeride derd bolsa ⁽⁹⁾ ḥ^vā<h>⁴⁵ savuqđın ḥ^vā<h>⁴⁶ ıssıqđın bolsa bādyān-ı ⁽¹⁰⁾ rümī, bādeyān-ı resmī herqaysıdın êkki mişkal-⁽¹¹⁾ –din; gül-i suru:h, helîle-i zer<d> ve helîle-i siyāh⁴⁷ herqaysı ⁽¹²⁾ üç mişkaldin müştakîn ve kişniş ve kendir **[22b]** ⁽¹⁾ özgede bularnı soqup hem ⁽²⁾ yumşaq soqup bu dārularnı miqdār aq kande ⁽³⁾ tutup ḥal kılıp nehārda yemek kerek. Derde-i ⁽⁴⁾ mi‘de derde-i yürekler def‘ bolğay. **Eger kimerse** ⁽⁵⁾ –niñg közide perde bolsa piyāznı mazlüm kişiniñg ⁽⁶⁾ süti birle ḥal kılıp közlerige tamızsa perde def‘ bolur. ⁽⁷⁾ **Her kişiniñg boğuzı çafsa** êkki mişkal tofānı , ⁽⁸⁾ êkki mişkal büre-i ermenī, êkki mişkal zernih, bir mişkal ⁽⁹⁾ , yarım mişkal toğrağı bularnı soqup ⁽¹⁰⁾ gül yağı birle şalāye kılıp çafmak kerek def‘ bolur. ⁽¹¹⁾ **Eger kırsaq ağırğ savuq** bolsa koy sütini ⁽¹²⁾ şeker birle fişürüp bermek kerek

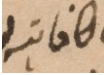
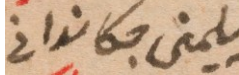
⁴⁴ zahmet: zxmt

⁴⁵ ḥ^vā: hwa

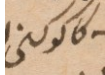
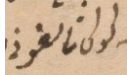

⁴⁶ ḥ^vā: hwa

⁴⁷ siyāh: syah

def‘ bolur. [23a] ⁽¹⁾ **Eger kimerseniň** mi‘de ağrığı bolsa kıçını meyde soğup ⁽²⁾ ötkerip êkki ayak sunı, ıaynatıp bir ayak ıalğanda ⁽³⁾ kıçını suđa salıp ıalın nimedede ötkerip içmek ⁽⁴⁾ gerek, def‘ bolğay, bisyār mücerrebdur. **Eger kimerse** ıshāl ⁽⁵⁾ bolsa h^vā<h> ıssığdın h^vā<h> suğdın arfa unını külük ⁽⁶⁾ ıılıp keşmīr yapurmađınıň uruğını tēp berip êkki- ⁽⁷⁾ -si talқан ıılıp yēse def‘ bolur. Ađ köknārını ⁽⁸⁾ hem tēp berip def‘ bolur. Issığdın ⁽⁹⁾ ıshāl bolsa kızıl köknārını tēp berip

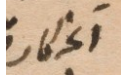
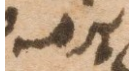
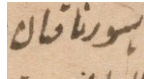
⁽¹⁰⁾ def‘ bolur. Sarığ helīleni un ıılıp bolur. ⁽¹¹⁾ Şeftāl dānesini yađ ıılıp ıssığ ıssığ nehārda ⁽¹²⁾ içmek gerek, def‘ bolur. **Eger mazlūm kişi** örmüçük [23b] ⁽¹⁾ –niň torini vücūdıđa kıyosa kırık yel bolğan bolsa hem ⁽²⁾ hūn turğay, bisyā mücerrebdur. **Eger kimerseniň** közi ⁽³⁾ tīre bolsa tonğ ıarğanınıň ötini közige felte ıılıp ⁽⁴⁾ kıyosa közi rüşen bolur. **Eger kimerseniň** savuğı bisyā ⁽⁵⁾ aşsa yanğakını otđa kömüp zencebīlni ıuruğ üzümü ⁽⁶⁾ kıoy yağıda yoğurup mecma‘ ıılıp her kün nāştāda ⁽⁷⁾ bir mişķāldin yēse bisyār menfa‘at kılgay. **Eger kimerseniň** ⁽⁸⁾ savuğdın renci ‘arız bolsa zencebīl filfil-i dārını ⁽⁹⁾ kufte ıılıp her gün nāştada ıaynatıp içse bisyār ⁽¹⁰⁾ bisyā fāyide kılgay, mücerrebdur. **Eger kişiniň** tişi ⁽¹¹⁾ ağrısıa ermenni üçme ıaynatıp ⁽¹²⁾ almak gerek, def‘ bolur.

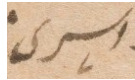
Eger kimerseniň közi kezek [24a] ⁽¹⁾ bolsa kışlık almanı otđa kömüp köhne kıuyruđınıň ⁽²⁾ üzeside kıoyup zencebīl birle filfil-i dārāznı ketende ⁽³⁾ kıurutup üzesige sıfip êkki çikege taňmak gerek, def‘ ⁽⁴⁾ bolur. Eger **eger kimerse** kızıl köz bolsa tonğuzniň öfkesini ⁽⁵⁾ êkki çikesine taňmak gerek def‘ bolur.

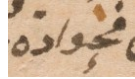
Eger kimerseniň ⁽⁶⁾ taşı ve-yā boğzı çıksa eşekniň ylıkını çafmak ⁽⁷⁾ gerek. ol bolmasa , ol bolmasa hüdhdüni, ol ⁽⁸⁾ bolmasa , ol bolmasa müşükni taňmak gerek; ⁽⁹⁾ bisyār mücerre:b turur. **Eger kimerseniň** başı ağraysa ⁽¹⁰⁾ tuđm-ı soğup meyde ıılıp başığa çafmak gerek. ⁽¹¹⁾ Başı tola ağrasa ıssığ suda başını yup ıalın ⁽¹²⁾ nimedede yörgemek gerek, def‘ bolur. [24b] ⁽¹⁾ **Eger kimerseniň** ağrığı kündüz ziyāde⁴⁸ bolsa ıuruğ ⁽²⁾ ıssığdur. Eger keçesi ziyāde⁴⁹ bolsa höl savuğdur.

⁴⁸ ziyāde: zyadh

⁴⁹ ziyāde: zyadh

Eger ⁽³⁾ turup yegen kişini şol küni yılan çıyan çağsa ⁽⁴⁾ kılmas, çamğur ıssığdur āb-menī ziyāde⁵⁰ kılur. ⁽⁵⁾ Tabī‘yetni mülāyim kılur ve nikris zaḥmetke⁵¹ saç ve saçal ⁽⁶⁾ tüşmesige fāyide kılur. Eger çamğurnı kaynatıp sirkege ⁽⁷⁾ salıp yese iştiḥāni açar, ta‘āmni kılur. Eger ⁽⁸⁾ zerdek mu höl ıssıg yese āb-menī ziyāde kılur ve tabī‘yetni ⁽⁹⁾ mülāyim kılur. Eger kara andın toğar bisyār ⁽¹⁰⁾ neçesi turur ammā ol sovuğ turur. ıssığdın bolğan ⁽¹¹⁾ veremke işşiğan‘a kızıl gül sürtse def‘ bolur.

⁽¹²⁾ Eger kördi deydür höl ıssığdur bu zaḥmetke⁵² [25a] ⁽¹⁾ devādur, yemek, sürtmek kerek. Ve āb-menī ziyāde⁵³ kılur kuvvet-i ⁽²⁾ bāhğa nāfi‘dur. Eger samusağ kuruğ ıssığdur anı dāyim yese ⁽³⁾ tabī‘yetni ziyāde⁵⁴ kılur ve tilbe it tutsa anğa ve yötelke ⁽⁴⁾ nāfi‘dur ammā savuğdın bolğan yötelke fāyide kılur ıssığ-⁽⁵⁾–dın bolğan yötelke ziyān⁵⁵ kılur, derd-i ser keltür. Kerem degen ⁽⁶⁾ kuruğ ıssığdur, tutulğan āvāzını açar. dīvāne it ⁽⁷⁾ tutğanğa, uca ağırığa, tiz ağırığa, köhne ağırığa ⁽⁸⁾ nāfi‘dur. Keremni kaynatıp içse kan def‘ bolur.

⁽⁹⁾ Eger kişi toğaç şeftül yese suğaçdur. Balğamni ziyāde⁵⁶ kılur mi‘dege ⁽¹⁰⁾ kuvvetdur. Avval-i ta‘ām yemek kerek andın şeftālī yegey. Kuvvet-bāni ⁽¹¹⁾ muḥkem kılur. Eger kuruğ ıssığlık kişi nāştada yese mi‘de- ⁽¹²⁾ -deki ḥarāretni ber-ṭara:f kılur. Savuğ mizāc kişi arça- ⁽¹³⁾ –sıdın zencebīl ‘asel birle yese fāyide [25b] ⁽¹⁾ kılur. Ammā avvalkı gılaz pür-kuvvet turur.

Eger kişi örük yese ⁽²⁾ örük savuğdur, yürekniñ ḥarārītni ve teşnelikini ⁽³⁾ köterür. Ammā hılı andın bolur. Eger armut mu‘tedīl bolur ⁽⁴⁾ bir kişi yese mi‘dege nafi‘ kılur, teşneliki ber-ṭara:f kılur. ⁽⁵⁾ Eger bihī tola fāyid<e>lıg gızā turur ve yürekni

⁵⁰ ziyāde: zyadh

⁵¹ zaḥmetke: zxmth

⁵² zaḥmetke: zxmth

⁵³ ziyāde: zyadh

⁵⁴ ziyāde: zyadh

⁵⁵ ziyān: zyan

⁵⁶ ziyāde: zyadh

ķavī ķılır. ⁽⁶⁾ Eger ta‘ām üzeside yēse buķārāt ta‘āmni fest ⁽⁷⁾ ķılır, ĥafıganga germke fāyide ķılır.

Eger encīrniġ obdānı ⁽⁸⁾ aķġa māyil turur. Sarıķ ķızıl ķara anday ıssıġ turur. ⁽⁹⁾ Ol ġızayı ĥākđın ziyāderak⁵⁷ turur. Ķuruķ encīr ⁽¹⁰⁾ ıssıġdur, hōl encīr mu‘tedīldur. Nāştada tola yēse ⁽¹¹⁾ fit peydā bolur. Ol sebebdin ĥun fāsıde:niġ- ⁽¹²⁾ –din peydā bolur. Köhne yōtelke meşānege fāyide ⁽¹³⁾ ķılır. [26a] ⁽¹⁾ **Eger encīr** işip sust kişige çafsa nāfi‘dur. **Eger** encīr füşürüp ⁽²⁾ aķ şīre çıkarıp ĥām encīr bile çıyan çakġan yerke ⁽³⁾ sürtse nāfi‘dur.

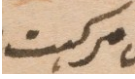
Eger kimerseniġ her a‘zāsı işşıġan ⁽⁴⁾ bolsa uynıġ mayakını germ ķılıp taġsa def‘ bolur. ⁽⁵⁾ **Eger kişide** temrütķü bolsa çihār maġızını otġa kömüp yaġını ⁽⁶⁾ alıp sürtse def‘ bolur.

Ve yana bir söz keltürdüm ‘ammġā. ⁽⁷⁾ **Bu bāb ĥāş nerselerke ma‘cün ķılmaķniġ niġ beyāmıda** ⁽⁸⁾ **cuvānnıniġ ĥaşıyeti bu turur: Andaġ rāviyet keltü-** ⁽⁹⁾ **–rüpdürler kim ĥazret-i loķmān ĥa:kim üç miġ beş yüz** ⁽¹⁰⁾ yıl ‘ömri kördiler. Ĥabeş pādeşāhınıġ oġlı ērdiler. ⁽¹¹⁾ Atalardıñ kiçik ķaldılar, vilāyetlerini kişige aldurdılar. ⁽¹²⁾ Loķmānı yesīr ķılıp şattı, bende boldı. Yana bir <r>āviyetde [26b] ⁽¹⁾ Loķmān vilāyetidin ērdi ve rengi ķara ērdi. Peyġamber ⁽²⁾ –lerniġ mülāyī ērdi.

Yana bir rivāyet hem bar turur. ⁽³⁾ Loķmānı ĥazrete‘l-eyyüb ‘aleyhi’s-selām satıp alıp ⁽⁴⁾ āzād⁵⁸ ķıldılar. Loķmān ĥa:kim beyābān țara:fiġe yüzlendiler. ⁽⁵⁾ Ol beyābānda bir ġār bar ērdi. Ĥazret-i loķmān ol ġārġa ⁽⁶⁾ kirdiler. Keçe ve күntüz ĥudāy te‘ālāġa țā‘at ve ‘ibādet ⁽⁷⁾ ķıldılar. Ularınġ ĥoreki tabestāndaki ġiyāh ērdi. ⁽⁸⁾ Zemestānda ġiyāh biĥī ērdi. El-ķışşa ottuz ēkki yıl bu țarıķa ⁽⁹⁾ birle ĥudāyġa țā‘at ķıldılar. Loķmān ĥa:kim ĥudāy te‘ālā- ⁽¹⁰⁾ –ġa münacāt ķıldı: “Ay bārā ĥudāyā ĥudāvendā, otuz ēkki yıl ĥ^vocā ⁽¹¹⁾ mecāzıġa ĥizmet ķılıp ēdim. Ol meni āzād ķıldı. ⁽¹²⁾ İmdi sen ki ĥ^vocā-i ĥaķiķī sen. Men ‘āciz bendenġdür. [27a] ⁽¹⁾ Men saġa ottuz ēkki yıl ĥizmet ķıldım. Maġa nime kerāmet ķılır ⁽²⁾ sen?” Ol za:mān nidā keldi: “Yā loķmān saġa ēkki ⁽³⁾ nimerseniġ arasıda iĥtiyārım bar. Herķaysını ķabül ķılsaġ ⁽⁴⁾ kerāmet ķılır men.” Loķmān aydı: “İlāhī ol nimerse turur.” dēp ⁽⁵⁾ aydı. Fermān keldi

⁵⁷ ziyāderak: zyadhrk

⁵⁸ āzād: azad

kim “Yā loḳmān sanġa peygamberlikni ḥ^valāyduṛ (6) ve-yā ḥükemālīḳni.” Loḳmān başni töbān salıp endīşe kıldı. (7) Başını köterdi, aydı: “Ay kedḥudayā ḥudāvendā, peygamberlik bisyār müşkül (8) dūr. ‘ilm-i ḥikmetni iḥtiyār kıldım.” dēdi. Bes ḥudāy te‘ālā (9) ḥazret-i loḳmānġa andaġ ‘ilm-i ḥikmetni ‘iṭā (10) kıldı kim ādemlar barça ‘ilm-i ḥikmet örgengil. Loḳmānning (11) aldıġa keldi niçük kim ol ġārdın çıktılar yer yüzideki (12) tamām giyāhlar tilġa keldi. Miñġ bir giyā<h> ḥazret-i loḳmānġa [27b] (1) nefi‘ żararını ayttı. Meger bir giyāh hēç sözlemedi. Ḥazret-i loḳmān (2) aydılar: “Ay bārā ḥudāyā, bu ne giyāhīki mañġa söz <dē>meydūr?” (3) Nidā keldi kim “Yā loḳmān bu giyāh-i anıñġ ‘ilācı yoḳtur.” (4)

Ve yana rivāyetde andaġ keltürüpdürler kim bir kün ḥazret-i (5) loḳmān ḥa:kim kētip barur aydı. Bir giyāhiġa yēttiler. Beġāyet (6) söz-ḥurrem ve tünd tīz-büy ḥazret-i loḳmān ḥa:kim ol giyāh (7) –din zerre yēdiler. Ol kün be-ġāyet hoş-ḥāl ḥurrem (8) boldılar. Cem‘i yıllar bedenlerdin yoḳ boldı. Ol zamān (9) ṭahāret kılıp namāz ötediler. Tā yette kün ol giyāhdın (10) yēdiler. Barça maḥasinleri ya‘nī aḳ tüġleri ḳara (11) boldı ve za‘yif-pīrlıḳları cuvānlıġā mübeddel boldı. Sekkizinçi (12) küni ol giyāh ḳaşıġa keldiler, aydılar kim “Atıñġ nē [28a] (1) turur ve ḥāşşıñġ nē turur?” Ol giyāh aydı: Ey ḥa:kim-i ḥāziḳ (2) ve ey ṭabib-i şādīḳ meniñġ aṭım bisyār turur. Herkim mañġa bir (3) tilde at ḳoyupturlar. Mēni dērler ve bunu (4) nān ve ḥürdedāne dērler” dēdi. Loḳmān ḥakim aydılar: “Seni (5) āzmüde kıldım sanġa bir at ḳoyay kim seniñġ ḥāş<iyye>tiñġni (6) beyān ḳılmaġġa ḥācet bolmaġay.” dēdiler. Ḥazret-i loḳmān (7) ol giyāhning ḥāşiyetige münāsebetiġā yaraşah⁵⁹ cuvānī (8) at ḳoydılar. Ba‘z ādemīler ayturlar kim melāl bu ḥāşit (9) ḥāşit yigitlikdin turur. Eger men yēġirme kün yēsem (10) müylarım ḳara bolmas. Bu ol sebebdindür kim cuvānīning (11) post<i> cümle zehrlerdin turur. Eger ḥ^valasa kim cuvānnı (12) menfa‘at tapay dēse Loḳmān ḥa:kim aytur ki [28b]⁽¹⁾ *naẓm*

جنین کفت لقمان حکمت سعار که هست علم حکمت ازو یادکار

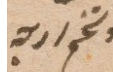
◆ قونفع جوانی ز مغزش بدان ◆ که مغزش کند مغز در اوسخوان⁽²⁾

◆ زیاد بو اصر و صرع و جنون ◆ خلاص دهد هج و بادی درون⁽³⁾

⁵⁹ yaraşah: yraşah

◆(4) کند آب بیشتر فراوان بسی ◆ زمغر جوانی خورده کر کسی

◆(5) را و را بول بسی نافع هست ◆ کر آب مزی ابد دافع هست

(6) **Ṭarīk-i cuvānīniṅ mağzı oldur kim** **cuvānnı bir kāse** (7) **inekniṅ sūti birle mas kazan çendān kaynatmak kerek.** (8) Tā sūt birle huşk bolğay sāyede qurutup obulap (9) postnı çıkarğay. Mağzı kalğanda andın kin zerdek (10) uruğını haş-engiz ve bād-engiz ve engiz-bedaḥşānı ve pudīne (11) yağı ve ve zebān-i güncişk bu darūları cem‘ kılıp (12) aq tatlığ nimerse de ma‘cūn kılıp her şabāḥ miqdār-ı bir (13) mişkāl yemek kerek, bisyār nāfi‘dur⁶⁰. Püşt ve kemer muhkem bolğay[29a] (1) **h^vaş ma‘cūn kılmakniṅ beyānı nazm keltürüpdür hemme kārı**

◆(2) جماع پنج کس ممنوع باشد ◆ نکرد و کرد ایشا سروده هوشیار

◆(3) یکی ز انها زن پرست و دیگر ◆ صعر و حیاض و بد شکل بیمار

(4) Bilinğler kim nefsnı ança şalā haş kılmak nefsnı ekşer zara:r (5) keltürür. Andağ kim her kişi kırk beş yaşdıñ kin tola (6) cimā‘ kılsa a‘zasıdın tamām kuvveti sākı:ṭ bolur.

Nazm

◆(7) اولکم و هم زن که باشد سال از بیش ◆ مشو جمع بادی زهر هست نیش

◆(8) ز با صید حیات تراری فنا ◆ مشو با زن پر همخانه هج

◆(9) که کردو و رخت زردتن پچ سچ ◆ جراکه هر زن برله جماع قبیلسه زنج

(10) Çerā pür zen⁶¹ birle cimā‘ kılsa her ādemniṅ miñgesini qurutur. (11) Pür zen nefsnı öfkege noqsān kılar. **Ve yana** ḥayz içideki (12) mazlūm birle er kişi nefsnı cimā‘ kılsa katığ ağırığa [29b] (1) bolur. Avval ḥudāy te‘ālāniṅ la‘netike uçar. İkkinçi şehveti (2) kem bolur. Üçünçi ḥudāy te‘ālā ferzende berse siyāḥ çehre bolğay. (3) ‘Ākıbet ḥarām ‘illetke giriftār bolğay. **Ve yana** kiçik nāresīde (4) birle cimā‘ kılsa ‘ömriğe noqsān kılar ve şehveti kūtāḥ bolur. (5) **Ve yana** ağırık mazlūm kişi birle cimā‘ kılsa mazlūmniṅ ağırıkni (6) bu kişiğe te‘sir kılar. **Ve yana** mezkūr mazlūmge bu şekl bolsa (7) anıṅ birle cimā‘ kılsa dimāğni⁶² za‘yif kılar ve ferāmūş- (8) –luğ keltürür vāllahu ‘alem bi’ş-şavāb ḥakimler aytur: **nazm**

⁶⁰ nāfi‘: naf‘y

⁶¹ zen: zn

⁶² dimā‘: dma‘

◆⁽⁹⁾ روی کردان شوار ان شاهدکه باشد زشت روی

◆⁽¹⁰⁾ در بدست افتد ز خوبان حور لقا

Ammā ba‘z⁶³ ādemīlerniᅡ⁽¹¹⁾ dil-ber-i hūrlikādur ammā ērenliki nāqışdur. **Ve yana hūkemālar aytur:**

◆⁽¹²⁾ تقویت کن کرده را ◆ اول بمعجونی که هست ◆ جمله اجذا

◆⁽¹³⁾ بیش ◆ کرفش پلپل و جور و بدا ◆ بازباز و قرفه و هلیلون

◆⁽¹⁾ مغز ناجیل زنجیل و بهمنین و تودای مصطکلی [30a]

Falān ‘azīz⁽²⁾ –niᅡ hūrmeti üçün eger on mertebe yana aytsam hem sizlerke dimāᅡ⁽³⁾ yoᅡtur kim bu ma‘cūnnı yasamaᅡᅡa bu kün bu nüᅡᅡa-i mu‘attar kim hūkemā-i ekber⁽⁴⁾ pādeᅡāh üçün yasap ēdi. Ekber padeᅡāh gücerāt ᅡehridin⁽⁵⁾ çıᅡᅡan yüz nāzenīn hūrlikā-i duᅡter birle kām-ı dil ᅡāᅡıl kıldı. ⁽⁶⁾ Uᅡbu nüᅡᅡanıᅡ yüzideki ma‘cūn birle ez-berāy-ı müslümānlarᅡa ⁽⁷⁾ terkīb ēyledim. Eger bu ma‘cūndın bir hūrīk yēseler ve reng-i rüy⁽⁸⁾ –lerini rūᅡen ᅡılır ve tuvānā ᅡāᅡıl ᅡılır. Köᅡgüllerdin⁽⁹⁾ ᅡamm kiter ve āb-ı menī ziyāde bolur ve zekeri saᅡte ᅡılır. Bu⁽¹⁰⁾ ma‘cūnnıᅡ vaᅡfiyyetde **beyt hem keltipdür :**

⁽¹¹⁾ bolur böreklerniᅡ hem ◆ bolur rüstem ᅡirinerdür ceng

⁽¹²⁾ tiliᅡ bolur uzun ᅡatun aldıda ◆ seninᅡçe körünmes ᅡiᅡi aldıda

⁽¹³⁾ ᅡatunlar sendinki ᅡoᅡnūd bolur ◆ zamān seni körmeysel bi-ᅡoᅡ bolur

⁽¹⁴⁾ ᅡılır miᅡ dek zekerni besī ◆ cimā‘ ēylesenᅡ köp ᅡılır nāle:si

[30b] ⁽¹⁾ Ammā bu ma‘cūnnı yasamaᅡ ve münāfiᅡ ve ve nā-ehlī ᅡayrı mezᅡheb

⁽²⁾ –lerke naᅡīb bolmaᅡay. Elbette elbette bende faᅡirni du‘āda⁽³⁾ yād ᅡılᅡaylar inᅡāllāh te‘ālā. **Eger kimerse** ᅡara helīleni dāyim⁽⁴⁾ nāᅡtada yēse ᅡuvvet bāzūlar ziyāde⁶⁴ bolur ve-līkīn mi‘d<e>ni⁽⁵⁾ tenᅡ ᅡılır. Aᅡ ᅡandal hem bisyār hūb durur.

⁶³ ba‘z: b‘z

⁶⁴ ziyāde: ziyadh

H̄vāş ma‘cūnnı ezhār ⁽⁶⁾ **qılurmız herkim qılrsa fāyidesi toludur.** Avval kuvvet bolsan ‘āqırnı sūt ⁽⁷⁾ birle qaynatmaq kerek. Hūb di:l-penzīr bolğan tuhm-ı fiyāz ve tuhm-ı gezer ⁽⁸⁾ bularnı hūb meyde soqup tuhu:mnıñ sarıǵıda hamīr qılıp ⁽⁹⁾ yoǵurmāk kerek. ‘Aselni nohūdınıñ sūy birle hal qılıp ⁽¹⁰⁾ ma‘cūn etmek kerek. Bu ma‘cūnnı yemek burun sasamaqñı yemek ⁽¹¹⁾ kerek, şehveti bisyār ġāli:b bolur ve zekerni saht qılır. ⁽¹²⁾ Gūyā rüstem şīr ner dek bolur.

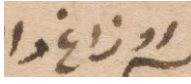
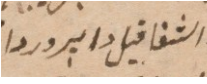
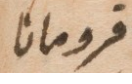
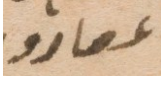
Eger kimerseniñ āb-ı ⁽¹³⁾ pūşti kem bolsa ‘aselni sūt birle qaynatıp içmek **[31a]** ⁽¹⁾ kerek, mücerre:b-i bisyār turur. **Ve yana nev‘ī dīger** keltürgil, bir ser filfil-i ⁽²⁾ darāz, ėkki ser inek sūti birle qaynatıp bular sāyede qurutup ⁽³⁾ soqup her kün nāştada üç mişqālñı alta direm nebāt ⁽⁴⁾ birle hal qılıp berser sūt birle yegey çendān kuvvet berür kim ⁽⁵⁾ eger on ‘avrat bolsa hem hōş-nūd qılğay işlāh sustluq ⁽⁶⁾ qılmas, bisyār mücerre:bdür. **Ve yana nev‘ī dīger** gūşnı mühre⁶⁵ qılıp suǵa ⁽⁷⁾ tegmegen hışt-ı puhteni otǵa salıp kızıl çoǵ qılğay. ⁽⁸⁾ Ol gūştñı ol hıştǵa salıp biryān qılǵa<n> Bir zerre tuz ⁽⁹⁾ anǵa dam qılğay denǵze ya‘nī hıñg anǵa sepgey. Andın kin ⁽¹⁰⁾ yegey beş sātın soñg cimā‘ qılǵıl, ‘acāyiplerni körgey sen. ⁽¹¹⁾ Tenni ve zekerni saht qılır, Yürekni kuvvet ve yüzini ⁽¹²⁾ kızıl qılır. **Eger kimerse** encīrni qaynatıp içse yürekke kuvvet bergey, **[31b]** ⁽¹⁾ cimā‘nı ārzū qılğay. **Eger kişi** üç mişqāl cevz-i hindi, üç mişqāl ⁽²⁾ sirkencebīl birle hal qılıp bir direm zencebīl qoşup nāştada ⁽³⁾ yēse āb-ı pūşti ziyāde⁶⁶ qılır. **Herkim** nāştada cimā‘ qılrsa ⁽⁴⁾ anǵa bād-qulınc, bād-laqvālardın bīm bolgay. **Eger kimerse** ⁽⁵⁾ zerdek uruǵını tēp berip yumşaq soqup ‘asel birle ma‘cūn ⁽⁶⁾ qılıp yēse ėrenliki bisyār qavī bolǵay.

Bu bāb dārūlarını ⁽⁷⁾ şıfat qılıp fāyidesini beyān qılır. Herkimniñ zekeri za‘yip ⁽⁸⁾ bolup sürtüp cimā‘ qılrsa za‘yifeler lezzet tapmaqñıñ ⁽⁹⁾ -ıñ beyanı ayturlar. Eger kimerse dārçīnni meyde qılıp cimā‘ vaqtide ⁽¹⁰⁾ zekeriñge sürtüp cimā‘ qılrsa za‘yife andaǵ tapǵay kim mundın ⁽¹¹⁾ özgeni dēmegey. **Nev‘ī dīger** bir mişqāl ‘āqıl qarağanı, bir ⁽¹²⁾ mişqāl mevzi qoşup soqup meyde qılıp ‘asel **[32a]** ⁽¹⁾ ‘asel birle hal qılıp zekerge sürtse bir sātde- ⁽²⁾ -dın kin cimā‘ qılrsa hūdāy te‘ālā qararını müşāhede ⁽³⁾ qılğay kim za‘yife bī-hūş bolǵay. andaǵ lezzet ⁽⁴⁾ tafǵay kim işlāh-ı ta‘rīfge rast kelmegey. Ol ⁽⁵⁾ za‘yife cem‘ ‘ömrde özgelerni dēmegey. **Eger kimerse** ⁽⁶⁾ tuhm-ı murǵ ıssıǵ oşatıp

⁶⁵ mühre: mhrh

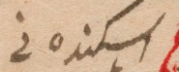
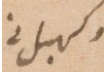
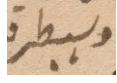
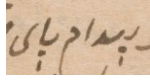
⁶⁶ ziyāde: zyadh

zekerige sürse andın ⁽⁷⁾ cimā‘ kılsa érge hem za‘yifege bisyār lezzet bergey, mücerreb ⁽⁸⁾ turur. **Herkim** kara mekiyānning tuħmını zekerge sürtüp cimā‘ ⁽⁹⁾ kılsa ol za‘yifege mundın özge kişige kâdir bolmağay. ⁽¹⁰⁾ **Her kişi** herkaysı gülning yildezini alıp şeker bile ħal ⁽¹¹⁾ kılıp zekerge sürtse her za‘yifege barsa pāk dāmen ⁽¹²⁾ zāhid bolsa hem ‘aşkıda bī-ķarār bolğay.

Ve yana yekşeb küni [32b] ⁽¹⁾ tavuşķanı öltürüp miñgesini cimā‘ vaķtıda zekerge ⁽²⁾ sürtüp cimā‘ kılsa bolğay, cüdā bolmağay, ⁽³⁾ za‘yife bağlanğay, özge érenge kâdir bolmağay. ⁽⁴⁾ **Her kişige** ħ^valasa derħāl eşğa baray dēsenğ ħing ⁽⁵⁾ zekeringning südüklig ħoyğıl. Derħāl saħte ⁽⁶⁾ bolur, mücerreb:bdür. **Herkim** turu:b uruğını üç hefte ⁽⁷⁾ yēse érenliki ħavī bolur. **Herkim** zerdek uruğını soķup ⁽⁸⁾ tuħu:mning sarığı birle ħal kılıp nāştada yēse şehveti ziyāde⁶⁷ ⁽⁹⁾ bolur. Eger **eger** on zen⁶⁸ bolsa hem ħōş-nūd kılgay. **Herkim** ⁽¹⁰⁾ mekiyān toħınınğ ötini merdārsenğ birle ħal kılıp zekerge sür-⁽¹¹⁾tüp cimā‘ ol za‘yife hergiz mundın cüdā bolmağay. **Herkim** güncişk miñge ⁽¹²⁾ –sini zekerge sürtse saħt kılır. **Herkim** ħara ħarğanıñ **[33a]** ⁽¹⁾ miñgesini sürtüp cimā‘ kılsa ol za‘yife mundın özgeni ħabül ⁽²⁾ kıılmağay. **Herkim** faħtek yağını sürtse bisyār lezzet tapğay ⁽³⁾ şeydā bolğay. **Herkim** ħara mişükniñğ ħuşyasını sürüp zekerge ⁽⁴⁾ sürtüp cimā‘ kılsa ol za‘yife bisyār miħribān bolğay. **Herkim** ħaruşķu ⁽⁵⁾ –niñğ zekerini sürtse za‘yife bisyār bī-ķāķat bolğay. ⁽⁶⁾ **Herkim** ħarāħinni ħüb suda yup ħurutup künçüt yağı ⁽⁷⁾ neçe mertebe zekerge sürtse kelān ve uzun bolğay. **Nev‘ī dīger** ⁽⁸⁾ cevz-i bevvanı ve filfi:lni ve dār-ı filfilni ve ‘ākır ħarħāni zencebīl ⁽⁹⁾ ve ħūlcān herkaysıdın birer mişķālını cem‘ kılıp soķup ⁽¹⁰⁾ élgep ‘asel kim zencebīl ve ⁽¹¹⁾ bolğay. Anıñğ birle ħal kılıp ma‘cūn etip ħācet ⁽¹²⁾ vaķtıde zekeringe sürtse lezzet-i ‘azam tapğay. **[33b]** ⁽¹⁾ **nev‘ī dīger** rāzyāneni biryān kılıp fi:lfil-i darāz fi:lfil ⁽²⁾ ve ‘ākır ħarħā ve zencebīl herkaysını bir munça ve cevz-i bevva ⁽³⁾ ve şeker-i tebriz herkaysını bir yarım mişķāl engüze-i sekonc ⁽⁴⁾ ve mişke kāfūr herkaysıdın yarım mişķāl bularnı ⁽⁵⁾ soķup élgep ħal kılıp rāzyāne birle ħal ⁽⁶⁾ kılıp şīşe ve-yā çinige alıp ağızını muħkem etip ⁽⁷⁾ her künde ol şīşeni bir mertebe tēbretip ħoyğıl. Tā ⁽⁸⁾ on küngaca andın kin cimā‘ vaķtıde bir zerre

⁶⁷ ziyāde: zyadh

⁶⁸ zen: zn

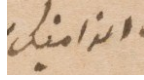
alıp ⁽⁹⁾ zekerige sürtip qurağanda andın soñg cimā‘ kılığay. ⁽¹⁰⁾ Andağ lezzet bergey kim şıfatke rast kelmegey. ⁽¹¹⁾ Ammā şīşeniñg ağzını oçuk qoymağay kuvveti hā- ⁽¹²⁾ hāşiyeti kiter, maqşūd hāşıl bolmas. **Nev‘ī dīger** kara mekiyan [34a] ⁽¹⁾ tohınıñg ötini zencebīl⁶⁹ birle ħal kılıp zekerige sürtse ⁽²⁾ hūb turur. **Nev‘ī dīger** kebāb kılıp ağızğa salıp ⁽³⁾ cān-yāb suynı zekerige sürtse cimā‘ kılısa lezzet ⁽⁴⁾ tamām tapğay kim mezkūr bolğan dārūlardın hem tīz ⁽⁵⁾ turur, işletgülük emes, çerāki ferceni ebleh kılır. ⁽⁶⁾ **Herkim** uynıñg ötini zekerige sürtse büzrük ⁽⁷⁾ bister-i dirāz kavī saht bolğay. **Herkim** ⁽⁸⁾ ve ve şehdni soqup elgey anıñg öti ⁽⁹⁾ birle ħal kılıp zeker<ge> sürtse dirāz ve kılığay. ⁽¹⁰⁾ **Nev‘ī dīger** ħarātīnni hūb soqup cevz-i hindī yağı birle ⁽¹¹⁾ ħal kılıp neçe qatar zekerige sürtse andın kin eçkü ⁽¹²⁾ sūt birle yusa neçe mertebe bu ‘amelni kılısa bisyār [34b] ⁽¹⁾ kelān bolur. kılısa tutamığa patmağay. ⁽²⁾ **Nev‘ī dīger çigitniñg** mağzını çıkarıp hūb meyde soqup ⁽³⁾ sūt birle ħal kılıp zekerige sürtsün. Revğan-ı bādām ⁽⁴⁾ sürtse eçkü sūti birle yusun, bisyār saht ⁽⁵⁾ kelān bolğay.

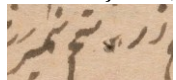
Bu bāb h^vatunlarınıñ ħaqqıda keltür- ⁽⁶⁾ -gen beyānıda māzū üstih^vānnı köydürüp quruq bād-⁽⁷⁾ -incānnı herkaysıdın soqup elgep anğa alış- ⁽⁸⁾ -turup fercige şāf etip qoysa bikr bolğay. ⁽⁹⁾ **Nev‘ī dīger** bir zālū-i tuhm, gül-i suruh üç mişkāl, sūnbül ekki ⁽¹⁰⁾ mişkāl<l> bularnı soqup elgep şalāye kılıp otra ⁽¹¹⁾ qolını gül-āb yā su birle hōl kılıp dārūğa ⁽¹²⁾ sıvap fercige soqğay. Qolını fercniñg her tarafığa [35a] ⁽¹⁾ teb berip tartıp alğay duhter davāzde sāl ⁽²⁾ bolğay. **Nev‘ī dīger** kebūter fokını taş tuz bile ħal kılıp ⁽³⁾ şeker birle zekerige sürtse fūladī bolğay. **Nev‘ī dīger** merdār ⁽⁴⁾ -sengni aţ sūti birle ħal kılıp fercige qoysa on ekki ⁽⁵⁾ yaşar kız bolğan. **Nev‘ī dīger** hūdhūd üsh^vān meyde kılıp ⁽⁶⁾ za‘yife fercige qoysa duhter bolğay.

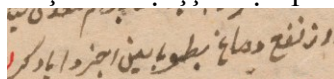
Her kişi patinzāl ⁽⁷⁾ bolmaslıknıñg beyānı herkim tavuşqannıñg ötini zekerige ⁽⁸⁾ sürtse patinzāl bolmağay. Ve yana kebābnı ağızğa salsa ⁽⁹⁾ cimā‘ kılısa pat bolmas.

Herkim koynıñg ötini zekerige ⁽¹⁰⁾ sürtse hem fat bolmas h^vatun firifte bolur. **Nev‘ī dīger** ⁽¹¹⁾ hūdhūdniñg yürekini qurutup kızıl şeker birle yese āb-meni ⁽¹²⁾ ġāli:b

⁶⁹ zencebīl: znjbyl

bolur, fatinzāl bolmas, zen⁷⁰ dīvāne ve şeydā bolur. [35b] ⁽¹⁾ Nev'ī dīger қаранfil, za'fer⁷¹, dārçīn, 'ākırқарғанı bularnı ⁽²⁾ berāber қılıp mişk-i hāli:ş birle soқup şehd birle ҳal ⁽³⁾ қılıp yarım mişkālını ġalūle қılıp cimā' vaқtide aғzıġa salsa ⁽⁴⁾ bisyā lezzet bergey, h^vatun bīkarār bolġay. Ve yana ҳarātīnni ⁽⁵⁾ ҳuşk қılıp birle ol 'avratke şalāye қılıġıl. ⁽⁶⁾ Ol 'avrat sendin özgeni demegey, mücerreb turur. Nev'ī dīger ⁽⁷⁾ būre-i ermenīni mişkāllep 'aselde ҳal қılıp zekerge sūrtse ⁽⁸⁾ çendān қopġay kim herçend қılса yatmaġay. Eger za'yifeniġ ⁽⁹⁾ ferci pūr āb bolsa çigdeniġ yafraġını aniġ otı birle özide ⁽¹⁰⁾ fercige dūd birle suy çıkmaġay. Piyāz-ı nergesni bir keçe күndüz ⁽¹¹⁾ sütte turguzup alıp ҳuşk қılıp zencebīl 'asel birle ⁽¹²⁾ ҳal қılıp zekerge sūrtse қувvet bergey.

Bu bāb faşl der ma'ri-⁽¹³⁾ **fet-i āb-menīniġ beyānnı ayturlar.** Şıfat-ı ta'āmıġe [36a] ⁽¹⁾ cimā'ġa қувvet beredur fiyāznı uşşaq toġrap uy ⁽²⁾ yaġı birle қaynatıp biryān қılıp -ammā köymegey- қуçaқ ⁽³⁾ tuġm yā kebūter tuġmı aġa salıp bir direm hūlencān, bir zerre tuz ⁽⁴⁾ birle zencebīl aġa izāfe қılıġay, hūb fişürġay. Henüz ⁽⁵⁾ bihter mücerreb:bdur. Nev'ī dīger on tuġmnıġ sarıġı, yēgirme ⁽⁶⁾ direm uy yaġı, ottuz direm şeker, yarım direm dārçīn ⁽⁷⁾ bularnı çendān bermek kerek kim rast ⁽⁸⁾ bolġay. Andın soġ tenāvül қılıġay. Bisya қувvet hāşıl ⁽⁹⁾ қılıġay.

Nev'ī dīger der-şakīka tīlā' mezkūr cem' 'arabī durur ⁽¹⁰⁾ bir mişkāl efyūn, yarım mişkāl za'ferān⁷², yarım mişkāl dānug ⁽¹¹⁾ bularnı soқup elgep ġül-āb birle ҳamīr қılıp қāġızge sūrtüp ⁽¹²⁾ yafuşturmak kerek, def' bolġay. Dustürü'l-'ilāc naқldür kim [36b] ⁽¹⁾ közdin herқaysı 'illetlerdin peydā bolsa bu cu:lābdın ⁽²⁾ tenāvül қılса nāfīdur. Benefşe beş direm, 'unnāb yēgirme 'aded, ⁽³⁾ on direm aқ қand, on direm terencebīn bularnı münāsi:b ⁽⁴⁾ su birle andaġ tabh қılmaq kerek kim nime қалmaġay. Anı şāf қılıp ⁽⁵⁾ қandnı terencebīnni alışturup yarım germ қılmaq kerek. Ġizāsıġa ⁽⁶⁾ māşnı muқаşşer қılıp bermek, bādām maġzınıġ bermek ⁽⁷⁾ kerek. Nev'ī dīger yana her қısm ⁽⁸⁾ her қısm hāş ma'cūn қılmaq

⁷⁰ zen: zn

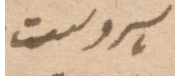
⁷¹ za'fer: z'fr

⁷² za'ferān: z'fran

bir hikāyet. Ay müslümānlar faqr-⁽⁹⁾ hāqrnıng meclisde oturup sizler biligler kim hēç⁽¹⁰⁾ nimerse hayāt zenge neçe yok turur ve hēç nēme miqdār ten-⁽¹¹⁾ dürüstlükçe bolmas. Nazm:

nazm ♦ جرا ناداکی از تنک دست

eger h^vālāsānġlar که کنجی بقیاس است تن دورست⁽¹²⁾

[37a]⁽¹⁾ Hēç ‘illetke giriftār bolmayın dēsenġ loqmān ha:kimning buyraġıça⁽²⁾ ‘amel kılmāq. Hāzret-i loqmān ferzendlerige naşihat kıldılar kim⁽³⁾ “Ey ferzend⁷³ on nimerse dur ādemlerge ziyān⁷⁴ keltür, kuvvet-i⁽⁴⁾ mübāşeretni kem kılır. Avval **avval** āb-menī yok kılır pişābnı⁽⁵⁾ te’hūr kılmāq. İkkinçi **ėkki** yırāq yolġa fiyāde barmāq. Üçünçi **üçünçi** hāmāmda⁽⁶⁾ tola terlemek. Törtünçi **törtünçi** tola uhlamak. **Beşinçi** bisyār süvāre⁽⁷⁾ bolmāq. **Altınçi** kārni sahte kılmāq. **Yettinçi** yanın yatıp cimā‘ kılmāq. ⁽⁸⁾ **Sekkizinçi** kıbleġa rāst oturup cimā‘ kılmāq. **Tokkuzınçi** açığ⁽⁹⁾ nerselerni tola yēmek. **Onunçu** teşne ve gürisnelikni ziyāde⁷⁵ ⁽¹⁰⁾ tartmāq. **Bes** kerek kim bu naşihatları ‘amelge keltürgey. Huşūşā⁽¹¹⁾ açığ ve turş nimerseledin ferhiz kılmāq kerek kim tamur-⁽¹²⁾ –larını kılır. Miñgesi za‘yif kılır ve mübāşeret-i⁽¹³⁾ cimā‘da lezzet tapmas. Eger h^vālāsānġ kuvvetim ziyāde⁷⁶ [37b]⁽¹⁾ bolsun ve bedenimdün ruṭūbet yırāq bolsun ve tamām reñç-⁽²⁾ –lerdin ve zehirlerdin yırāq ve emīn bolayın dēsenġ⁽³⁾ ve dünyāda hēç nimerse sarımsaġdın menfa‘atlık nimerse⁽⁴⁾ yoġtur. **Eger kimersege zehir bergen bolsa** samsaġnı fişürüp⁽⁵⁾ uy yaġı birle yēse eger merdārseng yā sefīd simāb⁽⁶⁾ yā zengār yā zer-tinc yā merg-müş efyūn bergenler⁽⁷⁾ derhāl şıḥhat tapar. **Eger zehir kim** mişl yılan ve çıyan⁽⁸⁾ çaġġan bolsa yā dīvāne seg tutġan bolsa samsaġ⁽⁹⁾ fişürüp ol yerge sürtse yā tañgsa şifā tapar⁽¹⁰⁾ çerāki ḥakim bu<y>urġandur **nazm**:

بهره کجاکه کزومارا دانه

⁽¹¹⁾ دو نمه کرده که زهرش نمیکند تاءثر

⁷³ ferzend: frznd

⁷⁴ ziyān: zyan

⁷⁵ ziyāde: zyadh

⁷⁶ ziyāde: zyadh

Ḥazret-i ⁽¹²⁾ **risāletpenā<h>** ṣallallāhu ‘aleyhi ve sellem namāzda aydılar: [38a]

⁽¹⁾ Mübārekniṅ engüştlerini kejdüm çaqtı. Fi‘lhāl ⁽²⁾ namāzdın fāriḡ boldılar, aydılar, bu āyetni oқudılar.

⁽³⁾ لَعَنَ اللهُ الْعُقْرَبَ مَا تَدْعُ نَبِيْتًا وَلَا غَيْرَهُ ya‘nī ⁽⁴⁾ la‘net mār kejdümlerge peygamberlerni ve yana ādemīlerni ⁽⁵⁾ koymaydur.” dep Bilālğa buyradılar kim “Bir dāne samsaқ alıp ⁽⁶⁾ kelgil.” Ḥazret-i bilāl bir dāne samsaқnı alıp keldiler. Ḥazret-i ⁽⁷⁾ peygamber ‘aleyhi’s-selām samsaқnı tuz birle ṣalāye қılıp kejdüm ⁽⁸⁾ çaқğa<n> yerge teṅgriler ve mu‘avvizeteynni oқup dem ⁽⁹⁾ қıldılar. Derḡāl ṣifā taftılar. **Eger müslümānnınıṅ tiṣi** ⁽¹⁰⁾ aḡrasa yıldın yılğa ḡvāh yeldin bolsun ḡvāh derddin ⁽¹¹⁾ bolsun samsaқnı fiṣürüp tiṣlep tursun ṣifā ⁽¹²⁾ tafḡay. **Eger kimersede** köhne yötel bolsa heç dārū birle def‘ [38b] ⁽¹⁾ bolmaḡan bolsa samsaқnı yette kün nāṣtada fiṣürüp yeṣe ⁽²⁾ fāyide-i ‘aẓm körgey. Çerāki mevlāna yūsuf aytıpdur: **nazm**

⁽³⁾ سيررا جون پزی ميل كنى ◆ سرمه كهنه را بوده نافع

⁽⁴⁾ در خورى خام بر نهار بود ◆ گرمهاى درازا نافع

Ammā fiṣik ⁽⁵⁾ samsaқnı neçe mu‘teberler kitāblarda kördüm ve üstādlardın ⁽⁶⁾ köp iṣittim. Ol dur kim on yette dāne samsaқnı kāḡızğa yörgep ⁽⁷⁾ dāneniṅ içe alıp andın kin ḡamrğa yörgep otğa kömüp ⁽⁸⁾ fiṣürüp bir sā‘atdin kin alıp baқḡıl. Ḥamīri nāḡa oḡṣa ⁽⁹⁾ sarıḡ fiṣқан durur ve būyları her ṡarafge bolup ve būyları ḡoṣ- ⁽¹⁰⁾ būy peydā қılıḡandur. Alıp denbe birle latta қılıp bir kef noḡūd ⁽¹¹⁾ unı birle қoluṅḡa sürtgil. Miṣl talқан bolur. Eger ḡvāhlasanḡ ⁽¹²⁾ baṣdın yana cuvān bolayın deṣeṅḡ ve tuvānā bolup [39a] ⁽¹⁾ bedendin rūṡufet zāyil bolsun deṣeṅḡ suniṅḡa tuḡm-ı uruk ve tuḡm-ı ⁽²⁾ çamḡur ve tuḡm-ı turuf ve tuḡm-ı fiyāz ve post bīḡ kabar ve lisānū’l ⁽³⁾ ‘aṣāfir ve pūdīne yaḡı ve mūç ve zencebīl herқaysıdın cem‘ ⁽⁴⁾ қılıp қurı tatlıḡ nimerse birle ḡal қılıp her ṣabāḡ miқdār-ı bir miṣқāl ⁽⁵⁾ yeḡey. Mi‘dege қuvvet ber<e>dur, aḡızdın su keledurḡannı def‘ ⁽⁶⁾ bolur. Köṅḡülni ṣād қилur. Āb-menīni ziyāde қилur, barça bedenlerini ⁽⁷⁾ tuvānā қилur, yūrekini tiң қилur. Bu yıldın yana yılḡaça cem‘ baḡamdın ⁽⁸⁾ ve ṣafrādın ve sevidāyī sūḡtedin ḡalāṣ bolur. Bisyār ⁽⁹⁾ mücerreb turur ḡakim aytur:

◆ قوت جسم جان اكر خواهی

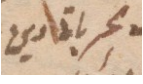
⁽¹⁰⁾ ◆ زیراین نه وراق فیروزه ◆ لحمه یکه روزه ی بایدت خوردن

◆(11) نان دو روزه آب سرروره

Çerāki ādemīlerniᅡg bedenleri ⁽¹²⁾ su tururlar. Su meᅡāni ziyāde⁷⁷ kıılır cāh bīcāhlikke [39b] ⁽¹⁾ keltürür ve nādān peydā kıılır. Sunı bīmaᅡal çağda içmek- ⁽²⁾ – likdur derd-i üstih^vānnı derde-i miyān kıılır ve şehvetni ⁽³⁾ kem kıılır. Ve bu tōrt vaᅡtde su içmek zārūr turur. Ba‘z ⁽⁴⁾ ādemīler bar kim erenliki za‘yif ve zekeri süst ve anıᅡda ⁽⁵⁾ lezzet-i cimā‘ yoktur ve āb-menī kemdur. Maᅡal vaᅡtda ⁽⁶⁾ su içgen sebebdin turur anıᅡg şehveti zıᅡ ⁽⁷⁾ ve tenᅡ bolᅡay. Anıᅡg mizāc savuᅡ bolᅡay elbette ıssıᅡ- ⁽⁸⁾ –lık nimerse yemek kerek vallāhu ‘alem.

bu faᅡl ez-berāy-ı kaᅡ ve saᅡāl ⁽⁹⁾ çıkarmāᅡnıᅡg beyānı ve ᅡar<a> kıılmaᅡnıᅡg beyānı aytur. ⁽¹⁰⁾ Kefke-i deryā ve *ᅡākester-i kaᅡūmge ya ‘nī bōy-mādarān hem dēpdur.*

⁽¹¹⁾ zebūde turur. Bularnı yumᅡak soᅡup elᅡep zeytin ⁽¹²⁾ yaᅡı birle ve-yā künᅡūd yaᅡı birle ᅡal kıılıp ᅡafmaᅡ kerek. [40a] ⁽¹⁾ Nev‘ī dīᅡer ᅡukundu: <r>nıᅡg suynı noᅡūd suynı birle ᅡal kıılıp ⁽²⁾ ve ᅡabırnı mūrde birle ᅡalāᅡiyye kıılıp saᅡᅡa yā kaᅡᅡa ⁽³⁾ ve-yā saᅡalᅡa sıvap. Bir zamān ᅡabr kıılmaᅡ kerek. Andın ⁽⁴⁾ kin yumāᅡ mūylarını ᅡara kıılır. **Eᅡer** hemᅡe mūylarını āmule ⁽⁵⁾ suynı ve helīle rengi suynı birle ve mūrde yaᅡı ve āmule yaᅡı ⁽⁶⁾ birle saᅡᅡa ve saᅡalᅡa ve mūylarıᅡa sürtse hemīᅡe mūyları ⁽⁷⁾ ᅡara bolur

ve dırāz bolur, mücerre:b āzmūde turur. **Molla ᅡuᅡb** ⁽⁸⁾ ādemniᅡᅡ menᅡūl turur: ‘İlāc-ı keᅡke-i deryā ya ‘nī ⁽⁹⁾ yüzge daᅡ ᅡoᅡᅡannıᅡᅡ ‘ilācı zernīᅡ, kiᅡnīz suynı birle ⁽¹⁰⁾ ᅡalāye kıılıp yüzge sürtmek kerek. Aᅡıᅡ bādām maᅡzın ⁽¹¹⁾ aᅡ etip üç direm, ᅡoᅡun uruᅡınıᅡᅡ maᅡzı beᅡ direm, ⁽¹²⁾ sīmāb ekki direm bu ekki maᅡzge ᅡoᅡup ᅡal kıılıp

maᅡzlarıda ⁽¹³⁾ ᅡendān ᅡara bolur kim sīmābdın anᅡa ᅡalması. [40b] ⁽¹⁾ Anı her keᅡe ve her sā‘atde yüzge sürtse tā bir هفته yüzini yumᅡay ⁽²⁾ andın yuᅡay. **Nev‘ī dīᅡer**

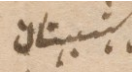
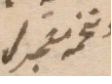
būre-i ermenī kebūter foᅡı ⁽³⁾ bularnı berāber ᅡub meyde soᅡup elᅡep arfa suynı ⁽⁴⁾ birle ᅡal kıılıp yüzige sürtse dāᅡnı ber-ᅡara:f kıılır, ⁽⁵⁾ mücerre:b turur. ‘İlāc becihet sürfe-i ᅡudīk ya ‘nī kiᅡik bala ⁽⁶⁾ yōtel bolsa tuᅡm-ı ābī-i ᅡīrīn bādām maᅡzı

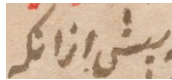

bile ve keza yā ca‘ ⁽⁷⁾ birle soᅡup ‘asel yā kızıl ᅡeker birle yā nebāt birle ⁽⁸⁾ sūsengā ᅡoᅡup sūt birle ᅡal kıılıp endek⁷⁸ endek ⁽⁹⁾ yēdürmek kerek. Yā sūt

⁷⁷ ziyāde: zyadh

⁷⁸ endi:k: andyk

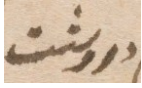
مرضون

nebāt birle ħal kılıp ⁽¹⁰⁾ yā şīr birinc nebāt yā şeker birle қоşup yédürmek ⁽¹¹⁾ kerek. Ğızasığa nebāt yā şeker yā bādām yāğı tatlığ bolğay. ⁽¹²⁾ Hūf nāfi‘ turur şerbet-i mücerreb zatü‘l-cenb ve [41a] ⁽¹⁾ bahlū sinā‘meki beş mişķāldin, benebşe êkki mişķāl, nilīlūfer ⁽²⁾ êkki mişķāl, tuĥm-i yarım mişķāl, kūfte êkki mişķāl, ⁽³⁾ yègirme ‘aded, nem kūfte êkki, ‘unnāb on beş ‘aded bularnı ⁽⁴⁾ bir kāse suda cūlāb kılıp koyup erte şabāĥ otda ⁽⁵⁾ mülāyim kılıp қaynatıp nışfıdın azrak қалğay. Anı şāb ⁽⁶⁾ kılıp yette mişķāl қand ve yette mişķāl terencebin anğa ħal kılıp ⁽⁷⁾ ve yana şāf kılmāķ kerek. Yarım ıssıg içmek kerek mücerre:b turur.

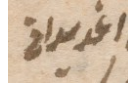
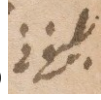
⁽⁸⁾ **Zūhūr-ı eşer ħaddī ħarū‘l-nār yā‘nī suĥten eger kimerse** bir yeri ⁽⁹⁾ otda köygen bolsa köyüp cerāĥat bolğan bolsa ⁽¹⁰⁾ tuĥmniñg aķı birle ħal kılıp çafsa def‘ bolğay. **Eger kimerseniñg** ⁽¹¹⁾ a‘zāsı suda ve-yā yağda köygen bolsa ⁽¹²⁾ ebleĥ kılır. Kerek kim merhem-i sefidni, merhem-i āheng birle ħal [41b] ⁽¹⁾ kılıp sūrtse def‘ bolur. **Eger mazlūm kişi** yaş turup başı aķarıp ⁽²⁾ ketse sirkeniñg lāynı, қара sūrnā yafrağı, қара қарға tuĥmniñg ⁽³⁾ aķı, tere tīzniñg köki, pūdīne bularnı cem‘ kılıp baş ⁽⁴⁾ қоşup yette kün başığa çafsa қара bolğay.

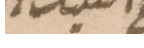
Bu bāb toğmas ⁽⁵⁾ **mazlūmlarınıñg beyānı bir kün mazlūmlar ħāzret-i sūleymān ‘aleyhi’s-selām** ⁽⁶⁾ **bir kün taĥt-ı** memleketde oturup aydılar. Toğmas ⁽⁷⁾ mazlūm cem‘ bolup kelip dād kıldı. “Yā benī allāĥ bizniñg ⁽⁸⁾ ferzendimiz yok ħāmile bolmaydurmız sebab nimedür?” dèdi. Mihter-i ⁽⁹⁾ sūleymān ‘aleyhi’s-selām perīlerni yağdurup sordılar: “Bu ‘illet ⁽¹⁰⁾ nèdin turur?” dèp. Perīler āğāz kıldı ki avval mazlūm ħāķ- ⁽¹¹⁾ niñg köñgli sunuķ bolsa nuţf ornığa tüşmese, êkkinçi ⁽¹²⁾ fercini yel tutup bağlanğan bolsa, üçünçi beçedānığa [42a] ⁽¹⁾ gūşt tolğan bolsa, tørtünçi қurt tüşse, beşinçi sarıg ⁽²⁾ su tolğa bolsa, altınçı beçedānesi savuķ bolsa, yettinçi ⁽³⁾ dīve perīlerniñg esiri bolsa ferzende bolmas dèdiler. ⁽⁴⁾ Ĥāzret-i sūleymān ‘aleyhi’s-selām perīlerni yağdılar. “Mazlūm- ⁽⁵⁾ -larnıñg balası bolmaslıķı ne sebepdindür?” dèdiler. ⁽⁶⁾ Perīlerniñg uluğı aydı kim yette sebab barça bar ħāmile bolmaydurur. ⁽⁷⁾ Avval èr kişiniñg èrenliki bolmasa, êkkinçi mazlūm kişiniñg ⁽⁸⁾ beçedānesiğa yel қaflaşğan bolsa, ol mazlūm èri ⁽⁹⁾ èri birle yatğanda yanı ağrır. Anıñg ‘ilācı қара inekniñg ⁽¹⁰⁾ öti,

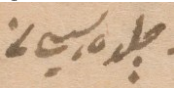

qara qarganınġ öti, ördekniġ öti birle ħal ⁽¹¹⁾ kılıp şāf etip qoyġay. Andın ėri birle cimā‘ kılsa ⁽¹²⁾ ħāmile bolġay bir ħudāy ‘azze ve celle. **Nev‘ī dīġer** qara qarganınġ [42b] ⁽¹⁾ –niġ ötni ve seg ötni çigit maġzı birle yumşaq ⁽²⁾ soqup ħamr kılıp bir keçe köndür şāf etip qoymaq gerek. ⁽³⁾ Andın cimā‘ kılsa ħāmile bolġan. Ėkkinçi **ėkkinçi** mazlūm kiři fercige ⁽⁴⁾ sarıġ su toġandur bolsa ėri birle cimā‘ kıġanda yan- ⁽⁵⁾ baři aġrır. Anıġ ‘ilācı helīle ve kendür ve helīle ve āmule maġzı ⁽⁶⁾ ve samġ‘-ı arabī inek öti birle mecma‘ kılsa felte kılıp şāf ⁽⁷⁾ etip fercige qoysa andın kin cimā‘ kılsa ħāmile bolġay. ⁽⁸⁾ **Üçünçi** ol mazlūmniġ ferci kıx bolsa cimā‘ kıġanda ⁽⁹⁾ ol mazlūm

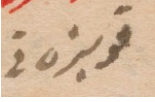

peydā bolġay. ‘İlācı oldur kim ⁽¹⁰⁾ sonġ qargasınınġ öti, fi:lfil-i darāzı mecma‘ kılıp ⁽¹¹⁾ şāf etip qoyġıl. Andın kin cimā‘ kıġan ħāmile [43a] ⁽¹⁾ ħāmile bolur. Ve yene şedāne maġzını toġı öti birle şāf etip ⁽²⁾ qoymaq gerek. Nāştada sūt içmek gerek ħāmile bolġay. ⁽³⁾ **Törtünçi** fercige ġüş toġan bolsa ėri birle cimā‘ kıġanda ⁽⁴⁾ ol mazlūmniġ kindikide aġrıq peydā bolġay. Ėriniġ ⁽⁵⁾ şehveti tüşmes. Anıġ ‘ilācı

qara inekniġ ötni, ⁽⁶⁾ qıçqaç ötni, kirfe ötni, ġāznıġ ötni, ⁽⁷⁾ mecma‘ kılıp üç keçe şāf etip qoymaq gerek. Andın ⁽⁸⁾ cimā‘ kılsa ħāmile bolġay. **Beşinçi** ‘illet mazlūmniġ fercide ⁽⁹⁾ beste bolsa derd-i sīne peydā bolur. Qıçqaç ötni, qara ⁽¹⁰⁾ ıtnıġ ötni, tülki ötni birle ma‘cūn etip ⁽¹¹⁾ yese ħāmile bolġay. **Altınçi** ‘illet **dīve** perī ⁽¹²⁾ mazlūmlarġa zarar yetkürgen bolsa cimā‘ kıġanda [43b] ⁽¹⁾ nā-ħüş bolur.

Yürek ġüyā köġül e:y siz ol ħ‘atunniġ ⁽²⁾ ħayzı kelmes. ‘İlācı ol ki ol ħ‘atun.nıġ ⁽³⁾ fişāb birle birle mecma‘ kılıp yarımını bir keçe özi birle tutsa, ⁽⁴⁾ yarımını su birle başını yusa best def‘ bolur. ⁽⁵⁾ Derhāl tāz su birle başını yuġay ve yana ‘ilāc-ı ⁽⁶⁾ fişāfı alıp anġa qoşup, ėkki pāre tavuşqan ⁽⁷⁾ süti birle içgey. Andın kin cimā‘ kıġay ⁽⁸⁾ Yana bir ‘ilāc çigitniġ maġzıġa, ıtnıġ ⁽⁹⁾ öti, birle qoşup şāf kılıp qoymaq gerek. ⁽¹⁰⁾ Andın kin şeker yemek gerek.

Nev‘ī dīġer [44a] ⁽¹⁾ **eger kimerse mūmnı** kāġız arasıġa alıp, otġa kömüp ⁽²⁾ fişürüp yese bisyār nāfi‘ dur. noġud ⁽³⁾ suyını şabır mevzini soqup salıp saç saqal- ⁽⁴⁾ –ġa sürtse qara bolġay. **Eger kimerse** taz bolsa ⁽⁵⁾ qanı çafsa

⁷⁹ yol‘ay: ywl‘ay

def‘ bolur. **Eger kimerse** ⁽⁶⁾ yötel bolsa hêç nerse devā bolmas sarımsaḡnı fişürüp ⁽⁷⁾ yette kün nehārda yese def‘ bolur. **Eger kimerse** ⁽⁸⁾ taz bolsa tülkining ḡanını çafsa def‘ bolur tüg ⁽⁹⁾ öner. **Eger kimerseniḡ** közi tîre bolsa çüçe ⁽¹⁰⁾ ḡorūsniḡ ḡannı közige sürtse közi rüşen ⁽¹¹⁾ bolḡay tîreliki def‘ bolur. [44b] ⁽¹⁾ **Eger kimerseniḡ** tişi aḡrısa anār fostını çigde ⁽²⁾ bile ḡaynatıp aḡızḡa almaḡ kerek def‘ ⁽³⁾ bolur. **Eger kimerse** armut uruḡıdın yaḡ çıḡartıp ⁽⁴⁾ kir bolḡan ḡulaḡḡa tamızsa açılır. **Eger kimerse** ⁽⁵⁾ şehveti süst bolsa ördek miḡesini ⁽⁶⁾ şeker birle ḡal ḡılıp yese şehveti ziyāde bolur. ⁽⁷⁾ **Eger kimerseniḡ** közi aḡrasa saḡaymasa aḡ ⁽⁸⁾ ḡorūsniḡ ötiḡi ḡara mākiyānniḡ öti ⁽⁹⁾ bile ḡoşup şalāye ḡılıp fātiḡni yetmiş bir mertebe ⁽¹⁰⁾ oḡup dem ḡılıp közige sürtse közi rüşen ⁽¹¹⁾ bolḡay. **Eger kimerse** böreki işḡıḡan bolsa [45a] ⁽¹⁾ fiyāz uruḡını gül yaḡı birle ḡızıl şeker birle yese ⁽²⁾ def‘ bolur. **Eger kimerse** sūretü’l-elemneşrahını üç ⁽³⁾ yüz yetmiş bir dāne ḡuruḡ üzümge her dānege ⁽⁴⁾ bismillāhı ḡoşup oḡup dem ḡılıp fulān ⁽⁵⁾ nimeni alḡan oḡrınıḡ aḡıḡa dēp niyyet ⁽⁶⁾ ḡılıp bir dān bir dān otḡa salsa oḡrınıḡ ⁽⁷⁾ ḡarnı yarılḡay. **Ve yana yetmiş dāne** ḡuruḡ üzümge ⁽⁸⁾ herbirige elemneşrahını bir oḡup dem ḡılıp suḡa ⁽⁹⁾ salsa üzüm neçe oḡrınıḡ ḡarnı ⁽¹⁰⁾ ve üzüm yarılḡa oḡrınıḡ ḡarnı hem yarılḡay. [45b] ⁽¹⁾ Ve yana mālnı oḡrı özi alıp kelip berür.

Neḡ’ī dīḡer toḡmas maḡlūm- ⁽²⁾ -ge bu āyetni āzīne keçesi gül-āb za‘ferān⁸⁰ bile şerbet ḡılıp ⁽³⁾ içürse ḡāmile bolḡan **bitip ez-ip şerbet ḡılıp (pütüp) üçürürḡan** ⁽⁴⁾ āyet bu turur⁸¹

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ

(5) مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا رِجَالًا كَثِيرًا

(6) وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأ

(7) وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

⁸⁰ za‘ferān: z‘fran

⁸¹ Nisa 4:1 (Ayetin bir bölümü eksik yazılmıştır.) “Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın (meydana getirip kabileler ve boylar halinde) yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının. Kendisi adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’a karşı gelmekten ve akrabalık bağlarını koparmaktan sakının. Şüphesiz Allah, üzerinizde bir gözetleyicidir.”

eger kimerseniň ⁽⁸⁾ atıg d:menni bolsa bu yetni bir tutam igitke ır bir mertebe oup ⁽⁹⁾ uyga bermek gerek yet bu turur⁸²

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا

⁽¹⁰⁾ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ

⁽¹¹⁾ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا

Eger kimerse [46a] ⁽¹⁾ uynıň anını   mikl, hdhdning anını   mikl ⁽²⁾ berber ılıp ızıl inekning sti birle al ılıp seksen ⁽³⁾ knde urutup ota salsa meyihler bu iige ⁽⁴⁾ yr bolaylar. Ve bile szlegeyler dnyda bu ii- ⁽⁵⁾ –ning d:menni bolsa mahr ılıgy. Her murdı masd ⁽⁶⁾ bolsa sn ılır. **Eger kimerse** temretk peyd bolan bolsa ⁽⁷⁾ bu yetni tokkuz mertebe oup   tkrmek, yette oup ⁽⁸⁾  tkrmek,   oup  tkrmek gerek. **yet bu turur:**

bismillhirrahmnirrahm ذٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ

⁽¹⁰⁾ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ

⁽¹¹⁾ تَمْرَحُونَ 83 هَمْرٍ حُونَ فَرٍ يَحُونَ يَمْرٍ حُونَ يَا فَرَى قِ

⁽¹²⁾ قُمْ قُمْ أَزْهَبُ بِأَمْرِ اللَّهِ بِرَحْمَتِكَ يَا رَحِمَ الرَّحِيمِ

[46b] ⁽¹⁾ **eger kimerseniň** mlnımnıň orı alan bolsa bu eklini ftp ⁽²⁾ ota aflasa futı uruay. ekl ⁽³⁾ bu turur:

لا ا م م م ب اداب م م هد لا هيدم

Eger halsanıg orını malm ⁽⁵⁾ ıla dsenıg bu eklini ftp tahret bir yastu ⁽⁶⁾ altnıa oyup yatsa orını tide krgey, vallhu alem.

⁽⁷⁾ ه ه ه ه ه ياسنا باريت يا الله يا الله يا الله صلاحى

⁽⁸⁾ سو سح سح سح

Fal bu yerı seng kydrp ⁽⁹⁾ orını tafmanıg beynı. Avval gsul tahret ⁽¹⁰⁾ ılıp serrga⁸⁴ sre-i vel-emsni, sre-i vel-leylni, sre-i ⁽¹¹⁾ vel-uanı, sre-i elem

⁸² Azhb 33:25 “Allah, inkr edenleri, hibir hayra ulamaksızın kin ve fkeleriyle geri evirdi. Allah, savata mminlere kfi geldi. Allah, kuvvetlidir, mutlak gc sahibi dir.”

⁸³ Buraya kadar Mmin 40:75 “Bu, sizin yeryznde haksız yere ımarmanızdan ve bbrlenmenizden trdr.” Buradan sonraki ifadenin ait olduu ayet tespit edilemitir.

⁸⁴ serra: sryrh

neşrahını, süre-i ve'l-tînni ⁽¹²⁾ herkaysı süreni on alta oğuşay sekkizğa [47a] ⁽¹⁾

kerek. Köprük yıgaçı, çenāze yıgaçı birle ⁽²⁾ köydürgey. Bu yeri

oğrınıñ hem ⁽³⁾ putı qolı bir yerge bolup qalgay, vallāhu 'alem.

⁽⁴⁾ Oğrını tapay dēsenğ bu şekilni kâğızğa fitip aq ħoraz-⁽⁵⁾–nıñ boynığa bağlap gümānliq kişileri ni yığıp arasığa ⁽⁶⁾ qoyabergil. oğrı ħoraz şol kişige qongay. ⁽⁷⁾ Şekli bu turur:

دونه ♦ عارس ♦ بمه ♦ معراج ♦ لاله ليک ♦ ی ح

♦ د ح ه ه ♦ براله ♦ حرله ا ا ا ♦ ه ه ♦ پیدا پیدا ♦ عرسه سه ل ♦

⁽⁹⁾ Eger kimerseniñ mālını oğrı alğan bolsa avval êkki ⁽¹⁰⁾ cüft nān şadaqa bermek kerek. Andın kin ħalı yerde ⁽¹¹⁾ olturup yetmiş dāne quruq üzümge süre-i ⁽¹²⁾ elemneşrahını bir oqup dem kılip üzümni suğa [47b] ⁽¹⁾ qoyğıl. Üzüm oğrınıñ qarnı kim ašlā kıla almağan, alğan ⁽³⁾ mālını bermegünçe. Eger Nev'ī dīger eger kimerseniñ mālını oğrı alğan bolsa bu āyet-⁽⁵⁾–ni yette dāne furçaqqa herbirige kırq bir mertebedin oqup ⁽⁶⁾ dem ⁸⁵ kılip tuzluqniñ altınğa kömgey. Furçaq ⁽⁷⁾ önse alğan oğrınıñ yuzi işşigay. ħudāy ⁽⁸⁾ te'ālāniñ öz kemāl-i qūdreti birle bu turur, mücerre:b turur. ⁽⁹⁾ şek

أعوز بالله من الشيطان الرجيم

⁽¹⁰⁾ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ

⁽¹¹⁾ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي

[48a] ⁽¹⁾ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْبَاهَا

⁽²⁾ فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ

⁽³⁾ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعَدَ

⁸⁵ zem: zm

(4) ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لِمُسْرِفُونَ⁸⁶

Nev'î dîger oğrını⁽⁵⁾ tapay dësenğ yette mivelik yette mivesiz dirahıtnıñ⁽⁶⁾ yıgaçıdın herķaysıdın yette taldın alıp kelip⁽⁷⁾ gümānlık kişilerge bir öyge yıgıp berāber barça⁽⁸⁾ kāğıznı gümānlıklarğa tutturup bu āyetni yette ķata.rdın⁽⁹⁾ oķup bu dirahıtlarınıñ yıgaçını kılap kāğıznı⁽¹⁰⁾ otğa tutğıl. Bī-gümān kişiniñ atı kāğızğa teve-⁽¹¹⁾tevekkeltü 'alallāh fütülüp çıkar. Oğrınıñ atı⁽¹²⁾ kāğızğa öz at fitülüp çıkar. **Āyet bu turur:**

[48b] (1) أعوز بالله من الشيطان الرجيم قل للذين كفروا

(2) سَتُغْلَبُونَ⁸⁷ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لَكُمْ عِلْمٌ

(3) والله و ما امر الله جهرا بالسوء كذابت قل هم

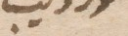
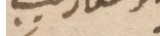
(4) و بحق صنم بلتم عمى فهم لايزر جعون و

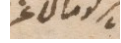
Ve nev'î dîger⁽⁵⁾ oğrı alğanğa ve yëtgende bar huzūr-dil miñg bir mertebe⁽⁶⁾ bu āyetni oķusun inşallāh taplur. Āyet⁽⁷⁾ bu turur:

وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلُمُ

(8) رَبُّكَ أَحَدًا⁸⁸

Nev'î dîger mālını oğrı alsa oğrını⁽⁹⁾ tapay dësenğ bir ķara ķoy keltürüp

(10) anı yelge gümānlıklarınıñ⁽¹¹⁾ başkan izidin tofraķ alıp, yette

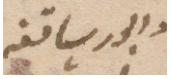
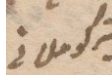
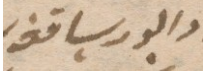
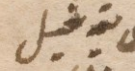
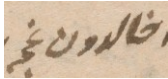
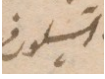
 kılıp [49a]⁽¹⁾ sūre-i yasinni bir merātibe oķup dem⁸⁹ kılıp⁽²⁾

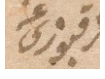
⁸⁶ Mâide 5:32 “Bundan dolayı İsrailoğullarına (Kitap'ta) şunu yazdık: “Kim, bir insanı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bir bozgunculuk çıkarmak karşılığı olmaksızın öldürürse, o sanki bütün insanları öldürmüştür. Her kim de birini (hayatını kurtararak) yaşatırsa, sanki bütün insanları yaşatmıştır. Andolsun ki, onlara resüllerimiz apaçık deliller (mucize ve âyetler) getirdiler. Ama onlardan birçoğu bundan sonra da (hâlâ) yeryüzünde aşırı gitmektedir.”

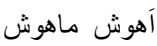
⁸⁷ Buraya kadar Al-i İmrân 3:12 “İnkâr edenlere de ki: Siz mutlaka yenilgiye uğrayacak ve toplanıp cehenneme doldurulacaksınız. Orası ne fena yataktır!” Buradan sonraki ifadenin ait olduğu ayet tespit edilememiştir.

⁸⁸ Kehf 18:49 “Kitap ortaya konur. Suçluları, kitabın içindekilerden korkuya kapılmış görürsün. “Eyvah bize! Bu nasıl bir kitaptır ki küçük, büyük hiçbir şey bırakmadan hepsini sayıp dökmüş!” derler. Onlar bütün yaptıklarını karşılarında bulurlar. Senin Rabbin hiç kimseye zulmetmez.” Ayetin tamamı değil son kısmı alınmıştır.

⁸⁹ zem: zm

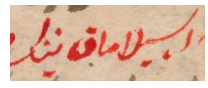
 yette merātibe huṭbe-i ādemni oqup dem⁹⁰ kılip ⁽³⁾ bu yette
 salgıl. Ağızni ⁽⁴⁾ ibre:şim yifde berkitip bir karanġgu öyde
asmaq kerek. ⁽⁵⁾ Oġrı mālning bermey çāresi bolmas. ⁽⁶⁾ **Ve nev'ī dīger** kırık bir dāne
kök furçaqğa āyete'l-kürsini ⁽⁷⁾ kırık yette merātibe oqup höl yerke
kömgil. ⁽⁸⁾ OġrınInġ kırsaqı fişābı tutulur bī-şekdür. ⁽⁹⁾ **Nev'ī dīger**
kimerseniġ mālını oġrı alğan bolsa bir üç arfa ⁽¹⁰⁾ unıġa āyete'l-kürsini bir mertebe
oqup dem⁹¹ kılamak, gümānliq- ⁽¹¹⁾ larnıġ qolıġa az azġına bergil ağzıda hamr kılsun.
[49b] ⁽¹⁾ Mularnıġ aldıda süre-i yasinni oqup olarnıġ ⁽²⁾ yüzige dem⁹² kılsun. Mālını
alğan oġrınıġ ⁽³⁾ suyu kaçğay, hamr kılalmağay. Haq te'ālānıġ kudreti ⁽⁴⁾ birle bī-şek
ve bī-gümāndur.

Nev'ī dīger oġrını ⁽⁵⁾ tapay dēsenġ bir aq ho:rus keltürüp bir ayaknıġ ⁽⁶⁾ altında
yafıp kıoyup gümānliq ādemlernıġ ⁽⁷⁾ kolını ol ayaknıġ üstide birdin birdin ⁽⁸⁾ kıoyup
huṭbe-i ādemni yette mertebe oqup hürgil. ⁽⁹⁾ Oġrınıġ kolı hemān ho:rüs feryād
kılır. ⁽¹⁰⁾ Saq ādemde feryād kılmas dēydür. **Nev'ī dīger [50a]** ⁽¹⁾ eger mālını oġr<ı>
alsa oġrını kınap kıstap tapalmas. ⁽²⁾ Bu tört āyetni oġrınıġ qolıġa kırık mertebe oqup
⁽³⁾ dem⁹³ kılamak kerek. Oġrınıġ közi alayıp öz ⁽⁴⁾ özi uruşgey mālınıġni men
alıp ēdim dēgey. ⁽⁵⁾ Mücerreb turur, zinhār kışıge örgetmegil. ⁽⁶⁾

⁹⁴ bismillāhirrahmānirrahīm ماهوش

⁽⁷⁾ او شوش رواش رواش قیوس قیوس

⁽⁸⁾ تمت

Muzayğa **tarīkesi.** ⁽⁹⁾ Eger kışiniġ mālını oġrı alsa
gümānliqlarnı ⁽¹⁰⁾ yıġıp bu āyetni kāğızğa fitip muzaynıġ ⁽¹¹⁾ boynıġa baġlap kıoyup bu

⁹⁰ zem: zm

⁹¹ zem: zm

⁹² zem: zm

⁹³ zem: zm

⁹⁴ Metinde ayet olduġu belirtilen bu kısım Kuran-ı Kerim'de tespit edilememiştir. Hırsız bulmak için kullanılan bir tür tılsım olduğunu düşündürmektedir.

āyetni kırk bir [50b]⁽¹⁾ mertebe muzay kulağığa oqup hürmiş kerek.⁽²⁾ Andın muzaynı gümānlıqlar sılasun ⁽³⁾–nınğ qolı hemān muzay qaçırğay, mücerre:b⁽⁴⁾ –dur. Fütüydurğan āyet bu turur:

إِنَّ الَّذِينَ

(5) اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيِّئًا لَهُمْ غَضَبٌ مِنْ

(6) رَبِّهِمْ وَذَلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا 95 طهاهو

(7) وَطَمَالِدَا بِهَا وَالَّذِينَ يَحْيِدُونَ

(8) فِي التَّمَاءِ سَيَّجِرُونَ مَا كَالرَّابِعِمْلُو

(9) Muzaynıñ kulağığa oquydurğan āyet⁽¹⁰⁾ bu turur:

bismillāhirrahmānirrahīm

[51a]⁽¹⁾ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنْ

(2) الظَّالِمِينَ 96 فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمِّ وَكَذَلِكَ

(3) نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ 97 وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ

(4) لَا تَدْرِنِي قَرَدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ 98

(5) döp hürgey. Bī-şebeh mücerre:b āzmüdedur. (6) **Eger kimerseninğ mālını** oğrı alğan bolsa⁽⁷⁾ ma‘lüm bolmasa kim alıpdur ma‘lüm kılayın⁽⁸⁾–yın dēsenğ, bir pārçe kāğıznı ādem şüretide⁽⁹⁾ kılgıl. Ol şüretniñ aldığa ve başınıñ⁽¹⁰⁾ çöresige **bu āyetni** pütgil:

وَزُلُّوا حَتَّى (11) يَقُولَ 99

⁹⁵ Buraya kadar A‘rāf 7:152 “Buzağıyı ilāh edinenlere mutlaka (ahirette) Rablerinden bir gazab, dünya hayatında ise bir zillet erişecektir. İşte biz iftiracıları böyle cezalandırırız.” Ayetin bir kısmı verilmiştir. Devamında verilenler Kuran-ı Kerim’de tespit edilememiştir.

⁹⁶ Enbiyâ 21:87 “Zünnûn’u da hatırla. 9 Hani öfkelenerek (halkından ayrılp) gitmişti de kendisini asla sıkıştırmayacağımızı sanmıştı. Derken karanlıklar içinde, “Senden başka hiçbir ilāh yoktur. Seni eksikliklerden uzak tutarım. Ben gerçekten (nefsine) zulmedenlerden oldum” diye dua etti.” Ayetin son kısmı alınmıştır.

⁹⁷ Enbiyâ 21:88 “Biz de duasını kabul ettik ve kendisini kederden kurtardık. İşte biz mü’minleri böyle kurtarıyoruz.”

⁹⁸ Enbiyâ 21:89 “Zekeriya’yı da hatırla. Hani o, Rabbine, “Rabbim! Beni tek başıma bırakma. Sen varislerin en hayırlısısın” diye dua etmişti.”

⁹⁹ Bakara 2:214 “Yoksa siz, sizden öncekilerin başına gelenler, sizin de başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Peygamber ve onunla beraber mü’minler, “Allah’ın yardımı ne zaman?”

Onğ kılığa bu āyetni pütgil:

وَزُلْزِلُوا [51b] ⁽¹⁾ زُلْزَالًا شَدِيدًا ¹⁰⁰

Sol kılığa bu āyetni pütgil:

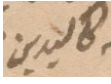
إِنَّ زُلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ⁽²⁾ ¹⁰¹

Ḳarnığa ⁽³⁾ bu āyetni pütgil:

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زُلْزَالَهَا

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْفَالَهَا ⁽⁴⁾

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ⁽⁵⁾ ¹⁰²

Neçe **oqup andın kin** bir yığaçnı ⁽⁶⁾ barıp bu şüretni ol yığaçğa kısturup aqar ⁽⁷⁾ suğa sançıp qoysa ol yığaç titregençe ⁽⁸⁾ oğrınığ barça a‘zalarığa titrek tüşgey. ⁽⁹⁾ Alğan mālını igesige bermegünçe tinmağay. Herkim şek ⁽¹⁰⁾ keltürse kâfir bolur. **Eger kimersenıñ mālını oğrı** [52a] ⁽¹⁾ alğan bolsa gümānlıq kişilerni cem‘ kılıp nān ⁽²⁾ öresige bu āyetni fitip gümānlıq kişigelerge ⁽³⁾ ĩmān ettürüp şahādet organını tutturup ⁽⁴⁾ nānnı ağızğa soqup bermek kerek. Nānnı ⁽⁵⁾ yegünçe bu āyetlerni yüzige oqup hürüp ⁽⁶⁾ turğay. Nān oğrınığ hulqūmıdın ⁽⁷⁾ ötmey. Közleri alayıp qalır. Tā alğan ⁽⁸⁾ mālını bermegünçe. nān ötmes mücerrebdir, ⁽⁹⁾ vallāhu ‘alem bi‘ş-şavāb bi‘l-hükümü‘l-kitāb. ⁽¹⁰⁾ tamet-tamām. [52b]

⁽¹⁾ her kişi bilse bu nusqanı ara ♦ körgeni tesellüm kılıp edā

⁽²⁾ neçe kısmı illetige bardır ♦ her kişi illetge qalsa bar devā

⁽³⁾ bu kitābnıñ ♦ fāşıla fāşıla her keselge bar devā

⁽⁴⁾ neçe fāşıla er kişiğe lāzımdır ♦ neçe fāşıla ol za‘yiflerge devā

---

diyecek kadar darlığa ve zorluğa uğramışlar ve sarsılmışlardı. İyi bilin ki, Allah’ın yardımı pek yakındır.” Ayetin bir kısmı alınmıştır.

¹⁰⁰ Ahzâb 33:11 “İşte orada mü’minler denendiler ve şiddetli bir şekilde sarsıldılar.” Ayetin bir kısmı alınmıştır.

¹⁰¹ Hâc 22:1 “Ey insanlar! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Çünkü kıyamet sarsıntısı çok büyük bir şeydir.” Ayetin bir kısmı alınmıştır.

¹⁰² Zilzâl 99:1-2-3 “Yeryüzü kendine has bir sarsıntıya uğratıldığı, içindekileri dışarıya çıkarıp attığı ve insan, “Ona ne oluyor?” dediği zaman,”

(5) Bu kitābniŋ içide bendelerge ħudāy ‘azze (6) ve celle ħāzret-i loħmān ħā:kimge ħiṭāb (7) kıılıpdur. Her fāşılada bedenleriŋ başıġa (8) kelgen kesel ‘illetlerge her kııssım dārūlarını (9) buyrupdur. Fażla ināyeti bolsa kesel [53a] (1) ‘illetlerni bede:ndin köterip ten şıħhatlikni (2) berdur. Kısmet-i taġayyür bolmas, vallāhu ‘alem (3) bi’ş-şavāb.

5. DİZİN

A, Ā

āb	(<Far.) su ā. 35b/9 [1]	açıġ bādām	(<Γ.+Far.) acı badem a. 40a/10 [1]
āb-ı pūşt	(<Far.) meni ā.+ i 30b/12, 31b/3 [2]	açıl -	açılmak a.- ġay 7a/2, 11b/2, 13a/6, 18a/7, 18a/9, 9a/9
ābī	(<Far. <i>āb</i> +Ar. + <i>ī</i>) mavi ā. 40b/6 [1]		a.- ır 10a/6 a.- ur 10a/4, 44b/4 [9]
āb-meni	(<Far.+Ar.) meni ā. 24b/4, 24b/8, 25a/1, 30a/9, 35a/11, 37a/4, 39b/5 ā.+ ni 39a/6 ā.+ niŋ 35b/13 [8]	ada	(<Ar. <i>edā</i>) yerine getirmek, gerçekleştirmek a. tapar 17b/5 [1]
‘acāyib	(<Ar. ‘acā’ib) şaşılacak şey, mucize ‘a.+ lerni 31a/10 [1]	‘aded	(<Ar.) tane, adet ‘a. 36b/2, 41a/3, 41a/3 [3]
‘āciz	(<Ar.) aciz, güçsüz, zayıf ‘ā. 26b/12 [1]	ādem	(<Ar.) adam, insan, kişi ā. 51a/8 ā.+ de 49b/10 ā.+ lar 27a/10 ā.+ lerniŋ 49b/6 ā.+ lerge 37a/3 ā.+ niŋ 16a/1, 16a/4, 2b/8, 6a/12, 9a/4, 9b/11, 29a/10 [12]
aç -	açmak a.- ar 24b/7, 25a/6 [2]		
açıġ	acı a. 3b/1, 3b/2, 4a/1, 13b/1, 14a/8, 14b/3, 15a/9, 37a/8, 37a/11, 4a/9, 4b/5, 5b/12, 6a/9 [13]	ādemī	(<Ar. <i>ādem+ī</i>) adam, insan, kişi ā.+ ler 28a/8, 39b/4 ā.+ lerni 38a/4 ā.+ lerniŋ 29b/10, 39a/11 [5]

'ādet	(<Ar.) alışıl gelmiş, alışkanlık, usul, huy 'ā. kılsa 5a/2, 5b/2, 18b/12 [3]		a.- sa 4b/6, 11a/10, 24a/9 a.- maḵ 14a/11, 14b/1 [11] → āgra- , āgrı-
āftāb	(<Far.) güneş ā.+ da 21b/3 [1]	āgraḵ	hasta, rahatsız, ıstırap çeken; āgrı, sancı a.+ ı 11a/2 [1] → āgrıg , āgrıḵ
āgāz	(<Far.) başlama, başlangıç a. kıldı 41b/10	āgrı -	hastalanmak; āgrımak, acı çekmek a.- maḵ 13b/5, 13b/8, 13b/9, 14a/2, 14a/5, 14a/7, 14a/11, 14b/1, 3b/7, 3b/8, 3b/12, 4a/2, 3b/6, 14a/5 a.- r 42a/9, 42b/5 a.- sa 11a/4, 16b/9, 17a/2, 17a/11, 23b/11, 44b/1 [27] → āgra- , āgray-
āgr	āgr a. 3b/5 a. bolsa 7a/1 [2]	āgrıg	hasta, rahatsız, ıstırap çeken; āgrı, sancı a. 18b/12, 22b/11 a.+ ı 11a/12, 23a/1 [4] → āgraḵ , āgrıḵ
āgız	āgız a. 3b/2, 3b/9, 4a/1 a.+ dın 39a/5, 4a/1 a.+ ğa 35a/8, 35b/3, 44b/2, 52a/4 a.+ ğa salıp 34a/2 a.+ ı 13b/1, 13b/2, 13b/10, 3b/3, 3b/4, 3b/5 a.+ ıda 21b/4, 49a/11 a.+ ıdın 14a/3, 5a/1 a.+ ığa 11a/10 a.+ ını 33b/6, 33b/11 a.+ nı 49a/3 a.+ nıng 4a/3 [25]	āgrıḵ	hasta, rahatsız, ıstırap çeken; āgrı, sancı a. 12b/8, 12b/10, 13a/6, 13b/4, 18a/9, 20b/5, 29b/5, 43a/4, 8a/5, 9a/7, 9b/11 a.+ ğa 29a/12 a.+ ı 11a/3, 11b/6, 12b/7, 12b/12, 13a/5, 16b/10, 17a/12, 24b/1, 5b/4, 6b/10 a.+ ığa 25a/7 a.+ ları 7a/7 a.+ larını 18b/10
āgra -	hastalanmak; āgrımak, acı çekmek a.- ğan 11a/12 a.- sa 10b/5, 11a/11, 11b/5, 19b/7, 20b/3, 24a/11, 38a/10, 3b/9, 44b/7, 5b/8 [11] → āgray- , āgrı- ,		
āgray-	hastalanmak; āgrımak, acı çekmek		

	a.+ nı 20a/5, 29b/5 a.+ nınġ 15b/2 [30] → aġrak, aġrġ		a.- ip 41b/1 a.- mak 3b/10, 4a/2, 14a/4 [4]
aġu	zehir a. bergen bolsa 6a/12 [1]	aġarsu	akan su; dere, akarsu vb. a.+ ġa 51b/6 [1]
āheste	(<Far.) yavaş, aġır ā. 15b/6 [1]	‘ākıbet	(<Ar.) son, nihayet ‘ā. 29b/3 [1]
āhiret	(<Ar.) öbür dünya, ahiret ā.+ de 19a/6 [1]	‘ākır	(<Ar.) pire otu, nezle otu ‘ā.+ nı 30b/6 [1] → ‘ākırķarġa
aġşām	(<Sogd.) akşam a.+ da 18a/1 [1]	‘ākırķarġa	(<Ar.) pire otu, nezle otu ‘ā.+ nı 35b/1 [1]
aņġla -	duymak a.- maġan 10a/3, 10a/6 a.- mas 9a/8 [3]	‘ākırķarġā	(<Ar. ‘ākırķarġa) pire otu, nezle otu ‘ā. 33b/2 ‘ā.+ nı 33a/8 [2] → ‘ākırķarġa
‘āīře	(ö.a.) Hz. Muhammed’in eşi ‘ā. 18b/5 [1]	‘ākılķara	pire otu, nezle otu? ‘ā. 12a/11 → ‘ākırķarġa
ak -	akmak a.- ar bolsa 6b/3 [1]	‘ākılķaraġa	(<Ar. ‘ākırķarġa) pire otu, nezle otu ‘ā.+ nı 31b/11 [1] → ‘ākırķarġa
ak	beyaz a. 13a/2, 16a/8, 16a/11, 16a/12, 20a/10, 21a/12, 21b/5, 22a/4, 26a/2, 27b/10, 28b/12, 40a/11, 44b/7, 47a/4, 49b/5, 8a/2 a.+ ġa 25b/8 a.+ ı 41a/10, 41b/3 a.+ nı 17a/3, 17a/4, 21b/6, 8a/3 [24]	ak ķand	(<T.+Far.) beyaz şeke a. 36b/3 [1]
akar -	aġarmak, beyazlamak	ak ķande	(<T.+Far.) beyaz şeker a. 22b/2 [1]

aķ köknār	(<T.+Far.) haşaş (papaver somniferum) a. 11a/6 a.+ nı 23a/7 [2]	alay -	sert bakmak a.- ıp 50a/3, 52a/7 [2]
‘aķreb	(<Ar.) akrep burcu ‘a. 2b/5 [1]	aldıda	önünde, huzurunda a. 30a/12, 49b/1 [2]
aķsandal	(<T. aķ+Ar. şandal) beyaz sandal ağacı (santalum album) a. 30b/5 [1]	aldığa	önüne a. 27a/11, 51a/9 [2]
al -	almak a.- ğan 45a/5, 46b/1, 47a/9, 47b/2, 47b/4, 47b/7, 49a/9, 49b/2, 51a/6, 51b/9, 52a/1, 52a/7 a.- ğanğa 48b/5 a.- ğay 35a/1 a.- ıp 11a/11, 16a/11, 19a/4, 19b/11, 21b/2, 22a/2, 26a/6, 26b/3, 32a/10, 33b/6, 33b/8, 35b/11, 38a/5, 38a/6, 38b/7, 38b/8, 38b/10, 43b/6, 44a/1, 45b/1, 48a/6, 48b/11, 50a/4, 5a/6, 6b/4, 7b/10, 9a/2 a.- ıpdur 51a/7 a.- maķ 23b/12, 44b/2 a.- sa 11a/10, 48b/8, 50a/1, 50a/9 [47]	aldur -	aldırmak a.- dılar 26a/11 a.- ur 15a/10
		‘ālem	(<Ar.) dünya, evren ‘ā.+ ni 2b/3 [1]
		‘aleyhi’s-selām (<Ar.)	Peygamberlerden biri anıldığında söylenen “Allah’ın selāmı üzerine olsun” anlamında bir söz. ‘a. 12a/10, 18b/4, 19a/3, 19a/4, 19a/7, 19a/11, 26b/3, 38a/7, 41b/5, 41b/9, 42a/4 ‘a.+ nı 12a/10 [12]
		alıştur -	alıştırmak a.- up 34b/7, 36b/5 [2]
ala bolġan	Tende deri hastalıġı nedeniyle kızarıklıklar oluşması. a. 7b/4 a. bolsa 5a/4 [2]	allāh	(<Ar.) Tanrı, Allah a. 41b/7 [1]
‘alāmāt	(<Ar.) belirti, işaret, alamet ‘a.- ı mergdür 15b/12 ‘a.- ı merge 15b/9 [2]	alma	elma a. suyu 16b/4 a.+ nı 24a/1 [2]
		alt	alt, ařaġı

	a.+ mda 49b/6, 10a/10, 6b/11 a.+ mġa 11b/11, 47b/6 a.+ nıġa 46b/6 [6]		a. suyu 5b/11, 5b/12 a. suyunı 6a/3 a.+ nı 4a/9 a.+ nıġ 14b/4 [1]
alta	altı, 6 a. 17b/12, 18a/1, 21a/4, 31a/3 [4]	ança	(<*a+n+ça) zm. o kadar, o şekilde, öyle → ol
altınçı	altıncı, 6. a. 37a/7, 42a/2, 43a/11 [3]	andaġ	(<*a+n+da+oġ ~ *a+nı+teg) zm. öyle → andak, ol
ālūçe	(<Far.) bir cins erik ā.+ ni 4a/7 [1]	andak	zm. öyle a. 25b/8 [1] → andaġ, ol
‘amel	(<Ar.) iş ‘a. kılmak 37a/2 ‘a.+ ge 37a/10 ‘a.+ ni kılsa 34a/12	andın	(<*a+n+dın) zm. ondan andın kin: (<*a+n+dın kin) ondan sonra, daha sonra andın song: (<*a+n+dın song) ondan sonra → ol
‘amm	(<Ar.) herkes, toplum ‘a.+ ġā 26a/6 [1]		
ammā	(<Ar.) ama a. 24b/10, 25a/4, 25b/1, 25b/3, 29b/10, 29b/11, 30b/1, 33b/11, 36a/2, 38b/4 [10]	ara	ara, iki şeyin arası a. 52b/1 a.+ sıda 20b/6, 27a/3 a.+ sıġa 44a/1, 47a/5 [4]
āmule	(<Far. <i>āmūle</i>) amlacotu, amla; beктаşı üzümü ā. 40a/4, 40a/5, 42b/5 [3]	‘arabī	(<Ar.) Arapça ‘a. 36a/9 [1]
anār	(<Far.) nar a. 14b/3, 18b/12, 19a/1, 19b/8, 44b/1, 6a/9	‘arabī ketire	(<Ar+?) Arap zamkı. ¹⁰³ ‘a. 22a/4
		‘ar‘ar	(<Ar.) feryat etmek, inlemek

¹⁰³ Ketire, bugün Anadoluda’da yetişen beyaz yahut krem renkli bir zamktır.

	‘a. 4a/5 [1]	āsta	(<Far.) yavaş ā. 15b/4, 15b/5 [3]
arfe	arpa a. 17b/11, 22a/5, 23a/5, 40b/3, 49a/9 [5]	aş	yemek a. 6a/1 a.+ ğa 5b/12 a.+ ı 18b/2, 18b/5, 18b/6 [5]
‘āriř	(<Ar.) sonradan ortaya çıkan ‘ā. bolsa 23b/8 [1]		
arķa	arka a. +sıdın 25a/12 [1]	aş -	açmak a.- sa 23b/5 [5]
armut	(<Far. <i>emrūd</i>) armut (pirus communis) a. 18a/6, 25b/3, 44b/3, 5a/8, 9a/9 [5]	‘ařķ	(<Ar.) aşk ‘a.+ ıda 32a/12
ārřū	(<Far. <i>ārřū</i>) istek ā. ķılğay 31b/1 [1]	āřufte	(<Far.) iřveli āřufte tūři kōr-: cinsellik iķeren rüyalar gōrmek ā. 4a/5 [1]
as -	asmak a.- maķ 49a/4 [1]	at -	atmak a.- sa 20a/2 [1]
āsān	(<Far.) kolay ā. ķılur 46a/6	at	ad, isim a. ķoyayķım 28a/5 a. ķoydılar 28a/8 a. ķoyupturlar 28a/3 a.+ ı 48a/10, 48a/11 a.+ inğ 27b/12 [6] → aķ
‘asel	(<Ar.) bal ‘a. 16b/7, 19b/5, 25a/13, 31b/5, 31b/12, 32a/1, 33a/10, 35b/11, 40b/7, 5b/7, 6b/5, 7a/7 ‘a. ķılmaķ 21a/6 ‘a.+ de 35b/7 ‘a.+ ni 30b/9, 30b/13 [15]	aķ	at a. 10a/1, 10a/3, 10a/4, 10b/1, 35a/4, 6b/10, 7a/3, 7a/5 a.+ ı 21b/7 a.+ iğa 45a/5 a.+ ninğ 10a/10, 10a/11, 12b/6, 6b/12, 7a/2 [15]
ařlā	(<Ar.) asla, hiķbir zaman a. 47b/2		

aṭ	ad, isim a. 48a/12 a.+ ım 28a/2 → at	a.+ nıñg 49b/5, 49b/7 [2] → ayağ
ata	ata a.+ lardın 26a/11 [1]	‘ayāl (<Ar.) çocuk ‘a. 7b/11, 8a/1 [2]
āvāz	(<Far.) ses ā.+ nı 25a/6 [1]	‘ayb (<Ar.) ayıp, kusur ‘a. 10b/7, 10b/9 [2]
‘avrat	(<Ar.) kadın ‘a. 31a/5, 35b/6 ‘a.+ ke 35b/5 [3]	āyet (<Ar.) ayet ā. 45b/4, 45b/9, 46a/8, 48a/12, 48b/6, 50b/4, 50b/9 ā.+ lerni 52a/5 ā.+ ni 38a/2, 45b/2, 45b/8, 48a/8, 48b/6, 50a/2, 50a/10, 50a/11, 46a/7, 47b/4, 52a/2, 51a/10, 51a/11, 51b/1, 51b/3 [23]
avval	(<Ar.) evvel, önce, birinci a. 29b/1, 2b/4, 30b/6, 37a/4, 3a/1, 3a/4, 3a/8, 42a/7, 46b/9, 47a/9, 16a/2, 16a/11, 41b/10, 25a/10 a.+ kı 25b/1 [15]	āyete’l-kürsī (<Ar.) Bakara suresinin 255. āyetinin adı. ā.+ ni 49a/6, 49a/10 [2]
ay -	söylemek, konuşmak a.- dı 27a/4, 27a/5, 27a/7, 27b/5, 28a/1, 42a/6 a.- dılar 18b/4, 19a/3, 19a/7, 19a/11, 27b/2, 27b/12, 28a/4, 37b/12, 38a/2, 41b/6 [15]	ayğır damızlık erkek at a. 7a/2, 10a/10 [2]
ayağ	ayak a. 5a/4 a.+ ımı 12a/3 [2] → ayağ	ayık ayı a.+ nıñg 16b/6 [1]
ayağ	kadeh, bardak a. 7b/6, 23a/2 [3]	ayt - söylemek, konuşmak a.- ıpdur 38b/2 a.- sam 30a/2 a.- tı 27b/1 a.- ur 13b/1, 28a/12, 29b/8, 29b/11, 39a/9, 39b/9, 3b/2, 29b/11 a.- ırlar 28a/8, 31b/9, 35b/13 [13]
ayağ	ayak	az az, biraz

	a. 49a/11 a.+ ğına 49a/11 [2]		ā. kıldım 28a/5 ā.+ dur 51a/5 [3]
a‘zā	(<Ar.) vücudun parçaları, organlar a. 14a/11 a.+ larıġa 51b/8 a.+ sı 13b/7, 26a/3, 41a/11 a.+ sıdın 29a/6 a.+ sıġa 10a/7 [7]	azrak	daha az a. 41a/5 [1]
		‘azze ve celle	(<Ar.) Allah adından sonra “aziz ve şanı yüze olsun” anlamında kullanılan bir söz. ‘a. 42a/12, 52b/5
		B	
āzād	(<Far.) serbest bırakma, salıverme ā. 18b/5 ā. kıldı 26b/11 ā. kıldılar 26b/4 [3]	bāb	(<Ar.) bölüm, kısım b. 12a/9, 15a/12, 16a/10, 19b/1, 22a/3, 26a/7, 31b/6, 34b/5, 35b/12, 41b/4 b.+ da 13a/6, 16a/1 [13]
‘azam	(<Ar. <i>a‘zam</i>) çok büyük lezzet-i ‘a. 33a/12 [1]	bādām	(<Far.) badem b. 36b/6, 40b/6, 40b/11 revġan-ı b. 34b/3 [4] → bādem
āzāne	(<Far.) cuma gecesi a. 45b/2 [1]	bādem	(<Far. <i>bādām</i>) badem b. 5b/9 [1] → bādām
‘azīz	(<Ar.) saygı duyulan, hürmet edilen a. 20b/7 ‘a.+ niġ 30a/1 [2]	bād-engiz	(<Far.+?) Ancak metinde geçen engüze adlı bitkinin bir türü olduğunu düşündürmektedir. ¹⁰⁴ b. 28b/10 → engüze, ġas-engiz
‘azm	(<Ar. <i>‘azīm</i>) büyük fāyide-i ‘a. 38b/2 [1]		
āzmūde	(<Far.) denenmiş ā. 40a/7		

¹⁰⁴ ATMO-1 projesine baġlı olarak yapılan okumalarda bu sözcük için “*İranlı köylülerin mısırlarını hasat ederken özellikle rüzgarı kaldırma gücüne sahip olduğunu zannederek ellerinde tuttıkları, özellikle de ovalayıp suya fırlattıklarında tuttıkları bir bitki türü. hava; safran.*” anlamını vermişlerdir. Aynı şekilde metinde geçen ġas-engiz, bād-engiz ve engiz-bedaġşān

bitkileri için de safranla baġlantılı bitkiler olabileceġi yönünde görüş bildirmişlerdir. Ancak biz yukarıdaki sözcüklerin metinde bu adıyla bir yerde geçen engüze (<*anġoze*) “şeytantsi, şeytanotu, şeytanboku” olarak anlamlandıran ve denġze, ġing adlarıyla da verilen bitkiyle ilgili olduğunu düşünmekteyiz.

bādeyān	(<Far. <i>bādyān</i> , <i>bādyāne</i>) yıldız anasonu, çin anasonu b. 20b/11 [1]	bāh	(<Ar.) cinsel arzu, şehvet kuvvet-i b.+ ğa 25a/2 [1]
bādeyān-ı resmī	(<Far.+Ar.) yıldız anasonu, çin anasonunun bir cinsi b. 22a/10 [1]	bahādurluğ	(<Far.+T.) yiğitlik, kahramanlık b.+ ğa 19a/8 [1]
bādincān	(<Ar.) patlıcan b.+ nı 34b/6 [1]	bahlū	(ö.a.) İran'da bir bölgenin adı b. 41a/1 [1]
bād-ķulınc	(<Far.+Ar.) Bağırsaklarda meydana gelen şiddetli sancı, kalın bağırsak iltihabı. b. 31b/4 [1]	baķ -	bakmak b.- ğıl 38b/8
bād-laķvā	(<Far.+Ar.) yüz felci b.+ lardın 31b/4 [1]	bala	çocuk, yavru b. 40b/5 b.+ ğa 7b/1 b.+ nıĝ 8a/10 b.+ sı 10b/1, 42a/5 b.+ sını 8a/4, 12a/6 [7]
bādyān-rūmī	(<Far.) rum anasonu b. 22a/9 [1]	baldur	önce, ilk, evvel, birinci b. 20a/7 [1]
baĝır	ciĝer; baĝır,iç b.+ da 3a/8 b.+ ı 3a/5, 5b/8, 6a/4 b.+ mı 16b/9, 20b/3, 6b/8, 8a/12 [8]	balĝam	(Ar. < Grk.) İnsan vücudunu meydana getiren dört unsurdan biri, balgam. b. 14b/12, 13b/3, 16a/3, 16a/6, 3a/7, 3b/2, 4b/1, 4b/3, 5a/3, 5a/9, 5a/10, 8b/9 b. bolur 3a/11 b.+ dın 4a/3, 14a/10, 15b/6, 16b/1, 39a/7 b.+ nı 14b/10, 19a/13, 25a/9 [22]
baĝla -	baĝlamak b.- nĝan 9b/3 b.- p 47a/5, 50a/11 b.- sa 10a/2, 18a/4, 20a/2, 8a/10 [7]	balıķ	balık b.+ nıĝ 19b/10 [1]
baĝlan -	baĝlanmak b.- ĝan 41b/12 b.- ĝay 32b/3 [2]		

balsān	(<Ar.) balzam ağacı ‘ūd-ı b. 17b/6 ḥab-ı b. 17b/6 [2]		b.+ ı 24a/9, 24a/11, 3b/8, 41b/1, 4b/6 b.+ ığa 20b/1, 24a/10, 41b/4, 4b/7, 52b/7
bar	var b. 26b/2, 26b/5, 27a/3, 39b/4, 42a/6, 48b/5, 52b/2, 52b/3 b.+ dur 52b/2 [9]		b.+ ını 24a/11, 27a/7, 43b/4 b.+ nı 27a/6, 43b/5 b.+ ınınğ 51a/9 II. baş, uç b.+ ı 7a/9 [23]
bar -	varmak b.- ay 32b/4 b.- ıp 51b/6 b.- maḫ 37a/5 b.- sa 32a/11 b.- ur 27b/5 [5]	ba‘z	(<Ar.) bazı b. 28a/8, 39b/3, 29b/10 [3]
bārā	(<Far.) ey Tanrı; hitap unsuru b. 19a/5, 26b/10, 27b/2 [3]	bāzū	(<Far.) I. Pazı, omuzla dirsek arasında bulunan ve gerildiği zaman belirgin şekilde görülen şişkince kas kitlesi. b.+ sığa 20a/2 II. güç, kuvvet b.+ lar 30b/4 [1]
barça	hepsi, bütün, tüm b. 5a/7, 14a/4, 18b/10, 20a/5, 27a/10, 27b/10, 39a/6, 42a/6, 48a/7, 51b/8 [11]	be-cihet	(<Far.+Ar.) sebebiyle, nedeniyle b. 40b/5 [1]
bas -	basmak b.- ıp 6a/1 b.- ḫan 48b/11 b.- sa 16b/10, 19b/10, 20b/4 [5]	beçedān	(<Far.) rahim, döl yatağı b.+ ığa 41b/12 [1]
bāṭıl	(<Ar.) boş, geçersiz b. bolğay 5a/3 [1]	beçedāne	(<Far. <i>beçedān</i>) rahim, dölyatağı b.+ si 42a/2 b.+ siğa 42a/8 [2]
baş	I. baş, kafa b. 10a/10, 13b/4, 14a/10, 3b/6, 41b/3 b.+ dın 38b/12	bed	(<Far.) kötü koku b.- bŷy bolmaḫ 13b/11 [1]
		bede:n	(<Ar.) gövde, vücut b.+ din 53a/1 [1]

beden	(<Ar.) gövde, vücut b. 14a/4, 14a/10 b.+ i 13a/8, 13a/9, 13a/10, 13a/11 b.+ ide 18b/7 b.+ imdin 37b/1 b.+ din 39a/1 b.+ lerdin 27b/8 b.+ leri 39a/11 b.+ lerini 39a/6 [12]	ber -	vermek b.- <e>dur 39a/5 b.- edur 36a/1 b.- dur 53a/2 b.- gen bolsa 37b/4 ağu b.- gen bolsa 6a/12 b.- genler 37b/6 b.- gey 31a/12, 32a/7, 33b/10, 35b/4, 35b/12 b.- gil 49a/11 b.- megünçe 47b/3, 51b/9, 52a/8 b.- mek 22b/12, 36a/7, 36b/6, 45b/9, 47a/10, 52a/4, 6a/10 b.- mey 49a/5 b.- se 11a/12, 12a/3, 12a/5, 12b/5, 29b/2, 5b/12, 6a/9, 6b/10, 7b/2, 7b/11, 9b/2 b.- ser 31a/4 b.- sinğler 19a/10 b.- ür 31a/4, 45b/1 [39]
be-gāyet	(<Far.+Ar.) son derece, pek çok b. 27b/5, 27b/7 [2]	berāber	(<Far.) beraber, birlikte b. 40b/3, 48a/7 b. kılıp 35b/2, 46a/2, 4a/10 [6]
benbeş	(<Far.) menekşe? gül-i b. 21a/2 [1] → benefşe	berāy	(<Far.) için, maksadıyla b.- ı kaç 39b/8 b.- ı müslümānlarğa 30a/6 [2]
bende	(<Far.) köle, kul b. 18b/5, 26a/12, 30b/2 b.+ nğdür 26b/12 b.+ lerge 52b/5 b.+ leriñg 52b/7 [6]	berg	(<Far.) yaprak b.+ i 9a/9 [1]
benebşe	(<Far. <i>benefşe</i>) menekşe b. 41a/1 [1] → benefşe	berkit -	kapatmak b.- ip 49a/4 [1]
benefşe	(<Far.) menekşe, (viola odorata) b. 36b/2 b.+ ni 5b/9 [2] → benebşe	ber-çara:b	(<Far.+Ar.) ortadan kalkmak
benī	(<Ar.) oğullar b. Allāh 41b/7 [1]		

	b. bolur 15a/6 b. bolğay 15a/12 [2] → ber-ṭara:f	beyān	(<Ar.) açıklama, bildirme b.- ı çilān 19a/11 b. kılmakğa 28a/6 b. kıılır 31b/7, 3a/4 b.+ ı 15a/12, 29a/1, 31b/9, 35a/7, 39b/9, 41b/5, 46b/9 b.+ ıda 26a/7, 34b/6 b.+ nı 35b/13 [15]
ber-ṭara:f	(<Far.+Ar.) ortadan kalkmak b. bolur 10a/9, 11b/8, 14b/12 b. kılay 14b/10 b. kıılır 14b/9, 19b/1, 25a/12, 25b/4, 40b/4 [9] → ber-ṭara:b	beyt	(<Ar.) iki mısradan oluşan şiir, beyit b. 30a/10 [1]
bes	(<Far.) yeter, çok fazla b. 27a/8, 37a/10 [2]	bezgek	yüksek ateş, sıtma b. bolğan 8a/8 [1]
besī	(<Far.) birçok b. 30a/14 [1]	bī-ḥōḍ	(<Far.) kendinden geçmiş b.- bolur 30a/13 [1]
best	(<Far.) bağlama, kapama b. 43b/4 [1]	bī-ṣebēh	(<Far.+Ar.) benzersiz b. 51a/5 [1]
beste	(<Far. <i>best</i>) bağlanmış, kapalı b. 43a/9 [1]	bī-ṭāḳat	(<Far.+Ar.) güçsüz, dermansız b.- bolğay 33a/5 [1]
beş	beş, 5 b. 12b/1, 12b/6, 19b/2, 19b/3, 31a/10, 36b/2, 40a/11, 41a/1, 5b/4, 5b/5 [10]	bī-cāh	(<Far.) yersiz, uygunsuz b.+ likke 39a/12 [1]
beşinçi	beşinci, 5. b. 37a/6, 42a/1, 43a/8 [3]	bī-gümān	(<Far.) şüpheli olmayan, şüphesiz b. 48a/10 b.+ dur 49b/4 [2]
beyābān	(<Far.) çöl b. 26b/4 b.+ da 26b/5 [2]	bīḥ	(<Far.) kök b. 39a/2 b.+ ī 26b/8 [2]

biḥī	(<Far.) ayva b. 19a/4, 19a/8, 19a/9, 25b/5 [4]	bī-maḥal	(<Far.+Ar.) uygunsuz b. 39b/1 [1]
bī-hūṣ	(<Far.) sersem, şaşkın, deli b. bolğay 32a/3 [1]	bī-meze	(<Far.) tatsız b. bolsa 13b/2 [1]
bih-ter	(<Far.) daha iyi, pek iyi b. 36a/5 [1]	bir	bir, 1 b. 5a/6, 10b/8, 11a/6, 11a/7, 12a/10, 14b/5, 17a/11, 17b/12, 18b/5, 19b/5, 21a/2, 22a/5, 22b/8, 23a/2, 23b/7, 25b/4, 26a/6, 26a/12, 26b/2, 26b/5, 27a/12, 27b/1, 27b/4, 27b/5, 28a/2, 28a/5, 28b/6, 30a/7, 31a/1, 31a/8, 31b/2, 31b/11, 32a/1, 33b/3, 33b/7, 33b/8, 34b/9, 35b/10, 36a/3, 36a/10, 36b/8, 38a/5, 38a/6, 38b/8, 38b/10, 40a/3, 40b/1, 41a/4, 41a/8, 41b/5, 41b/6, 42a/12, 42b/2, 43b/3, 43b/8, 45a/6, 45a/8, 45b/8, 46b/5, 47a/3, 47a/12, 48a/7, 48b/9, 49a/1, 49a/4, 49a/9, 49a/10, 49b/5, 4a/10, 4b/3, 51a/8, 51b/5, 5b/6, 7a/5, 7b/6, 7b/10, 9a/10, 9a/11
bī-ḳarār	(<Far.+Ar.) çılgın, divane b. bolğay 32a/12, 35b/4 [2]		
bikr	(<Ar.) bekâret b. bolğay 34b/8 [1]		
bil -	bilmek b.- gil 16a/1, 16a/11 b.- inğler 29a/4 b.- meklikniñg 13a/7 b.- se 52b/1 [5]		
bilāl	(ö.a.) Bilāl-i Habeşī b.+ ğa 38a/5		
bile	ile b. 11a/2, 13a/2, 13a/4, 13a/5, 17b/9, 26a/2, 32a/10, 35a/2, 44b/2, 44b/9, 45b/2, 46a/4, 4b/2, 4b/9, 7a/7 [16] →birle	birdin	birden bire, ansızın b. 49b/7 [2]
bilig	bilgi b.+ ler 36b/9 [1]	birer	birer b. 33a/9 [1]
bīm	(<Far.) korku	birinc	(<Far.) piriñç b. 40b/10 [1]

bir kaç	birkaç b. 6a/5 [1]	bir munça	birçok b. 14b/4, 33b/2 [2]
birle	ile b. 10a/2, 10a/6, 10b/2, 10b/4, 11b/1, 11b/8, 12a/1, 12b/2, 12b/7, 12b/9, 14b/6, 14b/8, 15a/2, 15a/5, 16b/4, 16b/5, 16b/7, 17a/6, 17a/7, 17a/12, 17b/8, 18a/6, 18a/12, 18b/11, 19b/5, 19b/9, 20a/8, 20b/6, 21b/2, 21b/6, 21b/8, 22b/6, 22b/10, 22b/12, 24a/2, 25a/13, 26b/9, 28b/7, 28b/8, 29a/10, 29a/12, 29b/4, 29b/5, 29b/7, 2b/6, 30a/5, 30a/6, 30b/7, 30b/9, 30b/13, 31a/2, 31a/4, 31b/2, 31b/5, 32a/1, 32b/8, 32b/10, 33a/11, 33b/5, 34a/1, 34a/9, 34a/10, 34a/12, 34b/3, 34b/4, 34b/11, 35a/3, 35a/4, 35a/11, 35b/2, 35b/5, 35b/9, 35b/10, 35b/11, 36a/2, 36a/4, 36a/11, 36b/4, 37b/5, 38a/7, 38a/12, 38b/10, 38b/11, 39a/4, 39b/12, 3a/3, 40a/1, 40a/2, 40a/5, 40a/6, 40a/9, 40b/4, 40b/6, 40b/7, 40b/8, 40b/9, 40b/10, 41a/10, 41a/12, 42a/9, 42a/10, 42a/11, 42b/1, 42b/4, 42b/6, 43a/1, 43a/3, 43a/10, 43b/3, 43b/4, 43b/5, 43b/7, 43b/9, 44b/6, 45a/1, 46a/2, 47a/1, 47b/8, 49b/4, 4a/11, 4b/7, 4b/12, 5a/11, 5b/3, 5b/7, 5b/9, 5b/11, 5b/12, 6a/3, 6a/8, 6a/10, 6a/11, 6a/12, 6b/5, 7a/4, 7a/12, 7b/4, 7b/11, 8a/4, 8b/2, 8b/4, 8b/8, 8b/11, 9a/6, 9a/8, 9b/6, 9b/8, 9b/10 [157] → bile	bir neçe	birkaç b. 6b/5 [1]
		biryān	(<Far.) kebab b. 31a/8 b. kıılıp 33b/1, 36a/2 [3]
		bismīl	→ bismillāh b. kıılıp 12a/6 bismīl kııl- : besmele çekmek
		bismillāh	(<Ar.) “Rahmān ve rahīm olan Allah’ın adıyla” anlamına gelen “Bismillāhirrahmānirrahīm” cümlesinin adı. [1] b.+ nı 45a/4
		bismillāhirrahmānirrahīm	(<Ar.) “Rahmān ve rahīm olan Allah’ın adıyla” anlamında bir söz b. 2b/1, 46A/9, 50a/6, 50b/10 [4]
		bister	(<Far.) yatak, döşek b.- i dırāz 34a/7
		bisyā	(<Far <i>bisyār</i>) çok b. 23b/2, 23b/4 23b/10, 35b/4, 36a/8, 8b/9 [6] → bisyār
		bisyār	(<Far.) çok b. 11a/3, 17a/6, 23a/4, 23b/7, 23b/9, 24a/9, 24b/9, 27a/7, 28a/2,

	28b/13, 30b/5, 30b/11, 31a/6, 31b/6, 32a/7, 33a/2, 33a/4, 33a/5, 34a/12, 34b/4, 37a/6, 39a/8, 44a/2, 5a/9 mücerre:b-i b. 31a/1 [25] → bisyā	kırk yıl b.- ğan 23b/1 mez-kür b.- ğan 34a/4 peydā b.- ğan 46a/6 b.- ğay 10a/8, 20b/7, 5a/12, 8b/6, 9b/7 bāṭıl b.- ğay 5a/3 ber-ṭara:b b.- ğay 15a/12 bīhōṣ b.- ğay 32a/3 bīkarār b.- ğay 32a/12, 35b/4 bikr b.- ğay 34b/8 bīm b.- ğay 31b/4 bīṭāḳat b.- ğay 33a/5 cem‘ b.- ğay 5a/7 def‘ b.- ğay 6b/1 def‘ b.- ğay 12b/7, 12b/8, 17b/3, 18a/10, 21a/8, 21b/3, 22a/1, 22b/4, 23a/4, 36a/12, 41a/10, 4b/12, 5b/7, 7b/2, 7b/3, 8a/12, 9a/1 duḥter b.- ğay 35a/6 emānıda b.- ğay 19a/2 ferzende b.- ğay 12a/2, 12a/8 fūladī b.- ğay 35a/3 hāmıle b.- ğay 42a/12, 42b/7, 43a/2, 43a/8, 43a/11 gıriḳtār b.- ğay 29b/3 halāṣ b.- ğay 10b/3, 7a/5 huṣḳ b.- ğay 28b/8 kara b.- ğay 41b/4, 44a/4 kavī b.- ğay 11b/10, 18a/6, 31b/6 kuvvetlik b.- ğay 9b/9 mihrıbān b.- ğay 33a/4 muḥkem b.- ğay 28b/13 peydā b.- ğay 42b/9, 43a/4
bī-ṣek	(<Far.+Ar.) şüphesiz b. 49b/4 b.+ dür 49a/8 [2]	
biti -	yazmak b.- p 45b/3 [1]	
biz	zm. biz b.+ ke 19a/5 b.+ niṅ 41b/7 [2]	
boğum	eklem b.+ larığa 9b/7 [1]	
boğuz	boğaz b. 13a/4, 14a/11, 3b/6, 3b/10 b.+ ı 13b/5, 22b/7, 24a/6 [7]	
bol -	II. olmak; yardımcı fiil ḳara b.- dı 27b/11 mübeddel b.- dı 27b/11 yoḳ b.- dı 27b/8 fāriğ b.- dılar 38a/2 b.- ğan 44b/4 bezgek b.- ğan 8a/8 cerāḫat b.- ğan 41a/9 def‘ b.- ğan 20b/9, 8a/8 di:lpenzīr b.- ğan 30b/7 hāmıle b.- ğan 42b/3, 45b/3	

rāğī:b b.- ğay 15a/9
rast b.- ğay 36a/8
revān b.- ğay 17b/2
rūšen b.- ğay 10a/1,
16b/12, 19b/11, 21a/9,
44a/11, 44b/11, 8a/7
saht b.- ğay 34a/7
sāki:n b.- ğay 5a/4
sāl b.- ğay 35a/2
şeydā b.- ğay 33a/3
tāze b.- ğay 8b/10
tenġ b.- ğay 39b/7
uzun b.- ğay 33a/7
kılğan b.- ğay 33a/11
yüreklik b.- ğay 20a/6
ziyāde b.- ğay 12b/9
yār b.- ğaylar 46a/4
def‘ b.- maġan 38b/1
b.- maġay 11b/7
cüdā b.- maġay 32b/2,
32b/11
dīvāne b.- maġay 9b/10
hācet b.- maġay 28a/6
haṭa b.- maġay 20a/3
kādīr b.- maġay 32a/9,
32b/3
kavak b.- maġay 11b/7
naşīb b.- maġay 30b/2
patinzāl b.- maġay
35a/8
sarıġ b.- maḡ 3b/10
teblerze b.-maḡ 3b/11
köz hıyre b.-maḡ 4a/4
‘ar‘ar b.-maḡ 4a/5
kedūdāne b.- maḡ 14a/7
kirm-i kedūdāne b.-
maḡ 4a/3
közyaşanġġu b.- maḡ
14a/8
sarıġ b.- maḡ 13b/6

süst b.- maḡ 13b/7,
14a/4
tatlıġ b.- maḡ 3b/5
tīre b.- maḡ 13b/11
yötel b.- maḡ 14a/7,
14a/8
b.- maḡı 3b/5
istīmā b.- maḡı 3b/5
şūr b.- maḡı 4a/4
devā b.- mas 44a/6
fat b.- mas 35a/10
hāşıl b.- mas 33b/12
kısmet-i taġayyür b.-
mas 53a/2
pat b.- mas 35a/9
ma‘lüm b.- masa 51a/7
hazm b.- maslık 13b/9
hāmīle b.- maydurmız
41b/8
giriftār b.- mayın 37a/1
def‘ b.- maysa 6a/6
b.- sa 12b/8
‘ārīz b.- sa 23b/8
aġır b.- sa 7a/1
aġu bergen b.- sa 6a/12
aḡar b.- sa 6b/3
alabolğan b.- sa 5a/4
bergen b.- sa 37b/4
çaḡğan b.- sa 17a/10
çaḡқан b.- sa 37b/8
düşvār b.- sa 11b/11
hal b.- sa 13a/12
ġāli:p b.- sa 15a/7
giriftār b.- sa 5a/8, 8a/9
ināyeti b.- sa 52b/9
işşıġan b.- sa 26a/4,
44b/11
kavī b.- sa 11a/2
kezek b.- sa 24a/1
kızıl köz b.- sa 24a/4

köçgen b.- sa 8b/3
köygen b.- sa 41a/11
münker b.- sa 9b/1
ölgen b. - sa 10b//1
perde b.- sa 22b/5
peydā b.- sa 11b/3,
36b/1
revān b.- sa 21b/10
sarığ b.- sa 6a/7
sefkil b.- sa 17a/1
sısğan b.- sa 6b/2
sunuğ b.- sa 41b/11
süst b.- sa 44b/5, 9b/5
süste b.- sa 6a/5
şekl b.- sa 29b/6
temrütükü b.- sa 26a/5
tîre b.- sa 16b/11,
21a/8, 23b/3, 44a/9
toğmas b.- sa 12a/2
tutğan b.- sa 37b/8
yel turğan b.- sa 4b/8
yirik b.- sa 6a/6, 13a/11
yötel b.- sa 40b/6, 44a/6
zağmet b.- sa 21a/7
zarar yetkürgen b.- sa
43a/12
ziyāde b.- sa 15a/10,
6a/7
ziyāde b.- sa 20b/9,
24b/1, 24b/2
ķuvvet b.- san 30b/6
def‘ b.- sun 4a/7, 4b/1,
4b/4
sāki:n b.- sun 4a/9
yırağ b.- sun 37b/1
zāyil b.- sun 39a/1
ziyāde b.- sun 37b/1
cem‘ b.- up 41b/7
cık b.- up 15b/7
def‘ b.- up 20a/4
dürüş b.- up 15b/5

yēngçke b.- up 15b/2,
15b/4
yerge b.- up 47a/3
b.- ur 18b/4, 6a/2
açığ b.- ur 3b/1
balğam b.- ur 3a/11
ber-țara:b b.- ur 15a/6
ber-țara:f b.- ur 10a/9,
11b/8, 14b/12
biğōđ b.- ur 30a/13
def‘ b.- ur 10a/12,
10b/6, 10b/11, 11a/3,
11a/8, 11b/5, 13a/1,
16b/6, 16b/8, 17a/2,
17a/8, 18a/3, 19a/12,
19b/10, 20a/12, 20b/10,
21a/6, 22a/7, 22b/6,
22b/10, 22b/12, 23a/7,
23a/8, 23a/10, 23a/12,
23b/12, 24a/4, 24a/5,
24a/12, 24b/11, 25a/8,
26a/4, 26a/6, 39a/6,
41b/1, 43b/4, 44a/5,
44a/7, 44a/8, 44a/11,
44b/3, 45a/2, 4b/1,
4b/3, 4b/11, 5a/2, 5a/6,
5b/9, 5b/10, 6a/4, 6a/9,
6a/11, 6b/2, 6b/4, 6b/6,
6b/8, 6b/10, 7a/8, 7a/9,
7b/4, 8a/9, 8b/2, 8b/7,
9a/3, 9a/7, 9a/12, 8b/4,
11a/11, 9a/5
dırāz b.- ur 40a/7
firifte b.- ur 35a/10
ğāli:b b.- ur 30b/11,
35a/12
ğāmile b.- ur 43a/1
gūyā b.- ur 12b/5
ğalāş b.- ur 13a/3, 39a/8
ğōş b.- ur 10a/3
ğōşğāl b.- ur 18b/2
ğōş-nūd b.- ur 30a/13
iķrār b.- ur 9b/2
ķara b.- ur 40a/7,
40a/13
ķavī b.- ur 32b/7
kelān b.- ur 34b/1

kem b.- ur 19a/13,
29b/2
kısm b.- ur 3a/7
mu‘tedīl b.- ur 25b/3
nāhōş b.- ur 43b/1
öfkede b.- ur 3b/1
peydā b.- ur 14a/10,
14b/2, 25b/11, 25b/12,
3b/6, 43a/9, 4a/3
rūşen b.- ur 19a/1,
23b/4
şāf b.- ur 4a/8, 15a/3
sahte b.- ur 32b/6
sākı:ı̇ b.- ur 29a/6
sarığ b.- ur 3a/9
savuğ b.- ur 3a/10,
3a/11
sevdā b.- ur 3b/1
sevdādın b.- ur 4a/6
sıhhat b.- ur 4b/7
söziötken b.- ur 20b/8
şifā b.- ur 11a/5
şūr b.- ur 3b/2
uzun b.- ur 30a/12
üzre b.- ur 3a/10
ziyāde b.- ur 13b/2,
13b/3, 30a/9, 3b/3,
3b/4, 44b/6
ziyāde b.- ur 18b/3,
30b/4, 32b/9
ziyāde b.- ur 9b/4
zekeri b.- up 31b/8
[340]

bol -

I. olmak, meydana
gelmek, hasta olmak;
ana fiil
b.- ayın 37b/2, 38b/12
b.- dı 26a/12
b.- dılar 27b/8
b.- ğan 17b/4, 24b/10,
25a/4, 25a/5, 35a/5

b.- ğay 12a/4, 17a/6,
29b/2, 39b/7, 40b/11,
5a/2, 6b/7, 7a/12, 32/2,
5a/12, 15a/9, 34b/5
b.- mağay 11a/1
b.- mağ 13b/4, 13b/7,
13b/11, 14a/2, 14a/6,
5a/3, 4a/1, 37a/7
b.- mas 28a/10, 35a/12,
36b/11, 42a/3, 49a/5
b.- masa 10b/6, 24a/7,
24a/8, 42a/7, 6a/5,
7a/11
b.- maslıkı 42a/5
b.- maslıkınığ 35a/7
b.- may 42a/6
b.- sa 11a/6, 11b/1,
12b/4, 12b/12, 13a/9,
13a/10, 13b/1, 13b/3,
16a/12, 16b/1, 16b/2,
16b/3, 17b/4, 17b/5,
19a/8, 19a/12, 21a/10,
21b/7, 22a/8, 22a/9,
22b/11, 23a/1, 23a/5,
23a/9, 23b/1, 30b/13,
31a/5, 32a/12, 32b/9,
35b/9, 38a/12, 38b/1,
41a/9, 41b/12, 42a/1,
42a/2, 42a/3, 42a/8,
42b/4, 42b/8, 43a/3,
43a/9, 44a/4, 44a/8,
45b/8, 46a/5, 46a/6,
46b/1, 47a/9, 49a/9,
4b/12, 51a/6, 52a/1,
5b/8, 6a/2, 6a/5, 6b/12,
8a/1, 8b/6, 8b/7, 8b/8,
9a/1, 9b/3, 3b/2, 20b/9,
47b/4, 12a/4, 17b/1,
13b/2, 13a/8, 5b/11,
13b/2, 3b/4, 3b/3, 4b/8
b.- sun 17a/5, 38a/10,
38a/11
b.- up 15b/10, 38b/9,
38b/12
b.- ur 13a/8, 13a/9,
13a/10, 13b/10, 15b/3,
15b/4, 15b/5, 15b/6,
15b/8, 15b/10, 16a/11,
16a/12, 16b/2, 16b/3,
16b/5, 18b/6, 19a/9,
20b/7, 25b/3, 29b/1,
30a/11, 30b/12, 35a/12,

	38b/11, 51b/10, 5b/4, 7b/9, 3b/1, 19a/10, 20a/1 balğamdın b.- ur 16b/1 ıssığdın b.- ur 13a/12 ğandın b.- ur 3b/8 kütāh b.- ur 29b/4 şafırādın b.- ur 3b/12 savuğdın b.- ur 13a/11 sevdādın b.- ur 14a/3 [173]		30a/9, 30b/1, 30b/10, 31b/6, 34a/12, 34b/5, 35b/12, 36b/1, 37a/10, 38a/2, 39a/7, 39b/3, 39b/8, 40a/12, 41b/4, 41b/9, 45b/2, 45b/4, 45b/8, 45b/9, 46a/3, 46a/4, 46a/7, 46a/8, 46b/1, 46b/3, 46b/5, 46b/8, 47a/2, 47a/4, 47a/7, 47b/4, 47b/8, 48a/8, 48a/9, 48a/12, 48b/6, 48b/7, 49a/3, 50a/2, 50a/10, 50a/11, 50b/4, 50b/10, 51a/10, 51a/11, 51b/1, 51b/3, 51b/6, 52a/2, 52a/5, 52b/1, 52b/3, 52b/5 b.+ nı 28a/3 [94]
böy-mādarān	(<Far.) civanperçemi b.- 39b/10 [1]		
boyun	boyun b.+ ığa 47a/5, 50a/11, 8a/10 [3]	buhārāt	(<Ar.) buhar, buharlar b. ға‘āmnı 25b/6 [1]
böl -	bölmek b.- üp 17b/12 [1]	buğday	buğday b. 15a/7 b.+ nı 9a/2 [2]
börek	böbrek b.+ i 44b/11 b.+ ini 20a/5 b.+ lerniğ 30a/11 [3]	bular	bunlar b. 31a/2, 3b/6, 3b/8, 3b/12, 4a/3, 4a/6, 9a/11 b.+ nı 14b/11, 15a/2, 22a/6, 22b/1, 22b/9, 2b/8, 30b/8, 33b/4, 35b/1, 36a/7, 36a/11, 36b/3, 39b/11, 40b/3, 41a/3, 41b/3 b.+ niğ 3a/3 [24]
böri	kurt, kurtçuk b.+ niğ 9b/9, 20b/5 [2]		
bu	bu b. 5b/6, 11a/7, 12a/9, 12a/11, 12b/2, 12b/3, 13a/6, 13b/9, 13b/10, 14a/2, 14a/9, 14b/2, 15a/12, 16a/1, 16a/10, 19a/6, 19b/1, 19b/5, 19b/8, 21a/4, 22a/3, 22b/2, 24b/12, 26a/7, 26a/8, 26b/8, 27b/2, 27b/3, 28a/8, 28a/10, 28b/11, 29b/6, 2b/4, 2b/6, 30a/3, 30a/7,	bulğan -	kariştirmek b.- ip 15b/9 [1]
		burc	(<Ar.) burç b. 3a/2
		büre-i ermeni	(<Far.) kuyumcu buresinin bir miktarının

	sedefle ezilmesiyle elde edilen madde. büre: boraks b. 22b/8, 40b/2 b.+ ni 35b/7 [3]	cālīnūs ḥa:kīm (ö.a.) Asıl adı Galenus olup İslam tıbbını önemli derecede etkilemiş Bergamalı tıp doktoru ve filozoftur. Doğum tarihi hakkında belirsizlikler olmakla beraber yaklaşık olarak milâdî 108-130 yıllar arasında doğmuş olabileceği düşünülmektedir. c. 13b/1 [1]
burun	I. burun b.+ ıdın 10b/10, 18a/10 b.+ ığa 12b/11 II. önce b. 30b/10 [4]	
būy	(<Far.) koku b.+ ları 38b/9 [2]	cān-yāb (<Far.) can bulan, can bulucu c. 34a/3 [1]
buyra -	buyurmak, emretmek b.- dılar 38a/5 [1]	cedī (<Ar.) oğlak burcu c. 2b/5 [1]
buyrağ	buruk, emir b.+ ıça 37a/1 [1]	cem' (<Ar.) I. toplanma, bir araya gelme cem' kıl- : İlaç yapımında kullanılan malzemeleri bir kaba almak, malzemeleri toplamak) c. bolğay 5a/7 c. bolup 41b/7 c. kılıp 19b/5, 28b/11, 33a/9, 39a/3, 52a/1, 21a/5, 5b/7, 12b/2, 41b/3 II. bütün c. 22a/4, 27b/8, 32a/5, 36a/9, 39a/7 [13]
buyur -	buyurmak, emretmek b.- ğandur 37b/10 b.- updur 52b/9 [2]	
bügü	büyü b.+ ler 7b/8 [1]	
büzrük	(<Far. <i>büzürg</i>) büyük b. 34a/6 [1]	
C		ceng (<Far.) savaş, kavga c. 30a/11 [1]
ca'	(<Far.) örümcek c. 40b/6 [1]	cerāḥat (<Ar.) yara, cerahat c.+ ge 9a/5 c. 18b/3 c. bolğan 41a/9 c.+ din 6b/12
cāh	(<Ar.) yer c. 39a/12 [1]	

	c.+ ke 11a/8, 11b/8, 6b/5		lezzet-i c. 39b/5
	c.+ ke 8b/2		c. �ylesenġ 30a/14
	c.+ leri 6b/11		c. kılġan 42b/11
	c.+ leriġe 7a/9 [10]		c. kılġanda 42b/4, 42b/8, 43a/3, 43a/12
cevz�	(<Ar.) ikizler burcu		c. kılġay 33b/9, 43b/7
	c. 2b/4 [1]		c. kılġıl 31a/10
cevz-i bevv�	(<Far.) k�çük hindistan cevizi		c. kılmaġ 37a/7, 37a/8
	c. 33b/2		c. kılsa 29a/6, 29a/10, 29b/4, 29b/7, 31b/3, 31b/10, 32a/2, 32a/7, 31b/8, 32a/8, 32b/2, 33a/1, 34a/3, 35a/9, 42a/11, 42b/3, 42b/7, 43a/8, 33a/4
	c.+ nı 33a/8 [2]		m�b�şeret-i c.+ da 37a/13
cevz-i hind�	(<Far.) hindistan cevizi		c.+ ġa 36a/1
	c. 34a/10		c.+ nı 31b/1 [39]
	c.+ ni 31b/1 [2]		→ cima'
cık	�ok		
	c. bolup 15b/7 [1]	cuv�n	(<Far.) I. bir t�r bitki
cih�n	(<Far.) d�nya, evren		c.+ nı 28a/11, 28b/6
	c. 2b/3 [1]		c.+ nınınġ 26a/8 [3]
ciger	(<Far.) karaciġer; baġır, i�		II. gen�
	c. 3a/1		c. 38b/12 [1]
	c.+ de 16a/3	cuv�n�	(<Far.) bir t�r dere otu (anethum sowa)
	c.+ ide 22a/8 [3]		c. 5a/10, 5a/11, 19b/2, 28a/7, 9b/3
cima'	(<Ar.) cinsel ilişkide bulunma		c.+ ninġ 28a/10
	c. kılsa 29b/5		�ar�k-i c.+ ninġ 28b/6 [5]
	nefs-i c. kılsa 29a/12 [2]	cuv�nlık	(<Far.+T.) gen�lik
	→ cim�'		c.+ ġ� 27b/11 [1]
cim�'	(<Ar.) cinsel ilişkide bulunma	c�:l�b	(<Ar.<Far. <i>g�l-�b</i>) g�l suyu
	c. 31b/9, 32b/1, 32b/11, 33b/8, 35b/3		c.+ dın 36b/1 [1]
			→ c�l�b

cüdā	(<Far.) ayrı, uzak c. bolmağay 32b/2, 32b/11 [2]		ç.+ nı 20a/11 [1] → çamğur
cüft	(<Far.) çift c. 47a/10	çamğur	şalgam ç. 13a/2 11a/7, 24b/4, 39a/2 ç.+ nı 24b/6 [5]
cülāb	(<Ar<Far <i>gūl-āb</i>) gül suyu c. kıılıp 41a/4 [1] → cü:lāb	çāre	(<Far.) çıkar yol, çare ç.+ si 49a/5 [1]
cümle	(<Ar.) bütün, tüm c. 28a/11 [1]	çehre	(<Far.) yüz ç. 29b/2 [1]
Ç		çek -	çekmek ç.- se 17b/8 [1]
çaf -	sürmek ç.- mağ 22b/10, 24a/6, 24a/10, 39b/12 ç.- sa 6b/7, 7a/9, 7a/10, 11a/8, 11b/8, 17a/8, 22b/7, 26a/1, 41a/10, 41b/4, 44a/5, 44a/8, 4b/7, 6b/6, 7a/1, 9a/1 [19]	çenāze yıgaçı	bir çeşit bitki veya ağaç türü? ç. 47a/1 [1]
çağ	(<Mo.) zaman, vakit ç.+ da 39b/1 [1]	çendān	(<Far.) çok, pek çok ç. 12b/3, 28b/7, 31a/4, 35b/8, 36a/7, 40a/13 [6]
çağ -	sokmak, ısırarak ç.- ğan 38a/8 ç.- ğan 26a/2 ç.- ğan bolsa 17a/10 ç.- kan 37b/8 ç.- sa 24b/3 ç.- tı 38a/1 [6]	çerā	(<Far.) çünkü? ç. 29a/10 → çerāki
çal -	kariştirmek ç.- ip 9a/11 [1]	çerāki	(<Far.) çünkü ç. 34a/5, 37b/10, 38b/2, 39a/11 [4]
çamğulur	şalgam	çığ -	çıkmaq ç.- ğay 11b/4 [1] → çık-
		çık -	çıkmaq ç.- amağay 18b/4 ç.- kan 30a/5

	ç.- kay 21a/12, 21b/4, 7a/11		ç. 26a/5
	ç.- mağay 17a/9, 35b/10	çike	şakak
	ç.- sa 16b/5, 17a/7, 24a/6		ç.+ ge 24a/3
	ç.- tılar 27a/11 [11]		ç.+ sine 24a/5 [2]
	→ çığ-	çilān	İğdegillerden, koyu kahverenkli bir meyve.
çıkan	çıban		ç.- 1 şerbet 15a/10
	ç. 17b/4		ç. 15a/2, 19a/12
	ç.+ ğa 17b/3, 9a/9 [3]		beyān-ı ç. 19a/11 [4]
çıkar -	çıkarmak	çinī	(<Far. <i>çīnī</i>) çini; kase
	ç.48a/11, 48a/12		ç.+ ge 33b/6
	ç.- ğay 28b/9	çoğ	kor
	ç.- ip 11a/4, 26a/2, 34b/2		ç. 31a/7 [1]
	ç.- maḳnıñg 39b/9 [7]	çoğrat	yoğurt
çıkart -	çıkartmak		ç.+ ğa 21b/10 [1]
	ç.- ip 44b/3 [1]	çömüle	karınca
çıyan	akrep		ç. 15b/9 [1]
	ç. 17a/9, 24b/3, 26a/2, 37b/7 [4]	çöre	çevre
çibin	sinek		ç.+ sige 51a/10 [1]
	ç.+ ni 7b/9 [1]	çukundu:r	(<Far. <i>çukundur</i>) pancar kökü
çigde	iğde		ç.+ niñg 40a/1 [1]
	ç. 44b/1	çüçe	civciv
	ç.+ niñg 35b/9 [2]		ç. 44a/9 [1]
çigit	pamuk çekirdeği	D	
	ç. 42b/1	dāçın	(<Far. <i>dārçīn</i>) tarçın
	ç.+ ke 45b/8		d.+ nı 6a/2 [1]
	ç.+ niñg 34b/2, 43b/8 [4]		→ dāçīn, dārçīn
çihār	(<Far.) dört, 4		

dāçîn	(<Far. <i>dārçîn</i>) tarçın d. 19b/2 [1] → dāçm, dārçîn		tarafından, dişleri ilk çıkar çıkmaz arkadaşlarının ve akrabalarının evlerine gönderilen özel bir yiyecek türü. Haşlanmış buğday.
dād	(<Far.) feryat, sızlanma d. kıldı 41b/7 [1]		d. 36a/10 d.+ nıñg 4b/6 [2]
dāğ	(<Far.) leke, benek d. 40a/9 d.+ nı 40b/4 [2]	dārçîn	(<Far.) tarçın d. 35b/1, 36a/6 d.+ ni 31b/9 [3] → dāçm, dāçîn
dağı	(<Far.) yüzdeki yara izi, döküntü d. 21b/12 [1]	dār-ı filfil	(<Far.+Ar.) uzun biber (piper longum) d.+ ni 33a/8 [1]
dammm	(<Ar.) toplamak, yığmak, bir araya getirmek d. kılgay 31a/9 d. kılp 4b/2 [2]	darū	(<Far. <i>dārū</i>) ilaç d.+ larını 28b/11 [1] → dārū
dāmen	(<Far.) etek d. 32a/11 [1]	dārū	(<Far.) ilaç d. 38a/12, 19b/1 d.+ ğa 34b/11 d.+ lardın 34a/4 d.+ larını 12a/11, 12b/2, 17b/9, 19b/5, 21a/4, 22b/2, 31b/6, 52b/8, 5b/6 [12] → darū
dān	(<Far. <i>dāne</i>) tane, tohum d. 45a/6 [2] → dāne		
dāne	(<Far.) I. tohum d.+ sini 23a/11 [1] II. tane d. 38a/5, 38a/6, 38b/6, 45a/3, 45a/7, 47a/11, 47b/5, 49a/6 d.+ ge 45a/3 d.+ niñg 38b/7 [10] → dān	davāzde	(<Far.) on iki, 12 d. 35a/1 [1]
		dāyim	(<Ar. <i>dā'īm</i>) devamlı, sürekli d. 25a/2, 30b/3 [2]
dānuğ	(<Far.) Bir bebeğin anne ve babası	dè -	demek, söylemek

	d.- di 27a/8, 28a/4, 41b/8		11a/11, 11b/5, 13a/1, 16b/6, 16b/8, 17a/2, 17a/8, 18a/3, 19a/12, 19b/10, 20a/12, 20b/10, 21a/6, 22a/7, 22b/6, 22b/10, 22b/12, 23a/7, 23a/8, 23a/10, 23a/12, 23b/12, 24a/3, 24a/5, 24a/12, 24b/11, 25a/8, 26a/4, 26a/6, 39a/5, 41b/1, 43b/4, 44a/5, 44a/7, 44a/8, 44a/11, 44b/2, 45a/2, 4b/1, 4b/3, 4b/11, 5a/1, 5a/6, 5b/9, 5b/10, 6a/4, 6a/9, 6a/11, 6b/2, 6b/4, 6b/6, 6b/8, 6b/10, 7a/8, 7a/9, 7b/4, 8a/9, 8b/2, 8b/4, 8b/7, 9a/3, 9a/5, 9a/7, 9a/12
	d.- diler 19a/7, 28a/6, 42a/3, 42a/5		
	d. - gen 25a/5		
	d.- gey 50a/4		
	d.- meydür 27b/2		
	d.- megey 31b/11, 32a/5, 35b/6		
	d.- p 27a/4, 38a/5, 41b/10, 45a/5, 51a/5, 7b/12		
	d.- pdur 39b/10		
	d.- rler 28a/3, 28a/4, 3b/9		
	d.- se 10b/7, 17a/5, 20b/10, 28a/12, 4a/7, 4a/9, 4b/1, 4b/4		d. kıldı 20b/10
	d.- seŋ 14b/3, 14b/8, 14b/10, 15a/1, 15a/4, 15b/1, 37a/1, 37b/2, 38b/12, 39a/1, 46b/5, 47a/4, 48a/5, 48b/9, 49b/5, 51a/8, 32b/4	denġze	(<?) ŧeytantesi, ŧeytanotu, ŧeytanboku (ferula)
	d.- ydür 24b/12, 49b/10 [49]		d. 31a/9 → hing, engüze
def‘	(<Ar.) ortadan kaldırmak, gidermek, savmak	dék	gibi
	d. 6a/2		d. 15b/8, 15b/9, 18b/6, 20b/8, 30a/14, 30b/12 [6]
	d. bolġan 20b/9, 8a/8		
	d. bolġay 6b/1	delíl	(<Ar.) ipucu, kanıt
	d. bolġay 12b/7, 12b/8, 17b/3, 18a/10, 21a/8, 21b/3, 22a/1, 22b/4,		d.+ dur 19a/8 [1]
	23a/4, 36a/12, 41a/10, 4b/12, 5b/7, 7b/2, 7b/3, 8a/12, 9a/1	delve	(<Ar.) kova burcu
	d. bolmaġan 38a/12		d. 2b/5 [1]
	d. bolmaysa 6a/6	dem	(<Far.) nefes, soluk
	d. bolsun 4a/6, 4b/1, 4b/4		dem kıl- : üflemek, üfürmek
	d. bolup 20a/4		d. kıldılar 38a/8
	d. bolur 10a/12, 10b/6, 10b/11, 11a/3, 11a/7,		d. kılıp 44b/10, 45a/4, 45a/8, 47a/12, 47b/6, 49a/1, 49a/2

	d. kılmak 49a/10, 50a/3 d. kılsun 49b/2 [11]		
denbe	(<Far.) koyunun kuyruk yağı d. 38b/10 [1]	derd-ḥulqum	(<Far.+Ar.) boğaz ağrısı d. 18b/7 [1]
der	(<Far.) “hakkında” d. 19a/11, 35b/12, 36a/9 [3]	derd-i üstihyān	(<Far.) kemik ağrısı d.+ nı 39b/2 [1]
derd	(<Far.) I. hastalık, ağrı d. 22a/8 [2] II. üzüntü, dert d.+ din 38a/10 [1]	derd-ḳol	(<Far.) el ağrısı d. 18b/8 [1]
derd-çeşm	(<Far.) göz ağrısı d. 18b/7	derd-pāye	(<Far.) ayak ağrısı d. 18b/8 [1]
derd-dīvānelik	(<Far.+T.) bir tür akıl hastalığı d. 18b/9	derd-ser	(<Far.) baş ağrısı d. 18b/7, 25a/5 d.+ ğa 9a/1 [3]
derde-burun	(<Far.+T.) burun ağrısı d. 18b/9 [1]	derd-sīne	(<Far.) göğüs ağrısı d. 18b/9, 43a/9 [2]
derde-ḳülunc	(<Far.+Ar.) bağırsak sancısı, bağırsak iltihabı d. 18b/9 [1] → ḳülunc	derd-şi:kem	(<Far.) karın ağrısı d. 18b/8
derde-mi‘de	(<Far.+Ar.) mide ağrısı d. 22b/3 [1]	derd-yürek	(<Far.+T.) kalp ağrısı d. 18b/8 [1]
derde-miyān	(<Far.+Ar.) bel ağrısı, cinsel isteksizlik? d. kıılır 39b/2 [1]	derḥāl	(<Far.+Ar.) hemen, o anda d. 11a/5, 11b/12, 12a/1, 12a/3, 12a/5, 12a/9, 22a/3, 32b/4, 32b/5, 37b/7, 38a/9, 43b/5 [12]
derde-yürek	(<Far.+T.) yürek ağrısı, kalp ağrısı d.+ ler 22b/4 [1]	devā	(<Ar.) çare, şifa d. 44a/6, 52b/2, 52b/3, 52b/4 d.+ dur 25a/1 [4]
		dıraḥt	(<Far.) ağaç d.+ ga 20a/7

	d.+ larnıñg 48a/9 d.+ nıñg 48a/5 [3]	dimāğ	(<Ar.) beyin, dimağ d. 30a/2, 3a/2, 3a/5 d.+ nı 29b/7 [4]
dırāz	(<Far.) uzun d. 34a/9 bister-i d. 34a/7 d. bolur 40a/7 [3]	direm	(<Ar. <i>dirhem</i>) Okkanın dört yüzde birine eşit eski bir ağırlık ölçüsü birimi. d. 12a/11, 12b/1, 12b/2, 31a/3, 31b/2, 36a/3, 36a/6, 36b/2, 36b/3, 40a/11, 40a/12 [17]
di:līl	(<Ar. <i>delīl</i>) ipucu, kanıt d.- i tendürüstlükdur 15b/11 [1] → delīl		
di:l-penzīr	(<Far. <i>dil-pezīr</i>) gönlün kabul edeceği, beğenilen d. bolğan 30b/7 [1]	di:şvār	(<Far. <i>duşvār</i>) zor, güç d. 12a/4 → düşvār
diger	(<Far.) başka, öteki d. 45b/1 [1] → dīger	dīvāne	(<Far.) Aklını yitirmek, bilinç kaybına uğramak; deli, delirmek. d. 25a/6, 35a/12, 37b/8 d. bolmağāy 9b/10 [4]
dīger	(<Far.) başka, öteki nev'ī d. 16b/3, 21a/7, 31a/1, 31a/6, 31b/11, 33a/7, 33b/1, 33b/12, 34a/2, 34a/10, 34b/2, 34b/9, 35a/2, 35a/3, 35a/5, 35a/10, 35b/1, 35b/6, 36a/5, 36a/9, 36b/7, 40a/1, 40b/2, 42a/12, 43b/10, 47b/4, 48a/4, 48b/4, 48b/8, 49a/6, 49a/9, 49b/4, 49b/10 [33] → diger	dīve	(<Far. <i>dīv</i>) dev, şeytan, cin d. 42a/3, 43a/11 [2]
		diyār	(<Ar.) memleket, belde d.+ da 19a/6 [1]
		du'ā	(<Ar.) dua d.+ da 30b/2 [1]
dil	(<Far.) kalp d. 3a/1 kām-ı d. 30a/5	dūd	(<Far.) duman dūd kıl- : tütsülemek d. 11a/12, 12a/5, 35b/10 d. kılmağ 10a/4 d. kılmağ 11b/11 [5]
dil-ber	(<Far.) güzel kadın d.- i hürlikādur 29b/11 [1]		

duḥter	(<Far.) kız d. 35a/1 ḥūrliḳā-i d. 30a/5 d. bolḡay 35a/6	eçkü	keçi e. 13a/5, 21b/7, 34a/11, 34b/4 e.+ niḡ 18a/7, 20a/3, 6b/3, 6b/6, 6b/7 [9] → eçkü
durur	bildirme yapısı d. 30b/5, 36a/9, 38b/9, 42a/6 [4]	eçkür	keçi e. 6b/4 e.+ niḡ 6b/9 [2] → eçkür
dustürü'1-'ilāc	(ö.a.) bir tıp kitabının adı d. 36a/12 [1]	edā	(<Ar <i>edā'</i>) tarz, uslub, anlatış biçimi; yerine getirmek e. 52b/1 [1]
dü:şmen	(<Far.) düşman d.+ i 46a/5 d. +ni 45b/8 [2]	efyün	(<Grk.) afyon e. 22a/6, 36a/10, 37b/6 [3]
dünyā	(<Ar.) dünya d.+ da 37b/3, 46a/4 [2]	eger	(<Far.) eğer, şayet e. 10a/4, 10a/5, 10a/7, 10a/8, 10a/10, 10a/11, 10a/12, 10b/3, 10b/5, 10b/10, 11a/1, 11a/4, 11a/6, 11a/8, 11a/9, 11a/11, 11b/1, 11b/2, 11b/4, 11b/6, 11b/7, 11b/9, 11b/10, 11b/12, 12a/2, 12a/4, 12a/8, 12b/5, 12b/6, 12b/9, 12b/10, 12b/12, 13a/1, 13a/3, 13a/5, 13a/8, 13a/9, 13a/10, 13a/11, 13b/2, 13b/3, 14b/2, 14b/7, 14b/10, 14b/12, 15a/1, 15a/7, 15a/10, 15b/1, 15b/3, 15b/5, 15b/6, 15b/8, 15b/10, 15b/11, 16a/1, 16a/12, 16b/1, 16b/2, 16b/3, 16b/5, 16b/6, 16b/8, 16b/10, 16b/12, 17a/1, 17a/2, 17a/5, 17a/7, 17a/8, 17a/9, 17a/11, 17b/1, 17b/2, 17b/4, 18a/3, 18a/5, 18a/6,
dürüş	(<Far.) sert, haşin, kaba d. bolup 15b/5 [1]		
düşvār	(<Far.) zor, güç d. bolsa 11b/11 [1] → dī:şvār		
E, Ē			
è -	yardımcı fiil è.- di 30a/4 è.- dim 26b/11, 50a/4 è.- mes 34a/5 [4]		
e:y	ünl. ey e. 43b/1 [4] → ey		
ebleh	(<Ar.) ahmak, bön e. kıılır 34a/5, 41a/12 [2]		

	18a/9, 18a/10, 18a/12, 19a/11, 20a/3, 20a/4, 20a/5, 20a/6, 20a/7, 20a/10, 20a/12, 20b/3, 20b/5, 20b/8, 21a/8, 21a/10, 21a/12, 21b/3, 21b/5, 21b/7, 21b/9, 21b/11, 22a/1, 22a/7, 22b/4, 22b/11, 23a/1, 23a/4, 23a/12, 23b/2, 23b/4, 23b/7, 23b/10, 24a/4, 24a/5, 24a/9, 24b/1, 24b/2, 24b/6, 24b/7, 24b/9, 24b/12, 25a/2, 25a/11, 25b/1, 25b/3, 25b/5, 25b/6, 25b/7, 26a/1, 26a/3, 26a/5, 28a/9, 28a/11, 30a/2, 30a/7, 30b/3, 30b/12, 31a/5, 31a/12, 31b/1, 31b/4, 31b/9, 32a/5, 32b/9, 35b/8, 36b/12, 37a/13, 37b/4, 37b/5, 37b/7, 38a/9, 38a/12, 38b/11, 3b/4, 3b/8, 3b/9, 40a/4, 41a/8, 41a/10, 41b/1, 44a/1, 44a/4, 44a/5, 44a/7, 44a/9, 44b/1, 44b/3, 44b/4, 44b/7, 44b/11, 45a/2, 45b/7, 45b/11, 46a/6, 46b/1, 46b/4, 47a/9, 47b/3, 47b/4, 4a/6, 4a/8, 4b/3, 50a/1, 50a/9, 51a/6, 51b/10, 5a/1, 5a/2, 5a/4, 5a/7, 6a/2, 6a/4, 6a/10, 6a/11, 6b/1, 6b/3, 6b/11, 7a/3, 7a/9, 7b/2, 7b/8, 7b/12, 8a/8, 8a/11, 8b/4, 8b/6, 9a/1, 9a/3, 9a/5, 9b/1, 9b/2, 9b/7, 9b/9, 9b/10, 19b/10, 23b/12, 25a/9, 4b/1, 4b/6, 4b/8, 4b/11 [225]		e. 30a/4 hükemā-i e. 30a/3 [2]
		ékki	iki, 2 i. 11a/6, 12a/11, 12b/1, 12b/2, 12b/3, 14b/3, 16a/9, 17b/5, 19b/2, 19b/3, 19b/4, 21a/1, 21a/2, 21a/3, 21a/6, 22a/10, 22b/7, 22b/8, 23a/2, 24a/3, 24a/5, 26b/10, 27a/1, 27a/2, 2b/4, 2b/6, 31a/2, 34b/9, 37a/5, 40a/12, 41a/1, 41a/2, 41a/3, 43b/6, 47a/9, 5b/5, 8a/2 i.+ si 23a/6 [45]
		ékkinçi	ikinci, 2. i. 3a/9, 16a/2, 16a/5, 16a/12, 29b/1, 37a/5, 41b/11, 42a/7, 42b/3 [10]
		ekşer	(<Ar.) çok fazla, birçok e. 29a/4 [1]
		elbette	(<Ar.) şüphesiz, mutlaka e. 10a/5, 30b/2, 39b/7, 4b/6, 9b/2 [6]
		elem neşrah	(<Ar.) İnşirah suresinin ilk ayetinin ilk sözcüğüdür. e.+ nı 45a/8
		ëlge -	elekten geçirmek è.- p 33a/10, 33b/5, 34a/8, 34b/7, 34b/10, 36a/11, 39b/11, 40b/3 [8]
ëgir	(<Grk. <i>akoron</i>) kasıkotu, hazambel. Karın ağrısını iyi etmek için kullanılan bir kök. (<i>acorus calamus</i>) è. 21a/3 [1]		
ekber	(<Ar.) en büyük	elig	el e.+ ige 7b/11 [1] → ëlig

élig	el è. 3b/11, 5a/3 [2] → elig		olduğunu düşündürmektedir. e.+nı 28b/10 → engüze, bād-engiz, ḥas-engiz
el-kıṣṣa	(<Ar.) kısacası, velhasıl e. 26b/8 [1]	engübīn	(<Far.) bal e. 14b/8, 8a/4 [2]
emān	(<Ar.) emin olma, korkusuzluk, güven e.+ ıda bolğay 19a/2 [1]	engüşṭ	(<Far.) parmak e.+ lerini 38a/1 [1]
émīn	(<Ar. <i>emīn</i>) emin, emniyette è. 37b/2 [1]	engüze	(<Far. <i>anguze</i>) şeytantesi, şeytanotu, şeytanboku, (<i>ferula</i>) e.- i sekonc 33b/3
encīr	(<Far.) incir e. 26a/1, 26a/2 e.+ ni 31a/12 e.+ niṅ 25b/7 [5]	ér	erkek, koca è. 29a/12, 42a/7, 52b/4 è.+ de 10b/7 è.+ ge 32a/7 è.+ i 12a/1, 42a/8, 42a/9, 42a/11, 42b/4, 43a/3 è.+ iniṅ 12a/5, 43a/4 [13]
endām	(<Far.) beden, vücut, boy e. 6b/1 e.+ ı 10b/5 e.+ ıḡa 9b/6 [3]	ér -	yardımcı fiil è.- di 26b/1, 26b/2, 26b/5, 26b/7, 26b/8 è.- diler 26a/10 [7]
endīşe	(<Far.) I. kaygı, tasa, keder e. 13b/11 [1] II. düşünce e. kıldı 27a/6 [1]	éren	eren è.+ ge 32b/3 [1]
engiz-bedahşān	(<Far+ ö.a.) Sözcük kaynaklardan tanıklamamıştır. Ancak metinde geçen engüze adlı bitkinin bir türü	érenlik	erkeklik è.+ i 8b/5, 11b/10, 18a/6, 29b/11, 31b/6, 32b/7, 9b/5, 39b/4, 42a/7 [7]
		éri -	erimek

	è.- mes 11b/8 [1]		
ermen	(<?) pelin otu e.+ ni 23b/11 [1]	et -	I. etmek, yapmak e.- mek 30b/10 e.-ip 40a/11 II. etmek; yardımcı fiil
erte	sabahın ilk saatleri e. 41a/4 [1] → erte		ma‘cūn e.- ip 43a/10, 33a/11 şāf e.- ip 22a/7, 42a/11, 42b/2, 42b/7, 42b/11, 34b/8
erte	sabahın ilk saatleri è. 20a/11 e.+ len 18a/1 [1] → erte		muḥkem e.- ip 33b/6 [9] → èt-
esed	(<Ar.) aslan burcu e. 2b/5 [1]	ettür -	ettirmek e.- üp 52a/3 [1]
eşer	(<Ar.) eser e. 41a/8 [1]	ey	ünl. ey e. 19a/5, 26b/10, 27a/7, 27b/2, 28a/1, 28a/2, 36b/8, 37a/3 [8] → e:y
esir	(<Ar. <i>esîr</i>) tutsak e.+i 42a/3 [1]	èyle -	etmek, kılmak; yardımcı fiil
êş	İnsan veya hayvanda yavru doğduktan sonra gelen etsi madde, döl eşi, son, plasenta è.+ i 12a/8, 22a/1 è.+ ğa 32b/4 [2]		terkīb è.- dim 30a/7 cimā‘ è.- seṅġ 30a/14 [2]
êşek	eşek è. 10b/10, 10b/11, 21b/12 è.+ niṅġ 24a/6, 5a/6 [5]	ez	(<Far.) Farsça ayrılma durumu eki. “+dAn” e. 30a/6, 39b/8 [2]
èt -	I. etmek, yapmak e.- ip 22a/2 [1] II. etmek, yardımcı fiil şāf è.-ip 43a/7 [1] → et-	èz -	ezmek è.- ip 11b/2, 21b/6, 45b/3, 6b/1, 8a/6 [5]
		ezhār	(<Ar.) çiçekler e. kılmamız 30b/5 [1]
		èzil -	ezmek, çiğnemek è.- gendin 9a/2 [1]

F		faşl	(<Ar.) bölüm, kısım f. 35b/12, 39b/8, 46b/8 [3]
fahte	(<Far.) pamuk f.+ ğa 6b/4 [1]	fat	çabucak f. 12a/8, 14a/4, 3b/10, 7a/10 f. bolmas 35a/10 [5]
fahtek	(<Far.) kumru f. 33a/2 [1]	fāte	(<Ar.) Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi, Fātiha. f. 17a/3 [1]
faça	kurbağa f.+ nı 17a/10 f.+ niġ 17a/8 [2]	fātiḥ<a>	(<Ar.) Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi, Fātiha. f.+ ni 44b/9 [1]
fakir	(<Ar. <i>fakīr</i>) fakir f.+ ni 30b/2 [1]	fat-inzāl	(<T. <i>pat</i> 'çabucak' +Ar. <i>inzāl</i> 'menin gelmesi') erken boşalma f. 35a/12 [1] → pat-inzāl
fakr	(<Ar.) fakirlik, yoksulluk f. 36b/8 [1]	fāyidelıġ	(<Ar. <i>fā'ide</i> +T. <i>liġ</i>) faydalı f. 25b/5 [1]
falān	(<Ar.) İsmi söylenmek istenmeyen veya "her kim olursa anlamında" genel olarak kast edilen şahıs veya şey. f. 30a/1 [1]	fāyide	(<Ar. <i>fā'ide</i>) fayda, yarar f.- i 'azm 38b/2 f. kılġay 23b/10 f. kılur 24b/6, 25a/4, 25a/13, 25b/7, 25b/12, 5a/9, 8b/9 f.+ si 30b/6 f.+ sini 31b/7 [11]
fālenç	(<Ar. <i>fālic</i>) felç f. 14a/5 [1]	faytima	Ayaġa sarmak için kullanılan bez? f. + nı 6a/12 [1]
fāriġ	(<Ar.) vazgeçmiş f. boldılar 38a/2 [1]		
fāşıla	(<Ar.) bölüm f. 52b/3, 52b/4 f.+ da 52b/7 [5]		
fāsıde	(<Ar.) bozuk, kötü f.+ niġdin 25b/11 [1]		

			→perhiz
fażl	(<Ar.) cömertlik, iyilik, lütuf f.+ ı 18b/11 [1]	fermān	(<Far.) emir, buyruk f. 27a/5 [1]
fażla	(<Ar.) çok, fazla f. 52b/9 [1]	feryād	(<Far.) haykırma, çığlık f. kılmaz 49b/10 f. kılmur 49b/9 [2]
felte	(<Far.) I.Nişasta, şeker, su veya meyve suyu ile yapılan gevşek kıvamlı tatlı. II. Bu tatlı kıvâmında gevşek ve titretilen madde f. kılıp 17a/4, 21b/6, 23b/3, 42b/6 [4]	ferzend	(<Far.) oğlan çocuğu, çocuk f. 12a/4, 37a/3 f.+ e 12a/5 f.+ e bolğay 12a/2 f.+ e tüşgey 11b/12 f.+ i 19a/8, 20a/9, 7a/11, 7a/12 f.+ lerige 37a/2 f.+ miz 41b/8 [11]
ferāmüşluk	(<Far. <i>ferāmūş</i> +T. <i>luk</i>) unutkanlık f. 29b/7 [1]		→ ferzende
ferce	(<Ar. <i>ferc</i>) kadın cinsel organı f.+ ni 34a/5 [1] → ferc	ferzende	(<Far. <i>ferzend</i>) oğlan çocuğu, çocuk f. 19a/10, 29b/2, 42a/3 f. bolğay 12a/8 [4] → ferzend
ferc	(<Ar.) kadın cinsel organı f.+ i 35b/9, 42b/8 f.+ ide 43a/8 f.+ ige 34b/8, 34b/12, 35a/4, 35a/6, 35b/10, 42b/3, 42b/7, 43a/3 f.+ ini 41b/12 f.+ niğ 34b/12 [13] → ferce	feşāhat	(<Ar.) fesahat f.+ ler 11a/8 [1]
		fest	(<Far. <i>pest</i>) aşağı f. kılmur 25b/6 [1]
ferhiz	(<Far. <i>perhīz</i>) Beslenme düzeninde sağlığın gerektirdiği kısıtlamayı yapma, bazı yiyecekleri hiç yememe veya belli miktarlarda yeme, diyet, rejim. f. kılmak 37a/11 [1]	fi:lfil	(<Ar. <i>fulful</i>) biber f. 33b/1 [1]
		fi:lfil-i darāz	(<Ar.+Far.) uzun biber (piper longum) f. 33b/1 f.+ nı 42b/10 [2]

fi'l-hāl	(<Ar.) hemen, o anda f. 10b/3, 11b/4, 21a/8, 21b/8, 38a/12, 1a/12, 7a/4 [7]	fişāf	(<Far. <i>pişāb</i>) idrar 'ilac-ı f.+ nı 43b/6 [1] → fişāb
fikrī dār bol -	(<Far.+T.) düşünceli olmak? f.- maḳ 4a/4 [1]	fişik	pişmiş f. 38b/4 [1]
filfi:l	(<Ar. <i>fulfu</i>) biber f.+ ni 33a/8 [1]	fişür -	pişirmek f.- ğay 36a/4 f.- üp 21a/7, 22b/12, 37b/4, 37b/9, 38a/11, 38b/1, 38b/8, 44a/2, 44a/6, 7a/7 [11] → füşür-
filfil-i dār	(<Ar.+Far.) uzun biber (piper longum) f.+ nı 23b/8 [1]	fit	bit f. 25b/11 [1]
filfil-i darāz	(<Ar.+Far.) uzun biber (piper longum) f. 31a/1 [1]	fiti -	(<ET. <i>biti-</i>) yazmak f.- p 47a/4, 50a/10, 52a/2 [3]
filfil-i dārāz	(<Ar.+Far.) uzun biber (piper longum) f.+ nı 24a/2 [1]	fiyāde	(<Far. <i>piyāde</i>) yaya f. 37a/5 [1]
firifte	(<Far. <i>firīfte</i>) baştan çıkarılmış f. bolur 35a/10 [1]	fiyāz	(<Far. <i>piyāz</i>) soğan f. 45a/1 f.+ nı 20a/11, 36a/1 tuḥm-ı f. 30b/7, 39a/2 [5]
fiş -	pişmek f.- ḳan 38b/9 [1]	foḳ	dışkı, gübre f.+ ı 40b/2 f.+ ını 35a/2 [2]
fişāb	(<Far. <i>pişāb</i>) idrar f. 16a/11, 43b/3 f. tutulmaḳ 13b/8 f.+ ı 17b/1, 17b/2, 49a/8 f.+ ı tutulsa 7b/2 f.+ ını 16a/10 [8] → fişāf	fost	(<Far. <i>post</i>) bitkinin kabuğu f.+ ını 44b/1 [1]

fūladī	(<Far. <i>fūlādī</i>) çelikten yapılmış olan f. bolğay 35a/3		ğ. kılıp 35b/3 [1]
fulān	(<Ar.) falan, falanca f. 45a/4 → falān	ğamm	(<Ar.) gam, keder, iç darlığı ğ. 18b/1, 30a/9 [2]
furçaḳ	bezelye f. 47b/6 f.+ ğa 49a/6 f.+ ḳa 47b/5 [3]	ğār	(<Ar.) mağara ğ. 26b/5 ğ.+ dın 27a/11 ğ.+ ğa 26b/5 [3]
fut	bacak f. 14a/6 f.+ ı 46b/2 [2]	ğarğara	I. Gargara. II. Gargara yapmak için kullanılan ilaçlı su. ğ. kılsa 6a/11
füşür -	pişirmek f.- üp 18b/1, 26a/1 [2] → fişür-	ğayrı	(<Ar.) başka ğ. 30b/1 [1]
füt -	(<ET. biti-) yazmak f.- üp 46b/1, 46b/5 f.- ülüp 48a/11, 48a/12 f.- üydurğan 50b/4 [5] → fiti-	ğāz	(<Far.) kaz ğ.+ nıñg 43a/6 [1]
G, Ğ		germ	(<Far.) sıcak g.- i mi‘deni 5b/1 g. 16a/5 g. kılıp 26a/4 g. kılmak 36b/5 g.+ dūr 16a/3 g.+ ke 25b/7 [6]
ğaçılđa -	gıcırdamak, çatırdamak ğ.- sa 13a/1, 20a/10 [2]	gezer	(<Far.) havuç tuḥm-ı g. 30b/7 [1]
ğāli:b	(<Ar.) üstün, baskın, güçlü ğ.+ lıḳdın 15b/7, 16b/2 ğ. bolsa 15a/7 ğ. bolur 30b/11, 35a/12 ğ.+ lıḳdın [5]	ğılaz	(<Ar.) kalın, kaba, pürüzlü; yoğun ğ. 25b/1 [1]
ğālūle	(<Far.) hap, tablet	ğıza	(<Ar. <i>ğızā</i>) gıda ğ.+ sığa 18a/2 [1] → ğızā, ğıza, ğızā

ġızā	(<Ar. <i>ġızā</i> ʾ) gıda ġ. 25b/5 [1] → ġıza, ġızā, ġızā	ġusl	(<Ar.) I. Dini kurallara göre yıkanmak, boy abdesti almak ġ. 46b/9 II. yıkanmak, ġ. kılsa 12a/1
ġıza	(<Ar. <i>ġızā</i> ʾ) gıda ġ. + sığa 40b/11 [1] → ġıza, ġızā, ġızā	ġuṣ	(<Far. <i>ġuṣt</i>) et g. + nı 31a/6 [1] → ġuṣt
ġızā	(<Ar. <i>ġızā</i> ʾ) gıda ġ. + sığa 36b/5 ġ. + yı 25b/9 [2] → ġıza, ġızā, ġızā	ġuṣt	(<Far.) et g. tolġan 42a/1, 43a/3 g. + dın 15a/11 g. + mı 15a/7 g. + nı 31a/8 [5] → ġuṣ
giriftār	(<Far.) tutulmuş, yakalanmış g. bolġay 29b/3 g. bolmayın 37a/1 g. bolsa 5a/8, 8a/9 [3]	ġüyā	(<Far.) I. söyleyen, söyleyici g. 43b/1 g. bolur 12b/5 [2] II. sanki g. 30b/12
giyā	(<Far.) ot g. 27a/12 [1] → giyāh, giyāhī	ġücerāt	(ö.a.) Hindistan'da bir bölge g. 30a/4 [1]
giyāh	(<Far.) ot g. 26b/7, 26b/8, 27b/1, 27b/3, 27b/12, 28a/1 g. + dın 27b/9 g. + din 27b/6 g. + iġa 27b/5 g. + lar 27a/12 g. + nınġ 28a/7 [11] → giyā, giyāhī	ġül	(<Far.) çiçek g. 22b/10, 24b/11, 45a/1 g. - i benbeṣ 21a/2 g. - i nergizni 17a/2 g. - i reyġānnı 6b/2 g. - i surġ 34b/9 g. - i surūġ 22a/11
giyāhī	(<Far. <i>giyāh + ī</i>) ot g. + ki 27b/2 [1] → giyā, giyāh		
ġüre	(<Far.) koruk, olgunlaşmamış üzüm		

	g.- i yasmuḡ 19b/8 g.+ ni 17a/5 g.+ niṅ 32a/10 [11]	ḥācet	(<Ar.) gerek duyulan, ihtiyaç ḥ. 33a/11 ḥ. bolmaḡay 28a/6 [2]
gül-āb	(<Far.) gül suyu g.- ı şerbet kılıp 4a/7 g.+ ‘a 9b/11 g. 10a/5, 14b/4, 15a/2, 34b/11, 36a/11, 45b/2, 4a/10, 6a/11 [10]	ḥadd	(<Ar.) sınır, karar ḥ. 41a/8
		ḥaḡ	(<Ar.) Tanrı, Allah ḥ. 18b/11, 49b/3 [2]
gümānlık	(<Far. <i>gümān</i> +T. <i>lık</i>) şüpheli g. 47a/5, 48a/7, 49b/6, 52a/1, 52a/2 g.+ lar 50b/2 g.+ larḡa 48a/8 g.+ larını 50a/9 g.+ larınıṅ 48b/10, 49a/10 [10]	ḥaḡikī	(<Ar.) gerçek, doğru, sahih ḥ ^y ocā-i ḥ. 26b/12 [1]
		ḥakim	(<Ar. <i>ḥekīm</i>) doktor, hekim ḥ. 28a/4, 37b/10, 39a/9 ḥ.+ ler 29b/8 [4]
H, Ḥ, Ḥ		ḥaḡkıda	(<Ar.+T.) hakkında ḥ. 34b/5 [1]
ḥa:kim	(<Ar. <i>ḥekīm</i>) doktor, hekim ḥ. 26a/9, 26b/9 28a/12 ḥazretilokmān ḥ. 27b/5, 27b/6 ḥ.+ ge 52b/6 ḥ.+ niṅ 37a/1 [7]	ḥal	(<Ar. ḥall) erime, eritme ḥ. 20a/8, 21b/10, 42a/10, 5b/3, 6a/3, 32b/10 ḥ. bolsa 13a/12 ḥ. kılıp 4b/7, 11b/8, 12b/10, 13a/4, 13a/5, 16b/7, 17a/7, 17a/12, 21a/11, 21b/2, 21b/8, 21b/11, 22b/3, 22b/6, 30b/9, 31a/4, 31b/2, 32a/1, 32a/10, 32b/8, 32b/10, 33a/11, 33b/5, 34a/1, 34a/9, 34a/11, 34b/3, 35a/2, 35a/4, 35b/2, 35b/7, 35b/12, 39a/4, 39b/12, 40a/1, 40a/12, 40b/4, 40b/8, 40b/9, 41a/6, 41a/10, 41a/12, 44b/6, 46a/2,
ḥab	(<Ar.) tahıl tanesi; tohum ḥ.- ı balsān 17b/6 [1]		
ḥabeş	(ö.a) Habeşistan halkından olan veya bu halkın soyundan gelen kimse. ḥ. 26a/10 [1]		

	4a/11, 4b/2, 4b/9, 5a/11, 7a/7 [57]	ḥāşıl	(<Ar.) olmuş, ortaya çıkmiş ḥ. bolmas 33b/12 ḥ. kıldı 30a/5 ḥ. kılgay 36a/8 ḥ. kıllur 30a/8 [4]
ḥām	(<Far.) işlenmemiş, tabîî ‘ūd-ı ḥ. 12b/1 [1]		
ḥamām	(<Ar.) banyo, hamam ḥ.+ da 37a/5 [1]	ḥātūs ḥākım	(ö.a.) Bir tıp doktorunun adı. ḥ. 3b/2
ḥamel	(<Ar.) koç burcu ḥ. 2b/4 [1]	ḥayāt	(<Ar.) hayat ḥ. 36b/10 [1]
ḥāmıle	(<Ar.) gebe, hamile ḥ. 42a/6, 42b/11 ḥ. bolğan 42b/3, 45b/3 ḥ. bolğay 42a/12, 42b/7, 43a/2, 43a/8, 43a/11 ḥ. bolmaydurmız 41b/8 ḥ. bolur 43a/1 [11]	ḥayz	(<Ar.) âdet hâli, aybaşı ḥ. 10a/4, 29a/11 ḥ.+ ı 43b/2 ḥ. kelgey 10a/5 [4]
ḥāmıle-dār	(<Ar.+Far.) gebe, hamile ḥ. 19a/9, 7b/10 [2]	ḥayvānāt	(<Ar.) hayvanlar ḥ.+ nıng 8b/1 [1]
ḥarām	(<Ar.) haram ḥ. 29b/3 [1]	ḥaz	(<Ar.) haz, zevk ḥ. kılmak 29a/4 [1]
ḥarāret	(<Ar.) sıcaklık, ateş ḥ.+ ni 25a/12 [1] → ḥarārīt	ḥazer	(<Ar. ḥazer) sakınma, çekinme ḥ. kılmak 4b/6 [1]
ḥarārīt	(<Ar. ḥarāret) sıcaklık, ateş ḥ.+ ni 25b/2 [1] → ḥarāret	ḥazīk	(<Ar. ḥazīk) usta, maharetli ḥa:kim-i ḥ. 28a/1 [1]
ḥarū’l-nār	(<Ar.) yüksek ateş ḥ. 41a/8	ḥazrete’l-eyyūb	(ö.a.) Hz. Eyyüb ḥ. 26b/3 [1]
		ḥazret-i bilāl	(ö.a.) Hz. Bilal ḥ. 38a/6 [1]

ḥazret-i cebrīl (ö.a.) Hz. Cebrail ḥ. 12a/10 [1]	ḥikāyet (<Ar.) hikaye ḥ. 36b/8 [1]
ḥazret-i loḳmān (ö.a.) Hz. Lokman ḥ. 26a/9, 26b/5, 27b/1, 28a/6, 37a/2, 52b/6 ḥ. ḥa:kim 27b/4, 27b/6 ḥ.+ ğa 27a/9, 27a/12 [10]	ḥikmet (<Ar.) hikmet, bilgi ‘ilm-i ḥ. 27a/10 ‘ilm-i ḥ.+ ni 27a/8, 27a/9 [3]
ḥazret-i peygamber (ö.a.) Hz. Muhammed ḥ. 12a/10, 18b/4, 19a/3, 38a/6 [4]	ḥing (<?) şeytantesi, şeytanotu, şeytanboku (ferula) ḥ. 31a/9 ḥ.+ ni 32b/4 [3] → denġze, engüze
ḥazret-i risāletpenāh (ö.a.) Hz. Muhammed ḥ. 37b/11 [1]	ḥişşe (<Ar.) pay ḥ. kılip 17b/12 ḥ.+ sini 17b/12 [2]
ḥazret-i süleymān (ö.a.) Hz. Süleyman ḥ. 41b/5, 42a/4 [2]	ḥōş-ḥüy (<Far.) iyi huylu ḥ. 19a/10 [1]
ḥemān (<Far.) hemen ḥ. 49b/9 [1] → hemān	ḥōş-rüy (<Far.) güzel yüzlü ḥ. 19a/10 [1]
ḥemme (<Far.) bütün, hepsi, hep ḥ.+ si 3b/6, 4a/3, 4a/6, 13b/10 [4] → hemme, heme	ḥulkūm (<Ar.) boğaz ḥ.+ ıdın 52a/6 [1]
ḥezār-sifend (<Far.) üzerlik otu (peganum harmala) ḥ.+ ini 4b/9 [1]	ḥūr-likā (<Far.+Ar.) huri yüzlü ḥ.- i duḥter 30a/5 dilber-i ḥ.+ dur 29b/11 [2]
ḥıfz (<Ar.) koruma, saklama ḥ. 18b/3 [1]	ḥūt (<Ar.) balık burcu ḥ. 2b/6 [1]
	ḥuzūr-dil (<Ar.+Far.) gönül rahatlığı ḥ. 48b/5 [1]

hükemā	(<Ar. <i>hükemā</i>) ilim adamları h.- i ekber 30a/3 h.+ lar 29b/11 h.+ lıknı 27a/6 [3]	halk	(<Ar.) Bir bölgede yaşayan insanların tamamı. h. 20b/6 h.+ nıng 41b/10[2]
hurmet	(<Ar.) saygı, hürmet h.+ i 30a/2 [1]	hām	(<Far.) yenecek kadar olgunlaşmamış h. 26a/2 [1]
hurmetlik	(<Ar. <i>hurmet</i> + T. + <i>lik</i>) saygılı h. 20b/7 [1]	hamir	(<Ar.) hamur h. kılp 30b/8, 36a/11 h.+ i 38b/8 [3] → hamr
ha:kim	(<Ar. <i>hekīm</i>) doktor, hekim h.- i hāzık 28a/1 h. 26b/4 [2]	hamr	(<Ar. <i>hamir</i>) hamur h. kılp 49b/3 h. kılp 14b/11, 7b/11, 42b/2 h. kılsun 49a/11 h.+ ğa 38b/7 [6] → hamir
hafigān	(<Ar. <i>hafekān</i>) hafakan, yürek sıkıntısı h.+ ğa 25b/7 [1]	haratin	(<Ar. <i>haratin</i>) toprak solucanı h.+ ni 33a/6 [1] → haratin
hak	(<Far.) toprak h.+ dın 25b/9 [1]	haratin	(<Ar.) solucan h.+ ni 34a/10, 35b/4 [2] → haratin
hakester	(<Far.) kül h.- i kaşümge 39b/10 h. 9a/10 [2]	has	(<Ar.) saf h. 26a/7
halas	(<Ar.) kurtulma, kurtuluş h. bolğay 7a/5, 10b/3 h. bolur 13a/3, 39a/8 [4]	has-engiz	(<Ar.+Far.) Sözcük kaynaklardan tanıklamamıştır. Ancak metinde geçen engüze adlı bitkinin bir türü
halı	halı h. 47a/10		
hali:s	(<Ar. <i>hali:s</i>) saf, katkısız mişk-i h. 35b/2 [1]		

	olduğunu düşündürmektedir. h. + 28b/10 [1] → engüze, bād-engiz	hêç nime	(<Far.+T.) hiçbir şey h. 36b/10 [1]
h̄aṭa	(<Ar.) kusurlu iş, davranış h. bolmağay 20a/3 [1]	hediye	(<Ar.) hediye, armağan h. 19a/4 [1]
h̄āṣit	(<Ar. <i>h̄āsīd</i>) haset, kıskanç kimse h. 28a/8, 28a/9 [2]	heft	(<Far.) hafta h. 7a/5 [1]
h̄āṣiyyet	(<Ar. <i>h̄āṣṣiyyet</i>) özellik, nitelik h. + i 26a/8, 33b/12 h. + ige 28a/7 h. + inġni 28a/5 [5]	hefte	(<Far.) hafta h. 32b/6, 40b/1 [2]
h̄āṣ ma'cūn	(ö.a.) Bir macunun adı. h. 36b/8 [1]	helîle	(<Far.) Çeşitli renklerde farklı türleri olan ağırlıkla hindistanda yetişen bir bitki. (terminalia) h. 16b/4, 40a/5, 42b/5 h.- i siyāh 22a/11 h.- i zer<d> 22a/11 [6]
h̄āṣṣ	(<Ar.) özellik, nitelik h. + inġ 28a/1 [1]	hem	(<Far.) Cümleye “hem, dahi” anlamları katan bir kuvvetlendirme edatı. h. 12b/4, 12b/8, 15b/12, 19a/6, 22b/1, 23a/8, 23b/1, 26b/2, 30a/2, 30a/10, 30a/11, 30b/5, 31a/5, 32a/7, 32a/12, 32b/9, 34a/4, 35a/10, 39b/10, 3a/6, 45a/10, 47a/2, 4a/10 [24]
h̄atun	hatun, kadın h. 21b/2, 6b/6, 30a/12 h. + lar 30a/13 [4] → h̄^vatun	hemān	(<Far.) hemen h. 50b/3 [1]
hazm	(<Ar. <i>h̄azm</i>) sindirim h. bolmaslık 13b/9 [1]	heme	(<Far.) bütün, hepsi, hep h. kılsa 9b/10 [1] → hemme, ḥemme
hêç	(<Far. <i>h̄iç</i>) hiç h. 27b/1, 38a/12, 44a/6, 37a/1, 37b/3 [5]	hemīşe	(<Far.) hep, sürekli
hêç nemerse	(<Far.+T.) hiçbir şey h. 36b/9 [1]		

	h. 16b/4, 18b/1, 18b/5, 40a/6 [4] → hemîşe		18b/1, 20a/3, 32b/11, 8a/5, 8a/11, 8b/11, 9b/10 [13]
hemme	(<Far.) bütün, hepsi, hep h. 29a/1 h.+ si 14a/2, 14a/9, 14b/2 h.+ sini 19b/9 [5] → heme, ħemme	her kaçça	(<Far.+T.) her ne kadar h. 8b/8 [1]
		her kaydağ	(<Far.+T.) her ne cins, her ne tür h. 4b/11, 8b/2 [2]
hemîşe	(<Far. <i>hemîşe</i>) hep, sürekli h. 40a/4 [1] → hemîşe	her kıysı	(<Far.+T.) herkes, herhangi bir h. 10b/8, 22a/11, 32a/10, 8a/12, 36b/1, 46b/12 h.+ dın 22a/10, 33a/9, 39a/3, 33b/4, 34b/7, 48a/6 h.+ nı 27a/3, 33b/2, 33b/3 [15]
henüz	(<Far.) daha yeni, şimdi h. 36a/4 [1]		
her	(<Far.) her, bütün, hep h. 5a/12, 11b/5, 12b/2, 14b/9, 17a/8, 17a/9, 20b/2, 20b/9, 20b/10, 22b/7, 23b/6, 23b/9, 26a/3, 28b/12, 29a/5, 29a/10, 31a/3, 32a/10, 32a/11, 32b/4, 33b/7, 34b/12, 35a/6, 36b/8, 38b/9, 39a/4, 40b/1, 45a/3, 46a/5, 4b/3, 52b/1, 52b/2, 52b/3, 52b/7, 52b/8, 6b/10, 7a/11, 8a/3, 8a/4 [41]	her kim	(<Far.+T.) herkes, herhangi biri h. 18b/5, 18b/6, 18b/12, 20a/1, 28a/2, 30b/6, 31b/3, 32a/8, 32b/6, 32b/7, 32b/9, 32b/11, 32b/12, 33a/2, 33a/3, 33a/4, 33a/6, 34a/6, 34a/7, 35a/7, 35a/9, 51b/9, 5a/6, 5a/11, 5b/1, 5b/2, 7a/5, 7a/6, 7a/8, 7b/1, 7b/3, 7b/5, 7b/6, 8a/6, 8a/10, 8b/5 h.+ niñ 13b/1, 19b/7, 31b/7, 3b/2, 3b/3, 3b/4, 5b/10, 7a/1, 8b/3 [46]
her biri	(<Far.+T.) her biri h.+ ge 45a/8, 47b/5		
her çend	(<Far.) gerçi, fakat h. kılsa 35b/8 [1]	hıle	(<Far.) tür, çeşit h. 20b/9, 40b/12
hergiz	(<Far.) asla, kesinlikle, hiçbir zaman h. 5a/10, 5b/2 10a/11, 11a/12, 11b/6, 13a/4,	hılt	(<Ar.) Eski tıbbı göre insan vücudunu ve mizâcını meydana

	getiren ahlât-ı erbaa denilen kan, safra, balgam ve sevdadan herhangi biridir. İnsan sağlığının bu dört unsurun dengesine bağlı olduğu düşünülmektedir. h. 25b/3 [1]		→ ho:rus, horūs
		horek	(<Far.) I. horultu h. tartmağay 10a/11 [1] II.yemek h.+ i 26b/7 [1]
hışt	(<Far.) tuğla h.- ı puhteni 31a/7 h.+ ğa 31a/8 [2]	horūs	(<Far. <i>hurūs</i>) horoz h. 49b/9 h.+ nıng 18a/3, 44a/10, 44b/8 [4] → ho:rus, hora:z
hıyre	(<Far.) donuklaşma, kamaşma köz hıyre bol- : göz kamaşması h. 4a/4 [1]	hōş	(<Far.) hoş, iyi h. bolğay 10a/8 h. bolur 10a/2 [2]
hine	(<Ar. <i>hinnā</i>) kına h. 9a/10 [1]	hōş-büy	(<Far.) güzel koku h. 38b/9 [1]
hindāne	(<Far. <i>hindūvāne</i>) karpuz şerbet-i h. 15a/5	hōş-hāl	(<Far.+Ar.) hali vakti yerinde, iyi, mutlu mesut h. 27b/7 h. bolur 18b/1 [2]
hiṭāb	(<Ar.) Sözü veya yazıyı bir kimseye yönlendirme, seslenme. h. kılpdur 52b/6 [1]	hōş-nūd	(<Far.) halinden memnun, razı h. bolur 30a/13 h. kılgay 31a/5, 32b/9 h. kılkay 12b/4 [4]
hizmet	(<Ar. <i>hidmet</i>) hizmet h. kıldım 27a/1 h. kılp 26b/11 [2]	höl	ıslak, nemli, yaş h. 13a/9, 13a/11, 15b/6, 15b/8, 16a/6, 16a/8, 24b/2, 24b/8, 24b/12, 3a/8, 49a/7 h. kılp 34b/11 [12]
ho:rus	(<Far. <i>hurūs</i>) horoz h. 49b/5 [1] → hora:z, horūs		
hora:z	(<Far. <i>hurūs</i>) horoz h. 47a/6 h.+ nıng 47a/4 [2]	höl-encir	(<T.+Far.) yaş incir h. 25b/10

ḥub	(<Far. <i>ḥūb</i>) güzel; güzelce, iyice ḥ. 40b/3 →ḥūb	ḥūlcān	(<Far. <i>ḥulicān</i>) havlican otu (galanga officinalis) ḥ. 33a/9 [1]
ḥūb	(<Far.) güzel; güzelce, iyice. ¹⁰⁵ ḥ. 17b/9, 30b/5, 30b/7, 30b/8, 33a/6, 34a/2, 34a/10, 34b/2, 36a/4 [8] →ḥub	ḥūlencān	(<Far. <i>ḥulicān</i>) havlican otu (galanga officinalis) ḥ. 36a/3 [1]
ḥūb-rāk	(<Far.+T.) daha güzel ḥ. 16a/2 [1]	ḥūn	(<Far.) kan ḥ. 23b/2, 25b/11 [2]
ḥudāvendā	(<Far.) “Ey Tanrı, Allah” ḥ. 26b/10, 27a/7 [2]	ḥūrde-dāne	(<Far <i>ḥūrde</i> “yenen, yenilmiş; kırıntı” + <i>dāne</i> ‘tane, tohum’) cuvānī adlı bitkinin diğer isimlerinden biri olarak metinde verilmiştir. ḥ. 28a/4 [1] → cuvānī
ḥudāy	(<Far.) Tanrı, Allah ḥ. 12a/11, 19a/1, 20a/9, 26b/6, 26b/9, 27a/8, 29b/1, 29b/2, 32a/2, 42a/12, 47b/7, 52b/5 ḥ.+ ğa 26b/9 [13]	ḥūrīk	(<Far. <i>ḥūrek</i>) yemek, bir öğün ḥ. 30a/7 [1]
ḥudāyā	(<Far.) Tanrı’m, Allah’ım ḥ. 19a/5, 26b/10, 27b/2 [3]	ḥurmā-i hindī	(<Far.) Hint hurması ḥ. 15a/1 [1]
ḥūf	(<Far. <i>ḥūf</i>) güzel; güzelce, iyice ḥ. 40b/12 [1]	ḥurmāy-ı hindī	(<Far.) Hint hurması ḥ. 4a/7 [1]
ḥuften	(<Far.) uyumak ḥ. vaqıtıda 7b/6 [1]	ḥurrem	(<Far.) sevinçli, gönül açıcı, şen ḥ. 27b/6, 27b/7 [2]

¹⁰⁵ Sözcük, Farsça kökenli “güzel” anlamına gelen bir addır. Metnin genelinde –soğ “ezmek, (havanda)

dövmek” fiilini nitelemesinden dolayı “güzelce, iyice” anlamı verilmiştir.

huṭbe-i âdem	Âdem hutbesi. ¹⁰⁶ h.+ ni 49a/2, 49b/8 [1]	h^vâhla -	(<Far. <i>h^vâh</i> +T. + <i>la</i>) istemek h.- sañg 38b/11 → h^vâla - , h^vâla -
huṣūṣâ	(<Ar.) özellikle h. 37a/10 [1]	h^vâla -	(<Far. <i>h^vâh</i> +T. + <i>la</i>) istemek h.- sa 28a/11, 32b/4 h.- ydur 27a/5 → h^vâhla - , h^vâla -
huṣya	(<Far.) testis h.+ sını 33a/3 [1]	h^vâla -	(<Far. <i>h^vâh</i> +T. + <i>la</i>) istemek h.- sañg 37a/13, 46b/4 h.- sañglar 36b/12 → h^vâhla - ,
huṣk	(<Far.) kuru h. 16a/5, 16a/8 h. bolğay 28b/8 h. kılp 35b/5, 35b/11 [5]	h^vâla -	(<Far. <i>h^vâh</i> +T. + <i>la</i>) istemek h.- i haķiķi 26b/12 h. 26b/10 [2]
hūdhūd	(<Ar.) çavuşkuşu, ibibik h. 35a/5 h.+ ni 24a/7 h.+ niñg 12a/3, 12b/5, 35a/11, 46a/1 [6]	h^vâce	(<Far.) hoca h.- i haķiķi 26b/12 h. 26b/10 [2]
hūr -	üflemek h.- gey 51a/5 h.- gil 49b/8 h.- miş 50b/1 h.- üp 52a/5 [4]	h^vaş ma'cūn	(ö.a.) Bir macunun adı. h. kılmakñiñg 29a/1 h.+ ni 30b/5 [2]
h^vâ	(<Far. <i>h^vâh</i>) isteme h. 22a/09, 23a/5 [4] → h^vâh	h^vatun	hatun, kadın h. 35b/4, 12a/2, 12b/4, 35a/10 h.+ lar 18a/4 h.+ larñiñg 34b/5 h.+ niñg 43b/1, 43b/2 [8] → h^vatun
h^vâh	(<Far.) isteme h. 38a/10 [1] → h^vâ		

I, İ

¹⁰⁶ Metnin iki yerinde geçen bu kavramın, hırsızın bulunması sırasında okunması gereken bir tür dua

olduğunu anlayabiliyoruz. Ancak ne duası olduğu ve içeriği tespit edilememiştir.

ışhāl	(<Ar. <i>īshāl</i>) ishal, diare 1. 23a/4, 23a/9 [2]	iber -	yollamak, göndermek i.- di 12a/11 [1]
ısıt -	ısıtmak 1.- ıp 18a/11 [1]	ibre:şīm	(<Far. <i>ebrişum</i>) ipek iplik i. 49a/4 [1]
ışlāh	(<Ar.) iyileştirme 1.- ı taʿrīfge 32a/4 1. 31a/5 [2]	iç -	içmek i.- gen 39b/6 i.- gey 43b/7 i.- mek 23a/3, 23a/12, 30b/13, 39b/3, 41a/7, 43a/2, 5b/10 i.- meklikdur 39b/1 i.- se 11a/7, 12a/7, 12a/9, 14b/7, 15a/3, 15a/5, 17a/6, 20a/1, 20a/11, 21b/11, 22a/3 23b/9, 25a/8, 31a/12, 4a/8, 4a/11, 4b/5, 5a/9, 6a/4, 6a/6, 7a/4, 7b/5 i.- sün 15a/11, 18a/2, 6a/1 i.- ürse 45b/3, 6b/1 [37]
ışlāh	(<Ar. <i>īslāh</i>) iyileştirme 1. 17a/10 [1]		
ıssıġ	sıcak 1. 11a/10, 15a/5, 15b/3, 20b/7, 23a/11, 24a/11, 24b/8, 25b/8, 32a/6, 3a/4, 3a/8, 41a/7, 4b/11, 5a/8, 5a/11, 6a/3 1. bolsa 13a/8, 5b/11 1.+ dın 13a/9, 15b/8, 22a/9, 23a/5, 23a/8, 24b/10, 25a/4, 5a/7, 5b/8 1.+ dın bolur 13a/12 1.+ dur 24b/2, 24b/4, 24b/12, 25a/2, 25a/6, 25b/10, 3a/5 1.+ ı 8b/11 1.+ lık 25a/11, 39b/7 [41]	iç	iç i. 19b/10 i.+ ge 38b/7 i.+ i 14a/1, 6a/6 i.+ide 52b/5 i.+ ideki 29a/11 i.+ idin 21b/9 i.+ ige 21b/3, 7b/10 [9]
ıt	köpek 1. 25a/3, 25a/6, 8a/9, 8a/11, 9a/4, 9a/5 1.+ lanıġ 8b/1 1.+ nıġ 43b/8, 43a/10, 8a/10, 8a/12 [11]	içide	boyunca i. 20b/5, 7b/5 [2]
ʿibādet	(<Ar.) ibadet ʿi. kıldılar 26b/6 [1]	ige	sahip i.+ sige 51b/9 [1]
		ihtiyār	(<Ar.) seçme, tercih etme

	i. kıldım 27a/8 i.+ im 27a/3 [2]	īmān	(<Ar.) iman, Allah'a inanma i. 52a/3 [1]
ikrār	(<Ar.) açıklama, itiraf etme i. bolur 9b/2 [1]	imdi	şimdi i. 26b/12 [1]
'ilāc	(<Ar.) ilaç 'i.- ı kefkaideryā 40a/8 'i. 40b/5, 43b/8, 6a/8 'i.+ ı 27b/3, 40a/9, 42a/9, 42b/5, 42b/9, 43a/5, 43b/2 'i.- ı fişāfnı 43b/5 [12]	ināyet	(<Ar.) iyilik, yardım, lütuf i.+ i 52b/9 [1]
ilāhī	(<Ar.) "Ey benim Allah'ım" anlamında Allah'a hitap sözü i. 27a/4 [1]	inek	inek i. 31a/2, 42b/6 i.+ niñg 28b/7, 42a/9, 43a/5, 46a/2 [6]
illet	(<Ar. <i>'illet</i>) illet, hastalık i.+ ike 5a/8 [5] i.+ ge kıalsa 52b/2 i.+ ige 52b/2 [3] → 'illet	iñşāllāh	(<Ar.) "Eğer Allah isterse, Allah nasip ederse" anlamında söz i. 7a/12, 48b/6, 30b/3 [3]
'illet	(<Ar.) illet, hastalık 'i. 16b/8, 13b/4, 13b/9, 41b/9, 43a/8, 43a/11 'i.+ ige 8a/9 'i.+ ke 29b/3, 37a/1 'i.+ ler 13b/10, 14a/2, 14a/9, 14b/2 'i.+ lerdin 36b/1, 5b/7 'i.+ lerge 52b/8 'i.+lerni 53a/1 [17] → illet	işkencebīn	(<Ar. <i>sekencebīn</i> <Far <i>sikengübīn</i>) Bal, sirke, şeker ve türlü meyvelerin öz suyundan yapılan bir grup şuruba verilen genel ad. i.+ ni 15a/4 [1]
		isle -	tütsülemek i.- se 8a/8 [1]
		istikā	(<Ar. <i>istiskā</i>) su toplaması, ödem i. 14a/6, 18b/10 [2] → istiskā
'ilm	(<Ar.) ilim 'i.- i hikmet 27a/10 'i.- i hikmetni 27a/8, 27a/9 [3]	istīmā	(<Ar.) işitme i. bolmaķı 3b/5 [1]

istiskā	(<Ar.) Vücutun herhangi bir yerinde meydana gelen su toplaması, ödem. i. 4a/2 [1] → istikā	izā zilzeleti'l-arḍ (<Ar.) Zilzâl suresinin ilk ayeti. i. 7b/7 [1]
iş	iş i.+ ini 20b/2	izāfe (<Ar.) ekleme, katma i. kılgay 36a/4 [1]
işi-	gevşeyip yayılmak, işemek i. - p 26a/1	K, K̇
işik	eşik, kapı eşiği i.+ niṅ 6b/10 i.+ ke 10b/12 [2]	kabar (<Far.) kapari, gebre otu k. 39a/2 [1]
işit -	işitmek i.- tim 38b/6 [1]	ķabūl (<Ar.) razı olma, kabul etme ķ. kıılmağay 33a/1 ķ. kıılsaṅ 27a/3 [2]
işlet -	işlemek, çalışmak i.- gūlūk 34a/5 [1]	ķabz (<Ar.) kabız olmak ķ. 6a/6 [1]
işşi -	şışmek i.- ğan 10a/7 i.- ğan bolsa 26a/3, 44b/11 i.- ğan'a 24b/11 i.- ğay 47b/7 [5]	ķacağ yemek konan veya pişirilen kap ķ.+ a 5a/6, 5a/7 [2]
iştihā	(<Ar.) iştah, yeme isteği i.+ nı 24b/7 [1]	ķaç - kaçmak ķ.- ğay 49b/3, 6b/11, 7b/8 [3]
'iṭā	(<Ar 'iṭā') verme, verilme 'i. kııldı 27a/9 [1]	ķaçır - kaçırmak ķ.- ğay 50b/3 [1]
iz	iz i.+ idin 48b/11 [1]	ķaçır (<Far. <i>ḥaçar</i>) katır ķ.+ niṅ 10b/3
		ķādir (<Ar.) gücü yetmek ķ. bolmağay 32a/9, 32b/3
		ķafaķ kabak

	k. 10b/8, 18b/2, 18b/6, 18b/5 k.+ nı 18a/12, 5b/8, 6a/8 [7]		ķ.- may 18a/3 ķ.- sa 7a/10 illetge ķ.- sa 52b/2 ķ.- ur 52a/7 [13]
kāfir	(<Ar.) kafir k. 51b/10 [1]	ķalamfūr	(<?) karanfilgillerden bir kır karanfili, hüsniyusuf
ķafla -	kaplamak, örtmek, kapatmak ķ.- sa 46b/2 ķ.- ŝĝan 42a/8 ķ.- ŝķan 18a/8 [3]	ķalın	ķ. 5b/3, 5b/6, 19b/4 sıkı, yoğun ¹⁰⁷ ķ. 23a/3, 24a/11 [2]
kāfūr	(<Ar.) hekimlikte kullanılan saydam ve güzel kokulu madde. k. 13a/5, 33b/4 [2]	kām	(<Far.) istek, arzu k.- ı dil 30a/5 [1]
kāĝız	(<Far. <i>kāĝız</i>) kaĝıt k. 44a/1 k.+ ĝa 38b/6, 47a/4, 48a/10, 48a/12, 50a/10 k.+ nı 48a/8, 48a/9, 51a/8 [9] → kāĝız	ķamer	(<Ar.) ay ķ. 2b/7 [1]
ķāĝız	(<Far.) kaĝıt ķ.+ ge 36a/11 [1] → ķāĝız	ķamuŝ	Sulak yerde yetişen içi boş boĝumlu bir bitki, kamuş (phragmites australis). ķ. 7b/12 ķ.+ niĝ 7b/10 [2]
ķal -	kalmak, durmak ķ.- dılar 26a/11 ķ.- ĝanda 23a/2, 28b/9 ķ.- ĝay, 41a/5, 47a/3 ķ.- maĝay 36b/4, 8b/11, 17a/11 ķ.- mas 40a/13	ķan	İnsan vücudunu meydana getiren dört unsurdan biri, kan. k. 10a/11, 10b/10, 12b/11, 13b/3, 14b/2, 15a/3, 15a/10, 15b/8, 16a/3, 18a/11, 18a/12, 19a/13, 21b/9, 25a/8, 3a/8, 3b/3, 4a/6, 4a/8, 6b/12 ķ.+ dın 3b/6 ķ.+ dın bolur 3b/8 ķ.+ ı 21b/11

¹⁰⁷ Ķalın sözcüĝü metiinde iki farklı yerde kullanılmıŝ olup ikisinde de nime sözcüĝü ile beraber kullanılmıştır. Cümlelerin baĝlamından hareketle

“*ķalın nime*”nin sık dokunmuŝ bir kumaŝ vb. olabileceĝini düşünmekteyiz.

	k.+ mı 11a/8, 16b/6, 17a/1, 17a/8, 44a/8, 46a/1, 7b/4	karaŋgu	karanlık k. 49a/4 [1]
	k.+ mı 14b/12, 15a/1, 15a/10, 44a/5, 44a/10		
	k.+ nıŋ 15b/7, 16b/1 [38]	kara karga	kara karga k. 41b/2 k.+ nıŋ 32b/12, 42a/10, 42a/12, 5a/5 [5]
kaça	kaç k. 17b/4 [1]		
		karanfil	(<Far.<Hint.) Karanfil ağacının çiçek tomurcuğundan elde edilen bir tür baharat, karanfil baharatı (eugenia caryophyllata). k. 12b/1, 35b/1 [2]
kand	(<Far.) şeker k. 17b/7, 41a/6, 8b/8 k.+ mı 36b/5 [4]		
kanda	(<Far.) şeker k. 17b/10 [1]	karar	(<Ar. <i>karār</i>) karar, hüküm k. 32a/2 [1]
kār	(<Far.) iş, amel k.+ mı 29a/1, 37a/7		
		kara sūrnā	(<T+Far. <i>sūrnā</i> ‘zurna’) kara zurna, bir çeşit bitki adı. k. 41b/2 [1]
kara	kara, siyah k. 13a/1, 15a/1, 28a/10, 6b/7, 7a/2, 9b/5, 32a/8, 16a/9, 16a/12, 16b/2, 16b/5, 17a/5, 17a/6, 20a/10, 24b/9, 25b/8, 26b/1, 33a/3, 33b/12, 42a/9, 43a/5, 43a/9, 44b/8, 48b/9 k. boldı 27b/10 k. bolğay 41b/4, 44a/4 k. bolur 40a/7, 40a/13 k. kıılır 40a/4 k. kılmağnıŋ 39b/9 [31]	kara-zāg	(<T.+Far.) demir sülfat k. 7b/4 [1]
		karın	karın k.+ ı 45a/7, 45a/9, 45a/10, 47b/1 k.+ ıga 51b/2, 9b/4 [6]
kara -	(<Mo. ~ <i>kari-</i>) bakmak k.- mağay 18a/5	kart	yara, çıban, ur k. 9a/9 k.+ ıga 9a/12 k.+ ga 10a/2 [3]
kara helīle	(<T.+Far.) siyah helile k.+ ni 30b/3 [1] → helīle	karuŋku	kurt k.+ nıŋ 33a/4 [1]

kāse	(<Far.) kase, çukur çanak k. 28b/6, 41a/4 [2]	k. 34a/7, 5a/11, 9b/7, 6b/11, 8b/5 k. bolğay 18a/6, 31b/6, 11b/10
ķāşire-i āb	(<Ar. <i>ķāşır</i> 'kusurlu' + <i>āb</i> 'su') idrar ķ. 16a/10 [1]	ķ. bolsa 11a/2 ķ. bolur 32b/7 ķ. kıılır 25b/5 [11]
ķaşūm	(<Ar. <i>ķaysūm</i>) civanperçemi hākester-i ķ.+ ge 39b/10 [1]	ķavs (<Ar.) yay burcu ķ. 2b/5 [1]
ķaş	I. kaş berāy-ı ķ. 39b/8 ķ.+ ğa 40a/2 ķ.+ ıġa 6b/7 [3] II. yan, huzur ķ. +ıġa 27b/12 [1]	ķaynat - kaynatmak ķ.- ıp 9a/8, 10a/6, 11a/7, 11a/10, 12a/7, 12a/9, 17a/6, 20a/11, 21a/5, 22a/2, 23a/2, 23b/9, 23b/11, 24b/6, 25a/8, 30b/13, 31a/2, 31a/12, 36a/2, 41a/5, 44b/2, 5a/5, 5a/8, 6a/1, 6a/3, 6a/8, 9a/2, 9a/6, 9b/8
ķat -	katmak, karıştırmak, eklemek ķ.- ıp 11b/4, 9b/2, 9b/11 [3]	ķ.- maķ 28b/7, 30b/7 [31] → ķaynayt-
ķata:r	(<Ar. <i>ķatar</i>) sıra, dizi ķ.+ dın 48a/8 → ķatar	ķaynayt - kaynatmak ķ.- ıp 5b/11 [1] → ķaynat-
ķatar	(<Ar.) sıra, dizi ķ. 34a/11 → ķata:r	ķaysı hangisi ķ. 10b/9 [1]
ķatıġ	katı, sert ķ. 29a/12, 45b/8 [2]	ķazan İçinde yemek pişirilen büyük ve derin kap. ķ. 28b/7 [1]
ķavak	oyuk, boşluk k. + bolmaġay 11b/7 [1]	ķebāb (<Ar.) Ateşte doğrudan pişirilen et. ķebāb kııl- : pişirmek k. kıılıp 34a/2, 8b/4 [2]
ķavī	(<Ar.) güçlü, sağlam	ķebāb (<Ar.) kebabe

	k.+ nı 35a/8	kef	(<Ar.) avuç içi k. 38b/10 [1]
kebāb-çini	(<Ar.) Kebabe, Çin'de ve Endonezya'da yetişen günümüzde pek bilinmeyen karabiber familyasından bir bitki türü. (piper cubeba) k. 4b/2 [1]	kefke-i deryā	(<Far.) Mürekkap balığının sırtındaki kemiksi tabakadan veya deniz kabuklarından elde edilen tuz, denizköpüğü. k. 39b/10 ‘ilāc-ı k. 40a/8 [2]
kebāb-çini	(<Ar.) Kebabe, Çin'de ve Endonezya'da yetişen günümüzde pek bilinmeyen karabiber familyasından bir bitki türü. (piper cubeba) k. 12b/1 [1]	kejdüm	(<Far.) akrep k. 38a/1, 38a/7 k.+ lerge 38a/4 [3]
kebāb-çini	(<Ar.) Kebabe, Çin'de ve Endonezya'da yetişen günümüzde pek bilinmeyen karabiber familyasından bir bitki türü. (piper cubeba) k. 14b/10 [1]	kêkir -	geğirmek k.- mek 14a/8 [1]
kebüter	(<Far.) güvercin k. 12a/6, 35a/2, 36a/3, 40b/2, 9a/7 k.+ niñg 9b/3 [6]	kekrü	(<kekre) hıyar, kavun veya kabak keleş k. 11b/7 [1]
keçe	gece k. 4a/10, 8a/11, 9a/11, 14b/5, 26b/6, 35b/10, 40b/1, 43a/7, 43b/3, 42b/2, k.+ si 24b/2, 45b/2, [12]	kel -	gelmek k.- di 27a/2, 27a/5, 27a/11, 27a/12, 27b/3 k.- diler 27b/12, 38a/6 k.- edurğan 10a/9 k.- edurğanı 39a/5 k.- gen 52b/8 k.- gey 12a/6 hayız k.- gey 10a/5 k.- gil 38a/6 k.- ip 45b/1, 48a/6, 41b/7 k.- ipdür 30a/10 rast k.- megey 32a/4, 33b/10 k.- mek 4a/1, 14a/3 k.- mes 43b/2 k.- se 10b/10 k.ürğan 5a/1 [24]
kedü-dāne	(<Far.) I. kabak çekirdeği k. 5b/1 [1] II. bağırsak kurdu, parazit kirm-i k. bolmağ 4a/2 k. bolmağ 14a/7 [2]		

kelān	(<Far.) büyük k. 33a/7, 34b/5 k. bolur 34b/1 [3]	kerāmet	(<Ar.) keramet k. kıılır 27a/1, 27a/4 [2]
keltür -	getirmek k. 25a/5, 37a/3 k. - diler 19a/4 k. - düm 26a/6 k. - gen 34b/5 k. - gey 37a/10 k. - gil 31a/1 k. - se 51b/10 k. - üp 48b/9, 49b/5 k. - üpdür 29a/1 k. - üpdürler 26a/8, 27b/4 k. - ür 29a/5, 29b/8, 39b/1 [16]	kerefeş	(<Far. <i>kerefs</i>) kereviz tuğm-ı k. 20b/11 k.+ ni 18a/5 [2]
kem	(<Far.) az k. 30b/13 k. bolur 19a/13, 29b/2 k. kıılır 37a/4, 39b/3 k.+ dur 39b/5 [6]	kerek	gerek, gerekli k. 10a/5, 10b/8, 10b/9, 18a/1, 21a/6, 22a/7, 22b/3, 22b/10, 22b/12, 23a/4, 23a/12, 23b/12, 24a/3, 24a/5, 24a/7, 24a/8, 24a/10, 24a/12, 25a/1, 25a/10, 28b/7, 28b/13, 30b/7, 30b/9, 30b/10, 30b/11, 31a/1, 36a/7, 36a/12, 36b/4, 36b/5, 36b/7, 37a/10, 37a/11, 39b/8, 39b/12, 40a/3, 40a/10, 40b/9, 40b/11, 41a/7, 41a/12, 42b/2, 43a/2, 43a/7, 43b/9, 43b/10, 44b/2, 45b/9, 46a/8, 47a/1, 47a/10, 49a/4, 4b/6, 50a/3, 50b/1, 52a/4, 5b/10, 6a/10, 7b/12 [62]
kemāl	(<Ar.) tamlık, mükemmellik k. - i kudreti 47b/8 [1]	kerem	(<Ar.) cömertlik, iyilik, ihşan k.+ i 18b/11 [1]
kemer	(<Far.) bel k. 28b/13 [1]	kerem	(<?) lahana k. 25a/5 k.+ ni 25a/8
kendir	keten, kendir, kenevir k. 22a/12 [1] → kendür	kes -	kesmek k. - er 14b/7, 19a/13, 20a/5 [3]
kendür	keten, kendir, kenevir k. 42b/5 [1] → kendir	kesel	(<Ar.) I. hastalık k. 20a/12, 5b/1, 52b/8, 52b/9 k.+ ge 52b/3 [5]

	II. hasta k.+ niᅇg 16a/10 [1] → kése	ķıl -	II. kılmak, etmek; yardımcı fiil ma'lüm ķ.- a 46b/5 ber-ᅇara:f ķ.- ay 14b/10 ma'lüm ķ.- ay 10b/7 pest ķ.- ay 14b/3, 14b/8 ᅇāf ķ.- ay 15a/1 ma'lüm ķ.- ayın 51a/7 sāki:n ķ.- ayın 15a/4 ᅇamr ķ.- almaᅇay 49b/3 'iᅇā ķ.- dı 27a/10 aᅇāz ķ.- dı 41b/10 āzād ķ.- dı 26b/11 dād ķ.- dı 41b/7 def' ķ.- dı 20b/10 endīᅇe ķ.- dı 27a/6 ᅇāᅇıl ķ.- dı 30a/5 muvāfıķ ķ.- dı 2b/7 münacāt ķ.- dı 26b/10 tabāyi' ķ.- dı 3a/3 naᅇīb ķ.- dıᅇg 19a/6 āzād ķ.- dılar 26b/4 dem ķ.- dılar 38a/9 'ibādet ķ.- dılar 26b/7 naᅇiᅇat ķ.- dılar 37a/2 ᅇā'at ķ.- dılar 26b/9 āzmūde ķ.- dım 28a/5 ᅇizmet ķ.- dım 27a/1 iᅇtiyār ķ.- dım 27a/8 ķ.- ᅇa 31a/8 ķ.- ᅇan 18b/6 cimā' ķ.- ᅇan 42b/11 un ķ.- ᅇan 20b/4 ve ķ.- ᅇan bolᅇay 33a/10 cimā' ķ.- ᅇanda 42b/4, 42b/8, 43a/3, 43a/12 peydā ķ.- ᅇandur 38b/10 ķ.- ᅇay 20a/9, 31a/7
ķése	(<Ar. <i>kese</i>) hastalık k. 4b/12 [1] → ķes		
ķeᅇmīr	(ö.a.) Hindistanda bir bölge adı k. 23a/6 [1]		
ķet -	gitmek k.- er 30a/9, 33b/12 k.- ip 27b/5 k.- se 41b/2 [4]		
ķeten	(<Ar. <i>kettān</i>) keten k.+ de 24a/2 [1]		
ķevākib	(<Ar.) yıldızlar k.+ ni 3a/3		
ķeza	(<Ar. <i>kezā</i>) k. 40b/6		
ķezek	bir tür hastalık, kanser k. bolsa 23b/12 [1]		
ķible	(<Ar.) kıble ķ.+ ᅇa 37a/8		
ķiçi	hint hardalı ķ. 21b/4, 21b/8, 21b/10 ķ.+ nı 23a/1, 23a/3 [5]		
ķık	(<Ar.) orantısız, eğri ķ. 42b/8 [1]		

ārzū k.- ğay 31b/1
 cimā' k.- ğay 33b/9,
 43b/7
 đam k.- ğay 31a/9
 fāyide k.- ğay 23b/10
 hāşıl k.- ğay 36a/9
 hōş-nūd k.- ğay 31a/5,
 32b/9
 izāfe k.- ğay 36a/4
 maḵhūr k.- ğay 46a/5
 menfa'at k.- ğay 23b/7
 müşāhede k.- ğay 32a/3
 perhiz k.- ğay 15a/9
 peydā k.- ğay 12b/4
 tenāvül k.- ğay 36a/8
 ve k.- ğay 34a/9
 yād k.- ğaylar 30b/3
 cimā' k.- ğıl 31a/10
 k.- ip 17a/3, 20a/8,
 42a/11
 berāber k.- ip 35b/2,
 46a/2, 4a/10
 biryān k.- ip 33b/1,
 36a/2
 bismīl k.- ip 12a/7
 cem' k.- ip
 12b/2, 21a/5, 28b/11,
 33a/9, 39a/4, 41b/3,
 52a/1, 5b/7, 19b/5
 cülāb k.- ip 41a/4
 dem k.- ip 45a/4, 45a/8,
 47a/12, 47b/6, 49a/1,
 49a/2, 44b/10
 đam k.- ip 4b/2
 felte k.- ip 17a/4,
 21b/6, 23b/3, 42b/6,
 hal k.- ip 11b/8, 12b/10,
 13a/4, 13a/5, 16b/7,
 17a/8, 17a/12, 21a/11,
 21b/2, 21b/8, 21b/11,
 22b/3, 22b/6, 30b/9,
 31a/4, 31b/2, 32a/1,
 32a/11, 32b/8, 32b/10,
 33a/11, 33b/5, 33b/6,
 34a/1, 34a/9, 34a/11,
 34b/3, 35a/2, 35a/4,
 35b/3, 35b/7, 35b/12,
 39a/4, 39b/12, 40a/1,
 40a/12, 40b/4, 40b/8,
 40b/9, 41a/6, 41a/10,
 41b/1, 44b/6, 46a/2,
 4a/11, 4b/3, 4b/7,
 4b/10, 5a/11, 7a/7
 ğalūle k.- ip 35b/3
 germ k.- ip 26a/4
 hişşe k.- ip 17b/12
 hamīr k.- ip 30b/8,
 36a/11
 hamr k.- ip 14b/11,
 17b/11, 42b/2
 hizmet k.- ip 26b/11
 hōl k.- ip 34b/11
 huşk k.- ip 35b/5,
 35b/11
 kebāb k.- ip 34a/2, 8b/4
 kufte k.- ip 23b/9
 külük k.- ip 23a/6
 latta k.- ip 38b/10
 ma'cūn k.- ip 28b/12,
 31b/6, 19b/6
 mecma' k.- ip 23b/6,
 42b/10, 43a/7, 43b/3,
 8b/2, 9b/6
 merhem k.- ip 6b/5
 meyde k.- ip 17a/4,
 17b/10, 21b/5, 22a/6,
 24a/10, 31b/9, 31b/12,
 35a/5
 muḵaşşer k.- ip 36b/6
 muvāfık k.- ip 2b/8
 mūhre k.- ip 31a/6
 mülāyim k.- ip 41a/5
 niyyet k.- ip 45a/6
 pāre k.- ip 17a/10
 şāb k.- ip 41a/6
 şāf k.- ip 36b/4, 7a/4
 ṭahāret k.- ip 46b/10,
 27b/9
 şalāye k.- ip 22b/10

şıfat k. - ip 31b/7
 şāf k. - ip 43b/9
 şerbet k. - ip 15a/2, 45b/2, 45b/3, 14b/5
 talķan k. - ip 23a/7
 tāze k. - ip 17a/6
 tesellüm k. - ip 52b/1
 un k. - ip 11b/9, 16b/9, 17b/2, 19b/9, 23a/10, 4b/9, 8b/1, 8b/8
 yağ k. - ip 23a/11
 yesīr k. - ip 26a/12
 ĥitāb k. - ipdur 52b/7
 ĥōş-nūd k. - ķay 12b/4
 ķabūl k. - mağay 33a/2
 ‘amel k. - maķ 37a/2
 ‘asel k. - maķ 21a/6
 cimā‘ k. - maķ 37a/7, 37a/8
 dem k. - maķ 49a/10, 50a/3
 dūd k. - maķ 10a/5
 ferhiz k. - maķ 37a/11
 ĥaz k. - maķ 29a/4
 ĥazer k. - maķ 4b/6
 germ k. - maķ 36b/5
 ṭabh k. - maķ 36b/4
 şabr k. - maķ 40a/3
 şāf k. - maķ 41a/7
 saĥte k. - maķ 37a/7
 şāf k. - maķ 10b/2
 tarlık k. - maķ 14a/1
 te’ĥīr k. - maķ 37a/5
 tola k. - maķ 13b/11
 beyān k. - maķğa 28a/6
 ĥ^vaşma‘cūn k. - maķnıng 29a/1
 kar<a> k. - maķnıng 39b/9
 ma‘cūn k. - maķnıng 26a/7
 k. - mas 24b/4
 feryād k. - mas 49b/10
 süstluk k. - mas 31a/6
 ‘ādet k. - sa 5a/3, 5b/2, 18b/12
 ‘amelni k. - sa 34a/12
 cima‘ k. - sa 29b/5
 cimā‘ k. - sa 29a/6, 29a/10, 29b/4, 29b/7, 31b/3, 31b/8, 32a/2, 32a/7, 32a/9, 32b/2, 33a/1, 33a/4, 34a/3, 35a/9, 42a/11, 42b/3, 42b/7, 43a/8, 31b/10
 dūd k. - sa 11b/11
 ġargara k. - sa 6a/11
 ġusul k. - sa 12a/1
 heme k. - sa 9b/10
 herçend k. - sa 35b/8
 müdāmet k. - sa 4b/12
 mecma‘ k. - sa 42b/6
 misvāk k. - sa 11b/6
 mübāşeret k. - sa 12a/2
 nefş-i cima‘ k. - sa 29a/12
 perhiz k. - sa 15a/6
 tenāvül k. - sa 36b/2
 ķabūl k. - saņg 27a/3
 naşīb k. - saņg 19a/7
 dem k. - sun 49b/2
 ĥamr k. - sun 49a/11
 perhiz k. - sun 15a/12
 k. - ur 24b/7, 25a/5
 āsān k. - ur 46a/6
 ber-ṭara:f k. - ur 14b/9, 19b/1, 25a/12, 25b/4, 40b/4
 beyān k. - ur 31b/7, 3a/4
 def‘ k. - ur 18b/10, 19b/7, 4b/5, 5b/1
 derdemiyān k. - ur 39b/2

ebleh k.- ur 34a/5, 41a/12		ezhār k.- urmız 30b/6 [339]
fāyide k.- ur 25a/4, 25b/1, 25b/7, 25b/13, 5a/9 , 8b/9, 24b/6	kııl -	I. kıılmak; ana fiil k.- ap 48a/9 k.- ğıl 51a/9 k.- ip 4a/8, 48b/11, 22a/4 k.- mağ 36b/8 k.- sa 30b/6 k.- ur 30a/14 [8]
fest k.- ur 25b/7		
feryād k.- ur 49b/9		
hāşıl k.- ur 30a/8		
ķara k.- ur 40a/4		
ķavī k.- ur 25b/5		
kem k.- ur 37a/4, 39b/3		
kerāmet k.- ur 27a/1, 27a/4		
ķızıl k.- ur 31a/12	ķımız	Kısrak sūtünden yapılan sarhoşluk veren içki. k.+ inı 10a/7 [1]
köp k.- ur 30a/14		
muħkem k.- ur 25a/11		
mülāyim k.- ur 24b/5, 24b/9	ķına -	eziyet etmek, sıkıntı vermek k.- p 50a/1 [1]
nafi‘ k.- ur 25b/4		
noķsān k.- ur 29a/11		
noķşān k.- ur 29b/4	ķırgul	sülün k.+ nıng 18a/9 [1]
peydā k.- ur 39b/1		
rūşen k.- ur 30a/8		
saħt k.- ur 30b/11, 32b/12, 31a/11	ķırķ	kırk, 40 k. yıl bolğan 23b/1 k. 50a/2 [2]
saħte k.- ur 30a/9		
şād k.- ur 39a/6		
tāze k.- ur 8b/5		
te’sir k.- ur 29b/6	ķırķ beş	kırk beş, 45 k. 29a/5 [1]
tenĝ k.- ur 30b/5		
tinç k.- ur 39a/7		
tuvānā k.- ur 39a/7	ķırķ bir	kırk bir, 41 k. 45b/8, 47b/5, 49a/6, 50a/11 [4]
yok k.- ur 37a/4		
ža‘yif k.- ur 29b/7, 37a/12,		
ziyāde k.- ur 24b/4, 24b/8, 25a/1, 25a/3, 25a/9, 31b/3, 39a/6, 39a/12	ķırķ yette	kırk yedi, 47 k. 49a/7 [1]
dārū k.- urĝa 19b/1	ķısm	(<Ar.) bölüm, kısım k. 2b/3, 2b/4, 8a/2, 36b/8
rivāyet k.- urlar 5a/10		

	k.+ ı 13a/8, 16a/11, 52b/2, 52b/8 k. bolur 3a/7 [9]	kızıl şeker	(<T.+Far.) kırmızı şeker k. 35a/11, 40b/7, 45a/1 [3]
kısmet	(<Ar.) nasip, kısmet, kader k.- i tağayyür bolmas 53a/2 [1]	kızıt -	(yağda) kızdırmak ? k.- ip 10a/12 [1]
kısta -	(bir kimseyi) sıkıştırmak, (bir şeyi) ısrarla istemek k.- p 50a/1 [1]	ki	(<Far.) ki k. 26b/12, 28a/12, 41b/10, 6a/8, 43b/2 [5]
kıstur -	sıkıştırmak k.- up 51b/6 [1]	kiçik	küçük k. 26a/11, 29b/3, 40b/5, 8a/10 [4]
kışlık	kışa ait olan ya da kış için tahsis edilmiş olan k. 24a/1 [1]	kim	ki, <i>bağlama edatı</i> . k. 5a/10, 12b/4, 13b/4, 16a/1, 16a/11, 28a/11, 36b/4, 26a/9, 27a/5, 27a/10, 27a/11, 27b/3, 27b/4, 27b/12, 28a/5, 28a/8, 28a/10, 28b/6, 29a/4, 29a/5, 2b/7, 30a/3, 31a/4, 31b/10, 32a/3, 32a/4, 33a/10, 33b/10, 34a/4, 35b/8, 36a/7, 36a/12, 36b/9, 37a/2, 37a/10, 37a/11, 37b/7, 38a/5, 38b/6, 39b/4, 40a/13, 41a/12, 42a/6, 42b/9, 47b/2, 7b/11 [48]
kız	kız, kız çocuğu k. 35a/5, 7b/12, 8a/1 k.+ ı 10b/6 [4]		
kıza -	kızarmak k.- mağ 14a/10 [1]		
kızıl	kırmızı k. 16a/12, 16a/4, 16b/1, 19b/7, 24b/11, 25b/8, 31a/7, 46a/2, 6b/7, 8a/1 k. kıılır 31a/12 k. köz bolsa 24a/4 [12]	kim	kim, <i>zampir</i> k. 51a/7 [1]
kızıl köknär	(<T.+Far.) kırmızı köknär k.+ nı 23a/9 [1] →köknär	kimerse	kimse, kişi k. 9b/9, 10a/5, 10a/7, 10a/8, 10a/10, 10b/3, 10b/5, 10b/6, 11a/6, 11a/8, 11a/11, 11b/6, 11b/7, 12b/5, 12b/6, 12b/9, 13a/3, 16b/3, 16b/6, 17a/5, 17a/8, 17b/2, 18a/3, 18a/5,

	18a/6, 18a/9, 18a/12, 21b/7, 21b/11, 23a/4, 24a/4, 30b/3, 31a/12, 31b/4, 31b/9, 32a/5, 41a/8, 44a/1, 44a/4, 44a/5, 44a/7, 44b/3, 44b/4, 44b/11, 45a/2, 45b/11, 46a/6, 4a/6, 5a/1, 5a/2, 5a/4, 5a/7, 6b/1, 6b/10, 7b/8, 8a/8, 9a/1, 9a/5, 9b/1, 9b/7, 9b/10	kirfe	kirpi k. 17b/2, 43a/6 k.+ ni 20a/4, 21a/7 k.+ niñg 20a/5 k.+ niniñg 21a/9 [6]
	k.+ de 38a/12 k.+ din 10a/11 k.+ ge 17a/7, 17b/4, 37b/4, 6a/11, 8b/6 k.+ ni 17a/9, 8a/11 k.+ niñg 10b/10, 11a/1, 11a/4, 11a/9, 11b/1, 11b/2, 11b/4, 15a/10, 17a/11, 17b/1, 18a/10, 21a/8, 21a/10, 21a/12, 21b/3, 21b/5, 21b/9, 22b/4, 23a/1, 23b/2, 23b/4, 23b/7, 23b/12, 24a/5, 24a/9, 24b/1, 26a/3, 30b/12, 3b/4, 3b/8, 41a/10, 44a/9, 44b/1, 44b/7, 45b/7, 46b/1, 47a/9, 47b/4, 49a/9, 4b/6, 4b/8, 4b/11, 51a/6, 51b/10, 6a/4, 6a/10, 6b/3, 6b/11, 7b/2, 9b/2, 9b/5 [121]	kirfik	kirpik k.+ ige 10b/11 [1]
		kirm	(<Far.) böcek, kurt k.- i kedüdâne bolmaq 4a/2 [1]
		kişi	kişi, kimse k. 8a/4, 8a/8, 6b/7, 10a/7, 11b/9, 12a/2, 20a/12, 20b/10, 23a/12, 25a/9, 25a/11, 25a/12, 25b/1, 25b/4, 29a/5, 29a/12, 29b/5, 30a/12, 31b/1, 32a/10, 35a/6, 41b/1, 42b/3, 52b/1, 52b/2, 7a/3 k.+ de 26a/5, 7a/9 k.+ ge 12b/5, 18a/5, 26a/1, 26a/11, 29b/6, 32a/9, 32b/4, 46a/3, 47a/6, 50a/5, 52b/4 k.+ gelerge 52a/2 k.+ ke 16b/5 k.+ lerge 48a/7 k.+ lerni 47a/5, 52a/1 k.+ ni 19a/1, 24b/3, 9a/3 k.+ niñg 10a/4, 10a/12, 13a/1, 13a/7, 13a/8, 13a/9, 16b/10, 11b/10, 12a/8, 12b/12, 16b/8, 16b/12, 17a/1, 17a/2, 18b/2, 18b/7, 20a/10, 20b/3, 20b/5, 21b/2, 22a/1, 22a/7, 22b/5, 22b/7, 23b/10, 42a/7, 46a/4, 48a/10, 50a/9 12a/4 [78]
kin	sonra k. 29a/5, 32a/2, 38b/8, 6a/1, 9a/2 [5]		
kindik	göbek k.+ ide 43a/4 [1]		
kir -	girmek k.- diler 26b/6 k.- se 21b/4, 8a/9 [3]		
kir	kir k. 13a/5, 44b/4 [2]		

kişnīş	(<Far. <i>kişnīc</i>) kişniş otu (<i>coriandrum sativum</i>) k. 4b/12, 11a/7, 22a/12, k.+ ni 17a/11, 8b/10, 8b/11 [6] → kişnīş	korķ -	korkmak -1- [Tr] ķ.- maġay 8a/11
kişnīz	(<Far. <i>kişnīc</i>) kişniş otu (<i>coriandrum sativum</i>) k. 40a/9 [1] → kişnīz	koş -	katmak, birleştirmek, bir araya toplamak ķ.- up 11a/3, 11b/10, 12b/7, 13a/2, 14b/5, 14b/6, 14b/9, 14b/11, 15a/8, 17b/10, 31b/2, 40a/12, 40b/8, 41b/4, 43b/6, 43b/9, 44b/9, 45a/4, 6a/3, 6b/9, 7b/5, 31b/12, 40b/10 ķ.- gannīġ 40a/9 [24]
kitāb	(<Ar.) kitap k.+ larda 38b/5 k.+ nīġ 52b/3, 52b/5 [3]	koj -	I. koymak, bırakmak; bekletmek ķ.- abergil 47a/6 ķ.- ġay 42a/11 ķ.- ġıl 4a/10, 15b/1, 32b/5, 42b/11, 47b/1, 33b/7 ķ.- maġay 33b/11 ķ.- mak 42b/2, 43a/2, 43a/7, 43b/9, 22a/7 ķ.- maydur 38a/5 ķ.- sa 6b/11, 21a/11, 21b/6, 21b/10, 11b/4, 17a/4, 17b/2, 20a/9, 23b/1, 23b/4, 34b/8, 35a/4, 35a/6, 42b/7, 51b/7, 5a/6, 7b/3, 9a/5 ķ.- up 9b/4, 10a/10, 11a/5, 14b/6, 20b/2, 21b/4, 24a/2, 41a/4, 46b/6, 49b/6, 49b/8, 50a/11, 9a/5, 9a/11 [47]
koġun	kavun ķ. 40a/11 [1]		
kol	el ķ. 14a/6 k.+ ı 47a/3, 49b/9, 50b/3 k.+ ıġa 18a/4, 49a/11, 50a/2, 51a/11, 51b/1 k.+ mı 34b/11, 34b/12, 6a/1 ķ.+ nı 49b/7 ķ.+ unġġa 38b/11 ķ.- unġmı 15b/1 [15]		
kon -	konmak ķ.- ġay 47a/6 [1]		II. sürmek ķ.- sa 12a/7 [1] III. ad vermek at ķ.- ay 28a/5 at ķ.- dılar 28a/8 at ķ.- upturlar 28a/3 [3]
kop -	kalkmak ķ.- ġay 35b/8 [1]		

 koy	koyun k. 11a/2, 15a/7, 22b/11, 23b/6, 48b/9, 5b/2 k.+ nınđ 11a/4, 11b/3, 13a/2, 20a/10, 21a/10, 35a/9, 9b/6 [13]	köndür -	yakmak k. 42b/2 [1]
kö -	görmek k.- megey 13a/5 [1]	köp	çok k. 38b/6 k. kıılır 30a/14 [2]
köç -	taşınmak, çıkmak k.- gen bolsa 8b/3 [1]	köprük yıgaçı	bir çeşit bitki k. 47a/1 [1]
köhne	(<Far.) eski k. 24a/1, 25a/7, 25b/12, 38a/12 [4]	kör -	görmek k.- di 24b/12 k.- diler 26a/10 k.- düm 38b/5 k.- gen 20b/2 k.- geni 52b/1 k.- gey 20b/2, 31a/10, 38b/2, 46b/6 k.- megey 11a/12, 11b/7, 12b/10, 16b/10, 17a/12, 18b/1, 18b/12, 20b/5, 5a/10, 5b/1, 5b/2, 5b/4, 7b/6, 8a/6, 8b/10 k.- mek 14a/1, 4a/5 k.- meyse 30a/13 [27]
köngül	gönül k. 19a/1, 43b/1 k.+ i 20a/1, 41b/11 k.+ ni 39a/6 k.+ lerdin 30a/8 [6]		
kök	I. yeşil k. 49a/6 [1] II. kök k.+ i 41b/3 [1]		
köknär	(<Far.) haşhaş (papaver somniaferum) k. 20a/1 [1]	körün -	görünmek k.- mes 30a/12 [1]
köküs	gögüs k.+ i 12b/12 k.+ iğa 13a/1	köter -	kaldırmak; gidermek k.- di 27a/7 k.- edurur 21b/7 k.- gey 17a/3, 17a/5 k.- ür 25b/3 k.- ip 53a/1 [6]
köm -	gömmek k.- gey 47b/6 k.- gil 49a/7 k.- üp 23b/5, 24a/1, 26a/5, 38b/7, 44a/1 [7]	köy -	yakmak k.- gen 41a/9

	k.- gen bolsa 41a/11 k.- mek 13b/8 k.- megey 36a/2 k.- üp 41a/9 [5]	kuçkaç	herhangi bir türden küçük bir kuş, serçe k. 36a/2, 43a/6, 43a/9, 8b/3 k.+ nı 8b/4, 8b/5, 8b/7 [7]
köydür -	yakmak k.- gey 47a/2 k.- üp 10b/1, 11a/12, 12a/3, 12b/9, 12b/11, 21b/8, 34b/6, 46b/8, 6b/8, 7a/3, 8a/4 [12]	küdik	(<Far. <i>kūdek</i>) küçük sürfe-i k. 40b/5 [1]
köz	göz k. 12b/10, 13b/11, 14a/2, 14b/1, 3b/7, 4a/4, 8a/5 kızıl k. bolsa 24a/4 k.+ din 36b/1 k.+ i 10a/1, 16b/11, 16b/12, 17a/2, 21a/8, 21a/9, 23b/2, 23b/4, 23b/12, 44a/9, 44a/10, 44b/7, 44b/10, 50a/3 k.+ ide 22b/5 k.+ idin 6b/3 k.+ ige 12b/10, 17a/3, 17a/4, 21a/9, 21a/12, 21b/5, 21b/6, 23b/3, 44a/10, 44b/10, 6b/8, 8a/6 k.+ ige salsa 8a/5 k.+ inġe 6b/4 k.+ ininġ 11a/5 k.+ ke 10a/9, 16b/11, 18a/10, 19b/11, 22a/4, 9b/11 k.+ leri 52a/7 k.+ leriġe 19a/5, 22b/6 [49]	kuğret	(<Ar.) güç, iktidar k.+ i 49b/3 kemāl-i k.+ i 47b/8 [2]
		kufte	(<Far. <i>kūfte</i>) dövülmüş, çiġnenmiş k. kılıp 23b/9 [1]
		küfte	(<Far.) haşlanmış et; köfte k. 41a/2, 41a/3 [1]
		kułak	kulak k.+ <ġa> 10a/6 k. 14b/1, 18a/7, 3b/7 k.+ ġa 10a/3, 11b/2, 18a/8, 44b/4, 9a/7, 9a/813a/6 k.+ ı 11b/1, 11b/2, 7a/1 k.+ ıda 11b/3, 21a/10 k.+ iġa 21a/11, 50b/1, 50b/9 [19]
		külunc	(<Ar. <i>kułunc</i>) Baġırsaklarda meydana gelen şiddetli sancı, kalın baġırsak iltihabı. k. 13b/7 [1]
köz yaşıġıġu	göz yaşarması k. bolmaġ 14a/8 [1]	kuđuz kułhre	(<ET. <i>kuđuz kułri</i>) misk sıçanının koku bezi k.+ ni 5b/3 [1]

kūr	(<Far.) kör, görmeyen k.+ luḡı 6b/8 [1]	ḡurūḡ encīr	(<T.+Far.) kuru incir ḡ. 25b/9 [1]
ḡura -	kurumak ḡ.- ḡanda 33b/9 [1] →ḡuri-	ḡurūḡ üzüm	kuru üzüm ḡ.+ ge 45a/3, 45a/7, 47a/11 ḡ.+ i 23b/5 [4]
ḡuri -	kurumak ḡ.- maḡ 13b/5 [1] →ḡura-	ḡurut -	kurutmak ḡ.- ip 8b/1 ḡ.- up 10a/2, 11b/9, 16b/7, 20a/4, 20b/4, 24a/3, 28b/8, 31a/2, 33a/6, 35a/11, 46a/3 ḡ.- ur 29a/10 [13]
ḡuri	kuru ḡ. 39a/4 [1] →ḡurūḡ	ḡusak	karın ḡ. 10b/1 [1]
ḡursak	mide ḡ. 11a/1, 12b/8, 22b/11, 4a/2, 5b/3 ḡ.+ daki 4b/10 ḡ.+ ı 11b/5, 49a/8 ḡ.+ ıda 4b/8 [9]	kūtāh	(<Far.) kısa k. bolur 29b/4 [1]
ḡurt	kurt, kurtçuk ḡ. ḡ. 11b/3, 11b/4, 21a/10, 21a/12, 42a/1 [5]	ḡuvvet	(<Ar.) güç, kuvvet; sağlam, sağlıklı ḡ.- i bāhḡa 25a/1 ḡ.- i mübāḡeretni 37a/3 ḡ. 12b/3, 30b/4, 31a/4, 31a/12, 35b/12, 36a/1, 31a/11, 36a/8, 39a/5 ḡ.+ dur 25a/10 ḡ.+ i 29a/6, 33b/11 ḡ.+ im 37a/13 [16] ḡ. bolsan 30b/6
ḡuru -	kurumak ḡ.- ḡay 46b/2 ḡ.- maḡ 13b/5, 3b/9, 3b/10 [4]	ḡuvvet-bān	(<Ar. <i>ḡuvvet</i> +Far. <i>bān</i>) kuvvetlilik, sağlamlık ḡ.+ ı 25a/10 [1]
ḡurūḡ	kuru ḡ. 13a/10, 13a/12, 15b/3, 15b/5, 24b/1, 25a/2, 25a/6, 25a/11, 34b/6, 3a/5, 3a/6 ḡ.+ dur 3a/6 [12] →ḡuri	ḡuvvetlik	(<Ar. <i>ḡuvvet</i> +T. <i>lik</i>) sağlam, sağlıklı ḡ. 5a/12

	k. bolğay 9b/9 [2]		k.+ ke 18a/3 [41]
ķuyrağ	kuyruk ķ.+ mı 13a/2, 20a/10 [2] → ķuyruk	künçid	(<Far. <i>kuncīd</i>) susam (sesamum indicum) k. 4b/9 [1] → künçüd, künçüt
ķuyruk	kuyruk ķ.+ nıng 24a/1 [1] → ķuyrağ	künçüd	(<Far. <i>kuncīd</i>) susam (sesamum indicum) k. 39b/12 [1] → künçid, künçüt
kül	kül k.+ ini 10b/2, 12a/3, 12b/9, 12b/11, 21b/8 k.+ ni 7a/3 [6]	künçüt	(<Far. <i>kuncīd</i>) susam (sesamum indicum) k. 10a/2, 33a/6, 9a/8 [3] → künçid, künçüd
küll	(<Ar.) bütün k. 19b/6, 21a/6, 5b/7 [6]	kündüz	gündüz k. 14b/5, 24b/1, 35b/10, 8a/11 [4] → küntüz
külük	kül? k. kılp 23a/5 [1]	küntüz	gündüz k. 26b/6 [1] → kündüz
kün	gün k. 11b/5, 12a/10, 12b/2, 13a/3, 14b/6, 14b/9, 14b/11, 15a/3, 17b/4, 18a/2, 23b/6, 23b/9, 27b/4, 27b/7, 27b/9, 28a/9, 30a/3, 31a/3, 38b/1, 41b/4, 41b/5, 41b/6, 44a/7, 4a/8, 4a/11, 4b/4, 9a/3, 9a/4 k.+ de 21a/5, 33b/7, 46a/3, 4b/3 k.+ din 6a/7 k.+ ğa 18a/3 k.+ ğaca 33b/8 k.+ ge 6a/7 k.+ i 24b/3, 27b/12, 32a/12, 4b/10	L	
		laçın	Beyaz renkli, ayakları kırmızı bir çeşit şâhin. (falco peregrinus) l.+ nıng 11b/12 [1]
		laķvā	(<Ar.) yüz felci l. 14a/5 [1]
		lāle	(<Far.) Lale, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık

	soğanlı bitki (tulipa gesneriana) l. 17a/5, 21a/1 [2]	lokmān	(ö.a.) Hz. Lokman l. 26b/1, 26b/4, 26b/9, 27a/2, 27a/4, 27a/5, 27a/6, 27b/3, 28a/4, 28a/12, 37a/1 l.+ nı 26a/12, 26b/3 l.+ nınğ 27a/10 [14]
la'net	(<Ar.) Allah'ın bağış ve merhametinden uzak olma anlamında bir terim. l. 38a/4 l.+ ike 29b/1 [2]		
		M	
latta	(<Far.) keten bez l. kılıp 38b/10 [1]	māzū	(<Far.) meşe ağacı ve meyvesi ¹⁰⁸ m. 34b/6 [1]
lāy	(<Far.) tortu, çamur l.+ nı 41b/2 [1]	ma'cūn	(<Ar.) Çeşitli tıbbi bitki, maden vb. ezca maddelerinden macun haline getirilerek yapılan bir grup ilaca verilen genel ad. m. 30a/6, 30b/10, 33a/11 m. etip 43a/10 m. kılıp 19b/6, 28b/12, 31b/5 m. kılmaknınğ 26a/7 m.+ dın 12b/3, 30a/7 m.+ nı 30a/3, 30b/1, 30b/10 m.+ nınğ 30a/10 [14]
lāzım	(<Ar.) gerekli l.+ dur 52b/4 [1]		
lezzet	(<Ar.) herhangi bir şeyden alınan haz, zevk l.- i 'aşam 33a/12 l.- i cimā' 39b/5 l. 32a/7, 33a/2, 34a/3, 35b/4, 37a/13, 3b/10 l. tafğay 32a/3 l. tapmaknınğınğ 31b/8 [10]	maḥal	(<Ar.) uygun m. 39b/5 [1]
lisānū'l'aşāfir	(<Ar.) kuş dili otu l. 39a/2	maḥasin	(<Ar.) sakal ve bıyık m.+ leri 27b/10 [1]
loḫma	(<Ar. <i>luḫme</i>) lokma l. 18b/5	mağz	(<Far.) iç

¹⁰⁸ Sözcük metinde *üstih'ān* "kemik" ile beraber kullanılmıştır. Dolayısıyla bir hayvan adı olabileceğini de düşünmekteyiz. Kaynaklarda yukarıdaki anlamıyla

beraber verildiği için dizine bu haliyle almayı tercih ettik.

	m.+ ınınġ 36b/6 → maġz		m.+ nı 45b/1, 47b/3, 48b/8, 49a/9, 49b/2, 50a/1, 50a/9, 51a/6, 47b/4
maġz	(<Far.) I. iç m.+ ge 40a/12 m.+ ı 28b/9, 40a/11, 40b/6 m.+ ın 40a/10 m.+ ını 12a/7, 12a/9 m.+ larda 40a/12 [8] II. öz m.+ ı 28b/6, 42b/1, 42b/5 m.+ ıġa 43b/8 m.+ nı 26a/5 m.+ ını 43a/1, 34b/2 [7] → maġz	ma'lūm	(<Ar.) herkes tarafından bilinen şey m. bolmasa 51a/7 m. kıla 46b/4 m. kılay 10b/7 m. kılayın 51a/7 [4]
maġa	zm. bana m. 27a/1, 27b/2, 28a/2 [3]	ma'rifet	(<Ar.) bilgi, ilim; beceriklilik m.- i ābmenīniġ 35b/12
maġlay	(<Mo.) alın m.+ ıġa 18a/11 [1]	mas	(<Far.) bakır m. 28b/7
maġhūr	(<Ar.) yenilmiş, perişan m. kılgay 46a/5 [1]	māř	(<Far.) maş fasulyesi m.+ nı 36b/6
mākiyān	(<Ar.) tavuk m.+ niġ 44b/8 [1] → mekiyān	mayaq	hayvan dışkısı, gübre m.+ ı 11b/8 m.+ ını 6b/5, 17b/1, 26a/4, 5a/5, 7a/12, 7b/3, 9a/8, 9b/6 [9]
maķsūd	(<Ar.) istenilen, amaç, gaye m. 33b/12, 46a/5 [2]	māyil	(<Ar. <i>meyl</i>) eġilim, meyil m. 25b/8
māl	(<Ar.) varlık, eşya m.+ niġnı 50a/4 m.+ ını 47a/9	māzlūm	(<Ar. <i>māzlūm</i>) kadın

	m. 22a/1, 22b/5, 23a/12 [3] → mazlūm		m. kılıp 23b/6, 42b/10, 8b/2, 9b/6, 43a/7, 43b/3 m. kılsa 42b/6 [7]
mazlūm	(<Ar.) kadın m. 10a/4, 10a/12, 10b/7, 11b/10, 12a/4, 12a/8, 29a/12, 29b/5, 41b/1, 41b/10, 42a/7, 42a/8, 42b/3, 42b/9, 7a/3 toğmas m. 11b/12, 41b/7 toğmaz m. 12a/6 m.+ ge 29b/6 toğmas m.+ ge 45b/1 m.+ ke 19a/9 m.+ lar 41b/5 m.+ larğa 43a/12 m.+ larınığ 42a/4 toğmas m.+ larınığ 41b/5 m.+ nınığ 29b/5, 42b/8, 43a/4, 43a/8, 7b/11 [30] → mazlūm	meger	(<Far.) meğer m. 27b/1 [1]
		menğiz	beniz, yüz m. 16a/9 [1]
		mekiyān	(<Ar. <i>mākiyān</i>) tavuk m. 32b/10, 33b/12 m.+ nınığ 32a/8 [3] → mākiyān
		melāl	(<Ar.) dert, sıkıntı, üzüntü m. 28a/8 [1]
		memleket	(<Ar.) memleket taht-ı m.+ de 41b/6 [1]
		men	zm. ben m. 26b/12, 27a/1, 27a/4, 28a/9, 50a/4 m.+ i 26b/11, 28a/3 [7]
mecāz	(<Ar <i>mizāc</i>) mizaç m.+ ı 8b/8 m.+ ını 13a/7 m.+ ığa 26b/11 m.+ ğa 19b/1 [4] → mizāc	menfa‘at	(<Ar.) fayda, yarar m. kılğay 23b/7 m. tapay 28a/12 [2]
meclis	(<Ar.) Bir grup insanın bir konuyu konuşmak için yaptığı toplantı, görüşme. m.+ de 36b/9 [1]	menfa‘atlık	(<Ar. <i>menfa‘at</i> +T. <i>lik</i>) faydalı m. 37b/3
mecma‘	(<Ar.) toplama yeri mecma‘ kıl- : İlaç yapılacak maddelerin bir kaba toplanması.	meninğ	benim m. 28a/2 [1]
		menkül	(<Ar.) nakledilmiş, alıntılanmış

	m. 40a/8 [1]		m. 21a/6, 30a/2, 33a/7, 44b/9, 5a/9, 7b/7, 33b/7, 34a/12, 45b/8, 46a/7, 48b/5, 49a/10, 49b/8, 50a/2, 50b/1 m.+ din 47b/5 [16]
merātibe	(<Ar.) miktar, ölçü birimi; defa, kez m. 7a/2 49a/1, 49a/2, 49a/7 [4]		
merdārseng	(<Far. <i>mürdeseng</i>) kalay ve kurşun karışımı m. 32b/10, 37b/5 m.+ ni 35a/3 [3]	meşāne	(<Ar.) idrar torbası m.+ ge 25b/12 [1]
merg	(<Far.) ölüm ‘alāmāt-ı m.+ dūr 15b/12 [1] → merge	meşāni	(<Ar. <i>meşāne</i>) mesane, idrar torbası m. 39a/12 [1]
merge	(<Far.) ölüm ‘alāmāt-ı m. 15b/9 [1] → merg	meşāyiḥ	(<Ar.) şeyhler m. + ler 46a/3 [1]
		mevlānā yūsuf	(ö.a) Mevlana Yusuf m. 38b/2 [1]
merhem	(<Ar.) Deri üzerine sürülerek kullanılan ilâçların ortak adı, merhem. m. kılp 6b/5 [1]	mevz	(<Ar.) muz m.+ i 31b/12 m.+ ini 44a/3
mergmüş	(<Far.) fare, sıçan ölüsü m. 37b/6 [1]	meyde	(<Ar. <i>mi‘de</i>) göğüs m. 11b/3 [1]
merhem-i āheng	(<Ar. <i>merhem</i> +Far. <i>āheng</i>) bir merhem türü m. 41a/12	meyde	ince, ufak, tane m. 23a/1, 30b/8, 34b/2, 40b/3 meyde kıl-: küçük parçalar haline getirmek, ince ince doğramak vb.
merhem-i sefid	(<Ar. <i>merhem</i> +Far. <i>sefid</i>) bir merhem türü m.+ ni 41a/12		m. kılp 17a/4, 17b/10, 21b/5, 22a/6, 24a/10, 31b/9, 31b/12, 35a/5 [12]
mertebe	(<Ar.) miktar, ölçü birimi; defa, kez	meyl	(<Ar.) eğilim, yönelme m.+ i 6a/5 [2]

meze	(<Far.) tat, lezzet m.+ si 3a/8, 16a/3, 16a/6, 16a/7, 16a/9 [5]	m.+ ge 25a/9, 25b/4, 39a/5 m.+ ni 8b/4, 30b/4 germ-i m.+ ni 5b/1
mezheb	(<Ar.) Dinin inanç esaslarını veya amelî hükümlerini anlama ve yorumlama konusunda kendine özgü yaklaşımlara sahip düşünce sistemi; bu yaklaşımlar etrafında meydana gelen ekolleşmenin ürünü olan ilmî ve fikrî birikim. m.+ lerke 30b/1 [1]	m.+ si 8b/10, 17a/11 m.+ side 22a/8 [17]
mezkür	(<Ar.) zikredilen, sözü edilen, adı geçen m. 29b/6, 36a/9 m. bolğan 34a/4 [3]	mihribân (<Far.) güler yüzlü, şefkatli m. bolğay 33a/4 [1]
mıdrâb	(<Ar. <i>mıdrâb</i>) vurmak, atmak ¹⁰⁹ m. salsa 15b/9	mihter (<Far.) ulu, büyük m.- i süleymân 41b/8 [1]
mıh	(<Far.) çivi m. 30a/14 [1]	minğ bin, 1000 m. 27a/12 [1]
micâz	(<Ar. <i>mizâc</i>) mizaç m.+ da 5b/4 m.+ ı 5b/11, 6a/2 m.+ ı 13a/12 [4] → mizâc	minğ bir bin bir, 1001 m. 48b/5 [1]
mi'de	(<Ar.) mide m. 14a/5, 17a/12, 23a/1, 3a/6, 5a/11 m.+ deki 12b/7, 25a/11 m.+ din 5a/3	minge beyin m.+ si 37a/12, 8a/2 m.+ sini 10b/3, 10b/12, 11a/2, 29a/10, 32b/1, 32b/11, 33a/1, 44b/5, 7a/5, 7a/7, 7a/8, 7a/10, 7b/1, 8b/3, 9a/6 [17]
		mıkdâr (<Ar.) bir şeyin ölçüsü, mikdar m. 22b/2, 36b/10 m.- ı bir 39a/4 m.- i bir 28b/12 [4]
		mirih (<Ar.) mars m. 2b/7 [1]

¹⁰⁹ Mıdrâb için “telli sazları çalmak için kullanılan küçük bir alet, mızrap” tanımını yapabiliriz. Ancak metinde

“vurmak, atmak” anlamında kullanıldığını düşünüyoruz.

mişkāl	(<Ar. <i>mişkāl</i>) Mıskal, dirhemin üçte biri değerinde bir ağırlık ölçüsü. m. 4b/3, 5b/6, 12b/3, 12b/6, 14b/6, 17a/11, 17b/6, 17b/7 m.+ din 17b/5 [9] → mişkāl	m. 33b/4 [1] → mişk
mişkāl	(<Ar.) Mıskal, dirhemin üçte biri değerinde bir ağırlık ölçüsü. m. 9a/10, 11a/6, 11a/7, 17b/6, 17b/7, 17b/8, 19b/2, 19b/3, 19b/4, 19b/5, 20b/11, 21a/1, 21a/2, 21a/3, 21a/4, 22a/5, 22a/6, 22b/7, 22b/8, 22b/9, 28b/13, 31b/1, 31b/11, 31b/12, 33b/3, 33b/4, 34b/9, 34b/10, 35b/7, 36a/10, 39a/4, 41a/1, 41a/2, 41a/6, 46a/1, 4b/9, 5b/5, 5b/6 m.+ din 22a/10, 22a/12, 23b/7, 41a/1, 4b/10 m.+ ini 35b/3 m.+ ni 31a/3, 33a/9 [73] → mişkāl	mişük kedi m.+ niñg 33a/3 [1] → müşük mive (<Far. <i>mīve</i>) meyve m.+ lik 48a/5 m.+ siz 48a/5 [2] → mīve mīve (<Far.) meyve m.+ lik 20a/6 [1] → mive mizāc (<Ar.) huy, tabiat, yaratılış m. 39b/7, 3a/7, 25a/12 m.+ ı 13a/8, 13a/10, 13a/11, 13a/12, 3a/3 [8] mizān (<Ar.) terazi burcu m. 2b/5 [1] mollā kuṭb ādem (ö.a.) Molla Kutb Adem m.+ niñg 40a/7
mişl	(<Ar.) eş, benzer m. 37b/7, 38b/11 [2]	
misvāk	(<Ar.) Misvak ağacından yapılan ve diş temizliğinde kullanılan bir tür diş fırçası. m. kılsa 11b/6 [1]	mu I. “dahi” anlamına gelen kuvvetlendirme edatı m. 24b/8, 3b/8 [2] II. soru edatı m. 10b/7, 7b/12 [4]
mişk	(<Ar. <i>misk</i>) misk m.- i ḥālî:ş 35b/2 [1] → miške	mu‘attar (<Ar. <i>mu‘aṭṭar</i>) güzel kokulu nüṣṣa-i m. 30a/3 [1]
miške	(<Ar. <i>misk</i>) misk	

mu'avvizeteyn	(<Ar.) Felak ve Nâs sûrelerinin ikisine birden verilen isim. m.+ ni 38a/8 [1]	mürde	(<Far.) mersin bitkisi m. 40a/2, 40a/5 [2]
mûç	(<Ar.) karabiber m. 19b/3, 39a/3, 5b/5 [3]	murğ	(<Ar.) kuş tuğm-ı m. 32a/6 [1]
muḥkem	(<Ar.) sağlam m. bolğay 28b/13 m. etip 33b/6 m. kıllur 25a/11 [3]	mu'teber	(<Ar.) saygın, itibarlı m.+ ler 38b/5 [1]
muḫşşer	(<Ar.) kabuğu çıkarılmış m. kıllı 36b/6 [1]	mu'tedîl	(<Ar.) ılımlı, ılık m. 13a/12 m. bolur 25b/3 m.+ dur 25b/10 m.+ dür 3a/7 [4]
mular	bunlar m.+ nınğ 49b/1 [1]	muvâfık	(<Ar.) uygun, münasip m. kıldı 2b/6 m. kıllı 2b/8 [2]
mūlā	(<Ar.) alim, hoca; molla m. + yî 26b/2	mūy	(<Far.) tüy, kıl, saç teli m.+ ları 40a/6 m.+ larığa 40a/6 m.+ larım 28a/10 m.+ larını 40a/4 [5]
mūm	(<Far.) mum m. 7a/4 m.+ nı 44a/1 [2]	muzay	dana m. 50b/1, 50b/3 m.+ ğa 50a/8 m.+ nı 50b/2 m.+ nınğ 50a/10, 50b/9 [6]
munāfı:k	(<Ar. <i>munāfı:k</i>) Müslüman olmayıp müslüman gibi davranan kimse. m. 30b/1 [1]	mübārek	(<Ar.) Metinde Hz. Muhammed için kullanılmıştır. m.+ nınğ 38a/1 [1]
mundın	bundan m. 31b/10, 32a/9, 32b/11, 33a/1 [4]	mübāşeret	(<Ar.) Bir işi yapmaya başlamak. m.- i cimā' da 37a/12
murād	(<Ar.) istek, dilek m.+ ı 46a/5 [1]		

	m. kılsa 12a/1 kuvvet-i m.+ ni 37a/4 [3]	münacāt	(<Ar.) yalvarıp yakarma m. kıldı 26b/10 [1]
mübeddel	(<Ar.) değiştirilmiş m. boldı 27b/11 [1]	münāsebet	(<Ar.) ilgi, ilişki, uygunluk m.+ iğā 28a/7 [1]
mücerre:b	(<Ar. <i>mücerreb</i>) denenmiş m.- i bisyār 31a/1 m. 24a/9, 40a/7, 40b/5, 41a/7, 47b/8, 51a/5 m.+ dur 36a/5, 50b/3, 52a/8 m.+ dür 31a/6, 32b/6 [12] → mücerreb	münāsi:b	(<Ar. <i>münāsib</i>) uygun, münasip m. 36b/3 [1]
mücerreb	(<Ar.) denenmiş m. 10a/7, 32a/7, 35b/6, 39a/9, 50a/5 şerbet-i m. 40b/12 m.+ dur 11a/3, 23a/4, 23b/2, 23b/10 [10] → mücerre:b	münker	(<Ar.) inkar edilmiş m. bolsa 9b/1 [1]
		müslümān	(<Ar.) müslüman m.+ lar 36b/8 berāy-ı m.+ larğa 30a/6 m.+ nınıñg 38a/9 [3]
müdāmet	(<Ar. <i>müdāmāt</i>) sürekli hale getirmek m. kılsa 4b/12 [1]	muştakīn	(<Ar. <i>maştākī</i>) sakız ağacı m. 22a/12 [1]
mühre	(<Far.) havan tokmağı biçiminde bir alet m. kılp 31a/6 [1]	müşāhede	(<Ar.) gözle görme m. kılgay 32a/2 [1]
müñgüz	boynuz m.+ ini 21b/7 [1]	müşkül	(<Ar.) güç, zor m.+ dür 27a/7 [1]
mülāyim	(<Ar.) yumuşak huylu, uysal m. kılp 41a/5 m. kılrur 24b/5, 24b/9 [3]	müşterī	(<Ar.) jüpiter m. 2b/8 [1]
		müşük	kedi m.+ ni 24a/8 [1] → mişük
		N	
		nādān	(<Far.) aptal, cahil

	n. 39b/1 [1]	nān	(<Far.) ekmek n. 28a/4, 47a/10, 52a/1, 52a/6, 52a/8 n.+ ğa 38b/8, 6b/9, 8b/9 n.+ ıġā 15a/8 n.+ nı 52a/4 [11]
nā-ehli	(<Far. <i>nā</i> +Ar. <i>ehli</i>) Müslüman olmayan kimse. n. 30b/1 [1]		
nafi‘	(<Ar. <i>nāfi‘</i>) faydalı n. kıllur 25b/4 [1] → nāfi‘	nā-resīde	(<Far.) olgunlaşmamış, bulûğ çağına ermemiş kişi n. 29b/3 [1]
nāfi‘	(<Ar.) faydalı n. 40b/12 n.+ dur 25a/2, 25a/4, 25a/8, 26a/1, 26a/3, 28b/13, 36b/2, 44a/2 [9] → nāfi‘	nāşır	(<Ar.)Vücûdun, özellikle el ve ayakların devamlı sürtünmeye uğrayan yerlerinde üst derinin sertleşmesi ve kalınlaşması sonucunda meydana gelen sertlik. n. 8a/8 [1]
nā-hūş	(<Far.) İçi geçmek, bayılmak, fenalaşmak n. 6a/7 n.+ luğ 4a/4 n. bolur 43b/1 [3]	naşīb	(<Ar.) pay n. bolmağay 30b/2 n. kıldıng 19a/6 n. kılsağ 19a/6 [3]
nākış	(<Ar.) eksik, kusurlu n.+ dur 29b/11 [1]	naşihat	(<Ar. <i>naşīhat</i>) öğüt, nasihat n. kıldılar 37a/2 n.+ larnı 37a/10 [2]
naql	(<Ar.) alıntı n.+ dür 36a/12 [1]		
nāle	(<Far. <i>nāle</i>) inilti, çığlık n. +si 30a/14 [1]	nāştā	(<Far. <i>nāştā</i>) kahvaltı n.+ da 4a/11, 11b/5, 12b/3, 14b/7, 14b/12, 15a/3, 18b/6, 23b/9, 25a/11, 25b/10, 30b/4, 31a/3, 31b/2, 32b/8, 38b/1, 43a/2, 4a/8, 4b/5, 4b/10, 5a/1 [20] → nāştā
namāz	(<Far.) namaz n. 7b/6 n.+ da 37b/12 n.+ dın 38a/2 [3] namāz öte - : namaz kılmak n.- diler 27b/9 [1]	nāştā	(<Far.) kahvaltı n.+ da 23b/6, 31b/3 [2] → nāştā

nāzenīn	(<Far.) nazlı, cilveli n. 30a/5 [1]	nem	(<Far.) ıslak, nemli n. 41a/3 [1]
naẓm	(<Ar.) uyaklı söz dizisi, şiiir n. 29a/1, 29a/6, 29b/9, 36b/11, 37b/10, 38b/3 [7]	ner	(<Far.) erkek n. 30b/12 n.+ dūr 30a/11 [2]
ne	ne n. 20b/2, 27b/2, 27b/12, 28a/1, 34a/12, 42a/5 [6]	nergiz	(<Far. <i>nergis</i>) nergis (narcissus) gül-i n.+ ni 17a/2 [1]
nebāt	(<Ar.) bitki n. 31a/3, 40b/7, 40b/9, 40b/10, 40b/11 [5]	nerse	nesne, şey n. 44a/6 n.+ lerdin 15a/11 n.+ lerke 26a/7 n.+ lerni 37a/9 [4]
neçe	nice, nasıl, ne kadar, kaç? n. 33a/7, 34a/11, 36b/10, 38b/5, 45a/9, 51b/5, 52b/2, 52b/4 n.+ si 24b/10 [10]	nev'ī	(<Ar.) tür, cins n. dīger 16b/3, 21a/7, 31a/1, 31a/6, 31b/11, 33a/7, 33b/1, 33b/12, 34a/2, 34a/10, 34b/2, 34b/9, 35a/2, 35a/3, 35a/5, 35a/10, 35b/1, 35b/6, 36a/5, 36a/9, 36b/7, 40a/1, 40b/2, 42a/12, 43b/10, 45b/1, 47b/4, 48a/4, 48b/4, 48b/8, 49a/6, 49a/9, 49b/4, 49b/10 [33]
nedin	nereden n. 41b/10 [1]	nıṣf	(<Ar.) yarım n.+ ıdın 41a/5 [1]
nef'	(<Ar.) fayda n. 27b/1 [1]	niçük	nasıl n. 27a/11 [1]
nefs	(<Ar.) I. Nefis, kişinin öz varlığı II. Bedene âit yeme, içme vb. ihtiyaçların bütünü n.- i cima' kılsa 29a/12 n. 29a/4, 29a/11 n.+ ni 29a/4 [4]	nidā	(<Ar.) seslenme, ses n. 27a/2, 27b/3 [2]
nehār	(<Far.) gündüz, gün n.+ da 22b/3, 23a/11, 44a/7 [3]	nikris	(<Ar.) gut hastalığı n. 24b/5

nilfer	(<Far. <i>nīlūfer</i>) nilüfer çiçeği (nymphaea) n. 4b/7 n.+ ni 5b/10 → nililüfer, nilüfer		n. kılıp 45a/5 [2]
nililüfer	(<Far. <i>nīlūfer</i>) nilüfer (nymphaea) n. 41a/1 → nīlfer, nilüfer	nohūd	(<Ar.) nohut n. 38b/10, 40a/1, 44a/2 n.+ niñg 30b/9 [4]
nilüfer	(<Far.) nilüfer çiçeği (nymphaea) n. 21a/1 → nīlfer, nililüfer	noķşān	(<Ar.) kusurlu n. kılıp 29a/11, 29b/4 [2]
nime	şey n. 27a/1, 36b/4 n.+ de 23a/3, 24a/12 n.+ ni 45a/5 n.+ dūr 41b/8 [6]	nuṭf	(<Ar. <i>nuṭfe</i>) meni n. 41b/11 [1]
nimerse	şey n. 16a/2, 16a/4, 27a/4, 37b/3, 39a/4, 39b/8 n.+ de 28b/12 n.+ din 16a/1 n.+ dūr 37a/3 n.+ lerdin 15a/6, 15a/9, 37a/11, 4b/5 n.+ lerge 15a/8 n.+ ni 2b/6, 3a/1 n.+ niñg 27a/3 [18]	nuşka	(<Ar. <i>nuşha</i>) nüsha n.+ ni 52b/1 [1]
nişadır	(<Far. <i>nişādūr</i>) amonyak tuzu n.+ ni 19b/8 [1]	nüşha	(<Ar.) muska n.- i mu'attar 30a/3 n.+ niñg 30a/6 [2]
niyyet	(<Ar.) niyet n. 7b/11	O, Ö	
		obdān	(<Far. <i>ābadān</i>) iyi o.+ ı 25b/7 [1]
		obula -	ovalamak? o.- p 28b/8 [1]
		oçuk	açık o. 33b/11 [1]
		oğlan	oğlan, erkek çocuk o. 10a/8 [1]
		oğrı	hırsız o. 21a/3, 45b/1, 46b/1, 47a/6, 47a/9, 47b/4, 48b/5, 48b/8, 49a/5, 49a/9, 50a/1, 50a/9, 51a/6, 51b/10

	o.+ nı 46b/4, 46b/6, 46b/9, 47a/4, 48a/4, 48b/8, 49b/4, 50a/1	o. 5a/7, 6a/8, 7b/8, 10b/12, 13a/3, 13b/4, 16a/5, 18b/6, 20a/12, 24a/7, 24a/8, 24b/10, 25b/9, 25b/11, 26b/5, 26b/11, 27a/2, 27a/4, 27a/11, 27b/6, 27b/7, 27b/8, 27b/9, 27b/12, 28a/1, 28a/7, 28a/10, 31a/8, 32a/4, 32a/9, 32b/11, 33a/1, 33a/4, 33b/7, 35b/5, 35b/6, 37b/9, 42a/8, 42b/8, 42b/9, 43a/4, 43b/1, 43b/2, 49b/7, 51a/9, 51b/6, 51b/7, 52b/4,
	o.+ nıñg 45a/5, 45a/6, 45a/9, 45a/10, 47a/2, 47b/1, 47b/7, 48a/11, 49a/8, 49b/2, 49b/9, 50a/2, 50a/3, 51b/8, 52a/6 [37]	o.+ dur 28b/6, 38b/6, 42b/9 [52]
oğul	oğlan o. 7b/1, 7b/12, 8a/1 o.+ ı 10b/6, 26a/10 o.+ ğa 6b/9 [6]	o. (<*a+n+ça) 29a/4 [1]
oğurluk	hırsızlık o.+ ğa 9b/1 [1]	o. (*a+nğa) 25a/3, 31a/9, 31b/4, 34b/7, 36a/3, 36a/4, 40a/13, 41a/6, 43b/6 [9]
oğşa	bu gibi, benzeri o. 38b/8 [1]	o. (a*+n+dın) 16a/4, 18a/5, 25a/10, 25b/3, 32a/6, 24b/9, 40b/2, 42a/11, 42b/3, 43a/7, 50b/2 [11]
oñg	sağ o. 18a/4, 20a/2, 51a/11 [3]	andın kin: ondan sonra, daha sonra
oķ	ok o. 20a/2, 7a/9, 8b/6 [3]	o. 28b/9, 33b/8, 34a/11, 38b/7, 40a/3, 42b/7, 42b/11, 43b/7, 43b/10, 47a/10, 51b/5, 31a/9, 4a/10 [13]
oķu -	okumak o.- dılar 38a/2 o.- ğay 46b/12 o.- p 7b/7, 38a/8, 44b/10, 45a/4, 45a/8, 45b/8, 46a/7, 46a/8, 47a/12, 47b/5, 48a/9, 49a/1, 49a/2, 49a/7, 49a/10, 49b/1, 49b/8, 50a/2, 50b/1, 51b/5, 52a/5 o.- sun 48b/6 o.- ydurgan 50b/9 [25]	andın soñg: ondan sonra o. 33b/9, 36a/8 [2] o.+ nı (*a+nı) 3b/9, 25a/2, 36b/4, 40b/1, 41a/5, 48b/10 [6] o.+ nıñg (*a+nıñg) 3a/9, 3a/11, 3b/1, 16a/3, 16a/5, 16a/9, 27b/3, 29b/7, 33a/11, 34a/8, 35b/9, 39b/6, 39b/7, 42a/9, 42b/5, 43a/5 [16] o.+ nıñgda (*a+nıñg+da) 39b/4 [1]
ol	zm. o	o. (<*a+n+da+oķ ~ *a+nı+teg) zm. öyle

	o. 26a/8, 27a/9, 27b/4, 29a/5, 2b/7, 31b/10, 32a/3, 33b/10, 36b/4 [9]	oşat -	kırmak, parçalamak o.- ip 32a/6 [1]
olar	onlar o.- ninĝ 49b/1 [1]	ot	ateş o.+ da 41a/4, 41a/9 o.+ ĝa 12a/3, 23b/5, 26a/5, 31a/7, 38b/7, 44a/1, 46b/2, 24a/1, 48a/10 o.+ ĝa salsa 45a/6, 46a/3 o.+ ı 35b/9 [14]
oltur -	oturmak o.- up 17b/9, 36b/9, 37a/8, 41b/6, 47a/11 [5]	otra	orta o. 13a/12, 34b/10 [2]
on	on, 10 o. 19b/2, 2b/3, 2b/6, 30a/2, 31a/5, 32b/9, 33b/8, 36a/5, 36b/3, 37a/3 [11]	ottuz	otuz, 30 o. 26b/10, 27a/1, 36a/6 [1]
on alte	on altı, 16 o. 46b/12 [1]	ottuz êkki	otuz iki, 32 o. 26b/8 [1]
on beş	on beş, 15 o. 41a/3 [1]	öfke	akciğer ö. 3a/6 ö.+ de 16a/7 ö.+ de bolur 3a/11 ö.+ ge 29a/11 ö.+ sini 12b/12, 20a/3, 24a/4 [7]
on êkki	on iki, 12 o. 3a/2, 35a/4 [1]	ögze	çatı ö.+ de 14b/5 [1]
onunçu	onuncu, 10. o. 37a/9 [1]	öl-	ölmek ö. - gen 10b/1 [1]
on yette	on yedi, 17 o. 38b/6 [1]	öltür -	öldürmek ö.- üp 32b/1 [1]
organ	(<R.) organ o.+ ını 52a/3 [1]	‘ömr	(<Ar.) ömür, hayat
orun	yer o.+ ı 16a/3, 16a/5, 16a/7, 16a/9, 3a/8, 3a/10, 3a/11 o.+ ıĝa 41b/11 [8]		

	'ö.+ i 20b/4, 26a/10 'ö.+ ide 32a/5 'ö.+ iğe 29b/4 [4] → 'ömre	öt	öd, safra ö. 3a/10, 16a/5 ö.+ i 34a/8, 42a/10, 42b/6, 42b/10, 43a/1, 43b/9, 44b/8 ö.+ ini 10b/5, 12a/1, 13a/4, 13a/5, 16b/11, 17a/7, 17b/3, 18a/4, 18a/9, 20a/6, 21a/9, 23b/3, 32b/10, 34a/1, 34a/6, 35a/7, 35a/9, 43a/5, 43a/6, 43a/10, 44b/8, 6b/6, 6b/9 ö.+ ni 42b/1, 43a/9 [40]
'ömre	(<Ar. 'ömr) ömür, hayat 'ö. 7b/5 → 'ömr		
ön -	bitmek, yetişmek, büyümek ö.- er 10b/4, 44a/9 ö.- gey 7a/6 ö.- megey 10b/5, 8a/4 ö.- mese 10b/9 ö.- se 47b/7 [7]	öt -	geçmek ö.- mes 52a/8 ö.- mey 52a/7 [2]
ördek	ördek ö. 44b/5 ö.+ niñg 42a/10 [2]	ötker -	geçmesine neden olmak ö.- ip 23a/2, 23a/3 [2]
öre	tepe, dik ö.+ sige 52a/2 [1]	öy	ev ö.+ de 10b/12, 49a/4 ö.+ din 7b/8 ö.+ ge 48a/7, 7b/7 [5]
örge -	öğrenmek ö.- gil 27a/10 [1]	öz	öz, kendi ö. 12a/5, 47b/8, 48a/12, 50a/3 ö.+ i 20b/6, 7a/12, 9b/10, 43b/3, 45b/1, 50a/4 ö.+ ide 35b/9 [11]
örget -	öğretmek ö.- megil 50a/5 [1]		
örmüçük	örümcek ö. 8a/1 ö.+ ni 7b/10 ö.+ niñg 23a/12 [3]	özge	I. başka ö. 18a/5, 32a/9, 32b/3 ö.+ lerni 32a/5 ö.+ ni 31b/11, 33a/1, 35b/6 [7] II. ayrı ayrı ö.+ de 22b/1 [1]
örük	erik ö. 15a/1, 25b/1, 25b/2 [3]		

P

pādešāh	(<Far. <i>pādšāh</i>) padişah p. 30a/4 p.+ ınıᅇg 26a/10 [3]		kısıtlamayı yapma, bazı yiyecekleri hiç yememe veya belli miktarlarda yeme, diyet, rejim. p. kılğay 15a/9 p. kılsa 15a/6 p. kılsun 15a/11 [3]
pāk	(<Far.) temiz, pak p. 18b/4, 32a/11 [2]		→ ferhiz
paqa	kurbağa p.+ nıᅇg 9b/1 [1]	perī	(<Far.) peri p. 43a/11 p.+ ler 41b/10 p.+ lerni 41b/9, 42a/4 p.+ lerniᅇg 42a/3, 42a/6 [6]
pākize	(<Far. <i>pākīze</i>) temiz, pak p. 18b/4 [1]		
pāre	(<Far.) parça p. 43b/6	perişān	(<Far.) karmakarışık, kederli p. 14a/1 [1]
pārçe	(<Far.) parça, bölüm p. 51a/8 p. kılıp 17a/10 [3]	pest	(<Far.) aşağı, alçak, düşük p. kılay 14b/3, 14b/8 [2]
pat	çabucak p. bolmas 35a/9 [1]	peydā	(<Far.) açıkta, görünür olan p. bolğan 46a/6 p. bolğay 42b/9, 43a/4 p. bolsa 11b/3, 36b/1 p. bolur 14a/10, 14b/2, 25b/11, 25b/12, 3b/6, 43a/9, 4a/3 p. kılğay 12b/4 p. kılğandur 38b/10 p. kıllur 39b/1 [15]
pat-inzāl	(<T. <i>pat</i> ‘çabucak’ +Ar. <i>inzāl</i> ‘menin gelmesi’) erken boşalma p. 35a/6 p. bolmağay 35a/8 [2] → fat-inzāl		
perde	(<Far.) perde p. 22b/6 p. bolsa 22b/5	peygamber	(<Far.) Allah’ın elçisi p.+ lerni 38a/4 p.+ lerniᅇg 26b/1 p.+ lik 27a/7 p.+ likni 27a/5 [4]
perhiz	(<Far. <i>perhīz</i>) Beslenme düzeninde sağlığın gerektirdiği		

piş -	olgunlaşmak p.- er 20a/7		p. 28b/13 [1]
pişāb	(<Far. <i>pīṣāb</i>) idrar p.+ ı 6a/12 p.+ nı 37a/4 [2]	put	bacak p.+ ı 47a/3 [1]
pīṣāne	(<Far. <i>pīṣānī</i>) alın p. 14a/11 [1]	pür	(<Far.) çok p. 29a/10, 29a/11, 35b/9 [3]
pişür -	pişirmek p.- üp 8b/5, 9b/4 [2]	pürkit -	sıçratmak p.- se 12b/11 [1]
piyāz	(<Far.) soğan p. 13a/2 p.+ nı 22b/5 [2]	pür-kuvvat	(<Far. <i>pür</i> +Ar. <i>kuvvat</i>) çok kuvvetli, çok güçlü p. 25b/1 [1]
piyāz-ı nerges	(<Far.) nergis soğanı p.+ ni 35b/10 [1] → nergiz	püt -	(<ET. <i>biti-</i>) yazmak p.- gil 51a/10, 51a/11, 51b/1, 51b/3 p.- üp 45b/3 [5]
post	(<Far.) bitkinin kabuğu p. 39a/2 p.+ ı 28a/11 p.+ nı 28b/9 [3]	R	
pudīne	(<Far.) nane p. 28b/10 [1] → pūdīne	rāgı:b	(<Ar. <i>rāgıb</i>) bir şeye düşkün olan kişi, isteyen r. bolğay 15a/9 [1]
pūdīne	(<Far.) nane p. 39a/3, 41b/3 [2] → pudīne	rast	(<Far. <i>rāst</i>) rast gelmek, tesadüf r. bolğay 36a/7 r. kelmegey 32a/4, 33b/10 [3]
puhte	(<Far.) pişmiş, fırınlanmış hışt-ı p.+ ni 31a/7 [1]	rāst	(<Far.) doğru r. 37a/8 [1]
püşt	(<Far.) sırt	rāviyet	(<Ar. <i>rivāyet</i>) nakledilen haber, söylenti r. 26a/8 r.+ de 26a/12 [2] → rivāyet

rāzyāne	(<Far. <i>rāziyāne</i>) rezene r. 33b/5 r.+ ni 33b/1 [2]		r. 37b/1 [1] → rūṭūfet
renc	(<Far.) ağrı, sızı r.+ i 23b/8 r.+ lerdin 37b/1 [2]	rūṭūfet	(<Ar. <i>ruṭūbet</i>) nem r. 39a/1 → ruṭūbet
reng	(<Far.) renk r.- i rüylerini 30a/7 r.+ i 16a/4, 16a/6, 16a/7, 16b/5, 26b/1, 3a/9, 40a/5 [8]	rūšen	(<Far.) parlak, aydınlık r. bolğay 10a/1, 16b/12, 19b/11, 21a/9, 44a/10, 44b/10, 8a/7 r. bolur 19a/1, 23b/4 r. kıllur 30a/8 [10]
resūl	(<Ar.) Peygamber, elçi. Metinde Hz. Muhammed için kullanılmıştır. r. 19a/4, 19a/7, 19a/11 [3]	rūy	(<Far.) yüz reng-i r.+ lerini 30a/7 [1]
revān	(<Ar.) akan r. bolğay 17b/2 r. bolsa 21b/9 [2]	rūstem	(ö.a.) Rūstem r. 30a/11 r. 30b/12 [2]
revğan	(<Far.) yağ r.- i bādām 34b/3 [1]	S, Ş, Ş	
reyhān	(<Ar.) fesleğen gül-i r.+ nı 6b/2	sā'at	(<Ar.) saat s.+ de 40b/1 s.+ dedin 32a/1 s.+ din 31a/10, 38b/8 [4]
rivāyet	(<Ar.) Halk arasında söylenen söz, söylenti, nakledilen haber. r. 26b/2 r. kıllurlar 5a/10 r.+ de 27b/4 [3] → rāviyet	şāb	(<Ar. <i>şāf</i>) Başta göz hastalıkları olmak üzere çeşitli hastalıklarda kullanılan, çeşitli madde ve bitkilerden yapılan, sürmek ya da fitil biçiminde kullanılan, merhem halinde bir grup ilaç. ş. kıllıp 41a/5 [1] → şāf, şāf
ruṭūbet	(<Ar.) nem		

şabāh	(<Ar.) sabah ş. 28b/12, 39a/4, 41a/4 [2]	fitil biçiminde kullanılan, merhem halinde bir grup ilaç. ş. kılp 7a/4
şabır	(<Ar.) sabır otu; aloe ş. 44a/3 ş.+ nı 40a/2 [2]	ş. kılmak 41a/7 [2] → şāb, şāf
şabr	(<Ar.) sabır; beklemek ş. kılmak 40a/3 [1]	şafṛā (<Ar.) İnsan vücudunu meydana getiren dört unsurdan biri, safra, öd ş. 3a/8, 4a/9, 15b/3, 16a/2, 16a/5, 4b/1
saç	saç s. 13b/6, 14a/3, 16b/4, 17a/5, 24b/5, 3b/10, 44a/3, 4a/1, 7a/5, 7b/9 s.+ ğa 40a/2, 40a/6 s.+ nı 12a/5, 20a/12 s.+ nı 9a/4 [15]	ş.+ dın 3b/12, 15b/2, 16b/3, 39a/8 ş.+ dur 3a/9 ş.+ nı 14b/2, 14b/7, 15a/4 ş.+ sı 5a/2 [15] → şafṛāh
saç -	saçmak s.- sa 7b/8 [1]	şafṛāh (<Ar.) safra ş. 13b/2 ş.+ dın 13b/10 ş.+ dındur 13b/4 [3] → şafṛā
şadaķa	(<Ar.) sadaka ş. 47a/10 [1]	sāḥīb-cemāl (<Ar. <i>sāḥīb</i> +Far. <i>cemāl</i>) güzellik sahibi s. 19a/9 [1]
şadı:ķ	(<Ar. <i>şādīķ</i>) gerçek, hakiki ṭabib-i ş. 28a/2 [1]	saġruġu sağır, işitmeyen s. 11b/1, 18a/7 [1]
şāf	(<Ar.) temiz, arındırılmış ş. bolur 15a/3, 4a/8, 20a/1 ş. kılay 15a/1 ş. kılp 36b/4 [5]	saḥt (<Far.) sert, katı s. 34b/4 s. bolġay 34a/7 s. kılp 30b/11, 31a/11, 32b/12 [5] → saḥte
şāf	(<Ar.) Başta göz hastalıkları olmak üzere çeşitli hastalıklarda kullanılan, çeşitli madde ve bitkilerden yapılan, sürmek ya da	saḥte (<Far. <i>saḥt</i>) I. sert, katı s. bolur 32b/5

	s. kıllur 30a/9 [2] II. yoğun sahte kıl- : çok çalışmak s. kılmak 37a/7 → saht	s.- sa 35a/8, 35b/3, 8b/3 cerāhatke s.- sa 8b/2 közige s.- sa 8a/5 otğa s.- sa 45a/6, 46a/3 suğa s.- sa 45a/9 [19] II. (nabzı) atmak s.- sa 15b/2, 15b/4, 15b/6, 15b/7, 15b/10, 15b/12 mıdrāb s.- sa 15b/9 [7] III. (kalp) çarpmak yürek s.- ur 16b/8 yürek s. - mağ 3b/7 [2] IV. sürmek s.- sa 21b/8 [1]
sanğa	sana s. 27a/1, 27a/2, 27a/5, 28a/5 [4]	
sağ	şüpheli s. 49b/10 [1]	
sağal	sakal s. 13b/6, 14a/4, 24b/5, 39b/8, 3b/10, 4a/1, 7a/5 s.+ ğa 40a/3, 40a/6, 44a/3 s.+ ığa 7b/9 s.+ im 17a/5 s.+ nı 16b/4 [13]	sāl (<Far.) yıl, sene s. bolğay 35a/1 [1]
sağay -	iyileşmek s.- masa 44b/7 [1]	şalā (<Ar. <i>şalā</i>) çağırma, davet ş. 29a/4 [1]
sākı:ṭ	(<Ar. <i>sākıṭ</i>) düşmüş s. bolur 29a/6	şalāye (<Ar.) bir şeyi ezmede kullanılan taş şalāhiyye kıl- : (<Ar.+T.) havanda dövmek, ezmek ? ş.- ip 40a/2 [1]
sāki:n	(<Ar. <i>sākin</i>) sakin, yatışmış, durgun s. bolğay 5a/4 s. bolsun 4a/9 s. kılayın 15a/4 [3]	şalāye kıl - : (<Ar.+T.) havanda dövmek, ezmek ş.- ğıl 35b/5 ş.- ip 22b/10, 34b/10, 38a/7, 40a/10, 44b/9 [6]
sal -	I. koymak, yerleştirme s.- ğıl 49a/3 s.- ip 21a/5, 23a/3, 24b/7, 31a/7, 31a/8, 36a/3, 44a/3, 8b/9 ağızğa s.- ip 34a/2 töben s.- ip 27a/6	şālīh-rūzī (<Ar. <i>şālīh</i> +Far. <i>rūzī</i>) iyi amel sahibi ş. 20a/9 [1]
		şallallāhu ‘aleyhi ve sellem (<Ar.) “Allah’ın selamı onun

	üzerine olsun” anlamında bir söz. ş. 37b/12 [1]	sarığ helîle	(<T.+Far.) sarı helile s.+ ni 23a/10 → helîle
samğ‘-ı arabi	(<Ar.) Arap zamkı s. 42b/6	sarığ	sarı s. 25b/8 [1]
samsak	sarımsak s. 38a/5 s.+ ni 37b/4, 37b/8, 38a/6, 38a/7, 38a/11, 38b/1, 38b/5, 38b/6 [9] → samusak, sarımsak, sasamak	sarımsak	sarımsak s. 5a/2, 5b/2 s.+ dın 37b/3 s.+ ni 44a/6 [4] → samsak, samusak, sasamak
samusak	sarımsak s. 25a/2 [1] → samsak, sarımsak, sasamak	sasamak	sarımsak? s.+ ni 30b/10 [1] → samsak, samusak, sarımsak
sanç -	sokmak, batırmak s.- ip 51b/7 [1]	sat -	satmak s.- ip 26b/3 [1] → şat-
sançık	sancı s. 20b/8 [1]	şat -	satmak ş.- tı 26a/12 [1] → şat-
sarığ	sarı s. 16a/6, 16a/12, 16b/3, 38b/9, 3b/10, 8a/1, 9b/8 tuğm-ı s. 15a/8 s. bolmak 13b/6 s. bolsa 6a/7 s. bolur 3a/9 s. su 42b/4 s. su tolğa 42a/1 s.+ ı 32b/8, 36a/5 s.+ ıda 30b/8 [16]	savuk	soğuk s. 13a/9, 15b/5, 15b/6, 16a/7, 19b/1, 22b/11, 25a/12, 39b/7, 42a/2, 5b/4, 6a/2, 8b/8 s. bolur 3a/10, 3a/11 s.+ dın 13a/10, 16b/1, 22a/9, 23b/8, 25a/4 s.+ dın bolur 13a/11 s.+ dur 24b/2, 25b/2, 3a/5, 3a/6 s.+ ı 23b/4 s.+ lıkını 3a/4 [26]
sarığ çiçek	sarı çiçek s. 19b/3, 20b/12 [2]		

	→ şavuk, soğ, sovuğ, suğak	sekonc	(ö.a.) İran'ın Kirman eyaletinde bulunan bir bölge. engüze-i s. 33b/3 [1]
şavuk	soğuk ş. 19b/6 [1] → savuk, soğ, sovuğ, suğak	seksen	seksen, 80 s. 46a/2 [1]
sāye	(<Far.) gölge s.+ de 28b/8, 31a/2 [2]	selîhe	(<Far.) Aselbent sakızı, bir tür pelesenk ağacından ve katırkuyruğu otundan elde edilen ve birkaç türü olan tıbbi bir zamk.
sebeb	(<Ar.) sebep s. 41b/8, 42a/6 s.+ din 25b/11, 39b/6 s.+ dindür 28a/10, 42a/5 [6]		s. 14b/11 s.+ lerni 4b/2 [2]
sefgül	çil? s. 20a/3 [1] → sefkil	semiz	besili, etli s. 15a/7 [1]
sefid	(<Far.) beyaz s. 37b/5 [1]	sen	zm. sen s. 26b/12, 27a/2, 31a/10 s.+ din 35b/6 s.+ dinki 30a/13 s.+ i 28a/4, 30a/13 s.+ inğ 28a/5 s.+ inğçe 30a/12 [10]
sefkil	çil s. 21b/1 s. bolsa 17a/1 [2] → sefgül	seng	(<Far.) taş s. 46b/8 [1]
seg	(<Far.) köpek s. 37b/8, 42b/1 [2]	sep -	serpmek s.- gey 31a/9 [1]
sekkiz	sekiz, 8 s.+ ğa 46b/12 s.+ ini 47a/1	ser	(<Far.) baş s. 31a/1, 31a/2 [2]
sekkizinçi	sekizinci s. 27b/11, 37a/8 [2]	serd	(<Far.) soğuk s. 16a/8 [1]

sereṭān	(<Ar.) yengeç burcu s. 2b/4	ş. - ı ta‘āmige 35b/13 ş. - ı şāf 22a/3 ş. kılp 31b/7
serir	(<Ar.) yatak s.+ ğa 46b/10 [1]	ş.+ ke 33b/10 [4]
sevdā	(<Ar.) İnsan vücudunu meydana getiren dört unsurdan biri, sevdā. s. 3a/7, 3b/4, 15a/7, 15b/4, 16a/2, 16a/8 s. bolur 3b/1 s.+ dın 15b/4, 16b/2 s.+ dın bolur 4a/6, 14a/3 s.+ nı 4b/4, 4b/5, 14b/7, 14b/9 [15]	şihhat (<Ar.) sağlık ş. tapar 37b/7 s. bolur 4b/7 [2]
		şihhatlik (<Ar. <i>şihhat</i> +T. <i>lik</i>) sağlıklılık ş.+ ni 53a/1
		sık - sıkmak s.- ip 14b/4 [1]
sevidāyī	(<Ar.) sevdâvî, sevdayla ilgili olan. s. 39a/8	sıla - okşamak s.- sun 50b/2 [1]
şevr	(<Ar.) boğa burcu ş. 2b/4 [1]	sıs - (<ET. <i>sası-</i>) çürümek, bozulmak s.- ğan 6b/1 s.- ğan bolsa 6b/2 [2]
sıçğan	sıçan s. 6b/11 s.+ nıñg 5a/5 [2] → sıçılқан, sıçқан	sıva - sıvamak s.- p 34b/12, 40a/3 [2]
sıçılқан	sıçan s. 7b/2 [1] → sıçğan, sıçқан	sif - sıvazlamak s.- ip 24a/3 [1]
sıçқан	sıçan s. 17b/1 s.+ nıñg 7b/3 [2] → sıçğan, sıçılқан	sigek çok işeyen s. 7b/1 [1]
şifat	(<Ar.) özellik, hal, vasıf	sinğmeslik hazımsızlık s. 3b/12 [1]
		simāb (<Far. <i>sim-āb</i>) civa s. 17b/5, 17b/8, 37b/5 s.+ nı 17b/10

	→ sīmāb		s.+ lerke 30a/2 [5]
sīmāb	(<Far. <i>sīm-āb</i>) civa s. 40a/12 s.+ dın 40a/13 [2] → simāb	siz -	çizmek s.- ip 19b/10 [1]
		sonġ	sonra s. 31a/10 [1]
sinā'meki	(<Ar. <i>senāmekkī</i>) sinameki s. 41a/1	sonġ karga	bir kuş türü s.+ sınıġ 42b/10 [1]
sirke	(<Ar.) Bazı çorbalara, yemeklere, salatalara ekşilik vermesi için konulan, halk arasında ateş düşürmesi ve ferahlatması için vücuda sürülen ekşimiş üzüm suyu. s. 10b/4, 9a/11 s.+ de 9a/4 s.+ ge 24b/6 s.+ ni 5b/11 s.+ niġ 41b/2 [6]	soġ -	ezmek, (havanda)dövmek s.- ġay 34b/12 s.- up 12b/2, 17a/2, 17b/10, 22a/6, 22b/1, 22b/2, 22b/9, 24a/10, 30b/8, 31a/3, 31b/5, 31b/12, 32b/7, 33a/9, 33b/5, 34a/8, 34a/10, 34b/2, 34b/7, 34b/10, 35b/2, 36a/11, 39b/11, 40b/3, 40b/7, 42b/2, 44a/3, 52a/4, 9a/1, 9a/11, 9b/3, 23a/1, 6b/2 [34]
sirkencebīl	(<Far. <i>sirkengubīn</i>) Sirke, bal ve çeşitli ezcalardan yapılan bir tür şurup. s. 31b/2 [1]	soġ	soġuk s.+ dın 23a/5 [1] → savuk, şavuk, sovuk, suġak
siy -	idrarını yapmak, işemek s.- mek 10b/9 [1]	sol	sol s. 51b/1, 6a/1
siyāh	(<Far.) siyah, kara helīle-i s. 22a/11 s. 29b/2 [2]	sor -	sormak s.- dılar 41b/9 [1]
siz	zm. siz s. 43b/1 s.+ ge 12a/11 s.+ ler 36b/9 s.+ le<r>ge 19a/12	sovuk	soġuk s. 24b/10 [1] → savuk, şavuk, soġ, suġak

sögel	siğil; nasır s. 16b/5, 17a/7 [2]	s. 5a/2 s.+ din 39a/8 [2] → sūhten
söz	söz s. 26a/6, 27b/2, 27b/6 [3] sözi ötken: sözü geçen s. bolur 20b/8 [1]	sūhten (<Far.) yanmış, yanık s. 41a/8 [1] → sūhte
sözle -	söylemek, konuşmak s.- mek 4a/5, 14a/1 s.- medi 27b/1 [1]	sunuq kırık s. bolsa 41b/11 [1]
sözleş -	söyleşmek, konuşmak s.- geyleyler 46a/4 [1]	sūre (<Ar.) Kuran-ı Kerim'i oluşturan ve ayrı ayrı adları olan 114 bölümden her biri. s. + ni 46b/12 [1]
su	su s. 14a/3, 21b/6, 36b/4, 39a/5, 39a/12, 39b/3, 39b/6, 43b/4, 43b/5, 4a/1, 5a/1, 34b/11 sarığ s. 42b/4 sarığ s. tolğa 42a/2 s.+ da 24a/11, 33a/6, 41a/4, 41a/11 s.+ din 9a/2 s.+ ğa 23a/3, 31a/6, 47a/12, 6a/5, 7b/7 s.+ ğa salsa 45a/8 s.+ ni 23a/2, 39b/1, 6a/5 s.+ niŋġa 39a/1 anār s.- yı 5b/11, 5b/12 anār s.+ yını 6a/3 [33] → suy	sūre-i elem neşrah (<Ar.) İnşirah suresi s.+ni 46b/11, 47a/11 [2] sūre-i ve'l-tīn (<Ar.) Tin suresi s.+ ni 46b/11 [1] sūre-i ve'l-leyl (<Ar.) Leyl suresi s.+ ni 46b/10 [1] sūre-i ve'l-duhā (<Ar.) Duha suresi s.+ ni 46b/10 [1] sūre-i ve'l-şems (<Ar.) Şems suresi s.+ ni 46b/10 [1] sūre-i yasin (<Ar.) Yasin suresi s.+ ni 49a/1, 49b/1 [2] şuret (<Ar.) şekil, biçim; yüz ş.+ ide 51a/8 ş.+ ni 51b/6
suğaq	soğuk s.+ dur 25a/9 [1] → savuk, şavuk, sok, sovuq	
sūhte	(<Far.) yanmış, yanık	

	ş.+ niṅ 51a/9		s.+ ini 10a/8 [1]
sūretü'1 elem neşrah (<Ar.) İnşirah suresi	s.+ nı 45a/2 [1]	süngek	kemik s.+ ni 8a/6 [1]
surḥ	(<Far.) kırmızı, al gül-i s. 34b/9 [1] → suru:ḥ	süleymān	Hız. Süleyman mihter-i s. 41b/9 [1]
suru:ḥ	(<Far. <i>surḥ</i>) kırmızı, al gül-i s. 22a/11 [11] → surḥ	sünbül	(<Ar.) İlkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi, sümbül. s. 19b/2, 34b/9, 5b/4 [3]
susa -	susamak s.- sa 5b/10 [1]	sünbüle	(<Ar.) başak burcu s. 2b/5 [1]
susal	susama s.+ kı 6a/9 [1]	sür -	Sürmek, bir maddeyi veya bir ilacı yüzeye ince tabaka olarak yaymak. s.- se 32a/6 s.- üp 33a/3 [2] → sürt-
sūsen	(<Ar.) Çeşitli türleri olan hoş kokulu bir bitki. s.+ ğa 40b/8 [1]	sürdüklig	üretra? s. 32b/5 [1]
suy	su s. 30b/9, 35b/10, 40a/5, 40a/9, 6a/10 s.+ ı 49b/3, 40a/5 alma s.+ ı 16b/4 s.+ ını 40a/1, 44a/3, 17a/3 s.+ nı 34a/3, 40a/1 [13] → su	sürfe	(<Far.) öksürük s.- i kūdük 40b/5 s. 5a/8 s.+ ni 19b/1 [3]
sübḥānehu	(<Ar.) “Onu tenzih ederim” anlamında bir söz. s. 18b/11 [1]	sürt -	Sürmek, bir maddeyi veya bir ilacı yüzeye ince tabaka olarak yaymak. s.- gil 38b/11 s.- ip 33b/9 s.- mek 25a/1, 40a/10
südik	idrar		

	s.- se 5a/5, 7b/9, 7b/11, 8a/3, 10a/1, 10a/8, 10a/9, 10b/4, 10b/6, 10b/11, 10b/12, 12b/10, 16b/6, 17a/1, 17a/9, 17b/3, 18a/10, 19b/11, 20a/4, 20a/7, 21a/9, 21b/12, 24b/11, 26a/3, 26a/6, 32a/1, 32a/11, 32b/12, 33a/2, 33a/5, 33a/7, 33a/12, 34a/1, 34a/3, 34a/6, 34a/9, 34a/11, 34b/4, 35a/3, 35a/8, 35a/10, 35b/7, 35b/12, 37b/9, 40a/6, 40b/1, 40b/4, 41b/1, 44a/4, 44a/10, 44b/10, 7a/6, 7b/4, 9a/12, 9b/6, 9b/8		40b/9, 43a/2 s.+ i 21b/2, 22b/6, 28b/7, 31a/2, 34b/4, 35a/4, 43b/7, 46a/2, 5b/3 s.+ ini 10b/11, 12b/6, 21b/12, 22b/11, 5a/6, 6b/3 s.+ te 35b/11 [26]
	s.- sün 34b/3 s.- tiler 19a/5 s.- üp 31b/8, 31b/10, 32a/8, 32b/2, 32b/10, 33a/1, 33a/4, 36a/11 [71] → sür-	süväre	(<Far. <i>suvārī</i>) ata binen kişi, atlı s. 37a/6
		süydüg	idrar s.+ ini 9b/11, 18a/8 [2]
		Ş	
		şād	(<Far.) sevinçli, memnun ş. kıllur 39a/6
süst	(<Far.) güçsüz, zayıf, az s. 39b/4, 26a/1 s. bolmağ 13b/7, 14a/4 s. bolsa 44b/5, 9b/5 s.+ luğ kıllmas 31a/5 [6] → süste	şāf	(<Ar. <i>sāf</i>) Başta göz hastalıkları olmak üzere çeşitli hastalıklarda kullanılan, çeşitli madde ve bitkilerden yapılan, sürmek ya da fitil biçiminde kullanılan, merhem halinde bir grup ilaç. ş. 42b/2, 42b/6, 42b/11, 43a/1, 43a/7 şıfat-ı ş. 22a/3 ş. etip 22a/7, 34b/8, 42a/11 ş. kıllp 43b/9 ş. kıllağ 10b/2 [11]
süste	(<Far.) güçsüz, zayıf, az s. bolsa 6a/4 [1] → süst		
süstke -	(<Far. <i>süst</i> +T. + <i>ke</i>) güçsüzleşmek, zayıflamak, azalmak s.- yip 9b/2 [1]	→ şāb, şāf	
süt	süt s. 18a/12, 28b/8, 30b/6, 30b/13, 31a/4, 34a/12, 34b/3, 40b/8,	şafşāf	(<Ar.) ince ş. 7b/12

şahâdet	(<Ar.) işaret parmağı ş. 52a/3 [1]		ş.+ i 12b/8, 18b/2, 29b/1, 29b/4, 30b/11, 32b/8, 39b/6, 43a/5, 44b/5, 44b/6, 9b/2, 9b/7
şakîka	(<Ar.) Şakaklarda başlayan bir tür baş ağrısı; migren, yarım baş ağrısı. ş. 13b/4, 36a/9, 3b/9 [3]	şek	ş.+ leri 9b/4 ş.+ ni 39b/2 [14] (<Ar.) şüphe ş. 47b/9, 51b/9 [2]
şaş	? ş. 3a/2 [1]	şeker	(<Far.) şeker ş.- i tibriz 33b/3 ş. 11a/2, 12b/2, 15a/4, 17a/12, 18a/6, 22b/12, 32a/10, 35a/3, 36a/6, 40b/10, 40b/11, 43b/10, 44b/6, 5a/11, 5b/3, 5b/11, 8b/10 [18]
şebe	(<Far. <i>şeb</i>) gece ş. 6b/8 [1]		
şeb-kür	(<Far.) gece körlüğü ş. 4a/4 [1]	şekl	(<Ar.) şekil, biçim ş. 46b/2 ş. bolsa 29b/6 ş.+ i 47a/7 ş.+ ini 46b/1, 46b/5 ş.+ ni 47a/4 [6]
şedâne	(<Far. <i>şehdâne</i>) kenevir tohumu ş. 43a/1 [1]		
şeftâl	(<Far. <i>şeftâlû</i>) şeftali ş. 23a/11 [1]	şems	(<Ar.) güneş ş. 2b/7 [1]
şeftâlî	(<Far. <i>şeftâlû</i>) şeftali ş. 25a/10 [1]	şenţân-ı la'yîn	(<Ar.+Ar.) lanetlenmiş şeytan ş.+ niň 19a/2 [1]
şeftül	(<Far. <i>şeftâlû</i>) şeftali ş. 11b/6, 25a/9 [2]		
şehd	(<Far.) bal ş. 35b/2 ş.+ ni 34a/8 [2]	şerbet	(<Ar.) sıvı haldeki ilaç ş.- i hindâne 15a/5 ş.- i mücerreb 40b/12 çilân-ı ş. 15a/10 ş. kılıp 14b/5, 15a/2, 45b/2, 45b/3 gül-âb-ı ş. kılıp 4a/7 ş.+ ide 17b/11 [9]
şehr	(<Far.) şehir ş.+ idin 30a/4 [1]		
şehvet	(<Ar.) cinsel arzu, şehvet		

şerr	(<Ar.) kötülük, fenalık ş.+ idin 19a/2 [1]		ş.+ ge 16a/11 ş.+ ni 33b/7 ş.+ niñg 33b/11
şeydā	(<Far.) deli, divane, çılgin ş. 35a/12 ş. bolğay 33a/3 [2]	şoñle	(<?)Tohum zarfında ya da meyve içinde muhafaza edilen bir tür küçük sarı tohum. Türkistan'da ilaç olarak kullanırken Tibet'te kadınlar yüzlerine yapıştırmak için kullanır. ş. 6a/8 [1]
şifā	(<Ar.) hastalıktan kurtulma, iyileşme ş. 21b/9, 22a/3, 38a/11 ş. bolur 11a/5 ş. taftılar 38a/9 ş. tapar 37b/9 [6]	şol	s. şu ş. 24b/3, 47a/6 [2]
şir	(<Far. <i>şīr</i>) aslan ş.+ niñg 8a/4 → şīr	şubu	s. şu ş. 7b/11 [1]
şīr	(<Far.) I. aslan ş. 30a/11, 30b/12 [2] II. süt ş. 40b/10 [1] → şīr	şumşe	(<?) çemen otu tohumu ş. 20b/12
şīre	(<Far.) şıra, bazı meyvelerin suyu ş. 26a/2 [1]	şu	şu ş.+ mñg 10b/9 [1]
şīrē	(<Far.) şıra, bazı meyvelerin suyu ş. 26a/2 [1]	şūr	(<Far.) tuzlu ş. 16a/7 ş. bolmağı 4a/3 ş. bolsa 13b/2, 3b/4 ş. bolur 3b/2 [5]
şīrīn	(<Far. <i>şīrīn</i>) tatlı ş. 16a/3 [1] → şīrīn	T, Ṭ	
şīrīn	(<Far.) tatlı tuħm-ı ābī-i ş.+ ni 40b/6 [1] → şīrīn	tā	(<Far.) “-A kadar” anlamına gelen bir edat t. 27b/9, 28b/8, 33b/7, 40b/1, 52a/7 [5]
şīşe	(<Far.) şişe ş. 33b/6	ta‘ām	(<Ar.) yemek, yiyecek t. 3b/12 [1] → ta‘am, ṭa‘ām

ṭa‘am	(<Ar. <i>ṭa‘ām</i>) tat, lezzet ṭ.+ ı 3b/1 [2] → ta‘ām, ṭa‘ām	ṭabī‘yet	(<Ar.) huy, mizaç ṭ.+ ni 24b/5, 24b/8, 25a/3 [3]
ṭa‘ām	(<Ar.) yemek, yiyecek ṭ. 13b/9, 25b/6 avval-i ṭ. 25a/10 ṭ.+ ğa 11b/9, 6a/5 ṭ.+ inġa 5a/12 ṭ.+ ıġa 7b/5 ṭ.+ nı 24b/7 şıfat-ı ṭ.+ ıġe 35b/13 buḥārāt ṭ.+ nı 25b/6 [10] → ta‘ām, ṭa‘am	taf -	(<ET. <i>tap-</i>) bulmak t.- ğay 38a/12 lezzet t.- ğay 32a/4 şifā t.- tılar 38a/9 t.- maḳnıñġ 46b/9 [4]
ṭā‘at	(<Ar.) Allah’ın emirlerine uymak. ṭ. 26b/6 ṭ. kıldılar 26b/9 [2]	taġ	dağ t. 20a/12 [1]
ṭab‘	(<Ar.) huy, mizaç, yaratılış ṭ. 16a/5, 16a/7, 16a/8, 3a/9, 3a/11 [5]	taġayyür	(<Ar.) deġişme kısmet-i t. bolmas 53a/2 [1]
tabāyi‘	(<Ar.) tabiatlar, huylar, yaratılışlar t. kıldı 3a/3 [1]	ṭahāret	(<Ar.) temizlik, temiz ṭ. 27b/9, 46b/5 ṭ. kılıp 27b/9, 46b/9 [4]
tabestān	(ö.a.) Tahran’da bir bölgenin adı t.+ daki 26b/7 [1]	taḫkik	(<Ar.) araştırma tarik-i t.+ ni 3a/4 [1]
ṭabḥ	(<Ar.) I. pişirme II. ateşte ilaç kaynatmak ṭ. kılmak 36b/4 [1]	taḥt	(<Far.) taht t.- ı memleketde 41b/6 [1]
ṭabib	(<Ar. <i>ṭabīb</i>) hekim, doktor ṭ.- i şadı:k 28a/2 [1]	taḥu	tavuk t.+ dın 21b/1 t.+ nıñġ 9a/6 [2]
		tañġ -	sarmak, bağlamak t.- mak 24a/8 t.- maḫ 24a/3, 24a/5 t.- sa 17a/10, 18a/12, 26a/4, 37b/9, 8b/7 [8]
		tañġla	yarın, ertesi gün

	t.+ sı 9a/12 [1]		t.- almas 50a/1
tal	I. dalak t. 13b/7, 16a/9, 3a/6 [3] II.dal t.+ dın 48a/6 [1]		t.- ar 17b/5, 21b/9, 22a/3 şihhat t.- ar 37b/7 şifā t.- ar 37b/9 t.- ay 47a/4, 48a/5, 48b/9, 49b/5 menfa'at t.- ay 28a/12 t.- ğay 31b/10, 33a/2, 33a/12, 34a/4 t.- ılur 48b/6
talaş	tartışma, geçimsizlik t. 11a/1 [1]		lezzet t.- maḳnıñıñg 31b/8 t.- mas 37a/13 [18]
talkan	1. kavrulmuş un. 2. darmadağın olma t. 38b/11 t. kılp 23a/7 [2]		
tamām	(<Ar.) bütün, tamamıyla t. 17b/5, 27a/12, 29a/6, 34a/4, 37b/1 [5]	ṭaraf	(<Ar.) taraf, yön ṭ.+ ge 38b/9 ṭ.+ ıga 34b/12 [2] → ṭara:f
tamgak	damak t.+ ı 6a/10 [1]	ṭara:f	(<Ar. ṭaraf) taraf, yön ṭ.+ ıge 26b/4 [1] → ṭaraf
tamız -	damlatmak t.- sa 9a/7, 10a/6, 11b/2, 13a/6, 18a/7, 18a/8, 22b/6, 44b/4, 7a/2, 9a/9 [10]	tarı -	(bitki, ekin vb.) dikmek t.- ğanğa 10b/8 t.- maḳ 10b/8 [2]
tamur	damar t. 15a/12, 15b/1, 15b/10 t.+ ı 15b/2, 15b/3, 15b/5, 15b/6, 15b/8, 15b/11 t.+ larını 37a/11 [10]	ta'rif	(<Ar.) tarif, tanım ıslāh-ı t.+ ge 32a/4 [1]
		ṭarīḳ	(<Ar.) yol, yöntem ṭ.- i cuvānıñıñg 28b/6 t.- i taḫḳīḳni 3a/4 [2] → ṭarīḳe
tamzur -	(<ET. tamız-) damlatmak t.- sa 10a/3 [1]	ṭarīḳe	(<Ar.) yol, yöntem ṭ. 26b/8 ṭ.+ si 13a/7, 50a/8 [1] → ṭarīḳ
tap -	bulmak		

tarlık	darlık t. kılmak 14a/1 [1]	tāyib	(ö.a. < <i>tā'if</i>) Suudi Arabistan'da bir şehir. t. 19a/3 [1]
tart -	çekmek t.- ip 35a/1 horek t.- mağay 10a/11 t.- mağ 37a/10 t.- sa 16b/12, 17a/3, 17a/4, 6b/8, 8a/6 [8]	taz	kel t. 44a/4, 44a/8 [2]
taş	dış, dışarı t.+ ı 24a/6 [1]	tāz	taze? t. 43b/5 [1] → tāze
taş tuz	kaya tuzu t. 35a/2 [1]	tāze	(<Far.) I. dinç t. bolgay 8b/10 t. kılmur 8b/5 [2] II. (çiçek, sebze vb. için) taze t. kılmur 17a/6 [1]
tatlıg	tatlı t. 13b/3, 15a/11, 28b/12, 39a/4, 3a/9, 40b/1 t. bolmak 3b/5 t. bolsa 3b/3 [8] → tatlık	te'hîr	(<Ar.) geciktirme t. kılmak 37a/5 [1]
tatlık	tatlı t. 4a/9, 14b/4, 15a/8 [3] → tatlıg	te'sir	(<Ar. <i>te'sîr</i>) etkilemek t. kılmur 29b/6
tavuşkan	tavşan t. 20a/1, 43b/6, 7a/11, 7b/1 t.+ nı 32b/1 t.+ nıng 16b/11, 17a/1, 35a/7, 7a/8, 7a/10 [10]	te'ālā	(<Ar.) Daha ziyade Allah lafzının ve Hak gibi ilâhî isimlerin geçtiği yerlerde tâzim amacıyla kullanılmakta olup "şan, şeref ve hükümranlığı yüce olsun" mânasına gelir. t. 12a/11, 19a/1, 20a/9, 27a/8, 29b/2, 30b/3, 32a/2 t.+ ga 26b/9, 26b/6 t.+ nıng 18b/11, 29b/1, 47b/8, 49b/3 [12]
tayak	dayak tayak za'afı: dayak izi, dayak yarası t. za'afı 8b/6 [1]	teb	(<Far.) sıtma t. 19a/12 [1]
		teb ber-	?

	t. berip 35a/1 [1]		t. bolsa 26a/5 [1] → temretkü
teb-lerze	(<Far.) sıtma titremesi t. 3b/11, 8a/7 [2]	ten	(<Far.) ten, vücut, beden t. 3b/5, 53a/1 t.+ ide 16a/4 t.+ ige 18b/3 t.+ ni 31a/11 [5]
tebret -	titretmek, sallamak? t.- ip 33b/7 [1]		
tebriz	(ö.a <tebrīz) İran'da bir şehir şeker-i ş. 33b/3 [1]	tenāvül	(<Ar.) yeme içme t. kılgay 36a/8 t. kılsa 36b/2 [2]
teg -	değmek t.- megen 31a/7 [1]		
tenğ	denk, aynı hizada, eşit t. 15b/1 t. bolğay 39b/7 t. kıllur 30b/5 [3]	ten-dürüstlük	(<Far. <i>ten</i> + <i>durust</i> +T+ <i>luğ</i>) sağlılık, sıhhatlilik di:lîl-i t.+ dur 15b/11 t.+ çe 36b/10 [2]
tenğri	Tanrı, Allah t.+ ler 38a/8 [1]	tere	deri t.+ side 8a/7 t.+ sige 8a/9 t.+ sini 7b/1 [3]
teke	erkek keçi t.+ siniğ 20a/12 [1]	tere	(<Far.) tere (<i>lepidium</i> <i>sativum</i>) t. 21a/2, 41b/3 [2]
telğ	(<Far.) acı t. 16a/6 [1]	terencebin	(<Ar. <i>terencübīn</i> < Far. <i>terengübīn</i>) bal t. 41a/6 [1] → terencebīn
temirehindī	(< <i>temr-i hindī</i>) demirhindi, hint hurması t. 15a/2 [1]	terencebīn	(<Ar. <i>terencübīn</i> < Far. <i>terengübīn</i>) bal t. 13a/4, 14b/6, 36b/3, 4a/11, 4b/2, 4b/4 t.+ ni 36b/5 [7] → terencebin
temretkü	bir tür deri hastalığı t. 46a/6 t.+ ge 17b/3 [2] → temrütkü		
temrütkü	bir tür deri hastalığı		

têrik	darı? t. 16b/7	tılâ'	(<Ar.) merhem, sürülecek ilaç t. 36a/9
terkib	(<Ar.) Birkaç maddenin belirli yöntemlerle karıştırılması yoluyla yapılan ilaç; ilaç terkibi. t. êyledim 30a/7 [7]	tırnağ	tırnak t.+ ı 8b/3 t.+ ını 11a/11 [2]
terle -	terlemek t.- mek 37a/6 [1]	tiken	I. baklagillerden bir tür bitki t. 21a/3 [1] II. yara 8b/6
tesellüm	(<Ar.) bir şeyi teslim alma t. kılp 52b/1 [1]	ti:b ber-	? t. -ip 23a/6, 23a/8, 23a/9, 31b/5, [4]
teşne	(<Far.) susamış t. 37a/9 [1]	til	dil t. 14a/6 t.+ de 28a/3 t.+ ğa 27a/12 t.+ i 11a/4, 6a/6, 13b/5 t.+ inğ 30a/12 t.+ ini 10a/5, 10a/10, 12b/5, 9b/1 t.+ ni 8b/1 [11]
teşnelik	(<Far. <i>teşne</i> +T. <i>lik</i>) susuzluk t.+ i 25b/4 t.+ ini 25b/2 [2]	tilbe	deli, kuduz t. 8a/11, 9a/3, 25a/3 [3]
teşvîş	(<Ar.) endişe, tereddüt t. 20b/9 [1]	tilsiz	konuşamayan kişi t. 12b/5 [1]
tevekkeltü 'alallâh	“Allah’a tevekkül ettim” anlamında bir söz t. 48a/11 [1]	tin -	rahat etmek t.- mağay 51b/9 [1]
tezek	tezek t.+ ini 10a/1, 18a/11, 6b/12, 7a/2 [4] → têzek	tinç	dinç t. kılpur 39a/7 [1]
têzek	tezek t.+ ini 11b/11, 20a/8 [2] → tezek		

tīre	(<Far.) kara, karanlık, bulanık t. bolmağ 13b/11 t. bolsa 16b/11, 21a/8, 23b/3, 44a/9 [5]	tīz	(<Far.) I. hızlı, çabuk t. 15b/2, 15b/7, 15b/11 [6] II. keskin t. 21a/2, 34a/4, 41b/3 [3]
tīrelik	(<Far. <i>tīre</i> +T. <i>lik</i>) bulanıklık, karalık t.+ i 44a/11 [1]	tīz-būy	(<Far.) keskin kokulu t. 27b/6
tīş	diş t. 11a/12, 11b/6, 16b/10, 20b/5 t.+ ğa 11a/12 t.+ i 11a/9, 11a/11, 11b/7, 16b/8, 20b/3, 23b/10, 38a/9, 44b/1 t.+ ini 20b/6, 9b/9 t.+ iniñg 19b/9 t.+ lerniñg 19b/7 t.+ ni 8a/10 t.+ niñg 16b/9, 20b/4 [20]	tofrağ	toprak t. 48b/11 [1]
tīşle -	dişlemek, ısırmağ t.- p 38a/11 [1]	toğ -	doğmağ, doğurmağ t.- ar 24b/9 toğmas mazlūm: çocuk doğuramayan kadın t.- mas bolsa 12a/2 t.- mas 11b/12, 12a/6, 41b/6 t.- mas mazlūmge 45b/1 t.- mas mazlūmlarınıñg 41b/4 t.- masa 7a/3 [8]
titre -	titremek t.- gençe 51b/7 t.- meğ 14a/6, 3b/11, 5a/4 [4]	toğaç	parça t. 25a/9 [1]
titrek	titrek, titreme t. 51b/8 [1]	toğaç	doğum t.+ ı 11b/11, 12a/4 [2]
tëve	deve t. 10a/7 t.+ niñg 12b/9, 12b/10, 12b/12, 13a/3, 7a/6 [6]	toğmaslık	çocuk doğuramamağ, kısırlık t.+ dın 7a/4 [1]
tiz	diz t. 25a/7 [1]	toğra -	doğramağ, kesmeğ t.- p 36a/1 [1]
		toğrağ	Reçine; kavak ağacından sızan, fırında

	pişirmede hamur mayası olarak kullanılan özsu. t.+ nı 11b/1 [1] → toğruğu		t.- ğandur 42b/4 [4]
toğruğu	Reçine; kavak ağacından sızan, fırında pişirmede hamur mayası olarak kullanılan özsu. t. 22b/9 [1] → toğrağu	tola	çok t. 3b/8, 3b/9, 4a/5, 7a/6, 10b/10, 13b/9, 14a/1, 14a/9, 24a/11, 25b/5, 25b/10, 29a/5, 37a/6, 37a/9 t. kılmak 13b/11 t.+ dur 30b/6 [16]
		tofan	başak kalıntısı t. 22b/7 [1]
tohu	tavuk t. 43a/1 t.+ niñg 32b/10, 34a/1 [3]	tor	ağ, örümcek ağı t.+ ini 23b/1 [1]
tohta -	(<Mo. <i>toğta</i> -) durmak t.- ğay 11a/9, 12b/11 t.- masa 10a/11 t.- may 15b/10 t.- p 15b/12 [5]	töben	aşağı, alçak, düşük t. salıp 27a/6 [1]
		tökül -	dökülmek t.- üp 17b/5 [1]
tonğ karga	karganın bir türü t.+ niñg 23b/3 [1]	tört	dört, 4 t. 13a/8, 16a/1, 17b/7, 15b/1, 16a/11, 16a/8, 16a/12, 17b/7, 17b/8, 20b/11, 21a/1, 39b/3, 3a/3, 3a/7, 50a/2, 9a/10, 8b/10 [17]
tonğuz	domuz t.+ niñg 24a/4 [1]	törtinçi	dördüncü, 4. t. 43a/3 [1] → törtünçi
toğkuzınçı	dokuzuncu, 9. t. 37a/8 [1]	törtünçi	dördüncü t. 16a/8, 16a/12, 37a/6, 3b/1, 42a/1 [6] → törtinçi
toğkuz	dokuz, 9 t. 46a/7, 7b/7 [2]	tuğm	(<Far.) I. tohum, tane t.- ı fiyâz 30b/7
tol -	tolmak güş t.- ğan 42a/1 sarığ su t.- ğa 42a/2 güş t.- ğan 43a/3		

	t.- 1 gezer 30b/7	bar t. -ur 26b/2
	t.- 1 kerefeş 20b/11	bisyār t. -ur 28a/2
	t.- 1 ābī-i şīrīnni 40b/6	bu t. -ur 2b/5, 26a/8, 45b/4, 45b/9, 46a/8, 46b/3, 47a/7, 47b/8, 48a/12, 48b/7, 50b/4, 50b/10
	t.- 1 çamğur 39a/1	bağırda t. -ur 3a/8
	t.- 1 fiyāz 39a/2	ciğerde t. -ur 16a/3
	t.- 1 turuf 39a/2	ğızā t. -ur 25b/5
	t.- 1 uruk 39a/1 [8]	hüb t. -ur 34a/2
	II.yumurta	huşk t. -ur 16a/5
	t.- 1 murğ 32a/6	ıssıg t. -ur 5a/11, 25b/9,
	t.- 1 sarıg 15a/8	kız t. -ur 8a/1
	t. 24a/10, 36a/3	kısm t. -ur 8a/2
	zālū-ı t. 34b/9	māyil t. -ur 25b/8
	t.+ ı 36a/3	menkūl t. -ur 40a/8
	t.+ ını 32a/8	mücerreb t. -ur 10a/7, 32a/8, 35b/6, 39a/9, 50a/5
	t.+ nınğ 36a/5, 41a/10, 41b/2 [10]	mücerre:b t. -ur 24a/9, 40b/5, 41a/7, 47b/8
	→ tuħme, tuħu:m	mücerre:b-i bisyār t. -ur 31a/1
tuħme	(<Far. <i>tuħm</i>) tohum	nāfi‘ t. -ur 40b/12
	t. 5b/5, 19b/3 [2]	nē t. -ur 28a/1
	→ tuħm, tuħu:m	nēçesi t. -ur 24b/10
tuħu:m	(<Far. <i>tuħm</i>) tohum, tane; yumurta	nēdin t. -ur 41b/10
	t.+ nınğ 32b/8	nimerse t. -ur 27a/4
	t.+ nınğ 30b/8 [2]	oğul t. -ur 8a/1
	→ tuħm, tuħme	öt t. -ur 16a/6
tur -	I.durmak	önğde t. -ur 16a/7
	yel t.- ğan bolsa 4b/8	pür-ķuvvet t. -ur 25b/1
	t.- ğay 18a/12, 21b/11, 23b/2, 52a/6, 7a/1	sarıg t. -ur 16a/6
	t.- masa 18a/11	sebebdin t. -ur 39b/6
	t.- sa 6b/12	sovuk t. -ur 24b/10
	t.- sun 38a/11	tīz t. -ur 34a/5
	t.- up 7a/10 [11]	turş t. -ur 16a/10
	II. olmak; yardımcı fiil	ürze t. -ur 16a/9
	yaş t.- up 41b/1	yigitlikdin t. -ur 28a/9
	aķ t. -ur 16a/8	yok t. -ur 36b/10
	āzmūde t. -ur 40a/7	

	zehrlerdin t. -ur 28a/11 zarūr t. -ur 39b/3 zebūde t. -ur 39b/11 ziyāderak t. -ur 25b/9 su t.- urlar 39a/12 [61]		t.- sa 25a/3, 8a/11, 9a/4 [6] III. bekletmek t.- sa 43b/3 [1]
turb	(<Far. <i>turb~turub</i>) turp t. 5b/5, 19b/3 [2] → turu:f, turu:b	tutam	tutam, avuç t. 45b/8 [1]
turguz -	ayakta durdurmak t.- up 35b/11 [1]	tuttur -	tutturmak t.- up 48a/8, 52a/3 [2]
turş	(<Far.) ekşi t. 16a/9, 37a/11 [2]	tutul -	tutulmak t.- ğan 17b/1, 25a/6 fişāb t.- maḡ 13b/8 fişābı t.- sa 7b/2 t.- ur 49a/8 [5]
turu:f	(<Far. <i>turb~turub</i>) turp t. 5a/1 tuḡm-ı t. 39a/2 [2] → turb, turu:b	tuvaḡ	toynak, hayvan tırnağı t. 6b/10 t.+ ını 10a/4, 10a/12, 10b/1 t.+ nı 7a/3 [5]
turu:b	(<Far <i>turb~turub</i>) turp t. 32b/6, 24b/3 [2] → turb, turu:f	tuvānā	(<Far.) güçlü, kuvvetli, dinç t. 30a/8, 38b/12 t. kıllur 39a/7 [3]
tut -	tutmak t.- ay 15b/1 t.- ğıl 48a/10 t.- maḡ 22a/4 t.- maḡnıḡ 15a/12 t.- sa 20b/6, 21b/1, 21b/5, 6a/11, 7a/12 t.- up 22b/3 yel t.- up 41b/12 [11] II. ısırarak t.- ğan 9a/5 t.- ğan bolsa 37b/8 t.- ğanġa 25a/7	tuz	tuz t. 11b/1, 31a/8, 36a/3, 38a/7 t.+ suz 18a/2 [5]
		tuzluḡ	tuzlu t.+ nıḡ 47b/6 [1]
		tüb	dip, oyuk veya çukur şeylerin alt bölümü; diş kökü t.+ i 19b/7

	t.+ ige 16b/10, 19b/9, 20b/4 [4] → tüf		t.- ken 21b/1 t.- mes 43a/5 t.- mese 12a/8, 22a/1, 41b/11 t.- mesige 24b/6 t.- se 21b/12, 42a/1, 22a/4 [12] II. hamile kalmak ferzende t.- gey 11b/12 [1]
tüf	dip, oyuk veya çukur şeylerin alt bölümü; dış kökü t.+ din 10b/8 [1] → tüb		
tüg	tüy t. 10b/4, 17a/9, 44a/8, 8a/3 t.+ ini 11b/3, 12b/9, 12b/11 t.+ leri 27b/10 [9]	tüş	kuşluk vakti t.+ de 18a/1 [1]
		U	
		untuğak	unutkan u. 14a/2 [1]
tükür -	tükürmek t.- mek 46a/7, 46a/8 [3]	uç	uç u.+ ı 13b/6 [1]
tülki	tilki t. 43a/10 t.+ niᅇ 16b/9, 44a/8 [3] → tülkü	uçā	İnsan bedeninin arka tarafı, sırt, kaba etler; insanın kıcı u. 3b/7 u. 25a/7 [1]
tülkü	tilki t.+ niᅇ 20b/3 [1] → tülki	uçra -	(<Mo. <i>ucira</i> -) uğramak, maruz kalmak u.- r 29b/1 [1]
tünd	(<Far.) sert, şiddetli t. 27b/6 [1]	‘üd	(<Ar.) udi bitkisi, öd ağacı. (aquilara agallocha) ‘ü.- ı balsān 17b/6 (commiphora opobalsamum) ‘ü. - i ᅇām 12b/1 [2]
tüş	düş, rüya t. 14a/1 t.+ i 4a/5 t.+ ide 20b/2, 46b/6 [4]		
tüş -	düşmek t.- gen 7a/6 t.- gey 12a/9, 51b/8	uᅇla -	uyumak u.- maᅇ 37a/6 [1]

ular	onlar u.+ nıng 26b/7 [1]	uruş -	(<uruş-) vuruşmak, dövüşmek u.- gey 50a/4 [1]
ulay	dağ hindisi u.+ nıng 10b/5 [1]	us -	(<ussa-) susamak u.- maq 13b/9 [1]
uluğ	büyük u.+ ı 42a/6 [1]	‘uṭāridd	(<Ar.) merkür ‘u. 2b/7 [1]
umaç	koyu çorba, mısır unu çorbası u. 18a/2 [1]	ussa -	susamak u.- maq 3b/9 [1]
un	un u. 17a/7 u. kılğan 20b/4 u. kılıp 11b/9, 16b/9, 17b/1, 19b/9, 23a/10, 4b/9, 8b/1, 8b/8 u.+ ı 38b/11 u.+ ığa 49a/10 u.+ ını 23a/5 u.+ nıda 17b/11 [14]	ussal	susuzluk u.+ kı 6a/6 [1]
‘unnāb	(<Ar.) hünnap ‘u. 36b/2, 41a/3 [2]	uşbu	işte, bu u. 17b/9, 30a/6 [2]
uruğ	tane, tohum, çekirdek u.+ ıdın 44b/3 u.+ ını 5a/8 11b/7, 32b/6, 4b/7, 14b/4, 21b/10, 22a/2, 23a/6, 28b/10, 31b/5, 32b/7, 45a/ u.+ ınıng 40a/11 [14]	uşşak	(<uşak) ufak u. 36a/1 [1]
uruk	kayısı tuḥm-ı u. 39a/1 [1]	uy	sığır u. 10a/5, 11b/11, 18a/11, 20a/8, 36a/1, 36a/6, 37b/5, 9b/8 u.+ ğa 45b/9 u.+ nıng 11a/8, 11b/9, 17a/7, 20a/6, 20a/8, 26a/4, 34a/6, 46a/1, 9b/5 [18]
uruş	dövüş u. 11a/1 [1]	uykula -	uyuklamak u.- maq 14a/9 [1]
		uza -	uzamak u.- r 8a/3 [1]
		uzun	uzun

	u. 7b/9		→ üzre
	u. bolğay 33a/7		
	u. bolur 30a/12 [3]	üşh^vān	(<Far.) kemik ü. 35a/5 → üstih^vān
Ü			
ücme	dut ü. 23b/11 [1]	üst	üst, üstünde ü.+ ide 49b/7 [1]
üç	üç, 3 ü. 13a/3, 14b/3, 14b/6, 14b/11, 15a/3, 17b/6, 17b/12, 19b/4, 20a/11, 20b/10, 21a/5, 22a/5, 22a/6, 22a/12, 31a/3, 31b/1, 32b/6, 34b/9, 40a/11, 43a/7, 46a/1, 46a/7, 46a/8, 49a/9, 4a/8, 4a/11, 4b/4, 4b/9, 4b/10, 7a/2, 9a/3, 9a/4, 5b/6 ü.+ ni 11a/7 [40]	üstād	(<Far.) hoca ü.+ lardın 38b/5 [1]
		üstih^vān	(<Far.) kemik ü.+ da 8b/11 ü.+ nı 34b/6 [2] → üşh^vān
		üze	üst, üzeri ü.+ side 11a/5, 24a/2, 25b/6 ü.+ sige 24a/3 [4]
üç miñg beş yüz	üç bin beş yüz, 3500 ü. 26a/9 [1]	üzre	üstüne, üzerine ü. bolur 3a/10 [1] → ürze
üçün	için ü. 30a/2, 30a/4 [2]	üzüm	üzüm ü. 17b/8, 45a/9, 45a/10, 47b/1, 5b/12 ü.+ ni 47a/12 ü.+ niñg 6a/9 [7]
üçünçi	üçüncü, 3. ü. 16a/2, 16a/6, 16a/12, 29b/2, 37a/5, 3a/10, 41b/12, 42b/8 [8]	V	
üçür -	içirmek? ü.- ürgān 45b/3 [1]	vākka	(<Ar. <i>vāk 'a</i>) hastalık v. 19a/12
üç yüz yetmiş bir	üç yüz yetmiş bir, 371 ü. 45a/2	vakt	(<Ar.) zaman, vakit v.+ da 39b/5
ürze	üstünde ü. 16a/9 [1]		

	v.+ ıda 9a/3, 32b/1, 31b/9, 33a/12, 33b/8, 35b/3, 39b/3		38b/12, 39a/1, 39a/2, 39a/3, 39a/8, 39b/1, 39b/2, 39b/3, 39b/4, 39b/5, 39b/7, 39b/8, 39b/9, 39b/10, 3a/2, 3b/6, 3b/7, 3b/10, 3b/11, 40a/2, 40a/5, 40a/6, 40a/7, 40b/1, 40b/6, 40b/12, 41a/6, 41a/7, 42b/1, 42b/5, 42b/6, 43a/1, 43b/5, 45a/7, 45a/10, 45b/1, 46a/4, 48b/4, 48b/5, 49a/6, 49b/4, 4a/1, 4a/2, 4a/3, 4a/4, 4a/5, 4a/7, 51a/9, 5a/3, 5a/6, 5a/9, 5a/10, 5b/1, 5b/4, 5b/8, 5b/9, 6a/6, 6a/7, 6b/4, 6b/6, 6b/7, 6b/9, 7a/1, 7a/5, 7a/11, 7b/10, 8a/2, 8a/7, 8a/8, 8a/11, 8a/12, 8b/7, 8b/10, 9a/7, 9a/9, 9b/5
	hıftan v.+ ıda 7b/6		
	v.+ ide [3]		
vallāhu ‘alem	(<Ar.) “Allah bilendir” anlamında bir söz. v. 39b/8, 46b/6, 47a/3 [3]		
vallāhu ‘alem bi’s-şevāb	(<Ar.) “Doğrusunu Allah bilir” anlamında bir söz. v. 29b/8, 52a/9, 53a/2 [2]		
vaşfiyyet	(<Ar.) nitelik v.+ de 30a/10 [1]		v. kılğan bolğay 33a/10 v. kılğay 34a/9 [210]
ve	(<Ar.) bağ. ve v. 10a/1, 10a/3, 10b/11, 12a/6, 13b/1, 13b/10, 14a/3, 14a/5, 14a/10, 15a/1, 15a/3, 15a/5, 16b/3, 16b/4, 17a/3, 17a/9, 18b/1, 18b/10, 18b/11, 19a/10, 19a/13, 19b/3, 20b/8, 22a/8, 22a/11, 22a/12, 24b/5, 24b/8, 25a/1, 25a/3, 25b/2, 25b/5, 26a/6, 26b/1, 26b/6, 27b/4, 27b/6, 27b/11, 28a/1, 28a/2, 28a/3, 28a/4, 28b/10, 28b/11, 28b/13, 29a/11, 29b/3, 29b/4, 29b/5, 29b/6, 29b/7, 29b/11, 2b/3, 30a/7, 30a/8, 30a/9, 30b/1, 30b/7, 30b/11, 31a/1, 31a/6, 31a/11, 32a/12, 33a/7, 33a/8, 33a/9, 33b/2, 33b/3, 33b/4, 34a/6, 34a/8, 35a/8, 35a/12, 35b/4, 36b/10, 37a/9, 37a/11, 37a/12, 37b/1, 37b/2, 37b/3, 37b/7, 38a/4, 38a/8, 38b/5, 38b/9,	ve-lîkîn	(<Ar.+Far.) ama, fakat, lakin, velakin v. 30b/4
		verem	(<Ar.) Şiş, ur, çıban; enfeksiyon veya harabiyet yaratıcı etkene karşı dokunun kendini savunma amacıyla gösterdiği tepki nedeniyle dokuda meydana gelen ağrı, şişlik kızarıklık. v.+ ke 24b/11, 9a/1 [2]
		ve-yā	(<Ar.+Far.) veya, ya da v. 10b/7, 17b/3, 24a/6, 27a/6, 33b/6, 39b/12, 40a/3, 41a/11 [8]
		vilāyet	(<Ar.) il, diyar, memleket v.+ ide 19a/3 v.+ idin 26b/1

	v.+ lerini 26a/11 [3]		y. kıılıp 23a/11 y.+ da 41a/11
vücūd	(<Ar.) vücut, beden v.+ ıda 3a/1, 5a/12 v.+ ığa 12a/6, 12a/7, 20a/9, 23b/1 [6]		y.+ ı 10a/2, 10a/5, 12b/9, 17a/6, 20a/8, 22b/10, 28b/11, 33a/6, 34a/10, 36a/2, 36a/6, 37b/5, 39a/3, 39b/12, 40a/5, 40b/11, 45a/1, 4b/9, 5b/9, 8b/1, 9a/6, 9a/8, 9b/6
Y			y.+ ıda 23b/6
yā	(<Far.) ya da, yahut, veya y. 8b/6, 9b/3, 15a/5, 36a/3, 37b/5, 37b/6, 37b/8, 37b/9, 40b/7, 40b/9, 40b/10, 40b/11, 4b/8, 7b/1, 7b/12, 17a/4, 34b/11, 40a/2, 40b/6 [24]		y.+ ığa 11b/3 y.+ ını 10a/3, 16b/7, 18a/7, 19b/10, 21a/11, 26a/5, 33a/2 [40]
		yağ -	yağmak y.- dılar 42a/4 [1]
yā	(<Ar.) ünl. ey y. 18b/5, 27a/2, 27a/5, 27b/3, 41b/7 [5]	yağaç	ağaç y.+ ını 11b/6 [1]
yād	(<Ar.) anma, hatırlama y. kılgaylar 30b/3 [1]	yağdur -	yağdırmak y.- up 41b/9 [1]
yaf -	yapmak y.- ıp 49b/6 [1]	yağır	atın omuzlarına semer vurmaktan dolayı meydana gelen yara y. 21b/7 [1]
yafrağ	yaprak y.+ ı 41b/2 y.+ ını 35b/9 [2]	yağşırak	daha güzel y. 16a/4 [1]
yafurmak	yaprak y.+ ınığ 23a/6 [1]	yağgağak	ceviz y. 12a/7 [1] → yağgak
yafuş -	kapatmak y.- turmak 36a/12 [1]	yağgak	ceviz y. 12a/9 y.+ nı 23b/5 [2] → yağgağak
yağ	yağ y. 10b/2, 10b/4, 44b/3, 9b/8		

yağ -	I. yakmak y.- sa 6b/2, 10a/12 [2] II. ovmak, sürmek y.- sa 6b/4 [1]	yār	(<Far.) dost, yardımcı y. bolğaylar 46a/4 [1]
yaman	kötü, ağır y. 7a/8, 10a/2, 6b/5 [3]	yarat -	yaratmak y.- tı 2b/3, 3a/1, 3a/3 [3]
yan	yan y.+ ı 42a/9 y.+ ın 37a/7 [2]	yarıl -	yarılmak y.- ğay 45a/7, 45a/10 y.- mağ 13b/6 y.- sa 45a/10 [4]
yana	yine, daha y. 10a/1, 10a/3, 10b/11, 12a/6, 13b/1, 13b/10, 14a/3, 14a/10, 15a/3, 16b/3, 17a/3, 18b/11, 26a/6, 26a/12, 26b/2, 27b/4, 29a/11, 29b/3, 29b/5, 29b/6, 29b/11, 30a/2, 31a/1, 31a/6, 32a/12, 35a/8, 35b/4, 36b/7, 38b/12, 39a/7, 3a/2, 3b/6, 41a/7, 43a/1, 43b/5, 43b/8, 45b/1, 4a/1, 4a/3, 5a/3, 5a/6, 5a/9, 5a/10, 5b/1, 5b/4, 5b/8, 5b/9, 6b/4, 6b/6, 6b/7, 6b/9, 7a/1, 7a/5, 7a/11, 7b/10, 8a/2, 8a/7, 8a/12, 8b/7, 8b/10, 9a/7, 9b/5, 9a/9, 38a/4, 45a/7 [65]	yarım	yarım y. 22b/9, 33b/3, 33b/4, 35b/3, 36a/6, 36a/10, 36b/5, 41a/2, 41a/7 y.+ ı 13b/5 y.+ ını 43b/3 y.+ nı 43b/4 [13]
yanbaş	kalça, leğen kemiği y.+ ı 13b/8, 3b/11, 42b/4 [3]	yas -	onarmak y.- ar 19a/13
ya'nī	(<Ar.) yani y. 3a/7, 16a/10, 22a/4, 22a/5, 27b/10, 31a/9, 38a/3, 39b/10, 40a/8, 40b/5, 41a/8 [11]	yasa -	(<Mo.) yapmak, meydana getirmek y.- mağ 30b/1 y.- mağğa 30a/3 y.- p 30a/4 [3]
yar -	yarmak y.- ıp 8b/7 [1]	yasmuğ	(<Ar.) mercimek y. 9a/6, 15a/5 gül-i y. 19b/8 [3]
		yastuğ	yastık y. 46b/5 [1]
		yaş	I. yaş, taze y. 5b/8, 6a/8, 29a/5 [4]

	y. turup 41b/1		12b/7, 13a/1, 13a/3,
	II. yaş, göz yaşı		13a/4, 14b/9, 14b/12,
	y. 6b/3, 10a/9 [2]		16b/7, 17a/12, 18a/6,
	III. genç		18b/1, 18b/5, 18b/6,
	y. 6b/9 [1]		19b/6, 20a/5, 20a/6,
			23a/7, 23b/7, 24b/7,
			24b/8, 25a/2, 25a/9,
			25a/11, 25a/13, 25b/1,
			25b/4, 25b/6, 25b/10,
yaşar	yaşlı, yaşında		30b/4, 31b/3, 31b/6,
	y. 35a/5 [1]		32b/7, 32b/8, 35a/11,
			37b/5, 38b/1, 43a/11,
			44a/2, 44a/7, 44b/6,
yaşıl	yeşil		45a/1, 4b/3, 4b/10,
	y. 8a/2		5a/1, 5a/10, 5a/11,
	y.+ nı 8a/3 [2]		5a/12, 5b/1, 5b/3, 5b/7,
			5b/9, 7a/7, 8a/12, 8b/4,
			8b/8, 8b/9, 8b/11, 9a/3,
			9b/4, 8b/5, 21a/7
yat -	yatmak, uyumak		y.- seler 30a/7
	y.- ar 9a/3		y.- sem 28a/9 [92]
	y.- ıp 37a/7		
	y.- mağay 35b/8	yédür -	yedirmek
	y.- sa 10a/10, 11a/5,		y.- mek 40b/9, 40b/10
	20b/2, 21b/4, 46b/6,		[2]
	21a/11, 21b/3		
	y.- sun 6a/2	yégirme	yirmi, 20
	y.- ğanda 42a/9 [12]		y. 36a/5, 36b/2, 28a/9,
			41a/3, 18a/2 [5]
yè -	yemek		
	y. 41a/6	yéngçke	ince, zayıf
	y.- diler 27b/7, 27b/10		y. bolup 15b/2, 15b/3
	y.- gen 18b/2, 19a/1,		[2]
	24b/3		
	y.- gendin 6a/1	yekşeb	(<Far. <i>yekşenbe</i>) pazar
	y.- gey 15a/8, 25a/10,		günü
	31a/4, 31a/10, 39a/5		y. 32a/12 [1]
	y.- günçe 52a/5		
	y.- nğ 19a/12	yel	yel; iltihap, ağrı
	y.- nğler 19a/8		y. 18a/8, 19b/6, 21a/6,
	y.- mek 18a/1, 22b/3,		42a/8, 4b/11, 5b/2, 7b/6
	25a/1, 25a/10, 28b/13,		y. bolsa 4b/8
	30b/10, 37a/9, 39b/8,		y.+ ge 48b/10
	43b/10		y. turğan bolsa 4b/8
	y.- mekni 5a/2, 5b/2		y. tutup 41b/12
	y.- se 11a/3, 11b/5,		y.+ din 38a/10, 4b/11
	11b/10, 12a/1, 12b/3,		

	y.+ ni 20b/10 [14]		y. 2b/6, 38b/1, 3a/1, 3a/3, 41a/6, 41b/4, 42a/6, 44a/7,
yemek	yemek y.+ ini 18b/12 [1]		46a/7, 47b/5, 48a/5, 48a/6, 48b/11, 49a/2, 49a/3, 49b/8, 5a/9,
yer	yer y.+ de 47a/10 y.+ ge 37b/9, 38a/8, 49a/7 y.+ ge bolup 47a/3 y.+ i 41a/8, 46b/8, 47a/2 y.+ ige 7a/6, 8a/3 [10]	yettinçi	9a/10, 41a/6, 48a/8, 27b/9 [20] yedinci, 7. y. 37a/7, 42a/2
y�r	yer y.+ ige 8a/3 y.+ ke 10b/4, 7b/4, 17a/9, 26a/2 [5]	yıg -	yıgmak y.- ip 47a/5, 48a/7, 50a/10 [3]
yery�zi	yer y�z� y.+ deki 27a/11 [1]	yıgaç	ağaç y. 51b/7 y.+ ға 51b/6 y.+ ıdın 48a/6 y.+ ını 48a/9 y.+ nı 51b/5 [5]
yesir	(<Ar. <i>esir</i>) esir, tutsak y. kılp 26a/12 [1]	yıl	I. yıl, sene; yaş kırk y. bolgan 23b/1 [1] II. yaş y. 26a/10, 26b/8, 26b/10, 27a/1 y.+ dın 38a/10, 39a/7 y.+ ға 38a/10 y.+ ғаça 39a/7 y.+ lar 27b/8 [9]
yet -	varmak, yetişmek y.- tiler 27b/5 y.- gende 48b/5 [2]	yılan	yılan y. 15b/8, 21b/4, 24b/3, 37b/7, 8a/6 y.+ ning 8a/7 [7]
yetk�r -	yetiştirmek, ulaştırmak zarar y.- gen bolsa 43a/12 [1]	yılba	düz y. 15b/10 [1]
yetmiş	yetmiş, 70 y. 45a/7, 47a/11 [2]		
yetmiş bir	yetmiş bir, 71 y. 44b/9 [1]		
yette	yedi, 7		

yılı	yılı; yabani at veya eşek y.+ nı 24a/6 [1]	yörge -	(<ET. <i>yörgi-</i>) sarmak, bürümek y.- mek 24a/12 y.- p 38b/6, 38b/7 [3]
yıracık	uzak y. 37a/5, 37b/2 y. bolsun 37b/1 [3]	yötel	öksürük y. 20b/8, 38a/12 y. bolmak 14a/7, 14a/8 y. bolsa 40b/6, 44a/6 y.+ ke 25a/3, 25a/4, 25a/5, 25b/12 [10]
yif	ip y.+ de 49a/4 [1]	yüng	yün y. 10b/2 [1]
yigitlik	gençlik y.+ din 28a/9 [1]	yu -	yıkamak y.- ğay 40b/2, 43b/5 y.- mak 40a/4 y.- p 24a/11, 33a/6 y.- sa 16b/4, 16b/5, 34a/12, 43b/4 y.- sun 34b/4 [10]
yildez	(<ET. <i>yıltız</i>) kök y.+ ini 32a/10 [1] → yulduz	yulduz	yıldız y. 2b/6 [1] → yildez
yilik	ilik, kemiik iliği y.+ ini 11a/4 [1]	yum -	yummak y.- ğay 40b/1 [1]
yirik	I. pürüzlü, I. sert, katı y. bolsa 6a/6 y. bolsa 13a/11 [2]	yumğak sebüt	kişniş y. 17b/7 [1] → kişniş
yoğur -	yoğurmak y.- mak 30b/9 y.- up 10b/2, 10b/4, 23b/6 [4]	yumşak	I. yumuşak, ılıman y. 13a/10 [1] II. havanda hafifçe dövmek
yok	yok y. 36b/10, 41b/8 y. boldı 27b/8 y. kıılır 37a/4 y.+ dur 16a/2, 16a/4 y.+ tur 27b/3, 30a/3, 37b/4, 39b/5 [10]		
yol	yol y.+ ğa 37a/5 [1]		

	y. sokup 22b/2, 31b/5, 39b/11, 42b/1		y. 12b/4, 30a/5 [2] III. yüzey y.+ ideki 30a/6 [1]
yumutça	yumurta y. 21b/1 [1]	yüzlen -	yüzünü dönmek, yönelmek y.- diler 26b/4 [1]
yürek	kalp, yürek y. 14a/5, 14b/1, 16b/8, 3a/5, 43b/1 y.+ de 8b/11 y.+ ini 9b/8, 21a/10, 35a/11, 39a/7 y.+ ke 31a/12 y.+ ni 25b/5, 31a/11 y.+ niñg 25b/2 [14] → yürük	Z	
		za:mān	(<Ar. <i>zamān</i>) zaman, vakit z. 27a/2 [1] → zamān
		za'af	(<Ar. <i>za'f</i>) zayıflık, yara z.+ ı 8b/6 → tayağ za'afı
yüreklik	yürekli, cesur y. bolgay 20a/6 [1]		
yürkü	pire, böcek vb. haşerat? y. + ler 5a/7 [1]	za'fer	(<Ar. <i>za'ferān</i>) safran z. 19b/5, 5b/6, 35b/1 z.+ ni 17a/4, 19b/8, 21b/5 [5] → za'ferān
yürük	kalp, yürek y. 6a/4 y.+ id<e> 21a/7 y.+ ni 20a/2 [3] → yürek	za'ferān	(<Ar.) safran (<i>crocus sativus</i>) z. 36a/10, 45b/2 z.+ ını 4b/4 z.+ nı 14b/8 [4] → za'fer
yüz	I. yüz, çehre y. 13b/6, 19a/5 y.+ ge 40a/9, 40a/10, 40b/1 y.+ i 18b/1, 20b/7, 3b/10, 47b/7, 6a/7 y.+ ige 21b/11, 21b/12, 40b/4, 49b/2, 52a/5 y.+ ini 31a/11, 40b/1 y.+ ining 13b/5 y.+ ke 20a/4 [19] II. yüz, 100	zaḥi:m	(<Far. <i>zaḥm</i>) yara z. 17b/4 [1]
		zāhid	(<Ar.) Aşırı dindar, dinin emirlerini titizlikle yerine getiren kişi. z. 32a/12 [1]

zaḥmet	(<Ar.) acı, eziyet, hastalık z. bolsa 21a/7 z.+ i 5a/3, 5a/10, 5b/2, 7b/6, 8b/9 z.+ ige 5a/9 z.+ indin 13a/3 z.+ ini 19b/6 z.+ ke 24b/5 z.+ ke 24b/12 [11]		z. 39b/4 z. kıllur 29b/7, 37a/12 [3] II. kadın z.+ lerge 52b/4 [4] → za'yife
zāk	(<Ar. <i>zāc</i>) demir sülfat z.+ nı 11a/10 [1]	za'yife	(<Ar. <i>za'if</i>) kadın z. 20a/8, 31b/10, 32a/3, 32a/5, 32b/3, 32b/11, 33a/1, 33a/4, 33a/5, 35a/6 z.+ ge 32a/7, 32a/9, 32a/11 z.+ ler 31b/8 z.+ niñg 7a/11, 35b/8 [16] → za'yif
zālū	(<Far.) sülük z.- ı tuḥm 34b/9 [1]		
zamān	(<Ar.) zaman, vakit z. 21b/1, 27b/8, 30a/13, 40a/3 [4] → za:mān	za'yif-pīrlık	(<Ar. <i>za'if</i> +Far. <i>pīr</i> +T + <i>lık</i>) yaşlılık z.+ ları 27b/11 [1]
zara:r	(<Ar. <i>zarar</i>) zarar z. 29a/4 [1] → zarar	zāyil	(<Ar. <i>zā'il</i>) ortadan kalkan, yok olan z. bolsun 39a/1 [1]
zarar	(<Ar.) zarar z. 43a/12 z.+ ını 27b/1 [2] → zara:r	zebān	(<Far.) dil z.- i güncişk 28b/11 [1]
zarūr	(<Ar.) gerekli, zaruri z. 39b/3 [1]	zebūde	(<Far.) yeşil soğan; pırasa? z. 39b/11 [1]
zātü'l-cenb	(<Ar.) akciğer zarı iltihabı, plörezi z. 40b/12 [1]	zehr-ser	(<Ar. <i>zehr</i> +Far. <i>ser</i>) zehir başı; acı safra? z.+ 3a/02
za'yif	(<Ar. <i>za'if</i>) I. zayıf	zehir	zehir z. 37b/4, 37b/7, 17a/10 z.+ lerdin 28a/11, 37b/2 [5]

zeker	(<Ar.) erkek cinsel organı, penis z.+ ge 32a/1, 32a/8, 32a/11, 32b/1, 32b/10, 32b/12, 33a/3, 33a/7, 34a/1, 34a/9, 34a/6, 34a/11, 34b/3, 35a/3, 35a/7, 35b/7, 35b/12 z.+ i 13b/8, 30a/9, 31b/7, 39b/4 z.+ iğa 7b/3 z.+ ige 17b/2, 32a/6, 33b/9, 34a/3, 35a/9 z.+ inġe 31b/10, 33a/12 z.+ inġniġ 32b/5 z.+ ini 33a/5 z.+ ni 30a/14, 30b/11, 31a/11 [34]		helile-i z. 22a/11
		zerde	(<Far.) öd, safra z.+ sini 19a/13 [1]
		zerdek	(<Far.) havuç z. 24b/8, 28b/9, 31b/5, 32b/7 [4]
		zernih	(<Far.) sıçan otu, arsenik z. 22b/8, 40a/9 [1]
		zerre	(<Ar.) kücücük parça z. 27b/7, 31a/8, 33b/8, 36a/3 [4]
zemestān	(ö.a.) Isfahan'da bir bölge z.+ da 26b/8 [1]	zertinc	(<Far.) sıkıştırılmış altın z. 37b/6 [1]
zen	(<Far.) kadın z. 29a/11, 29a/10, 32b/9, 35a/12 z.+ ge 36b/10 [5]	zeytin	(<Ar. <i>zeytūn</i>) zeytin z. 39b/11 [1]
zencebil	(<Ar. <i>zencebīl</i>) zencefil z. 14b/10 [1] → zencebīl	zık	(<Far.) çubuk z. 39b/6 [1]
zencebīl	(<Ar.) zencefil z. 23b/8, 24a/2, 25a/13, 31b/2, 33a/8, 33a/10, 33b/2, 34a/1, 35b/11, 36a/4, 39a/3, 4b/1 z.+ ni 23b/5 [13] → zencebil	zīre	(<Far.) kimyon, (cuminum cyminum) z. 5b/5, 19b/4 [2]
zengār	(<Far.) bakır pası z. 37b/6 [1]	ziyāde	(<Ar.) çok, fazla z. 37a/9 z. bolġay 12b/8 z. bolsa 15a/10, 6a/7, 20b/9, 24b/1, 24b/2 z. bolsun 37a/13
zerd	(<Far.) sarı		

	z. bolur 9b/4, 18b/3, 30b/4, 32b/8, 13b/2, 13b/3, 30a/9, 3b/2, 3b/3, 3b/4, 44b/6	zuhal	(<Ar.) satürn z. 2b/8 [1]
	z. kılur 24b/4, 24b/8, 25a/1, 25a/3, 25a/9, 31b/3, 39a/12, 39a/6 [30]	zuhür	(<Ar.) meydana çıkma z.- 41a/8 [1]
	z.+ rak 25b/9	zühre	(<Ar.) venüs z. 2b/7 [1]
ziyân	(<Far.) zarar z. 25a/5, 37a/3 [2]	zükkam	(<Ar.) nezle, soğuk algınlığı z. 11a/6 [1]

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çalışmanın konusu olan eser, Tıp El Kitabı'na dair tespit ve görüşlerimizi madde madde sıralayacak olursak:

1. Eserin iç kapağında 1912 yılını gösteren bir yazı bulunsa da bu yazının akıbeti tam olarak belirlenemediğinden bu tarihi istinsah tarihi olarak gösteremeyiz. Bu konu belirsizliğini korumaktadır.
2. Yapılan çalışma sonucunda eserin hocalar devrinde yazılan yahut çevrilen kaynakların derlemesinden meydana geldiğini düşünmekteyiz. Özellikle o döneme tarihlenen eserlerde ilim dilinde de Farsçadan Türkçeye geçiş olduğu söz konusudur. Bu bağlamda incelediğimizde metinde verilen bitki adlarının genelini Farsça kökenli olmasının sebebini buna bağlamaktayız. Zira, o dönemde İran'ın çeşitli yerlerinde yetişen endemik sayılabilecek bitki türlerinin kendi adlarıyla biliniyor olması ne kadar olasıdır bilemiyoruz.
3. Farsça kökenleri bitki adlarının yazımında sıkça karşılaşılan bir özellik mahallileştirme olmuştur.
4. Eserdeki hayvan isimlerinin kökeni çoğunlukla Türkçe olup, bitki adları çoğunlukla Arapça ve kullanılan yöntemler çoğunlukla Arapça-Türkçe birleşik fillerden oluşmuştur.
5. Dil verilerinden yola çıkarak eserin istinsah edildiği çevrenin Kaşgar olduğu tespit edilmiştir.
6. Çalıştığımız metnin, Jarring Koleksiyonundaki diğer eserlerle karşılaştırılıp incelenmesinin okuyuşu şüpheli olan, okunamayan ve anlamlandırılmayan sözcükleri aydınlatmak konusunda oldukça önemli olduğunu düşünmekteyiz.

7. KAYNAKLAR

- Akkuş, M.** (2018). Tarihi tıp metinlerinde dil ve üslup. *The Journal of Turkic Language and Literature Surveys (TULLIS)*, 3(2), 13-25.
- Akkuş, M.** (2019). Sözlük bilimi açısından değer taşıyan eserler: Osmanlı dönemi tıp kitapları. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, 99-115.
- Aldırmaz Ağartan, C.** (2009) Sanat Eserlerinde Yaşayan Bir Mit: Sağlık Tanrısı Asklepos ve Kızı Hygieia, *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 40/1 s. 49-52
- Aliyeva, M.** (2013). *Lobnor ağzı*. Ankara: TDK Yayınları.
- Alkayış, M. F.** (2009). Türkçede kullanılan alıntı bitki adları. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(4), 71-92.
- Alper, S.** (2019). XVII.–XIX. yüzyıl Doğu Türk yazı dili imla geleneğinde mahallileşme. *Turkish Studies – Language and Literature*, 14(4), 1707-1718.
- Argunşah, M. & Güner, G.** (2015). *Codex cumanicus*. İstanbul: Kesit Yayınları
- Bakırcı, F.** (2018). Ali Şir Nevâyî'nin Mahbûbu'l-Kulûb'unun etkisinde yazılmış bir risale. *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, 12, 98-122.
- Başdaş, C.** (2004). Türkçe organ adlarında kelime sonu –k ünsüzü ve çokluk. *Akademik Araştırma ve Dayanışma Derneği Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi – SBArD*. 5, 53-64.
- Batmaz, M. G.** (2013). *Eski Uygur Türkçesinde tıp terimleri*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara.
- Bayat, A.H.** (2016) *Tıp Tarihi*, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi
- Berbercan, M. T.** (2012). Doğu Türkçesine ait bir botanik lügatçesi. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 16, 35-56.
- Berbercan, M. T.** (2017), İsveç Türkolojisinden iki bilgin: Gustaf Raquette ve Gunnar Jarring. *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, 10,43-54.
- Büyükkarcı Yılmaz, F.** (2014). Kamer, burçlar ve menzillerle ilişkisi hakkında iki risale. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(9), 131-143.
- Cavlazoğlu Davulcu, A.** (2018). Anadolu'da yazılmış ilk Türkçe tıp kitaplarından Biri Bâh-nâme-i Pâdişâhî tercümesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 15, 40-52.
- Çelik, N.** (2012). *Budist çevre eski Uygur metinlerinde tababet*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Çetin, H. A.** (2020). *Eski anadolu türkçesi eczacılık ve tıp terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Çiçekler, A. N., & Gürlek, M.** (2016). Osmanlı tıp metinlerinde geçen hastalık adları üzerine. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(21), 95-112
- Doğan, Ş.** (2010). Eski Oğuz türkçesinde tıp dilinin oluşumu ve özellikleri. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(1), 313-373.
- Eckmann, J.** (1958). Çağatay Dili Hakkında Notlar. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, Ankara: 115-126.
- Eckmann, J.** (1964). Çağatay edebiyatının son devri (1800-1920). *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten* 1963, Ankara: 121-156.
- Eckmann, J.** (2013). *Çağatayca el kitabı*. (G. Karaağaç, Çev.), 5. Baskı, İstanbul: Kesit Yayınları.
- Efe, K.** (2018). Tarihî Türk lehçelerinde alıntı bitki isimleri. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 7(17), 81-106.
- Ekmen, B. C.** (2018). *Eski Uygur Türkçesi metinlerinde organ adları*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Emet, E.** (2015). *Doğu Türkistan uygur ağızları*. 2. Baskı, Ankara: TDK Yayınları.
- Ercilasun, A. B., & Akkoyunlu, Z.** (2015). *Kaşgarlı Mahmud: Dîvânü Lugâti't-Türk (giriş-metin-çeviri-notlar-dizin)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Erdem, G.** (2022). *Doğu Türkçesiyle yazılmış Râhatü'l-Kulüb (1b-44a) (filolojik inceleme-metin-dizin-tıpkıbasım)*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdemir Demirhan, A.** (1989) “Ahlât-ı erbaa” mad. TDV İslam Ansiklopedisi (s.24) C.2 İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları
- Ergin, M.** (2013). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Ertekin, C.** (2022) *Tıbbın Öyküsü*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Golmuhammadi, F.** (2019). Ferula assa-foetida and its traditional knowledge and economic importance in the rural areas of south east of Iran. *Black Sea Journal of Agriculture*, 2(3), 164-170.
- Gönel Sönmez, T.** (2018). Uygur halk hekimliği uygulamalarında çay ve işlevleri. *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, 11, 69-74.
- Gümüştam, G.** (2010). Eski Anadolu Türkçesinde eczacılık terimleri ve bu terimlerin tıp, botanik, zooloji, madencilik, kimya terimleriyle ilişkileri. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(2), 1033-1087.
- Gümüştam, G.** (2012). Eski Türk tıbbında (XIV. – XVI. yüzyıllar) ölçüler ve ölçme usulleri. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(1), 1189-1216.

- Gürkan, M.** (2010). *Orta asyadaki eski Türk tıbbının başlangıçtan 14. yüzyıla kadarki döneme ait bilinen Türkçe tıp metinlerinde tıp tarihi açısından değerlendirilmesi*. (Basılmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürgüz, A.** (2005). *İbn-i Kutluk Molla Toh Niyaz Ahond-nij Tıbb Kitabı (giriş-metin-tercüme-sözlük-dizin)*. (Basılmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürlek, M.** (2015). Osmanlı tıp metinlerinde geçen cerrahi alet adları üzerine. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(01), 39-49.
- Gürlek, M.** (2016). Yabancı tıp terimlerine Osmanlı tıp metinlerinden Türkçe karşılık örnekleri. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(04), 215-236.
- Harman, Ö. F.** (2003). “Lokman” mad., *TDV İslam Ansiklopedisi* (ss.205-206), C.27, , İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Işık, U.** (2016). *Karahanlı Türkçesinde tıp terimleri*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Işıkhan, D.** (2014). Divan şairlerinde ilm-i tencim tesiri. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(Özel Sayı II), 110-114.
- Jarring, G.** (1964). *An eastern Türki-English dialect dictionary*. Lund.
- Kanar, M.** (2012). *Arapça -Türkçe sözlük*. İstanbul: Say Yayınları.
- Kanar, M.** (2015). *Farsça-Türkçe sözlük*. 4. Baskı, İstanbul: Say Yayınları.
- Kara, N.** (2016). “Eski anadolu Türkçesi ile yazılmış bir dil yadigarı. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(4), 493-504.
- Karahan, A.** (2013). Codex cumanicus'ta hayvan adları. *Turkish Studies – International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1839-1865.
- Karoly, L.** (2014). *A turkic medical treatise from islamic central asia- a critical edition of a seventeenth-century chagatay work*, Subhān Kulı Khan, Leiden: Brill
- Karoly, L.** (2014). Türkçe yazılmış İslam tıp eserlerindeki şifalı dualar, turcology and linguistics eva agnes csato festschrift. (N. Demir, B. Karakoç, A. Menz, Hz.), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, Ö.** (2006). Doğu Türk yazı dili ve edebiyatı araştırmaları VI. doğu Türk yazı dili alanına ait bir tıp metni. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 111-129.
- Kelpetin Arpaguş, H.** (2011). “Teâlâ” mad., *TDV İslam Ansiklopedisi* (ss.60-20), C. 40, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kocaoğlu, T.** (3002). Tarihi Türk lehçelerinin transkripsiyonlanmasında kapalı ê/i meselesi. *Türk Kültürü*, 483-484, 266-228.
- Kutluer, İ.** (1993) “Câlinûs” mad. TDV İslam Ansiklopedisi, C.7 s.32-34, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları

- Lessing, F. D.** (2017). Moğolca-Türkçe sözlük. (G. Karaağaç, Çev.), 2. Baskı, Ankara: TDK Yayınları.
- Maimaitiaili, N.** (2019). *Çağdaş Uygurcanın ağızları ve söz varlığı*. (Basılmamış doktora tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul.
- Mohammed, R.** (2015). Yeni Uygur Türkçesindeki Arapça kelimelerde görülen anlam değişimleri üzerine. *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, 5, 46-57.
- Necip, E. N.** (2013). *Yeni Uygur Türkçesi sözlüğü*. (İ. Kurban, Çev.), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Öger, A., & Gönel, T.** (2011). Uygur Türkleri arasında Şamanlar ve tedavi yöntemleri. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(4), 233-248.
- Önler, Z.** (1986). Hacı Paşa'nın Müntehâb-ı Şifâ adlı eserinde geçen bitki adları üzerine. *TDK Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi*, LI(413), 403-406.
- Önler, Z.** (1990). XIV ve XV. yüzyıl Anadolu Türkçesi botanik terimleri. *Journal of Turkish Studies*, 14, 357-392.
- Önler, Z.** (2006). Divânu Lügati't-Türk ve Kutadgu Bilig'de tıp terimleri. *Kebikeç*, 22, 135-150.
- Önler, Z.** (2019). *Hacı Paşa (Celâlüddin Hızır): Müntahab-ı şifâ (giriş-metin-sözlük)*. Ankara: Türk Dil Kurumu
- Önler, Z.** (2019). *Tarihsel tıp terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Önler, Z.** (2019). Türkçe tarihsel tıp metinlerinin genel nitelikleri, *ÇÜTAM Kültür Evi Konuşmaları Dergisi*, 2(2), 33-43.
- Öztuncer, Ö.** (2006). *Uygur şiveleri sözlüğü (A'dan Z'ye kadar transkripsiyonlu metin)*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Öztürk, F.** (2005). Kutadgu Bilig'de bitki adları. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 6(1), 201-208.
- Perçin, B.** (2008). *Yeni Uygur Türkçesinin tarihi karşılaştırmalı ses bilgisi*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Redhouse, S. J. W.** (2006). *Turkish and English lexicon new edition*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Shaw, R. B.** (2014). *Kaşgar ve Yarkend ağız sözlüğü*. (F. Yıldırım, Çev.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları .
- Steingass, F.** (2005). *A comprehensive Persian-English dictionary*. İstanbul: Çağrı Yayınları.l
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı**, "Kur'an-ı Kerim Portalı". <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf>, Erişim Tarihi: 17.03.2021.
- Tek, R.** (2021). Anadolu Türk halk hekimliği uygulamalarında analogik düşünce. *Uluslararası Uygur Arştırmaları Dergisi*, 18, 15-26.

- Tufar, N.** (2010). *Türk dilinde meronimi: Organ adları*. (Basılmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uygur Tilinin İzahlık Luğiti** (1990). Milletler Neşriyatı.
- Uysal, İ. N.** (2020). *Türk dili tarihinde Çağatay Türkçesiyle yazılmış tıp metinleri ve tabibçilik. Tarihsel ve çağdaş Türk lehçelerinde tıp: metinler, tarih, uygulamalar, kavramlar, terimler* (M. Aslan, Ed.). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uysal, İ. N.** (2020). *XX. yüzyıl başlarında çağatay Türkçesiyle yazılmış bir tıp metni tabibçilik*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Uzun, M.İ.** (2003). “Lokman” mad. TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, C.27 s.206-208,
- Ünlü, S.** (2013). *Çağatay Türkçesi sözlüğü*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Wilkens, J.** (2021). *Handwörterbuch des Altuigurischen Altuigurisch -Deutsch-Türkisch*, Universitätsverlag Göttingen.
- Yıldırım, F.** (2011). *19. ve 20. Yüzyıllarda YENİ Uygurcanın yazımında kullanılan imla. Orta Asya'dan Anadolu'ya alfabeler 29-30 Mayıs 2007 Eskişehir*. (M. Ölmez, F. Yıldırım Hz.) Ankara: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 62) İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Yıldız, E.** (2016). *Ahî Çelebi Tercemetü'l- Mûcez Fi't-tıbb (Giriş- İnceleme [Ses ve Şekil Bilgisi] –Metin [70b-141a Varakları arası] – Dizin)*. (Basılmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

EKLER

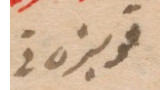
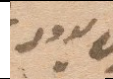
Ek 1. Sözcük Tablosu

Satır No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
1.	اوقره	awqrh	5a/3	uqre? اوقره zaḥmeti: hastalık adı
2.	طایفه	ṭayfh	5a/9	طایفه yēse: bitki adı vb.
3.	هزما	hzmh	5a/12, 24b/7	
4.	هیره او اسینی	hrh awasny	7b/5	
5.	شفر وک	şfrrwk	8a/2, 44a/5	شفر وک miṅgesi: hayvan adı
6.	بدنذ	bydnh	8b/4-7-9	
7.	او تمال که	awtmak kh	9b/1	
8.	ذالوانذ	zabwdanyny	11b/5	
9.	ارچگان	kwçgan	11b/7	
10.	جویبسنی	jwyhsyny	11b/9	
11.	ام لاک	laky	12b/1	
12.	جولوز بندی	jwywz hndy	12b/6-7	
13.	تنسره	tnsrh	16a/1	
14.	کوزنده	kzndh	17a/9	kezende? : Hayvan adı Metinde akrep ile beraber kullanılıyor. Bu doğrultuda bit, pire vb. haşeratlardan biri olabilir mi?
15.	جوبنی	jwbny	17b/8	
16.	احباب	aḥab	17b/9	

Satır No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
17.	قورغونلار	qwrǵwnlab	17b/10	
18.	قصر يقنى	qşryqny	19b/8	
19.	كوجت	kwjth	19b/9	
20.	برمتت	brmtt	21a/2	
21.	زرانگرا	zrangr	21a/3	
22.	غولجان	ǵwljan	21a/4	
23.	كشفو	kşfw	21b/10	
24.	خنده لك نبل	ħndhlknynyng	22a/2	
25.	اسفند	asfnd	22a/5	
26.	فسته	fsth	22a/5	
27.	بايك مصلحت	askyk mştky	22b/1	
28.	مرا	ms	22b/7	
29.	آهنك	āhnk	22b/9	
30.	كافاتسا	kafatsa	23a/8-9-10	
31.	يلىنى جكانداغى	ylmny jkandany	23b/11	
32.	كاكوكنى	kakwkny	24a/7	
33.	كوك تاتغرني	kwk tatǵrny	24a/8	
34.	قلغنى	qlǵny	24a/10	<i>kılıǵ?</i> bir çeşit bitki yahut yemiş.
35.	آنكار	ānjkar	24b/4	
36.	سورناقان	swrnaqan	24b/9	
37.	اسرى	asry	24b/12	اسرى zaħmetke: hastalık adı?
38.	فجواده	fħwadh	25a/13	

Satır No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
39.	ابلها	ablha	26b/1	Yer adı
40.	سرکست	srkest	27b/3	
41.	تیوع	tyw‘	28a/3	Cuvānī bitikisinin diğər adlarından biri.
42.	اھلھا و بونی	āşlha w bwny	28a/3	Cuvānī bitikisinin diğər adlarından biri.
43.	جاریک	jaryk	28b/6	
44.	تخم اریج	txm arjh	28b/11, 39a/2	
45.	پشت	pšt	30a/11	
46.	همچو سنک	hmjw snk	30a/11	
47.	شکاک	şkkak	30b/1	
48.	شکست	şksth‘	30b/2	
49.	فریه	fryh	31a/11	
50.	روزاغ دا	awzağda	32b/2	
51.	اشفاقیل دا پرورد	şfa qyl da prwerda	33a/10	
52.	قرومانا	qrwmana	33b/2	
53.	عصارو	‘sarw	33b/5	
54.	اسکنده نه	askndhni	34a/7	
55.	کھبلنی	khblni	34a/8	
56.	وسبطره	w sbtar	34a/9	
57.	پد ادم پای	pdam pay	34b/1	
58.	بیاقره	byaqy	34b/11	
59.	جنگی	jnky	35a/9	
60.	اندامینک	andamynk	35b/5	

Satır No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
61.		ṭbx	36a/7	
62.		zr tm nmyr	36a/7	
63.		sryly	36b/3	<i>serili aq kand?</i> beyaz şekerin bir türü olabilir.
64.		şrsny	36b/6	
65.		rznf' dmağ	36b/7	
66.		bṭwbyn ajzda yadkr	36b/7	
67.		sy	37a/11	
68.		sr w st	37a/12	
69.		ahzar	38a/4	
70.		trkyda	39b/11	
71.		mḥr batydn	40a/8	Molla ḳutb ādem'in eserinin adı.
72.		aşr	40a/13	<i>eşer?</i>
73.		şwbay	40b/2	شوبای <i>kebüter fokı</i> bir güvercin türü?
74.		'rbh	40b/7	
75.		rb	40b/7	
76.		mrżwny	40b/9	
77.		xlh'	40b/12	
78.		kash	41a/2	<i>tuḥme-i kâse?</i> Kaseye benzeyen bir çiçekğin tohumu olabileceğini düşündürüyor.
79.		şsbtan	41a/2	<i>şebestân?</i> bir bitki adı olabilir mi?
80.		txmh mqjrk	41a/3	

Satır No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
81.		nshh	41a/9	
82.		pş azngh	41a/11	
83.		hlmyka	41b/3	
84.		drršt	42b/9	
85.		ağdydaqy	43a/6	
86.		blyǵnı	43a/7	<i>balık?</i>
87.		anklyk	43b/2	
88.		jldhsy	44a/2	bitki adı
89.		qbbzhqı	44b/2	bitki adı
90.		aşylkay	45a/9	
91.		dwzlqını	46b/2, 50b/2	Hırsızın sıfatlarından biri olabilir mi?
92.		źm kılmaq	47a/1	<i>zam kılmaq?</i>
93.		slzy	47a/1	
94.		snkzy	47a/2	
95.		yǵryqanǵh	47a/2	<i>yaǵrıqança?</i>
96.		yǵryqyp	47a/3	<i>yaǵrıqıp?</i>
97.		kmkh	47a/6	
98.		ydwr	47a/6	
99.		jylab	47a/12	
100.		ssyǵn sary	47b/1	
101.		ssǵkym	47b/2	

Satır No	Sözcük	Harfçevrimi	Yazmadaki Yeri	Okuma Önerisi & Notlar
102.		taqaqty	47b/2	
103.		angwr şq	47b/3	
104.		şwd dwzmrhd	47b/3	
105.		nyary	47b/9	
106.		dabwrsaqynı	48b/9, 49a/2 49a/3	<i>daborsağ?</i> organ adı olabilir mi?
107.		fwrdyb	48b/10	
108.		twşqarıb	48b/10	
109.		kwmala	48b/11, 49b/1, 49a/3	<i>kümele?</i> “parça” anlamına geliyor olabilir mi?
110.		yth hyl	49a/3	<i>yette hayl. yedi grup?</i>
111.		ħaldwngjh	49a/7	
112.		aslwr	49a/8	
113.		tkşy	49a/9, 50b/3	
114.		qbwzyğa	50a/3	
115.		asylamaq	5a/8	
116.		kalydyn	52a/9	
117.		sbhrh	52b/3	

Ek 2. Jarring'in El Yazısıyla Katalog Bilgileri

Prov. 351

615

A handbook of medicine
An Eastern Turki manuscript

An anonymous treatise, being a practical handbook of medicine and the treatment of different diseases, to which is added, beginning with p. 45 b prescriptions of other kinds, e.g. methods against thieving and dealing with thieves and furthermore drawings of different kinds of amulets (p. 46 b - 47 a).

Beginning p. 2 b after basmala: الحمد لله رب العالمين والعاقلين المتقين الصلوة والسلام على رسوله محمد وآله واصحابه اجمعين و جهان عالم نى اون قسم يراقى

End p. 52 a والله اعلم بالصواب بحكم كتاب تبت نام شرر باشد
on p. 52 b - 53 a an eulogy of the qualities of the book, quoting i. a. the holy kurg man (سپى لقاى)

The name of a former owner on p. 53 b. viz. مولانا محمد امين, probably to be read Molla Abd-ul-Hamid

54 pp.; on p. 1-2 a, 54 b different notes; p. 54 a blank page

Date: no date indicated, but on p. 2 a a receipt passed on to that page, carrying the date 1331/1912-1913, which may roughly indicate the year of the copying of the book.

Size: 23 x 18.5 cm.

Paper: very coarse, primitive khotan - paper of bad quality, greyish-white, unpolished. As the paper is very thin, the leaves have been folded leaving all 6 and a pages blank pages.

Binding: cardboard binding, the whole book covered with blue cloth with flower-pattern

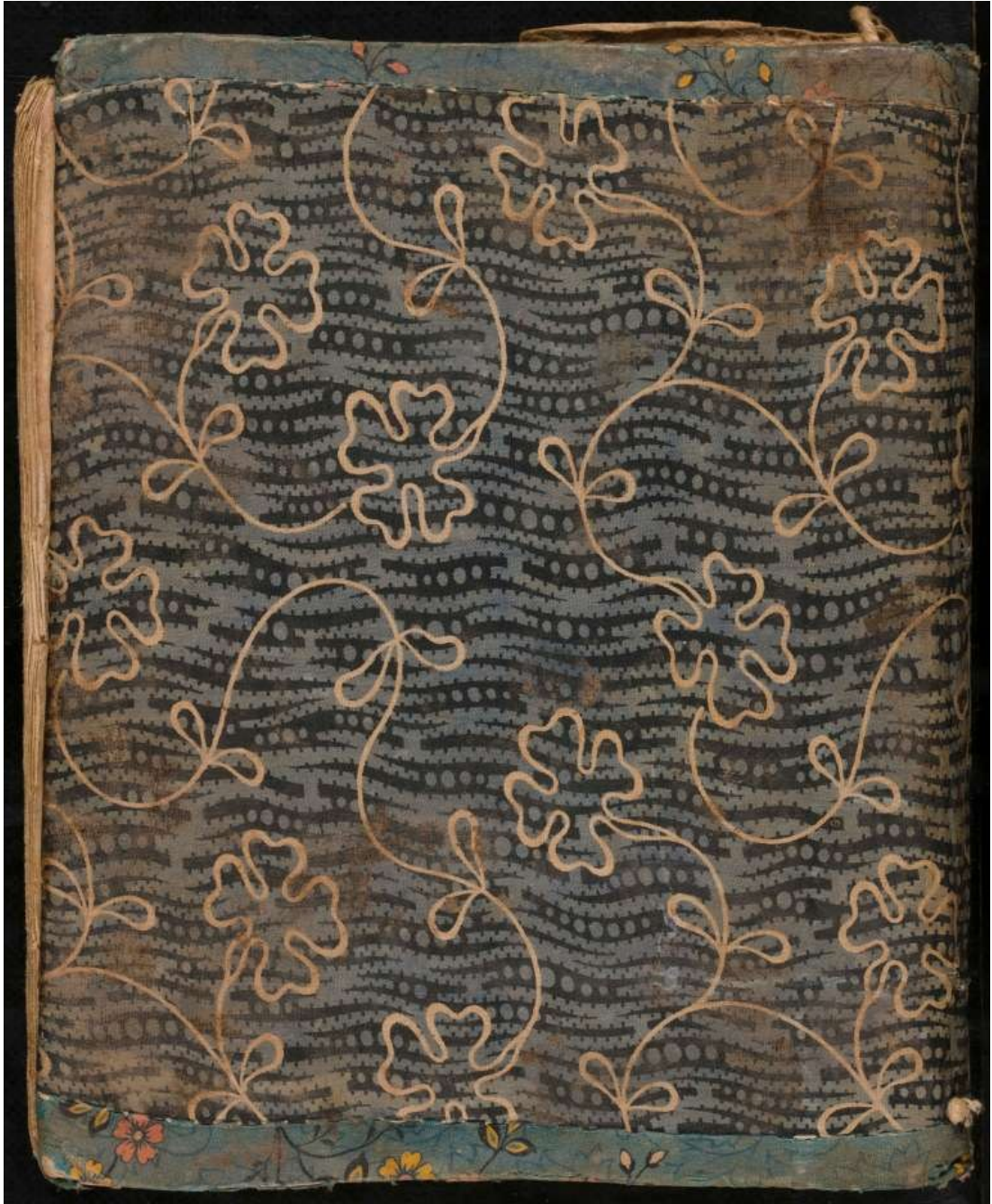
Provenance: bought in Kashghar in 1929 by G. Jarring, from the itinerant book-peddler Rose Akhon.

ÖZGEÇMİŞ

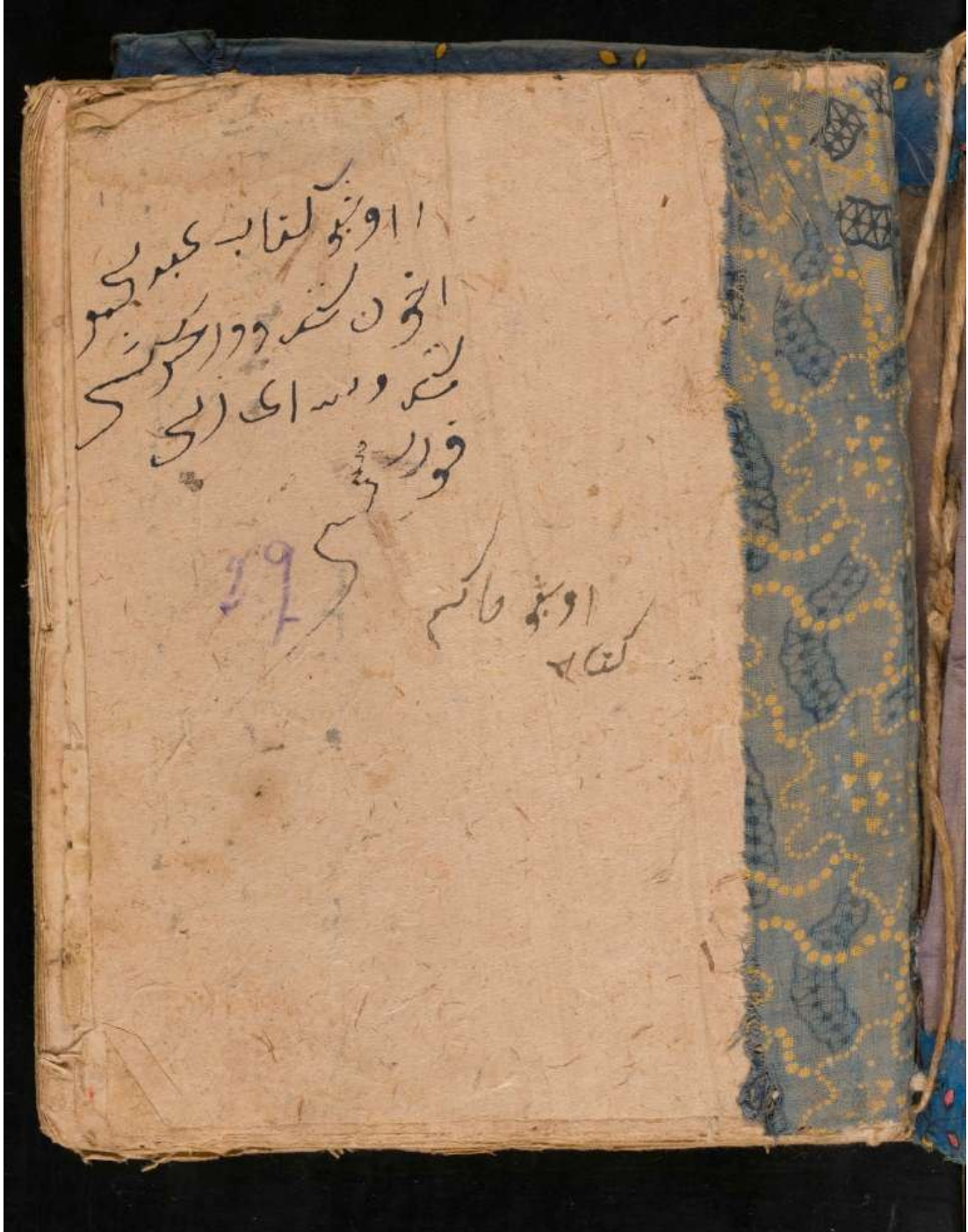
İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamlayıp 2015 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne kayıt yaptırdı. 2019 yılında tamamlamış olduğu lisans eğitiminin ardından aynı yıl Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümünün Eski Türk Dili yüksek lisans programına girdi.

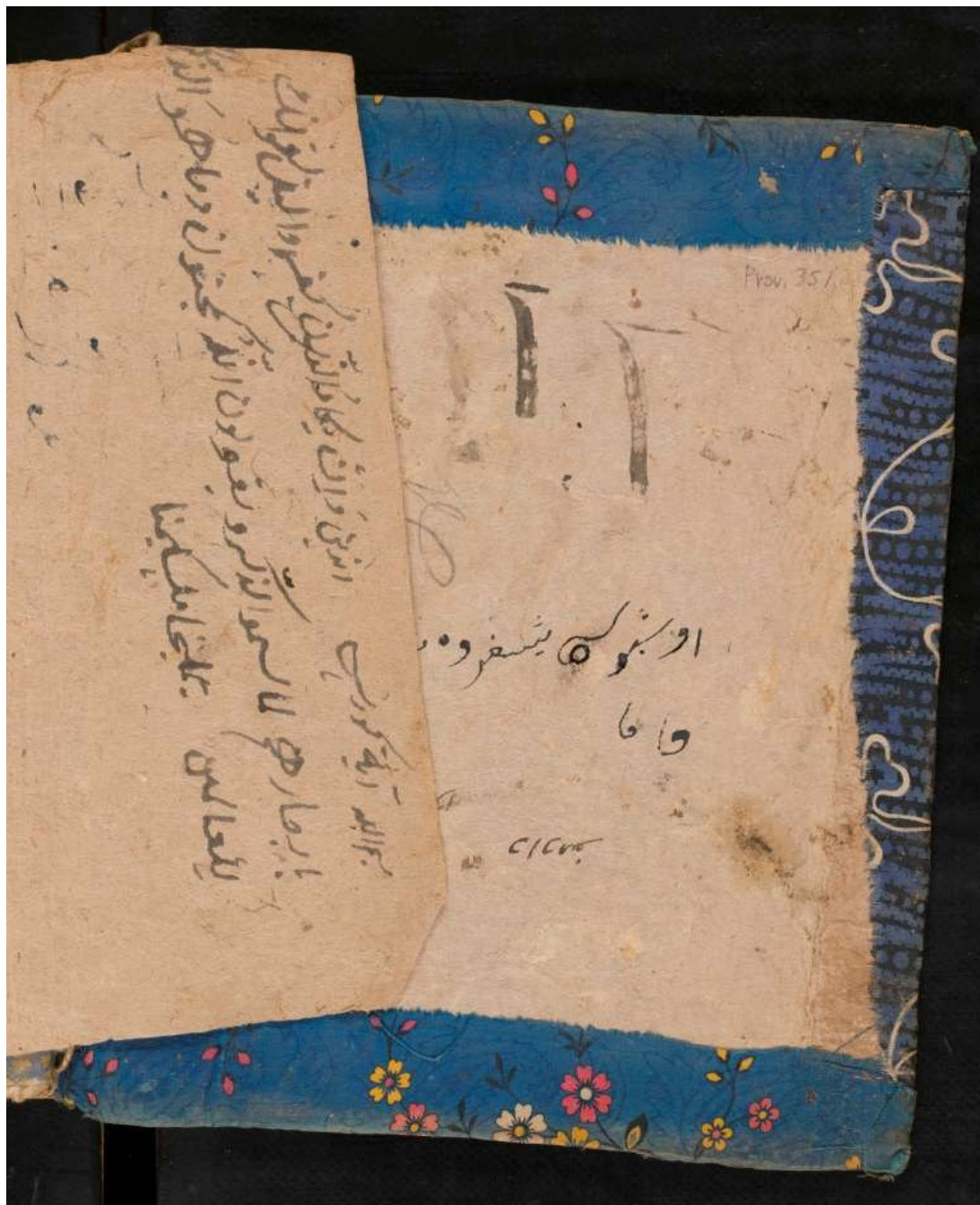

TIPKIBASIM

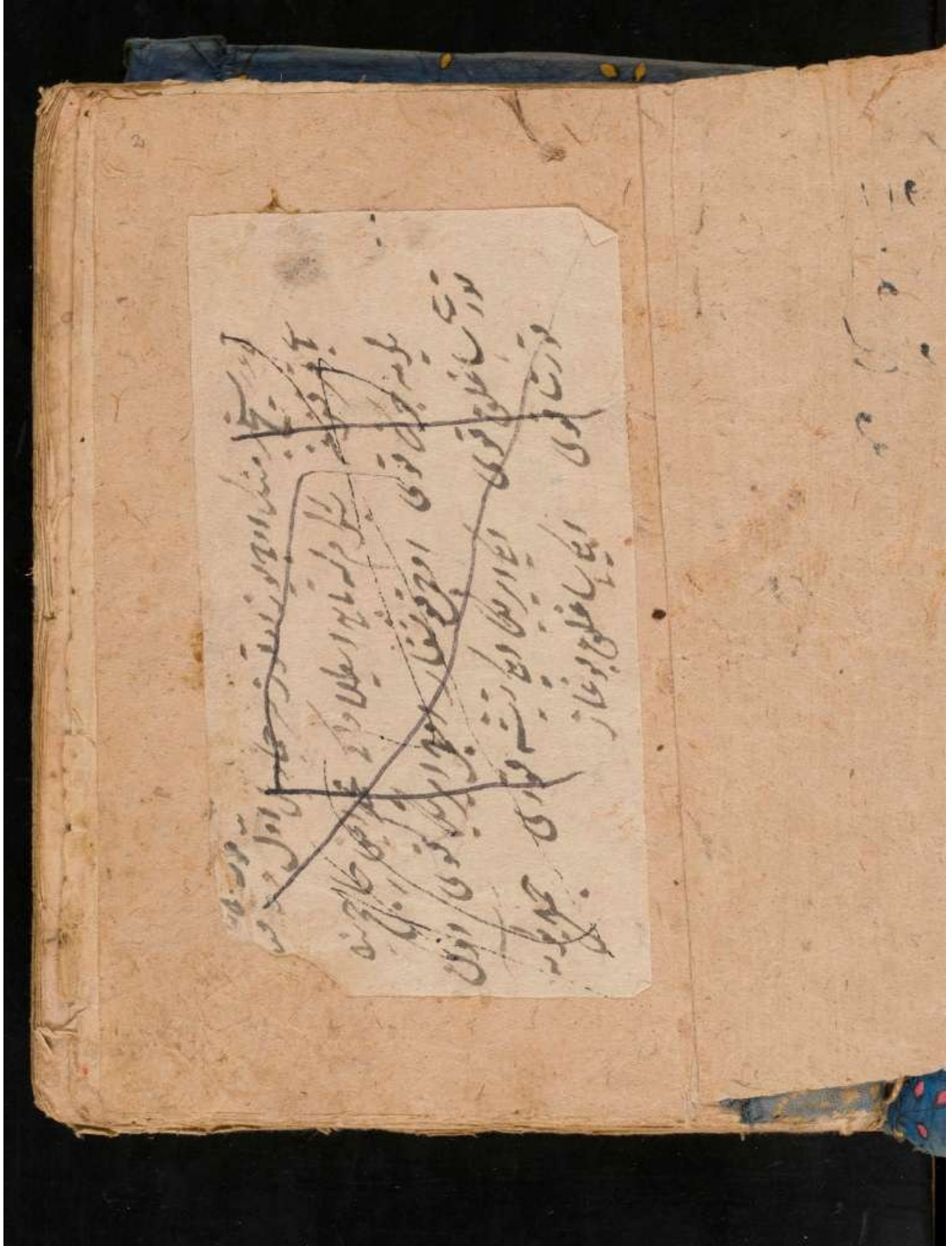

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ
وَأَنَّ الْإِسْلَامَ دِينِي
وَأَنَّ مُحَمَّدًا نَبِيِّي
وَأَنَّ الْيَوْمَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ

Prov. 35/1
وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ
وَأَنَّ الْإِسْلَامَ دِينِي
وَأَنَّ مُحَمَّدًا نَبِيِّي
وَأَنَّ الْيَوْمَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ

35/1

تواریخ مغل و قوی ایام ابراهیم و کتبت محمدی
مورث لودی ایام مغل و بوغاز
لیکنه لودی ایام مغل و بوغاز
تواریخ مغل و قوی ایام ابراهیم و کتبت محمدی
مورث لودی ایام مغل و بوغاز
لیکنه لودی ایام مغل و بوغاز

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين القلوة
والسلام على رسوله محمد وآله واصحابه اجمعين
وجهان عالم ذون قسمة
اول ايك قسمة بوترور جهل شور جوزا سلطان
اسد شهيد ميزان عقرب قوسى جدى دلوه
جوت بواون ايك نمرة شيت يوله وز بوله مواينق
قيلد انداغ شمشمس قمر عطار دد زهر مريخ
مشرى ذحل بولار في مواينق قليب آدم
نيلد

نیک و بودیوه ریت نموده میرانی اول دل جگر کرده
 شش و دماغ زهر سپر دینه اول ایکی برچ
 لورت تبایع قلم ریت کواکب میرانی بولار نیشک مزاج برله
 ایسین سادق لوقه ذطر لوقه تحقیق ذبیان قلمز اول
 دماغ سیاوق دور یوداک باغری قوروق ایسین دور
 او فک هم قوروق دور قال قوروق سادق دور معده
 مدعته میل دور یعنی مزاج لورت تسمیر بولور بلغم سودا
 صغرا قال **اول** قال همو ایسین اوزنه باغیر اوزدر مزاج
 تا طبع رنگی سیرینه بولور **ایکی** صغرا دور انشک طبع
 سیاوق بولور اوزنه اوت اوزره بولور اوتونکی او فک
 بلغم بولور انشک طبع سیاوق بولور اوزره او فک

صفر اذ وقع بولور **المرکب** ببلغه دفع بولور و نیز شجیل
 کباب بجنه بسلیج لاریه ضم قلب ترنجبه بدین پیل حل
 قلب بر کوفه بر مشقال بیه ببلغه دفع بولور **المرکب**
سودا دفع بولور و بیه ترنجبه بدین و عفر اینتی اوج کون
 ناسته و اوجیه سودا دفعه قبیلور اوجیه نیز لاریه بدین
 البته حیزر قید کمال **المرکب** **شک** باش اغزیه و اند
شک او زخفه نیل فر بر به حل قلب یا شیفه جافه حیت بولور
المرکب **شک** قوریا قید ایل بولور یا ایل ترغان بولور
 اوج مشقال جزا و سفندین اوج قلب کونجه یا غریه حل
 قلب بر کوفه و ناسته و اوج مشقال بدین بیه قوریا قور
 سیل و دفع بولور **المرکب** **شک** اسفیل بدین هر قایدان
 کبیل بولور کبشیش بر و قدامت قلبیه و دفع بولور
المرکب

الركوب ناشسته و التروف يسه آغز بدین بولگور غنادغ
 بولور صفرا بس سوخته بولگا **الركوب** سرفقیا کنگ عادت
 قلبیغ معده دین باطل بولگا **دینه** او قره زخمی بولگا ایلیک
 ایماغ شتره ماکن ساکین بولگا **الركوب** الا بولغان بولسه
 سجعان نیک قراقاغه نیک مياقن قایناتیب سوز
 دفع بولور **دینه** بیک بر قباغه ایلیک نیک سوتینی ایلیک
 باجه بولور اول قباغه بولگا **الركوب** ایسغ دین
 سرفقیا ایلیک که کز قنار بولسه آرموت او روغز قایناتیب ایسغ
 ایجه بسیار فایدا بولور **دینه** بلغ زخمی که بیه مریه طایفه
 یسه بولور بلغ زخمی کور ملکای **دینه** روایتا بولور لاکم حوازه
 ایسغ تورور بیک جوانی نیک بر له حمل قلب یسه معده قوی
 قوت لیلی بولگا بر طعمایلو یسه بزم بولگا وجودیده

حیل
 حل
 اکر
 کون
 دین
 لک
 بولور
 ۱۶۶

کبیل کورمگا لورودانه بیسه و لرم معده ذ دفع قیلور **دینه**
 بیسه میایمالی عادت قیلر سیل زنتیق بر لور کورمگا **برک قوی**
 بسود قیلور قونون قره ذ شکر بر لور سیل سیل قور سیاق
 آخر ذ کورمگا **سیاق** بخاز ذ ابولور **دینه** سنبل شی
 مشقال صوج بش مشقال تخم ترب ایلی مشقال ذیره ایلی
 مشقال قیامفور اوج مشقال ذ عفر بر مشقال بود اورو
 جموع قیلر سیل بر لور سیل کل علقه لار دین دفع لور
دینه باغری اخره لسه اسغ دین لور لیا ش قفان ذ اسفا
 غول بادام باغی بر لور سیل دفع لولور **دینه** بنفشه ذ
 نیل فر ذ بسویا سیل ایچمال لورل دفع لولور **برک نبل** موی
 مجازی اسغ لورلر بر لور کورمگا قاینایتیب انار سوی
 بر لور بر لور اسفا ایچ انار بسوینی اوزوم خوره **دینه**

قاینایت

ایندیزب اچوریه دفع لولغا **الکریم** انواتم سیمان
 سیمان لولب کلاریجان دیسوقوب یاقیه دفع لولور
الکریم نیکه کوزی دین یاش آقار لولب اچکونیک سوز
 نه فاخته غنایب کوزیک یاقیه دفع لولور **دینه** اچکون
 میاقه ذعیسل برله مریم قلیب برنج سیمان جراحیست
 جاقیه دفع لولور **دینه** اچکونیک او تینی خالون
 کیش قاریشفه جاقیه قمر الولغا **دینه** قزیل اچکونیک
 باغری کویور با کوزیک تارسه نیکه کور لوقه دفع لولور
دینه اچکونیک او تینی زانغه قوشوب یاش او غولوغ
 بره اغریق دفع لولور **برکریم** اطله لوقنی اشکونیک
 التینوره قویب سیمین قاجقا **الکریم نیکه** قوی
 لدری لولب جراحیست دین خان تورمه اطله نیکه نزه
 کینی

کینتی جافس تورغای **دین** برکم نینک قولاقی اغیر لولور
 قرا اغیر اظه نینک تنزه کنی اوج مر ایتسه تامیز راسه خلیفقا
الرمظلوکم بیش توغماسه اظه تو اوقنی کوی دوروب کولور
 منوم برله صاف قلیب اچسه فی الحال توغماهی لوقون
 شلاص بولغا **دین** برکم اظه منکاسنی بر سفت مساجه سقا
 قوشکان بریکایه سورت بیه توی ادونکای **برکم تیوه نینک**
 منکاسنی ذقشوروب با عسل برله جل قلیب ری اغیر بق
 در دفع لولور **برکم** تاوشقان نینک منکاسنی بمان
 جراجت در دکه جانسه دفع لولور **اگر کیش** اوقی باش
 توروب قالسه تاوشقان نینک منکاسنی جافسه خات
 جتقای **دین** میر ضعیف نینک فرزندکی لولماسه تاوشقان
 میاقینی اوزی برله توبه فرزندکی بولغای این الله

ن
 لولور
 سوت
 لولور
 ساد
 ن
 بلیا
 ر
 ف
 ک
 س

351
برسم تاوشقان منکابینی یا ستره بسین سگدا و غول بلاغ
برسه دفع بولغای اگر کمره نیکه فشایه تو تولیه سچلقان
میاقینی ذکر نیغه قویسه دفع بولغای برسم بسچقا نیکه
قانشی قرازا ک برله الابلوغایر که سورتسه دفع بولور
برسم بهره او ابسینی طعمایه قنوب ایچسه عمره اچیده
بیل زتمتی کورمکای برسم نماز خفتن و قیده بر ایاق
بسوغه اذ ازلذات الارضین ذوقوز مرتبه او قوب او یکا
سیلج سه بولور اول اول او دی قاجق اگر کمره
جیبین ذسیلج سقالیفه سورتسه اوزون لولور
و نه اور موجود که ذیر قوش منکل ایچکرایب جامله دار
مظلوم نیکه ایلیکیکایرغیب بنونیت برله برسم عیال
ادغول مو یا قزمودیب شفتان با قوش کمره المر
اور موجود

351
از پلانینک تیلینی قوروتیب اوند قلیب حیوانا نینک یاغی
برده جمع قلیب بر قاید یاغ جبراجت کابال و دفع لولور
برکم نینک مترناذ کوجکان بولیه قوجقاج مککایه ببالیه
دفع لولور **اکر قوجقاج** نه بید نه برله کباب قلیب **ریسه** معده
تازه قیلور **برکم** قوجقاج نه نشور و بایسه ایر نیک قوی
بولغا **اکر کله** که او قه تله بولسه یا تیاق ضعیفی
بولیه قوجقاج نه یاریب تا نیک دفع لولور **وین** بیدنه
اوند قلیب قند برله بیسه بر قانجه مجاری بساوق بولیه
بسیا فایده قیلور بیورنه نالقه بیالیب بیسه بلغم زخمی
کوره مککایه معده بیسه تازه بولغای **وین** کشتیش ذ شکر
برله بیسه بوردیده او بیستخوندا بر کز ایغ مالقا کشتیش

رنگه نوبه

سه قوبه درم که جافه دفع بولغا **الکرکریه** در دسرفه بولبه
 بقدر کی ذقانیاتب از بلیکاندین کین سو دین الیب
 اوج کون تیار و قیزه یسه دفع بولور **الکرکریه** نه تلبه
 ایطه توتسه آدم نیکه سها جینی سهر که دا اوج کون
 قویوب ایطه توتغیز جبراصت قویبه دفع بولور **الکرکریه**
 تا تو نیکه مسکایینی با اسوق باغی برله قایناتب
 اغریق قولاقه تامز سیه دفع بولور **دینه** کبوتر
 میاقینی کو بخت یاغی برله قینانین انکلاما قولاقه
 تامز سیه آجلقا **دینه** قارت جقانده ار موت برکه
 بر مشقال چینه تورن مشقال خاکستر بیه مشقال
 بولور سقوب سهر که دا اوج کون حایب بریکه قویبا
 تا تکلاب قارتنه سورتسه دفع بولور

باغی
 بولور
 سالیه
 معده
 قوی
 عقی
 رنده
 خمی
 لمر
 نین

351
اگر کرب او غور لوقه منکر بوبه فقائینا قیلین او تمالی که
قائیب بر سه البته اقرار بولور **المرکوبه نندل** شمهوه سنت
کایب یا باغلا نغان بولسه جواشنی سو قوب کیوت نندل
قار لنیو قیوب فنشوروب بیسه شهوت لاری ذیاده لولور
دین کور فنک ار ننگ سنست بولسه قمر اوی فنک
میا قینی قوی نندل یاغی بر له جمیع قلیب انوا میوه سورت
بیسه شمهوه قوی بولغا **المرکوبه** بو خدم لاری
ادی بورا کینی ذه سرین یاغ بر له قایناتیب سورت
قوت لیک بولغا **المرکوبه** بوری نندل شمشه
اوزی بر له هم اقیلبه بر لکزد یوانه بولغا **المرکوبه**
آدم نندل سوید و کینی کلا بعه قایب اغریق کوز که

یا کوبه

سورتیه کوزی روشن بولغای **دینه** اطه تنزه کینی دن
 قدر و نوب کوجوت باغی برله ایمان قارتغی باغلا رختوش
 بولور **دینه** اطه باغی فی انکلامغان قولاق غم قامدورسه
 آجلور **المرمط لوم کیش** شکل جریض کلما ب اطه تو اقسنی دود
 قیلاق لول البه جریض کلما **المرمط** وی تسلینی کلایاخی
 برله قانیاتیب انکلامغان قولاق تامر نه آجلور
 نجر ب تروور **المرمط** لیون قمر زنی ایشغان کیش اعضا
 سیفه سورتیه خوش بولغا **المرمط** اوغلان بولور
 فی یاسن کللا در غم کوز لوم سورتیه مرط اف بولور
المرمط آیفراط نینک تسلینی باش التیده قیوب یا تیه
 بولور قورک قارت مفا **المرمط** دین فان تو قتره ر اطه نینک
 تو اقسنی قمر نیب یا قسه دفع بولور **المرمط لوم کیش** نینک

حال ک
 نشت
 نینک
 لولور
 نیک
 یت
 ور
 فی
 سورتیه
 زکم

351
دلاست تو با قیده اولم بولمسه اوله تو اقیغنی کوه پورب
کلان باغ برله بولمسه بوغوروب بولمسه برله مشاف قیلماق
خی الحال خلاص بولغالی **اکر کور** قهر نیک منکاست
باغ برله بوغوروب تول او نار برله بورتیه هر کور
او نمانا **اکر کور** اندامی اغراب اولای نیک او تینی
سورسته دفعه بولور **اکر کور** او غل قیزی بولماق
عیب ایرده مو و یا مظلوم مو معلوم قیلا دیب
پر تو فدیقن قفاق شریاق کور کا بر قایب نار بیغان
غنی بولمسه کور قیب او نیک عیب شو نیکدور
اکر کور نیک بوزدین تولا قان نیکه ای نیک
سورته نیک خلیک کور قیب دفعه بولور **دینه** ای نیک
منکاست ای نیک کور قیب اول اویدا
ادوش

اور کس تلاش لوماعا **المکر** نکل قورع
 اغراق قوی بولیس قوی منکا پس شکرید
 قولشوب ییب اغراق دفع لولور بسیار حرب دور
المکر نکل اغریب قوی نکل یلیکا جغاریب
 کوزی نکل روز سیدہ قیوب یاتب در حال شفا لولور
المکر ذوقام بولیس ایک مشتقال آن کولنار مشتقال
 کشتیش بر مشتقال جامفور بود در قانیاتیب اغریب
 بولور **المکر** اوی نکل قانیی خراجت کور نکل نکل
 در توشه نکل **المکر** نکل نکل
 اغریب ذالی قانیاتیب ایغ ایغ اغریب
 دفع بولور **المکر** نکل اغریب ترناقنی الب
 لولورب آخر اغریب تشفود و در بر بر کور نکل اغریب

لولورب
 ق قیلما
 پس
 لولور
 قینی
 لولور
 ییب
 ن
 ر
 لک
 شک
 ما

اکرم کریم نیک قولاق سیاغروغور لیس توغراغوفه تو زبرله
 ایزیب قولاقغ تا میریبه قولاقه اچولغا **اکرم کریم نیک**
 قولاقید قورت بیدالولیس قوی نیکل میده لوکینی یاغوفه
 قانیب قویبه قورت ذالمال جوغای **اکرم کریم نیک**
 قوریا اغرامیبه ذالودان ذیرکوند نانشه دایمیه اولور
اکرم کریم نیک شافقون یاغینی مبهوال قلیسه هرگز تیش اغراق
 کورمکای تیش کوالا لولمغای **اکرم کریم نیک** لکرو اودر غینی اولور
 میاق برده اصل قلیب ایریکایا جراچسته جافیه بر طرف اولور
اکرم کریم نیک اوی نیکل جویه پسینی قورولوب اوند قلیب طعماده
 قوشوب بیسه ایریکلک قوی لولغا **اکرم کریم نیک** مظلوم کیش نیک
 توغاقه دشوار لولسه اوی تیره کینی التین غه دوق قلیسه
 در حال فرزند تو شکای **اکرم کریم نیک** توغای مظلوم لاجین نیک

ایرنیک

اوتی

او دینی بیسه در حال غیب قلبی ابری بر لبه مباحثت
 قلبی فرزند بولغا **اگر** خواهر او گشت تو غمگین بولیه
 بدید نیک ایا غیبی اوست غم لوی و در کوی بی بر سه در حال
 فرزند بولغا **اگر** مظلوم گشت نیک تو غمگین و بسوار بولیه
 او ز ایری نیک با جینی و در مرده در حال فرزند
 و تو در کلک **دین** تو غمگین مظلوم کیو تر بلا بینی بی میل
 قلب نیک غمگین مغزینی قایناتیب ایچیه وجودی قویه
 فرزند بولغا **اگر** مظلوم گشت نیک فات آیش تو شگفت
 نیکان مغزی فی قایناتیب ایچیه در حال تو شگفتی **بو باب**
بر کون حضرت پیر شل علیه اسلام حضرت پیغمبر علیه اسلام
خوای تو ایسردی سوزله بود اولار نه عاقیل قرا ایچیدرم

تو زهره
نیک
 یا غیب
نیک
 دفع بود
 ش اغری
 غیبی لوی
 طراف بود
 طعافه
 نیک
 قویه
 بین نیک

کتاب چینه ایچ درم لاج ایچ درم قرنیل ایچ درم عودنا
ایچ درم بودار و لارده هم قلیب بسوقوب شکر بر لیر لوان
ناشته دا ایچ مسقال بو معجوز دینی بیسه جندان قوت
بهد اقلعالم کوز خوالق بولسه هم خوش کوز قلیقا
المکره بد بد نیک تلینی نبل نر کیش که بر سه کویا بولور
المکره حجه آله نیک سوده نیش مسقال جویوز
بندی بر قوشوب بیسه معده داکو اغریق دفع لوتکا
قور ساق اغریق بولسه هم دفع بولغا شهوته زیاده
بولغا **المکره** بیوه نیک کونینی کویور ب کونینی باغ بولور
حل قلیب کوزیک بیوتسه کوز اغریق کورمک **المکره** بیوه نیک
کونینی کویور ب کونینی بوردونم پور کتبه قالسا توفته خای
المکره نیک کویوت اغریق بولسه بیوه نیک افکده است

بهر

دین جالینو جاکیم التور هر کج نینک آخری اجمع بولسه
صفراه زیاده بولور الم آخری شور بولسه بجزه بولسه
بلوغ زیاده بولور **کر تا** تلخیص بولسه قال زیاده بولور
اول علت ک صفراه دین در باش اغریق کشفیه لوما
بوزی نینک یارمی اغریماق سنا قور و حاق بوغری قوی
بوز سیرغ بولماق سهاج سقال او ج یار بولماق
اعضای سیت بولماق قوی قوی بولماق مال
اغریماق اغریماق فنشاق تو قوماق زگری کویمال یاناش
اغریماق طعام بیزم بولماق لولا او سحاق بولماق
بوعیت لدرتیمه صفراه دین بولور **دین** اغری
بدلوی بولماق کوز سیره بولماق اندیشه لولا قیلماق

پرمینان

اغرا بجا قولا ق اغر عاق کوز اغر عاق نور ل اغر عاق
بوعیت لاد و هماس قان سید بولور **اگر صفرا**
بپست قیلای دیسانک اوچ کویچ اجمع انار ایکی
تالیق انار نیند اور غرض سقیب بر موخ کلاب
قوشوب مشرب قلیب بر کیم کونوز او کوزه دا
قویوب اوچ مسقال ترنج بین برله قوشوب اوچ کون
ناشته **اگر کیمه صفرا** کیس **اگر سودا**
بپست قیلای دیسانک زعفران ن انکیس برله
قوشوب هر کون ریس سودا ن بر طرف قیلور
اگر بلغم بر طرف قیلای دیسانک زنجیل کیس
جینی سیلخ بولار ن قوشوب تر قلیب اوچ کون
ناشته **اگر ریس** بلغم بر طرف بولور **اگر قان**

اگر قان در صاف قیلای درین کج خرمایندی و قمر اورد
 مگره بندی جیلان بولارده کلاب برله مشربت قلب
 ادج کون ناشتند ااجیبه قان صاف بولور **دینه**
 صغرازه مساکین قیلالین و سبک اشکچین ذشر
 برله لیمویا مشربت بندانه برله اچینه و کسغ
 نمزسه لار دین بریزه قیلیمه بر طراب بولور
اگر بود اغایب بوابه سمرقوی کولشتینی بغدادی
 نانیفه تنج نرسرغی قومشوب یلکا کالیغ نمز لاکا
 راغیب بولغا اچغ نمزسه لار دین هر مزی قیلغا
اگر کور قان ذزیاده بولیمه قان الدور جیلان مشربت
 اچسوزا ناتیغ نمزسه لار دین و کولشت دین ماز
 قیلیموز بر طراب بولغا **بوابه** تمور و تمام **نیشانه**

صغرازه
 مارایک
 کلاب
 نمز دا
 وچ کون
 ران
 ن برله
 در
 لیب
 کون
 قانی

351
اگر تمور تو قای دیسا لک تو توت قولی کنه ذنک قولی فیض
اخریق نینله تموری یکله لوب تیز تیز ساله صغرا
دین بولور صغرا قوروق اسیغ بولور **اگر** تمور کی کچکه
بولوب آهسته آهسته ساله سودا دین بولور سودا
قوروق سهاوق بولور **اگر** تمور کی دورنت بولوب آهسته
آهسته ساله بلغم دین بولور سهاوق بولور **اگر** تموری
جیق بولوب تیز تیز ساله قال نیکه غالب لیق دین
بولور قال سمول کسغ دین بولور **اگر** تموری نینله
بولغانیب ججه جومر قادی کمدراب ساله علامات
مهر که بولور **اگر** تمور سلیا لولوب توخته قای ساله
دلیل تن دورست لوق دوز **اگر** تمور کی تیز تیز
توخته نلی ساله هم علامات مسک دور

اگر بار

الکلبی باب در اسپکیلی که آدم نیک تنبهر لورت نورس
 رین خوبراق نمرب لوق دور اول صغرا ایچر سبود اوجوب
 بلع قان کرم دور انیک اورن بکرده ترور مزه سب شیرین
 رنگ قوزیل آدم نیک تنبهر اندین بخشراق نمرب لوق دور
 ایچر صغرا اول طبع کرم حشک ترور انیک اورن اوت
 ترور مزه سب تلخ رنگس کرم ترور اوجوب بلع اول
 طبع سهاوق اورن او فکد الوتد مزه سب شور رنگ
 اق ترور تورن سبود اول طبع بود خشک ترور
 اورن قال اورن ترور انیک ایچر فکد مزه سب ترور
 تور باب **لویاب قاصه آب** یعنی کبیل نیک فشابی
 نیشته **کالپ** پیکیل که فشاب لورت قسمی لوبور اول اق
 ایچر قوزیل اوجوب ترور ترور لوبور **اکراق** لوبور

قوزیل
 صغرا
 کبیل
 سودا
 سب آب
اکر ترور
 مقدس
 نیک
 سب
 علامت
 سب
 ترور

351
سباوق دین بلغم بن بولور **اکر قزلب بولبه قاننگ**
غایب لبقدر بن بولور **اکر قزلب بولبه** سودا دین بولور
اکر سیرغ بولبه صفرا دین بولور **وینه نوع دیگر اکر کور**
سباچ لبقا لاله سومی برله همیشه بولبه و بلبله
و سکی برله بولبه قزلب بولور **اکر کوش** کا سوکل حقیقه
آبیق ننگ قانینی بولور **دفع بولور اکر کور**
ننگ باغینی قور و توب عمل برله جل قیلب یسه
بورک مالور عیلت دفع بولور **اکر کیش** ننگ نیش
اکر یسه لولک ننگ باغینی اون قیلب نیش
ننگ لوبیکه باسه نیش اخریه کور **اکر کوش**
کوزی تیره بولبه تاوشقان ننگ اویتی کوزکا
تاوت یسه کوزی روشن بولغا **اکر کوش**

المکره ننگ سفید بوبه نو و شنگ ننگ قاشنی سورتیه
 دفع بولور **المکره** ننگ کوزی اغریه کل ننگ ننگه سو قوب
 بو یه فله قلیب کوزلیکا تارته آق نگو تارکای **دینه**
 اغریه صیده قلیب کوزلیکا تارته یا فله قلیب قوبیه آق
 کوترکای **المکره** سیاه سقاچ قرالو بسوزد بیه لاکل
 ننازه قلیب یاغ برله قاشنی اچیه سیاه قرالو
المکره سیاه سول جعبه اوی ننگ او تنه او ندر برله اصل
 قلیب جانیه دفع بولور **المکره** فقاشنی قاشنی
 بر سرکه سورتیه اولی جغماغای **المکره** نجهان و لوزنه
 در جاقغان بولور فقاهه پاره قلیب تامنه اصلاح زهر
 قالمغانا **المکره** ننگ معده است اغریه کشته تر مبقال
 نظر برله چل قلیب بیه معده اغریه کور ملکای

قاشنی
 این بولور
 بولور
 و بلیله
 کل جعبه
 بیه
 قاشنی
 نیش
 نیش
 کوزکا
 ننگ

351
المکره **نسیل** فشا به تو تو لغان بولسه سچا ميا تده نونه
قلب ذکری کا قوسیه فشا به روان بولغا **المکره** کوفه
او تنه کوه تم زنگو کا و یا جقاغه سورتیه فیه بولغا
المکره که زخم چقان بولسه قاخه کون بولغان
بولسه تمام تو کوب ادا تبار سیمان ایا مققال
دین حب بلیهان اوج مققال عود بلیهان اوج مققال
قند تورت مققال یومغان سبوت تورت مققال
جوبه تورت مققال جکبه او زوم مبرله سیمان فیه
خوب احباب مملک اولتوروب او **مشبو** دارولارنه
سوقوب میده قلب سیمان فیه قوشوب قنده
شربتیده خرقیب ارفه اون زده تورخونلا
اله حقه قلب به حقه سینی اوج کون بولوب

ایرته

351
فتور و پاسبی هرگز نمی یوزی کور ملکای و همیشه خوشی
حال بولور قفاق آتش بیکان کشت نینک شهود
ذیاده بولور حفظه ذیاده بولور تنگی بجز اجت
جفا مفا پانک پاکیزه بولور **حضرت پیغمبر علیه السلام**
یا عایشه هر کم بر لقمه قفاق آتش یب همیشه بنده آذاد
قلغان ننگ بولور **هر کم** نانشته واقفاق آتش بیول
حلقوم درد بودی درد شکم درد قول درد پایس
درد سین درد دیوانه لیک درد یرون درده
تولج و باوجه استقا و پارچه اغزلق لار **دفعه** قلور
حق سبحانه و تعالی نینک فضلی کرمی برد **دین**
هر کم انار بمانینی عادت قلیب اعزغ نور ملکای
کونکلور

گویند که در وقت بولور انار بیلاغ لیش فی خدای تعالی
 شنگان لعین نیک شتر و بن امانیده بولغای
حضرت پیغمبر علیه السلام ایدیلار طایب و لایئیده
 بهی بدیه کلتور دیلار رسول علیه السلام الیب
 یوز کوزلار کاسو بیلار ای بار احمد ایانز کا
 بود یارده نصیب قیلد نیک آخرنده به نصیب
 قیلسان دیلار رسول علیه السلام ایدیلار
 بهی نیکلار بهما دلو قفد دلیل نه فرزند یول
 حاجت جمال بولور جامله دار مظلوم که بهی
 نیکلار فرزند خوش روی و خوش فوی بولور
در بیان جمیلان رسول علیه السلام ایدیلار
 بزرگه تب واقع بولور جمیلان نیک دفع بولور
 و بلیغ که بسیار وقان کم بولور فروده است یا بسیار

شسته خوشی
 ساهوق
 اجت
ایوللا
 مستلام
 ره آذاد
 ایول
 ورد
 د پاسو
 ن درده
 مع قلور
 و سینه
 کا

هر فذ بر طرف قیلور **بواب ساوق** مجازند دارو قیلور
 بواند ایگ مشقال داچین اون مشقال سنبل بش
 مشقال موج بش مشقال تترترب ویک مشقال سنبل
 بجلک ایگ مشقال زبیره ایگ مشقال قلم نور اوو مشقال
 زعفران مشقال بودار و در زعفران قلیب عسل برله
 معجون قلیب یب کل ساوق میل زخمه ذ دفع
 قیلور **هم نیک تیشی لار نیک** لوبه اغراضه قزبل
 کل ذ با سقون انار قصر یقنی لوشادیر ذ عوفه
 بر که کوجسته بیه است اون قلیب نش نیک تو بیکا
 باسه دفع بولور **اکر** بالیق نیک ایچ یاغی ذ بستر
 ایب کوز کاسور تیه روشن بولغای

۲۴

هم گوکنار ایچمه کونلما صاف بولور **هم** تاوشقان
 یور وکنی اولنک بازو سپنه باغلاسه اوق ایتسه
 یازم خطا بولما غای **اگر** آجکوننک افرکیننی سفقول
 لولک یوزکی سورتسه دفع بولوب **اگر** افرکیننی قور و تو
 بیسه بارجه اغریق نه کپار **اگر** کمره نینک بولور کینی
 بیسه بوردکا لیلک بولفا **اگر** اوکی نینک او تنی صید
 لیلک درخت غر سورتسه بالور قنشار **اگر**
 خیدو اوکی نینک بتر کینی اوکی یاغ مرده حل قلیب
 وجود یوق قویسه خدای تعالی فرزند صابا روزی قلیقا
اگر کیش نیلک غلمده به قراقوی نینک قویراغنه آق
 فیماز نه جامغور قنما تیب اوج ایتسه ایچمه
 اول کپیل دفع بولور **اگر** کیش تاغ قنکسه نینک نیلک

رو قیلور غ
 بل نیش
 تقال سون
 ر اوج شقال
 بل برله
 نه دفع
 قنریل
 ذعفرنه
 ما تو بیکا
 نه نیش
 ی

بیشیف
قوب یا نیه هر نه کور گاه این ذ تو نشید ا کور گاه
المرکب نیکه تشخ اغراب تو لکونیک باغریغ
قور و توب اون قلیعه زیش نیکه تو بیجا باه عمری
احده تشخ اغریق کور میکای **المرکب** نیکه پوری
نیکه تشخ ذ اوزی برده تو قسه خلق ارا سیدا
اغزیز حرمت لیلی بولغای بوزی رسغ لولور
پوزی اوتکولور بولور **المرسا بنیق** یوتل مردیله
خل بولوبه دفع بولغا بر تشویش زیاده بولوبه
دفع بولغا **هرکب** ییل ذ دفع قیلای دیسه دو
مشقال زیاده یان تورته مشقال تخ کور فیش
لورته مشقال شومنه لورته مشقال هر یک ایچک
لورته مشقال

نو آرت مشقال لاله نو آرت مشقال نيلو فر ايج
 مشقال كل بنبشه ايج مشقال متر عايز بر عشت
 ذرا نكر ايج مشقال ايلير ايج مشقال او غري
 قلاخ زاله مشقال غولجان بودار و لار في
 بجه قليب ساليب قاينا تيب اوج كو ياده
 ايج مرتبه عمل قيلما قاطر كل ميل دفعه بولور
نوعى ديگر بود و كود ز نمت بولوبه كرفنى فشور و تبا
 في حال دفعه بولونقا **الكر** نسا كوزى تيره بولوبه
 كرفنى نيندا نوتت كوزى كه بسورتت كوزى رو شش بولونقا
الكر نندا قوللا في دا قورت بولوبه قوى نندا بودا كانه
 و ايج ماغي في نجل قليب قوللا قيوه قوسوت با تبه
 قورت في الحلال جقاي **الكر** نندا كوزيك ايق

يد ا كور
 با غرين
 عى
 بولور
 سيدا
 بولور
 مرد
 بولوبه
 20
 كرفنى
 ايج

سپیدک تو تپ تا خودین بیهوشقا تو نشان دما
ایب خالون کنش نیکه سوته برله حل قلیب
آفتابده یاتپه دفعه لوکاکا **الکرکرب** نیکه اچکک
بیلان کیرسه اغزید اچی قیوب یاتپه بیلان چقا
الکرکرب نیکه کوزیکه آق نونشه ذکفنه صده قلیب
سوبرله اینزیه فله قلیب کوزی که قویب آقنی
کو ترادره **الکرکرب** اعلی یغیر لولیه اچکوه موکترینه
کوزی دریا کولینه قچی برله حل قلیب سبالیه خالمال
مشقان فور **الکرکرب** نیکه اچیدین قان روان
بولیه کشفو قچی اورغزنی جوغرا تهنه قوشوب حل
حل قلیب اچیه قانده لو تورغای **الکرکرب** لوزیکا
دایخ تورشبه اینک بیهوشه لوزیکا سورتیه

دفعه

دفع بولنگ **المرطوبوم كرش** زنگ ایش تو شما ہے
 خندہ لک ننگ اور غزنی الی ایتب قاینات
 ایسہ دراجال شفا ما فور **بو باب صفت شفا**
قلب قویما یعنی کوزما آق تو مشہد جمع عربی کبیرا
 برمشقال سفنداج یعنی آرفہ برمشقا فستہ
 اسیون اوج مشقال لولارڈ سہقوب معورہ قلب
 شان استیب قویماق لول دفع **بولور الکرش**
ننگ معورہ ہا درد لولسہ و جگر بید درد لولسہ
 حوالساوق وین حوالسینہ وین لولسہ مادمان
 رومی بادہ بیان رسمن قریبہ وین ایش مشقال
 دین کلسروخ بیلک زور و بیلک و سیاہ سرقایسہ
 اوج مشقال دین وضطلمین و سستین و سندر

ننگان دما
 قلب
 لک انجکر
 بلان جکا
 سدہ قلب
 آقنی
 سونکرینج
 حوالمال
 ن روان
 نوب جل
 لوزنگ
 رتیبہ

اوزکادار اولارده سوتوب ایلکده مصطلکده بیج
یومشاق سوتوب بودار اولارده مقدا آق قنده
توتوب اصل قیلک نهدار دایمالی کزل درده
معه درده لورن لور دفع لولفا **الم**
نیکی کوزیدن برده لولسه فیاز فی منظور کیت
سوتو برله اصل قیلک کورنیا یا مینز برده دفع لولور
یکت نیکی بوغورای جفت ایکی منتقال طوفانده مسکلی
ایک منتقال لورقن لورمنی ایکی منتقال فرنیج منتقال
آینکایم منتقال توغوروغولورده سوتوب
کل یاغنی برله صلار قیلک جاققان کزل دفع لولور
الم فورساق اغریغ ساق لولسه قوی سوتنی
شکر برله نشوروت برمال کزل دفع لولور

الم

المرکبہ نیک بعدہ اغزل یعنی بولسے تھی فی صیدہ بسقوب
 او تگاریب ایجا یا قسولہ قایناتیب براہیق قالقا
 تھی فی بسوغہ سالیب قالین غمہ او تگاریب ایجا
 لہ دفع بولگا بسیار عجاب **دور المرکبہ** ایجا
 بولسے خواہیے دین خواہیے دین آرفہ او نیک کو کہ
 قلب کھشور یا نور ماتی نیک اور دینی فی تیب ربیبہ آلیا
 بس تالقان قلب یہ دفع بولور اق کو کفارہ
 تیب ربیب کافاتیبہ دفع بولور اسین دین
 ایجا بولسے قذیل کو کفارہ تیب ربیب کافاتیبہ
 دفع بولور سیرغہ بلیلا فی او نور قلب کافاتیبہ بولور
 شافقال دانہ اسین یاغ قلب اسین اسین نمازہ
 ایجا ککرہ دفع بولور **اکرم مظاہر کشف** اور مہجول

طالع فی ہج
 اق قندہ
 زردہ
المرکبہ
 دور مرکبہ
 دفع بولور
 مسکین
 نیچ زرقالہ
 عوقوب
 ع بولور
 سوتنی

۵
نیک تو زین وجودیغه قویسه فرق یل بولور اولیسه هم
خون تو رعای بیجا بجراب ددر **اکر کمر** **نیک** کوزی
تیره بولور فونق قارغه نیک اوتنی کوزیکه فالته قلب
قویسه کوزی دورشن بولور **اکر کمر** نیک بسا و بیجا
اشته بیکاق ذ اوتغه کوموب زنجیل ذ تور و او زوم
قوی یاغید ایو خوروب جمیع قلب بر کون ناشتا
بمشقال دین بیسه بسیار منفعت قیلغا **اکر کمر** **نیک**
بسا و ق دین زنجی حارض بولور زنجیل خلیل دارنه
کفته قلب بر کون ناشتا داقاینا تب اچک **نیک**
بسیا فایده قلعاً بجراب دور **اکر کمر** **نیک** **نیک**
آغری بیسه ارمن ذ او بر یلمنی چکاندا ذ قاینا تب
المق کمرل دفع بولور **اکر کمر** **نیک** کوزی کوزل

بوز

بولیه قشلیق المذ او تغه کوموب کمنه قوروق نینل
 اوزره بیدره قیوب زنجبیل برله فیلیق دارا زنه کتخدا
 قوروتوب اوزره سیکا یغیب انا بکد کانا تکماق کورک دفع
 بولور اکر **اکر کورک** قوزیل کوز بولور تو نکوز نشید او فکره سینی
 انا بکد سیکر با تکماق کورک دفع بولور **اکر کورک** نینل
 تاش دیابوغری جقبه ایتیک نینل یلیک زه جانماق
 کورک اول بولماسه کاکوکنی اول بولماسه بیدره اول
 بولماسه کون مالغوز اول بولماسه منقول زه تانکماق کورک
 بسیار جراب نو دور **اکر کورک** نینل بایست ایزا
 تخم قلع زه سو قوب میدره قیلیم بایست جانماق کورک
 بایست تولا اغرابه ایستغ بود ایشنی یوب قالین
 کوزدایور کاهان کورک دفع بولور

سیم
 وزی
 یلیب
 بییه
 زوم
 دا
 شتا
 نینل
 دره
 بیله
 یغیش
 یایب
 نزل

المرکب بنیل اغزنی لوزی کاکو نوزر زیاده بوقه
کسیغ دور اگر کجیب زیاده بولسه بول سادوق دور کیم
توروب یلان کشت زشتول که نملان جیان جا قبه
آنجا کار قیلماکس جامغور کسیغ دور آب منی زیاده قیلور
طبیعت ذملایم قیلور و نقرس فرختکا سیاه و سبقال
توشماکس که فامیه قیلور اگر جامغور قاینایب سیر که کا
سبالیب یسه اشتهماذ اجار طعاصنی بزمه قیلور **اگر**
ذودک مویول کسیغ دور یسه آب منی زیاده قیلور طبیعت
صلایم قیلور **اگر** قره سورتان انونین توغار بسیار
بخش تورور اما اول سورتان تورور کسیغ دین بولما
درام که شیعان عرقنیل کل سورتسه دفع بولور
المرکوردی دیودر بول کسیغ دور بول سیر فرختکا

دو ادر

دو او در حکم سورتها که در آب منی زیاد قیلو قوت
 با غده نافع دور **اگر سادق** قوروه اسپغ و در آنه دایم
 طبیعت ذذیاده قیلور و تلبه ابطاوتیسه انکا و یوتل کا
 نافع دور اما سباق دین بولغان یوتل که فایده قیلور اسپغ
 دین بولغان یوتل که ذیان قیلور در دهر کلتور کرم دیجان
 قوروق اسپغ دور تو تو لغان آواز نه اجار دیوان ابط
 تو لغان غده او جا اغریقی غده تیز اغریقی غده کهنه اغریقی غده
 نافع دور کرم ذقایناتیب اسپغ قان دنع بولور
اگر کوش شافوتل بیس سوغاق در لطف ذذیاده قیلور معده که
 قوت و اول طعام میان کرم اندین شافوتا ایسکای قوت باره
 حکم قیلور **اگر قوروق** اسپغ لوق کیش نابسته دایم معده
 داکه حرارت ذر طرفانی قیلور ساق مزاج کیش ارقه
 سیدین ذنجیل فخر واده عسل برله بیس فایده

به بولور قوروق
 فی دور اکر
 جاقبه
 بوه قیلور
 و ساقال
 سیر که کا
اگر
 طبیعت
 در ذر
 سار
 ن بولغان
 بولور
 متکا

قیلور اما اولی غلطه پر قوت ترور **اکر کیش** اور کس بیس
 اور کس ہاوق درہ یوہ کی نیشک جہا ریشی و تشنہ لکنا
 کوتار در تھا خلطہ اندین لولور **اکر** ارموت معتدیل لولور
 پر کیش بیسہ کہ نفع قیلور تشنہ لیکہ بر طرف قیلور
اکر بھی تولافا بدلیغ غزالور در ولور کس ذی قوی قیلور
 اکر طعام اوزہ سببہ بیسہ بخارات طعام ذہنیت
 قیلور خفتگان غم کمر و کہ فایده قیلور **اکر انجیر نشی** او ہوانہ
 آقا غم مایل ترور سیر یق قزیل قرالندالک اسپغ لوزور
 اول غم ایسی خاکہ بین ذیادہ دراک لوزور قوروقا انجیر
 کسینغ در ہول انجیر معتدیل درہ ناشتہ دا اولایسہ
 نیت پید لولور اول سبب دین خون فایده انشک
 دین پید لولور کمنہ یوتل کا و صشانہ کہ فایده
 قیلور

المرکب اینست که گشت که جانیه نافع دور **المرکب** نشود
 آقا شیر جفتار بپ خام انجیر بیل جیان جاقغان بر کما
 سورتسه نافع دور **المرکب** نیک بر اعضا استیغان
 بولسه اوک نیک میافنی کرم قلب تا نیکه دفع بودر
المرکب ده تکرر و کوبسه چهار مغز او تخته کرم بیاغنی
 ایب سورتسه دفع بودر **دین** بر پوز و کلتور دم عاف
بو باب خاص فریه **دور** که معجون قیاق نیک بیاغنی
بو افنی نیک خواصیت بودر **انزان** و اویت ملتو
رو ب دور در کرم حضرت لقمان حکم او به نیک پیش لوز
 بیل عمری کوردی لار جسته پاده شای نیک او غایر دلا
 آقا لار دین لک قاله دلا رو لایت لارینی گشت که لار دلا
 لقمان فی بهر قلب هاستی بنده لوله کینه بر اویت دا

و کما بیست
 شسته لک
 بیل بودر
 فی قیلور
 فی قیلور
 فی قیلور
 غنیت
 فی او بوان
 لوزور
 قاجیر
 لایب
 اینک
 یه

لقمان ابلهاد لایتنی دین ایردی ورنکی قرا ایردی بیخبر
لا رنیک مولایی ایردی نینه بر اوایت هیم بار ترور
لقمان فی حضرت ایوب علیه السلام صائب الیب
آزاد قیلدی لدر لقمان حکم بیابان طرفینک یوزلا ندرلار
اول بیابانم ابرخان بار ایردی حضرت لقمان اول غار عطا
کردی لدر سیکه وکونوز خدای تعالی غلطاعت و عسات
قلوبلار او لار نینک خوراک تا بیستان واکم کبیا ایردی
زمبستاندا کیناه بیخی آیدی الققه تا اولوز ایکیل بو طریق
برله خدای غلطاعت قیلوبلار لقمان حکم خدای تعالی
غرضات قیلرای بار ا خدا یا خد او ندا اولوز ایکیل خواجه
مجازینف خدمت قیلیب ایدم اول منی آزاد قیلوی
اهمل بسن که خواجه حقیقی بسن من عاچتر بندکن دور

من

می بسکا او تو زایگی میل خدمت حضور قبلیوم ملکانه کرامت قبول
 بسزا دهها اول زمانه المهدی یا القمان بسکا ای
 نمردی منکر را اسید اختیار جم باره قاپیسه قبول قبلیه
 کرامت قبولی منزه القمان ایوی الهی اول عمره سرود و سب
 ایوی فرمان کلدی که یا القمان بسکا بنمردی لیله فوالا ای دور
 و با حکما بقوه القمان پیشنی تو بان بهالیه ایوی همیشه قبلی
 باشینی که تاروی ایوی کند ایا خد او ند اینمردی بسیار
 و در علم حکمت و اختیار قبلیوم دیدی بسس خدای تعالی
 حضرت القمان ^{عنه} ^{علیه} السلام از ادع علم حکمت و عطا
 قبلی که آدم در باره علم حکمت او موکانه القمان نشنا
 الودیه کلدی بگویم اول غار دین جوقتی لار سر لوز قیده که
 تمام کنیا لار تیل غنه کلدی منکر بر کنیا حضرت القمان ^{عنه}

وی بیغمبر
 بر ترور
 ب الیب
 رلا ندر لار
 غار عطا
 و عشا
 لبیا ایورد
 بو طرفه
 کی تعالی
 میل خواؤ
 قبلی
 کن دور

نفع ضرورتی است مگر بر کیهان هیچ بسوزد لامدی حضرت لقمان
ایدیلار ای بار اخدا یا بونه کیهان هیچ منسا بسوزد ما دور
نوا گلدی کیم یا لقمان بو کیهان هر کس است اینک عیلاجی کور
دینه دعوت داندان ملتوب دود لار کیم بر کون حضرت
لقمان جام کاتب برور ایول بر کیهان غنمی لار بقیا
بسوز خرم و تند تیز لوی حضرت لقمان حکیم اول کیهان
دین زره بیدیلار اول کون بغایت خوشحال خرم
بو لیلار جمیع ییل لار بد نلا زین یوق بولوی اول زمان
طهارت قلب نماز اوقامدی لار تائیه کون اول کیهان
بیدیلار بارجه صحا سین لاری یعنی آق توکی لاری قرآ
بولوی و ضعیف پر لوق لاری جو انلیق غنم بدل بولوی کور
کوفه اول کیهان قالیقه کلدی لار بیدیلار کیم اینک شه
کوردور

نادر و خالصتیک نه ترور اول کیا ای حکم جازق
 دای طبیب صا دینق منیک الم به بسیار ترور به هم منکار
 نیل و آت قویو بدور لار منی تبوع دیر لار و احوال و بو
 نان و خورده داننه دیر لار ویدی لقمان حکم ای دیلار سنی
 از موده قیلوم بهنگار آت قویا یک بسینک خاصتنکنی
 بیان قبلماق غه حاجت بو لمانهای دیدیلار حضرت لقمان
 اول کیا سنیک خاصتیک مناسبتی غه برانشا جوانی
 آت قویو بدور بعضی آدمی لار ایستور لار کم ملال نوحیت
 خاصیت یکیت لیکون ترور المر معر بلو کون بیام
 مویلاریم قمر الو لمان بو اول بسینک رسیم جوانی نشک
 بو ایست جمله ز میر لار دین ترور المر غوالا بسیم جوانی
 منفعت تبای و بیسه لقمان حکم ایستور که

حضرت لقمان
 از مادور
 سلاجی قویو
 اول کیا
 حضرت
 ای دیلار سنی
 اول کیا
 حضرت
 ولزمان
 ل کیا دین
 روی قمر
 روی بسینک
 سنیک نه
 ترور

نظم چنین گفت لقمان حکمت سغار که هست علم حکمت از وی یاد
 تو نفع جوان ز مغز شش بدان که مغز پیش کند مغز در و مغز
 زیاد بود صرع و جنون خلاص دهد هم و بامی درون
 کند آب پشت فراوان است ز مغز جوان خورده مگر کس
 را و را بول بیست نافع است کمر آب منی ابد و افع است
طریق جوانی ننگ مغزی اول در کج چهار کنگه جوانی بر کباب
اینک ننگه برده برده همس قران جندان قای نامها قورگی
 تا بیوت برده خشک بود تقاسیم و اقور و توب او بولاب
 پو بستنی جغای مغزی قالغاندا اندین کین ذردی
 او در غز و خسی انگز و باد انگز و انگز بد خشنای و پودینه
 بانی و تخم ارجه و ز بان کنجشک بود او اولارده جمیع قلب
 آق تا تبلیغ نمرد و امعجون قلب بر صبا ۲ مقدر در
 مسفال بجا کمر که بهنیا نافع در ریشست و کمر حکم اولیای

۱۹

خواص معجون قیلماق نیلہ بیانہ **نظم کلتور رب دور ہتم مارفہ**
 جماع بیج کبیس ممنوع باشند **نگرد کرد ایشا مرده ہر شیار**
 یک زمانہ ازین بریت و دیگر **صغر و جایض و بد شکل ہ شمار**
 بلغم کلار کم نفسیہ آنجہ صلا حفظ قیلماق نفس اکثر ضرر
 کلتور و رانداغ لہ برکت **فرق ہش ہش دین کین تو لہ**
 جماع قلبیہ اعضا سیدین تمام قوتہ ہا قوط بولور **اکی**
 اولک و ہم وزن کہ ہند ہمال از ہش **مشوجع باو زہر ہست نش**
 ز با صید حیات ترالی فتا **مشو باذن ہر ہنجانہ بیج**
 کہ کرد و دخت زرد تن بیج **ہر کہ ہرن برہ جماع قلبیہ بیج**
 ہر ہرن برہ جماع قلبیہ سر آدم نیلہ مکا ہستی **قور و نور**
 ہرن نفس او فک کہ نقھان قیلور **وینہ جویض اکہد**
 مظلوم برہ ایرکت نفس جماع قلبیہ قاتلہ غرق
 ۲

کار
 زیاد
 خون
 رون
 اش
 کاب
 رنگ
 باب
 ی
 دینہ
 لیب
 رنہا

بولور اول خدای تعالیٰ نیک لعنتی که او جرار اینجی شمشوده
 کج بولور او جو بخت خدای تعالیٰ فرزند برهه بسیار خنده بولور
 عاقبت حرام عدت کالمرفتار بولور **رینه** کجمل ناره سیده
 بر له جماع قلیبه شیری که نقصان قیلور و شمشوده کوتا بولور
رینه آفرین و مظلوم کنش بر له جماع قلیبه مظلوم نیک اغریق
 بولور که تا دسیر قیلور **رینه** مذکور مظلوم که بولور شکل بولور
 اینک بر له جماع قلیبه دماغه فی ضعیب قیلور و فراموش
 فوق مستور و الله عالم بصواب حکم لار الیتور
نظم و دی که ان شواران شاه که باشد زشت روی
 در بدست افتد ز خوبان جور لقا: اما بعضی او سیدار نیک
 دهر جور لقا دور اقا ایرانلیک ناقص دور **رینه** کجمل **در الیتور**
 تقویت کن کرده را: اول بمعجود که هست: بجز اجزا
 پیش کنش پیل و جور و لیا: باز باز و قرفه و بلیون:

من

اما بوجون ذی باصاق و صافیق و شکال و نایلی غیر
لار که نصیب بولمغانای البته البته بنده شکسته فقره دعادا
یاد قیلغای لار انشا الله تعالی **الکرکرب** قرابلیله ذو اسم
ناشتدایسه قوت بازولار ذیاده بولور ولیکن همدن
تنک قیلور آق سندن هم بسیار خوب درد **خواص معجون ذی**
قیلور مزیم کیم قلیغایده است اولاد اول قوت بلسا عاقره سوت
برله قایناتماق کمرک خوب ویل پشیزیر بولغا تخم فیاز و تخم کزیر
بولار ذی خوب میدده سو قوب تخوم شیک بسیار یغیده انیم قلیب
یوغورماق کمرک عیسل ذی نخود نیشک بسوی برله چیل قلیب
معجون اشکان کمرک بوجون ذی عیاس بوردون بیخ ذی عیاس
کمرک شهوة بسیار خالیب بوزور و زلر ذی سخت قیلور
کویار و بیتم شیر نزدیک بولور **الکرکرب** نیشک آب
بشخت کیم بولپه عیسل ذی سوت برله قایناتیب ایچمال

لر

لمرل مجراب بسیار ترور **دینه نوز و دیگر** کلتور کیل بر سر فیقل
 در از ایجا هر اینکی هسوته برله قاینایب بولار سبایه داقور توب
 سو قوب بر کون نانشند اوچه مشقال فی الته درم نیامت
 برله چیل قلیب بر سر سوت برله میکی جندان توت بود
 المراون عورت بولیم هم خشنود قیلغای اصلاح نیست تون
 قیلما کسی بسیار مجراب دور **دینه نوز و دیگر** کوشنی حجره قلیب سوغه
 تکماکان خشت پنجه فی اوت غه سالیب قزیل جوغ قیلغای
 اول کونشت فی اول خشت غه سالیب بر بان قیلغای بر زره نوز
 ایضا ضم قیلغای دانکزه یعنی همیشه ایجا سبکای اندون کین
 یکی سبکای سبکای سبکای جماع قیلغای عجایب لارده کور کاکای
 تن ذفریه و دیگر فی پنجه قیلور بود ای فی توت ولوزی فی
 قزیل قیلور **المرکزه** ایجیر فی قاینایب ایچیه بود ای کاتوت بکا

قلیب
 بری
 عباد
 و ایم
 بر فی
از چهار
تول فی
 بر فی سوت
 کوز
 قلیب
 ب
 ک
 یلور
 ب
 بجمال

جماعه ذر ضو قلیقا **الکرتش** اوچ مشقال جوز بندینی اوچ مشقال
سرنجیل برله چهل قلیب برورم زنجیل قوشوب نامشتدا
یسا اب پشتی زیاده قیلور **بهر** نامشتاد اجماع قلیب
امکان باد قلیب باد لغو اهللردین پیچ لو لغای **الکرکریه**
ازدی دور خذتت بریب یو مشاق سو قوب عییل برده کجوان
قلیب یسا ایرنلیک یسا قوی بولغا **بو باب دار اولدو**
صفت قلیب فایده سن بیان قیلور هر کیم نینک و کمری ضعیب
بو لوب سور توب جماع قلیب ضعیف لار لذت نایماق نیک
نیک بیایه التور لار **الکرکریه** در چین ذمیده قلیب جماع و قیده
و کمریکه سور توب جماع قلیب ضعیف انداغ نایماق هر کیم
اوزکی ذومجا **قنوع دیلور** بر مشقال عا قیل قرا ساجه بر
مشقال موزکی قوشوب سو قوب صیده قلیب عییل

عییل

عسل برله چهل قلیب ذکر که سورت به بر ساعتدا
 دین لنین جماع قلیب خورای تعالی اقرینیشی مشاییده
 قلیبک که ضعیفه بهوشش لولغای انداغ لذت
 به نغایک اصلاح تفریق که ربهت کلماکای اول
 ضعیفه جموع عمری دا اوز کالار زدیماکای **اکر کرب**
 تنم مرغ اسیغ ادر شایب ذکر که بهور به آذین
 جماع قلیب ایر که هم ضعیفه به بسیار لذت برکای مجرب
 ترور **برک** قراکلیان نیشل تنخی ذکر که بهور متوب جماع
 قلیب اول ضعیفه که موزین اوز کاکش که خادرو لولغای
برکیش بر قایسه کل نیشل نیلده زین ایب شکر برله چهل
 قلیب ذکر که سورت به بر ضعیفه که بار به پای دامن
 ذاهد لولبه به عشقید ابقرار لولغای **دینه نکتیبه**

شقال
 ستدا
 یلیه
 بر
 بر
 رولدا
 ضعیب
 اق نیک
 اع و قنده
 جموع عمری
 2
 عسل

تا و شفقان زاد و تور و ب منکا پسنی جماع وقتید اذکر که
تور و ب جماع قلیب زاع و الوتغای جد الوتغای
ضعف باغلا تغای اوز که ایرانکا قادر بولمانغای
بکنت که خوالا سینه در حال استغفه برای در بکنت چینیانغ
ذکر نیک نیک سور و دوکی لیغ قوی قلیل در حال استغفه
بولور بجراب دور **بکرم** تور و ب از رخنه از وج بخت
بسه ایرنکلی قوی بولور **بکرم** زردکی اور و فینی بسو بوب
تخوم شکر بر یعنی برده چل قلیب نالشته دایسه شهو و زیاده
بولور **المرکز** اودن دن بولسه بیخ خشمو و قلیغای **بکرم**
مکلبان او خرنیل او بتنی مردار بکرم برده چل قلیب ذکر که سور
توب جماع اول تضیفه هرگز موندین جد بولمان **بکرم** بکرم منکا
سنی غم کر که بسور تهم استغفه قیلور **بکرم** قر اقا رغد نیندا

منکا

منکاسنی بسورتوب جماع قبیلہ اول ضعیفہ موزن او زکانه قبول
 قیلما غای **بهر** فاشنگ یا عینی سورتبہ بسیار لذت تابغای
 شید ابوغای **بهر** قرامشوگ نبله خصیہ سینی سوروب ذکر کہ
 بسورتوب جماع قبیلہ اول ضعیفہ بسیار مہربان ابوغای **بهر** قوروش
 شید ذکر نینی بسورتوب ضعیفہ بسیار بطاقت ابوغای
بهر خراطین ذ خوب بسود ایوب قوروش کونجود یاغی
 بخمر تبه ذکر کہ بسورتبہ کلان داووزور ابوغای **نوع دیگر**
 جوز بو اذ و فلیفل ذ و دار فلیفل ذ و عاقر قرحا ذ درنجیل
 و تونجان ہر قایب دین برار مشقال ذ جو قلیب بسورتوب
 الیاب غسل کوم ذنجیل و الشفا قیل دا پرورد ا قیلغای
 ابوغای اینکا بر لہ جل قلیب معجون انتیب حاجت
 و قتیب ذکر بکل بسورتبہ لذت عظیم تابغای

ذکر کہ
 غای
 غای
 جینان
 سخته
 ج غفر
 یوب
 ذ زیاد
بهر
 سور
 منکا
 شید

نوع دیگر از زیاده در بیان قلب فیلفل در از فیلفل
و عاقر قریح و فنجیل بر قایمش بر موخ و جوز بوافر و مانا
و نکر طبرزد بر قایمش یا ریج و شقال انگوزه بسکج
و دشکا و کافور بر قایمش دین ریج و شقال بولار و
سبو قوب ایلکاب جل قلب عصاره و راز زیاده بر له جل
قلب شیشه و یا چمن که الیب اغزینی حکم التیب
بر کونده اول شیشه بر مرتبه نبره تیب قویفیل تا
اون کون غج اندین کین جماع وقتیدا بر زره الیب
نم کر که سبور تیب قورا غاندا اندین سبورنی جماع تملک
اندای لذت بر کاکاک هدفست که رهست کلما کای
اما شیشه نقل اغزینی او جوق قویما غا قوتی خا
خاصتی لقا مقصود حاصل لوبلهس **نوع دیگر** قره اعلیا

نوش

توحی نیک اویتنی دنجیبیل برله جل قلیب ذکر که سورتیه
 خوب شرور **نوع دیگر** کباب قلیب او غر غریب الیب
 جانیا ب سوسینی ذکر که سورتیه جماع قلیب لذت
 تمام تا پنجاهی که مذکور بولغان دار و لار دین هم تیز
 نورور اشلا نکولوی ایماکی برله که فرجه فی ابل قیلور
بیر که اوکی نیک اویتنی ذکر که سورتیه برزک و
 بیستر دراز قوی سخت بولغا **بیر** که اسکنده فی
 و کبیل فی و شهو فی نسو قوب ایلاکاب اینک اوتی
 برله جل قلیب ذکر که سورتیه دراز و بیطر قلیب
نوع دیگر خراطین فی خوب سوسو قوب جوز بندی یا غی برله
 جل قلیب بچ قنار ذکر که سورتیه اندین کین اچکو
 سورتیه برله یوسه بچ مراتبه بو عمل فی قلیب بسیار

دایفل
 ومانا
 کینج
 روزه
 برله جل
 تیب
 نیل تا
 الیب
 جماع قلیب
 های
 خام
 فرا حلیبا

کلان بولور بیدام پای قیلیمه تو تامیغه پاتماغای
نوع دیگه حکیت نیکه مغذینی چقار سب خوب صید سوغو
سوت برله چهل قلیب ذکر که سوغو تهنون روغن بادام
سوغو تهنیم اچکوسوغو برله یوسوغو ریپا ریپا ریپا
کلان بولغای **بو باب خواتون لاری نیکه حقه دالمستوا**
کلمه بیانیدله مادوا استخواننی کویور ب قوروق یاد
بخان نه پرقاییمه دین سوغو ب ایلیکاب الکا الیش
لوزوب فرجیکه شانی اتیب قوییمه بلر بولغای
نوع دیگه برزا الوتخو کل سهره اوچ مشقال سبئل ایکا
مشقال بولار نه سوغو ب ایلیکاب صلایه قیلیمه ترا
قولینی کلکاب یا سوغو برله سول قیلیمه بیاروداروغه
سواب فرجیکه سوغو ققای قولینی فرجه نینک هر طرفیکه
تاب

تاب بر ریب تا ریب الفغای دختر دو از ده سال
 بولغا **نوع دیگر** که پوتر فرقی قینی تاش تو ز پسر له جل قیلیب
 شکر بر له ز کمر که سورتیه فولال بولغا **نوع دیگر** هر دار
 سنگنی اط سوز بر له جل قیلیب فر جیکه قوییه رو یا ایجا
 بنهار قز بولغا **نوع دیگر** بدید او سوز انشی صیده قیلیب
 ضعیفه فر جیکه قوییه دختر بولغا کی **پر کشت پات انزال**
 بولماس ییق نیک بیایه پر کج تاوشقان نیک اویتنی در کله
 سورتیه پات انزال بولما غای وینه کباب اغیزه سیاله
 جماع قیلیب پات بولماس **نوع دیگر** جنگی قوی نیک اویتنی ذکر کیک
 سورتیه جماعات بولماس خواتون فرفته بودور **نوع دیگر**
 بد پرنیک بودر ایستی قور و توب قزیل شکر بر له بیسه آب منی
 غالب بودور فات انزال بولماس دن دیوانه و شبیه بودور

ماغای
 صیده بودور
 غنن بادام
 بیخت
 و المکتوب
 روق باد
 خالیش
 مای
 بنبل ایجا
 ییب ترا
 روغ
 هر طرفیکه

نوع دیگر قرنفل و عنبر در جبین عاقر قرچا نه بولار نه
 برابر قلب خشک خالیص برله سبو قوب شهید برله جل
 قلب بریم مشقال اینه غلو که قلب جماع و قیده آنغز تپاله
 بسیار لذت برکای خواتون بقرار بولغای وینه خراطین نه
 خشک قلب اندامینک برله اول عورت که صلایه قیلغیل
 اول عورت سیندین او زکانه دیمالکای مجرب بزور **نوع دیگر**
 بوره ارمنی و مشقال لاب عسل و اجل قلب ذکر که سبور
 جندان قوبغای کم هر چند قیلیمه یا تمغای **اگر** ضعیف نینک
 فرجی پر اب بولیمه چکده نینک یغراغی ذ انشک اوت سره او زکانه
 فرجیکه دو د برله سوی چقماغای فیما ز نرکیش بریکه گوغوز
 سوت داتور غوزوب الیب خنک قلب زنجبیل عسل
 جل قلب ذکر که سبور نه قوت برکای **بواب فصل در مع**
فت آب منی نینک بیاننی ایتور صفت طعامیکه

جماع

جماع خ قوت برادر فیاز ذ او شاق تو خراب اوی
 یاغی برده قاین سبب بریان قلیب اما کو نجا لای تو جقاج
 تخم یا کو تر تخمی انکا سالیب بر درم خولنجان بر زره تو ز
 برده زنجبیل انکا اضافه قیلغای خوب فتورغای هنوز
 بهتر خراب در **نوع دیو** اون تخم نیک بسیار بی برده
 درم اوی یاغی او تو ز درم شکل بریم درم دار چین
 بولار ذ جندان طبع بر مال کر که زره تخم نمبر شت
 بولغای اندین سوک تقادل قیلغای سبب قوت جا حل
 قیلغای **نوع دیو** رشقیقه طلاء مند کور جمع عسریا دور
 بر مشقال افیون یرم مشقال فر عفران یرم مشقال و
 بولار ذ سو قوب انکاب کلاب برده نمبر قلیب تقا قز لیم تو ب
 باشور ماق کرل دفع بولغای **دستور العلاج نقل درم**

بولار ذ
 برده حل
 غر سالیب
 خراطیان
 یه قلیغیل
 ترور **نوع دیو**
 کر که سو
 عیفه نیک
 برده او ز
 بر کج کون ذ
 حل عسل
 سل درم
 عا مکر

کوزدین بر قایم علت لدر دین پید بولیب بو جلاب دین صراحت
 تناول قلیب نایف دور بنفشه بش درم خناب یله مدد
 اون درم سر مع آق قند اول درم ترنجبین بولار نه مناسیب
 سو بر نه انداع طلیخ قیلماق لمرل کیم خمه قالمق ای اذ صافی قیل
 قند ز سرنجبین ز الشتر ووب بریم لرم قیلماق لمرل غدا سف
 ماشنه دقشتر قلیب بر مال با دام مغذی نیند ستر سینی بر مال
 لمرل اوز نفع و صاع بطوبایین اجز و اباد کمر **نوع دیگر** نینه
 بر قسم **خاص معجون قنماة** بر جهالت ای مسلمان لدر فقر
 حقیر نینک جلبد اولتور دپ سبز لار سلیمک لدر کیم ای
 نمر سه حیات ذنک کاجنه لوق قنور در و سچ نمه صد ار تن
 دور است لوق به لومکای **نظم** هر انا دای از تنک و سست
 کونجی بقیاس است تن دور است **الکرم خوالا سانی** لدر

بیا

بی عدلت که گرفتاری الما بین دینا لقمان حکیم نیک بود بر او
 عمل قلیماق حضرت لقمان فرزند لاریغی نصیحت قیلور ملا
 ای فرزند او ن غم سه دور اد مسلا ر که دیان کلتور قوت
 مباحثرت ذکم قیلور ^{اول} اول آب منی بوق قیلور پیش آب
 فی غیر قلیماق ایکی ^{نکاح} سراق بولور فیاده بارماق او جوخی حمام
 تولا تر لامالی لوز تر ^{نور} نور تولا او خلا ما ^{بسنجی} بسنجی بسیار سواره
 بولماق **النور الحار** در سخته قلیماق **بسنجی** مابین بایب جماع قلیماق
سکزی قبله در است اول نور و با جماع قلیماق **قرنوز** آینه
 سز سه لار نه تولا جمالی اول **نور** تر نشنه و تر سینه لیکه نه دنا ده
 مار تماق **سک** که بونصحت لار نه مثل کالکتور کالی خصوص
 اجیه و تر نشن غم سه لار دینی فریز قلیماق کر که کم به نمور
 لار نه سه و دست قیلور و منکاب ضعیف قیلور و مبارک
 نه جماع دالذت تا با ما بس المخر اول ^{سک} سک قوت نه دیان

دین بر
 صاف قیلور
 غنچه
 سینی
 برینه
 رفق
 در
 رار
 به
 لار

بوسه و بوسه دین رطلوخت براق بوسه و تمام پنج
لار دین و زهر لادین براق و ایمین بولایین دیس
دو نیامه پنج عمر سه بوسه دین منقبت لیل عمر
یوسفور **الکریمه کا فیه برکات بولوب** و قیام فتنه
اوی یاخ برده بیه المرد و ارسنگ یا سبقت یا سکا
یا ذلک ریازرتیچ یا مرکه هوش یا افسونک برکات
در حال صحت **تبار الکریمه** مثل بلای و جلال
جاقان بولوب یا دیوانه بسک تو تغان لور
فتور ب اول که بورتیه یا تالک بیه شفاست
چرا که حکم بوسه غاندر **نظم** بهره کجا که کز دهار ادا
دو نکرده که زهرش نمیکند تا و مشرب **حضرت**
رسالت پناهی الله علی و سلم نماز ایدیلار
مبارک

مبارک بنیله انکشتتر لارینی کثردم جاقته فی الحال
 نماز دین فارغ بوله بیدار بیدار بوب آبت ذ او تو دیلار
لعن الله العقبین ما تبقی من بنی اسرائیل الا عیسی بن ماریم
 ایزار لعنت مار کثردم لار کا پیغمبر اذ و نه آد صیلا
 تو کما یور د سب بلال غم بوی ا دیلار کج بردانه سب الیب
 لاسکل حضرت بلال بردانه سب ذ الیب لکه یلار حضرت
 پیغمبر علیه و سلام سب ذ تو ذ بوله صلا یه قیلب کثردم
 جاقته ای که تا نکه دی لار و معوزتین ذ او قوب دم
 قنله یلار در حال شفا تافتی لار اگر **مسلمان ذ نیک تشنه**
اغراب بیل دین بیلند خواه بیل دین بولسون خواه در دین
 بولسون سب ذ نشوروب تشلاب تورسون شفا
 تا فغالی اگر کرسه **داکنة** یو قیل بولسه پچ دارو بر لافیه

تمام رنج
 در سب
 لیل غم
 نشوروب
 بیدار
 بولسون
 در حال
 تشنه
 شفا تافتی
 را دارو
 حضرت
 بیدار
 ال

بر ماغان بر این مذهب در سیه کون ناسته در افشوروب بیسه
 فایده عظمی که در کور کور می چرا که مولانا یوسف ایتیب
نظم سیر را چون سبزی صیل کنی سر مه که نه را بوده نافع
 در خوری خام بر نه مار بود که رهای در از نافع اما فشیق
 سینه که معتبره کتاب لار در کور و دم و او استاد لار در کور
 کور استیم اوله در کم اون سیه دانسته سینه که خرمه یور کور
 دنیه سیکل ایچکایب انزین کین شمره یور کور اب او تفر کور
 فثوروب بر ساعتین کین ایب با قلیل تمیزی نافع او خشا
 سیرین فثه فاندور و بویاری بر طرفه کور بوی فوش
 بوی پیدا قیلغاندر ایب دنیه بر له سته قیلب بر کف خود
 او نه بر له قولو کلفه سوزن کلیل مثل تالقان بولور اگر خوان
 سینه که بشدین سینه جوان بولایین در سینه که توانا بولوب
 با نون

بدانندین رو طوفت ذایل بولسون و بسیار مویکفتم نوزدک و تخم
 جامع و تخم نوزدن و تخم فیاز و پو است بیخ کبر و تخم ارجه و بسیار
 العصاره و پودینه باغی و صوج و درنجیل بر قایس دین جمع
 قلیب قدری تا تلخ نمزید بر له چل قلیب بر صباغ معده از سر مشال
 تلخی و صده که قوت بر دور آغز دین سولکلا در غانندی دفع
 قنور کونگانی مشاد قیلور آب منی در زیاده قیلور بارتج بد نلاری
 توانا قیلور یور کینی نیز قیلور بر عیله من نینه پیل نخ جمع بلغم دین
 و صغری دین و سوره ای سه هفته دین خلاص بولور بسیار
 مجرب ترور حکم ایتور قوت جسم جان اگر خواهی
 زیر این بند و راق فیروزه : یک یک روزی بایدت خوردن :
 همان دو روزه آب سر راه : چرا که آدمی را ضعیف بولاری
 سه ترو لای سه و شانه زیاده قیلور بدنه چای آید

بسیار
 تیب
 نه نافع
 ما فشیق
 لار دیا
 نه یور کانی
 و موی
 و خشا
 ش
 نود
 قوال
 ب

کمتر در دناوان پیدا قیلور سوزند به چهل جاخده ایچماک
 لیک دور در دناوان استخوان ندرده میان قیلور و شتهوت
 کم قیلور و بولوترت وقتید ایچماک ضرور ترور و بعضی
 آدمیلار با بزم ار نلیلی ضعیفی و زکمر سبت و اینک
 لذت جماع یوقتور و آب معنی کم دور مجل وقت دا
 ایچماک سبب دین ترور اینک شهوت زلیق
 و تنک بولغای اینک منواج سهاوق بولغای البته سینگ
 یوق نتریب معالی کرک و الله اعلم **بوفصل از برای قشوق**
چقار ماق نینک بیاز و قر قیلماق نینک بیاز اینور
 کنگر در بادنا کستری قصوم که یعنی بوی مادران چوین
 سرکید از بوده ترور بولار یوق شوق سوتوب ایچماک کست
 یاقی برله و یا کینچور یاقی برله چیل قیلوب چاقماق کتر
 نوما

نوع دیگر جگنده و شنگل سوید و نخود سوید در بره حمل قلب
 و جبره مورد بره صلاح به قلب بسیار چغندر یا قاشق
 و یا استقال غده سواب بره همان جبره قلبا که که از این
 لیکن بره حاق منو یلارینی قره اقیلور **اگر** بکشد مو یلارینی آمل
 سوید و بیلورنگی سوید بره و مورد و یا غی و آمله یا غی
 بره سیا چغندر استقال غده مو یلارینی سوید به سینه مو یلار
 قره ابولور و دراز ابولور بجز اب از صوده ترور **مسقط**
آدم ننگ محراب قادیان منقول ترور خلا که که در یا لیکن
 بوز که داغ تو شنگان نخل خلا در رینج کشیز سوید بره
 صلاح به قلب بوز که سوید تمام که که آجیف بودام مغزین
 آق اریب او چورم قوغوز او در غی ننگ مغزی بوز درم
 بسیار آله درم لوانیک مغز که قوشوب حمل قلب مغز ناز
 جبره ان قره ابولور هم بسیار دین آله اشتر قالماس

بجماک
 شهوت
 در و بعض
 و انیک
 است دا
 در زلیق
 به استغ
 قاشق و سقا
 سنیور
 در بره
 در کینه
 حاق لرا

اندر کج در پرستش داد الیوز که سورتیه تا بر هفت پوز سینی بود
 اندرین بودغای **بوع دیک** بود و ارضی ششویا که سورتی
 بود و اندر بر ابر قلیب خوب صیده سورتی ایلکاب ارفه بود
 بر که چیل قلیب بود یک سورتیه در اخی بر طراب قیلور
 مجراب ترور علیا بچسوت سرفه که دیک بعن کجک بیا
 یونال بولیه تخم اید شیرین با دادم مغزی بر که کوزایا جو
 عر سورتی قلیب چیل با قلیل شکل بر که با نبات بر که رب
 سورتی غن قشوب سورت بر که چیل قلیب اندر که اندک
 بد و رسال لول یا سورت مرضه نبات بر که چیل قلیب
 یا شیر بر رنج نبات یا شکل بر که قشوب بد و رسال
 لول غن سورت نبات یا شکل یا با دادم باغی یا تلخ بود
 خرق نافه ترور شربت جرب فرات اچنب و خله
 بهار

قلب سورتبه و فتح بولور اگر مظلوم کیش یا شن تو آرد به پش آفتاب
 کلمه سیر که نیک لای ذقرا بسوزنای غراغی قراقارغه تخم نیک
 اتی تره تیز نیکه کو که بودینه بولور به جمع قلب باش یلیک
 قوشوب بیه کون پاشینه جانیسه قراقولغای بولاب **تو غلام**
مظلوم در نیکه بیانه بر کون مظلوم در حضرت سلیمان علیه
السلام بر کون تخته مملکت و اولمورد ب ایرویلار تو غلام
 مظلوم لار جمع لموب کلیم داد قیلدی یا بنی الله پش نیکه
 فرزند میز لوق حامل بولما یدره ریز سبب نموده دیدی مهر
 بیله علیه السلام پش یار نه یغده در ب بسور دیلار بو غلام
 نه دیلار ترورده سبب پش یار را غاز قیلدی بکره اول مظلوم خلیف
 نیکه کو نکاح بسوقه بولیب نطق او رنیغه تو شمایه ایچ
 فرجینی بل تو توپ با غلامان بولاب او بر بجز بجه دانینه
 کلمت

گوشت تو لغان بولہ لور تو قورت تو نشہ بجز سرغ
 بو تو لغا بولہ التبی جہ دانہ سب سناوق بولہ سینی
 دیوہ پری لار نیکل اشتری بولہ فرزندہ بولما سیدیدیلار
 حضرت سیدنا علیہ السلام پریلار ذیغدیلار مظلوم
 لار نیکل بولہ سی بولما سلیقی نہ سبب دین ده ردیدیلار
 پریلار نیکل اولوغ سیدیلار سبب بار جامله بولما یودور
 اول ایر کیشینک ایر نیکل بولما سبب ایکی مظلوم کیش نیکل
 نجه دانہ سینه نیل قانولاش غلغ بولہ اول مظلوم سری
 ایری برله یا تغاندا یا ذی آخر سیر اینیل علاج قرا اینیل نیکل
 اول قرا قارغ نیکل اولتت اور دک نیکل اولتت برله اصل
 نیکل شان التیب تو یغای اندین ایری برله جماع قلبه
 جامله بولغای برخدای عنزوجلہ **لوع دیر** قرا قارغ نیکل

شت آفتا
 نیکل
 بولما
توغا
علیه
 توغای
 پری نیکل
 مہتر
 برغلن
 لطف
 بجز
 یغ

شیک او تنی و سلا او تیج حکیت مغری بر دیو مشاق
بسو توب کمر قلیب بر کچک بو خودر نشان ایتیب قویماق لرا
اندین جماع قیلده حامله بولغای ایجنی **ایکی** مظلوم کنتی فرج
بیردی بسو قولغاندور بولوبه اسیری بولم جماع قیلغاندور یان
باش اغرمز اینیک علاجی بیلدور کندور و بیلدور اصله مغض
وسمع عربده ارنیک او نه برله شیخ قلیب نکت قلیب نشان
اینب فرجیکه قویسه اندین کین جماع قیلده حامله بولغای
او جوجی اول مظلوم شیکه فرجسی قیق بولوبه جماع قیلغاندور
اول مظلوم دوروشت بید بولغای علاجی اولدور سم
بسو مکنه قارغیست شیکه او نه قیلنلدر ارنه بیجم قلیب
شاق ایب قویغای اندین کین جماع قیلغا حامله

۱۱۰

تا خوشش بود و پورال کو یا کوی لک آری نیز اول خزانن بنام
حیضی کلما پس علاجی اولی اکلیک ذ اول خزانن
نوش بد شنگ برله بمجم قیلب یار مینی بر کچ او ذل برله آتیه
یار مینی سو برله باشنی از سیه بیسته دفع بودر
در حال نماز سو برله باشنی لوعای و سینه علاج
نوشن ذ الیب الخ تشوب اییا پاره تا و شفا
سود برله آچکای اندین کین جماع قیلبای
نیز بر علاج جکت ننگه مغزی غذا رطه ننگه
اود برله تشوب ششانی قیلب تو بجا ق کمر
اندین کین ننگه مال کمران **نوع دیگر**
المکره

الکرکریه موم در کاغذ را ایضا الب اوتنه کوب
 فنشور در آب پیس بسیار نافع در جلوده بیجان خور
 بود و در صبر موزینه بقوب سالیب ساج بهقال
 غده سوزنده قرا بولغای **الکرکریه** تاز بولید
 شغردک قانغ جافیه دفع بولور **الکرکریه**
 بونل بولید بیج نریسه دو ابولکاس سیر ساج فنشور
 سینه کون نهارد و پیسه دفع بولور **الکرکریه**
 تاز بولید تو کما نینک قانغنی جافیه دفع بولور تولی
 اونار **الکرکریه** نینک کوزی سیره بولید بوجه
 خردس نینک قانغنی کوزیکه سوزنده کوزی روشن
 بولغای سیره کیک دفع بولور

ون نینک
 در انون
 توتیه
 در
 س
 قانغ
 ی
 ه

الکرکریه نینله تشه انزیه انار فویسته چکده
قویزه په پله قاینا سنیب اغز غزالمان لراد فغ
بومور الکرکریه ارموت اور غنیدینا یاغ چقاز
کر بلغان قولاق غنا میزیه اجلور الکرکریه
شهوته بیست بولسه اوروی منکا بسنی
شکر برده صل قلیب نیسه شهوته زیاد لولور
الکرکریه نینله کوزی اغز ایه سفا یما س آق
خردسین نینله دوستی قرا اما کیان نینله اوقه
پله قشوب صلا به قلیب فانتیختن بیتمش بر مرته
او قوب دم قلیب کوزیکه سوو رتیه کوزی او شین
بولغانی الکرکریه بولراکه اشغان بولسه
فراز

فباز او رغن ککلی باغی برله تزیل شوک برله ییب
 دفعه بولور **المکرمه** بسوره عالم نشرحه ذابوچ
 یوزیتمش برتشر قوروق اوزوم که بر دانه له
 بسم اللہ فی قشوب او قوب دم قلیب فلان
 نمه فی الغال او غری نینک ایلند و ییب نیت
 قلیب بردان نام بردان او تغمه سالد او غر نینک
 قار فی یاربلیغای **وینه بتمش دانه** قوروق اوزوم
 بر بریکه الم نشرحه فی بر او قوب دم قلیب بسوز
 سالدیم اوزوم اصلیکه او غری نینک قار فی اصلکای
 و اوزوم یاربلیب او غری نینک قار فی یاربلیغای

بکده
 ییب
 فباز
 ی
 بر
 ق
 و
 ی
 ی
 ی

و نه مال ذ او غری او زنی الی الی بلیب بر در نوحی **دیگر تو عیال مظلوم**
که بوی آیت از زین کجاست کلاب و عفران پل شربت قلیب
اچور به جامه لولنگان **امشوق** ایند ب شرف قلیب **او درود**
آیت در ترور **بأقبحها الناس** اتقوا ربکم الذی خلقکم
ومن نفس و آحدث و خلق منهن ما جلا کفر
و **بأساء و اتقوا الله الذی شاء لوک به و الا ساء**
و **الامر حاکم** **ان الله کان علیکم** **مراقباً** **الکریم** **نبیل**
فاینه ذو شهن بولیه بو آیت بر تو نام جیک که فرق بر مرتبه او
او که خبر بیا که لولی آیت بو ترور و ساد الله الذی یؤمن کفر
کفر و **ایضاً** **هم لم یبالوا** **خبره** **و کفی الله**
المؤمنین القتال **و کان الله** **قویاً** **عزیزاً** **الکریم**

ادی

اوی نینک قاشنی اوج مشقال بد هر نینک قاشنی اوج مشقال
 برابر قلیب قزقل اینک نینک سوز بر اهل قلیب یکین
 گویند قزو قوب اوتق سالیه مشایخ قدر بوکیشیک
 یار بولغانیلر و قبل سوزنلشکا بیلار دنیا دالوکنش
 نینک او شمنی بولم مقهور قیلغانی هر مرادی مقهور
 بولم آسان قیلور **الکرکر** شمره تکو بید بولغان بولم
 بولایت قزقوز مراتبه اوقوب اوج کوکورهای تیه اوقوب
 اوج کوکورهای اوج اوقوب اوج کوکورهای لول آیت **بزرگ**
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ذٰلِکَ بِمَا کُنْتُمْ
 تَفْسِرُ حُجُوْنَ فِی الْاَشْرَافِ بِغَیْرِ الْحَقِّ وَ بِمَا کُنْتُمْ
 تَفْسِرُ حُجُوْنَ بِمَنْزِلِ حُجُوْنَ فَسْرِ حُجُوْنَ یَمْحُو حُجُوْنَ یَا فِیْضِی
 قَمِ قَمِ اَزْهَبْ بِاَسْمِ اللّٰهِ بِهَرِجْمَتِکَ یَا اَبِیْ رَحْمِ الرَّحِیْمِ

غلام
 لب
 بود
 خلق
 شرا
 کلام
 نینک
 تیه
 حکره

المرکزیه نیک ما لیسر اوغری الفانی بولر بوشسکا ذقیب
ادتغ و آقلاسه ووزوقه فو قوروغای شسکا

بوترور لالا مدم ب ادا مدم هل لاسیدم
ب م ادوی

اگر خواستارین اوغری ذ معلوم
قطلا دیبیا نیک بوشسکا ذ فنب طهارت بر یا استوق
التیغ قیوب یا تب اوغری ذ تو شیده کورکای و اللہ اعلم

سوس سوس سوس
یا سینا یا ربین یا اللہ یا اللہ یا اللہ صلوات

اوغری ذ تا فحاق نیک بیای اول غنیل طهارت
قلیب سید بود الشمس سور و الیل سور و
والضحی سور و الورد شرح سور و التین سور
یا تاییب سور و اول الت او قوغای سکنرغ
ظ

ظم قیماق ارک کور بول بیجاچی جنازه بیجاچی برده سبزی
 کور بول کای بویری سبزی بیقریقانجه اوغری نینکه هم
 بوجه قوی بریر که بولوب بیقریق قانقای والته اعلم
اوغری نینکای دیبیاقلک بوشلکینه کافز غرقیت اقا خوراز
 نینکه بونیمه باغلاب کمانلیق کیش لار ز بیغبارا سیف
 قویا برکیل کیمکه اوغری بیدور خوراز سنول کیش لوقونقا
 شکیچ بولتور وها دونده عارب بسم مدراج لاله لک 26

26	لاله لک	بسم مدراج	بسم	مدراج	لاله لک
5020	براله	حمله 111	44	به اید	عرب س ل

الکرک س نینک مالینی اوغری القان لوله اول ایجا
 جفته نان صدقه برمان کرک اندین کین خالی برده
 اولتوروب تمش داننه قوروق او زومک سوره و
 الم نشره نه او قوب دم قلیب او زوم نه سوغری جیلا

تو بقیل او زوم بیست غلج ساری او غری نینک قارنی
 انداغ بیست غلج اصلا طلقاقت قیلا کاغاخا الغان
 مالان برما کوچه اکثر انکور شتی شود دوز مرده شود
نوع دیگر المکرر سله مالنج او غری الغان بولیه بوابت
 فی نیته دانه نور جان قه بر بر سیک فرق بر مرتبه دین او توبه
 ذم قلب تو ز لوق نینک الین کومطای نور جان
 اونیه الغانی او غری نینک یوزی ایشغای خدای
 تعالی نینک او ز کمال قدرته هر له بو ترور مجرب ترور
 شکل نیاردی **اعوز بالله من الشیطان الرجیم**
 سن ارجل ذالک کتبنا علی نبی اسرائیل
 ان الله من قتل نفسا بغيرها نفیس او قسبا و فی
 فی الامم

في الارض فكانت تمل الناس بمخاط ومن اجياها
 فكانت اجيا الناس بمخاط ولقد جاء شهده
 سئلنا بالبتات مشران كثيرا امثهم بقن
 ذالك في الارض لمسير فوق **لوع دبل** او غري في
 تباي وبيالكن مية موه ليل مية موه سز درخت نينك
 نياجي فدين بر قابيس دين مية مال دين اليب مليب
 كمانيليق لارغ فقولوب بر اوي كم نيب بر اراج
 كاغز في كمانيليق لارغ فقولوب بو ايت في مية قناري
 او قوب بو درخته لار نينك نياجي في قلاب كاغز في
 او لغ فقولوب في كمان كنش نيل اتم كاغز غر لوق
 فوكلت على الله فتم لوب جتار او غري نيل اتم
 كاغز غر او ز اتم فقولوب جتار **ال ايت قولوب**

رني
 ليا
 شود
 بت
 قوب
 ق
 ا
 با تار
 لوجم
 بل

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم وقل للذين كفروا
 ستقلبون بأفواههم وما كفر الله وما أعطاه
 الله وما أمر الله جهرا بالسواء كذابت قلوبهم
 وبحق ضم بليغ ^{وعمى} فلهذا لا يترجمون **وأنواع**
 او غري العائنه وبتكامله بار حضور دل منيك بر رتبه
 بر ايت ز او قسود انشاء الله تا فلز ايت
 بر تود و وصل و اما عملوا اجاضرا ولا يظلم
 سابت اجدا **نوع ديكر** مانع او غري اليه او غري
 تباي ديها نك بر ترا قوی و البور سا قني لمتور
 انه نور و يب سيل كه تر شقار يب كما نطق لا نشك
 بالسفان ايديد بين تفراق اليه كوما لا قليب
 يا اكمال

هولار نینک الدید بسوره یسین ز او قویج لایق
لوزیکه ذم نیلموز مانک الغان اوغری نینک
کوردی قاجقای خمر قیلالمفا حق نقا لاسنک قور
برله بدشک و بکمان دور **لوع دیکر** اوغری
تپای دیبایک بر آق خورسی کلستور دب بر ایاق نیل
التین دایاقیب قیوب کما نلیق آدم لاد فینک
قولک اول ایاق نینک او سید ایدینا بر دین
قیوب خطبه آدم ز تیر تبه او قرب پور کیل
اوغری نینک لوانکش همان خوروس فریاد قیلور
ساق آدورده فریاد ناکما سی دیر
لوع دیکر

الکرمالین اوغرا الیه اوغری ذ قیناب تمستاب تمسکال
 بو مورت آیت ذ اوغری نینک قولیفه قرق مرتبه او قوب
 ذم قلیماق لرلی اوغری نینک کوزی الایب او ز قوبوزی
 اوزی اور شکای مالکنک من الیبایدیم دیلای
 مجرب ترور ز نههار لیشکا اور کات ماکیل
 بسم الله الرحمن الرحیم اهووش ماهوش
 او شووش رواسش موداشنی قیوس قیوس
 تمت **موزای غرابی لاماق نینک طریقوت**
 الکرلین نینک مالین اوغری الیه کما تلیق لار ذ
 یغیب بو آیت ذ لافز غم قیب موزای نینک
 بر نیف باغلاب قیوس بو آیت ذ قرق بر

یو لاینا
 ل
 قور
 غز
 یط
 نیک
 یین
 ل
 لور
 ر

مرتبہ موسیٰ قلاقیفہ او قوب سپور مشن کمر
اندرین موزای کما نلیق لدر سپیلا سون دوز
نیک قود نکش بهمان موزی فجر غای کراب
دور فتوید در غن آیت بو شرور ان اللہ
التحن والاعجل سمیالهم غضب من
لا یستجیر و ذلة فی الحقا التو نیاہ طیار
و طما الزابها و الذین یجیدون
فی السماء یستجیرون ما کالوا یعلمون
موزای نیک قولاقیفہ او قوبید در غن آیت
بو شرور بسم الله الرحمن الرحیم

لَإِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ
 الضَّالِّينَ فَاسْتَجِبْ لَهُ وَبِخِيَاةٍ مِنْ أَلْفٍ وَكُنَّا
 نَحْيَ الْمُؤْمِنِينَ وَزَكَرَ يَا إِذْ نَادَى سَابِقَةَ رَبِّهِ
 لَاتَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ سَمَاءٍ وَوَأَنْتَ خَشِيهَا الْوَالِدِينَ
 وَبِيبِ بَهْرَكَايَ بِشَبِّهِ مَجْرَابِ اَزْمُودَةٍ
المرکز به نینک ما اینی او غری الغان بولب
 معلوم بولکما به کم الی بمر معلوم قیلا بین
 بین و بیسا ننگ بر بارجه کما غززه آدم صورته دا
 قبل فعل اول صورت نینک الی بفر و بشت نینک
 جوره سیکر بو آیت ذ بیکیل و زکذ لو ا حتی
یعول اوله قولینذ بو آیت ذ بیکیل و زکذ لو ا

زلزالاً شدیداً رسول **تولید** بواجبیت ذبکیل
ان زلزلة الشیء شیء عظیم **فانزل**
بواجبیت ذبکیل اذا زلزلت الارض
ذلوا الیها وارضجت الارض الیها
وقال الانبیاء مالها **خروج** او قوب **انزل** برنج
باربیا بوجوه ذ اول یغایر **خروج** قوسور و ب ا ق ا ر
بوجوه ساجیب قوب اول یغایر **خروج** ستر امان **خروج**
او غری نیل باجه اعضا لا ریف **خروج** ستر ل تو شنگای
الغان مال ذ ایکه **خروج** سیکر **خروج** سنجای **خروج** سنجای
کلسور **خروج** کافر بولور **خروج** ککر **خروج** مابنی او غری

الغان

در کتب پهلوی نوشته شده که در کتاب ذنوب قلیت
بخش قسما ایتیه که بار در در کتب ایتیه قلیت
بو کتاب نیکو سپهره فاصله فاصله کسبیل که
بخ فاصله ابریکش که لا یجود بخ فاصله اول ضعیف
بو کتاب نیکو احمده بنده لا در که خواجه
و جمله حضرت نعمان حاکم که عطاء
قلیب دور پر فاصله انبده لا درینا پستی
کاملان کسبیل علت لا در که پر قسما دارو لا
بورد و در و فاصله انا ایتیه بولسه کسبیل

علت لارنه بداندین کوتاویب تنه صحت لیکن
بر دور قسمت تغیر لو ماکس اللہ الخ
بیا القواب

اولیو کتابت

ملا ملا

خلت
لارنه

تعلیم ادا
یتیم
یار دوا
بیل کو
عجب
راک
ب
ب
ولا
ل

